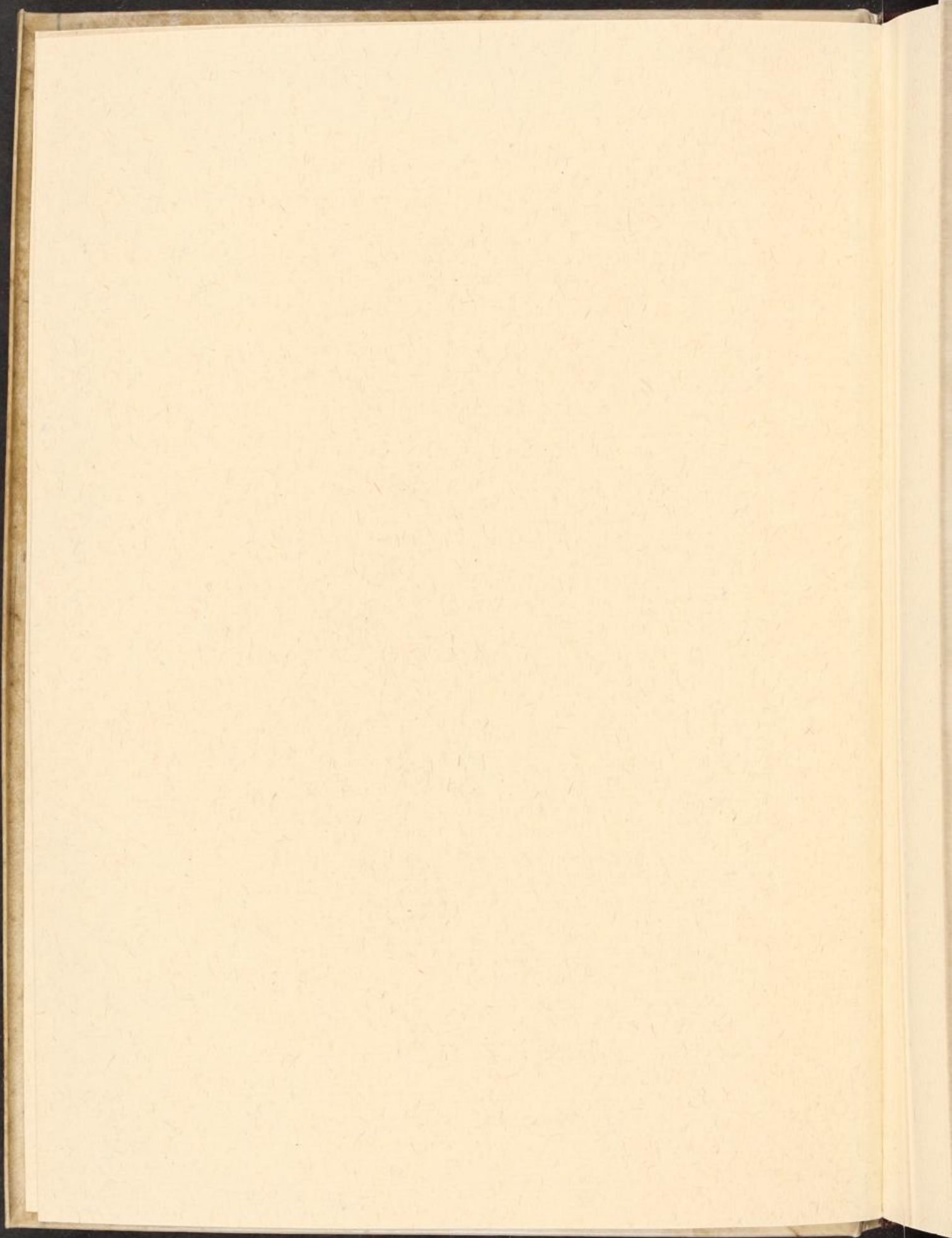

Inc. E 10670

Hauptbibliothek
d. Univ. Bonn
Bonn

1. 11. 83

up
gas
list
in
re
ab
re

Nota Na-
qua pote

Var
as
du

Nota
Afer

Lib

num

liber hic admodum rarus, (*) ideoque etiam carus, III
qui continet multa de Historiâ Germaniae
Literarum Maximiliani Caes. spectantia,
imprimis vero ad Universitatem Bonnae
seu scientia. Varia ibidem occurrunt
alias Historiae et Geographiae illorum
temporum utilia.

[Hila Haeb. Bibl. P. VIII. p. 182. sed foliâ forma hâc ed. non est, uti aspectus docet,
Quin potius quatuor majore.]

J. Adeserumberg.

Varis locis se editurum dicit Germani-
am illustratam, quae nunquam est pro-
ducta.

Notandum fol. antepenult. privilegium impressorium ad x. annos,
à senatu aulico.

210670 Jm.

non datus

e

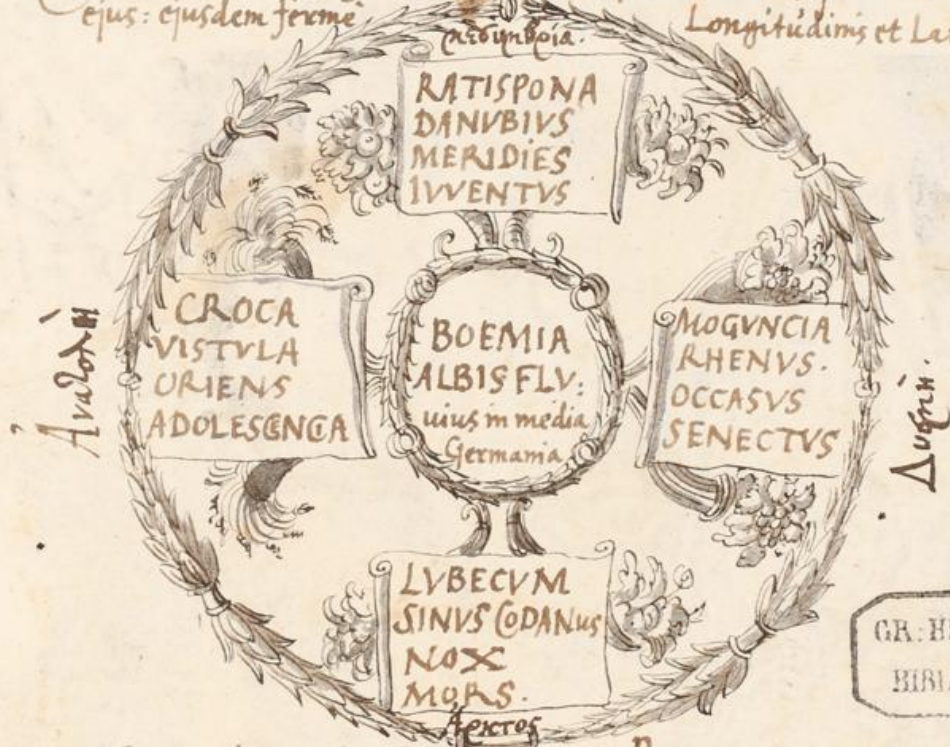
194

CONRADI CELTIS PROTVCI
PRIMI INTER GERMANOS IM-
PERATORII MANIBVS POE-
TE LAVREATI QVATV-
OR LIBRI AMORVM
SECVNDVM QVA-
TVOR LATERA
GERMANIÆ
FELICITER

INCI-
VNT.

*Quatuor urbes tetragonales
ejus: ejusdem ferme*

*Germaniæ ad quatuor latera
Longitudinis et Latitudinis*

*Dum tot jam nutriet tellus germana Poetas
Audent qui cunctis spargere metra plagis
Cur ego ter quinum tacui qui Celtis in annum
Non ausim nostros edere in orbe libros.*

GR. HESS. UNIV.
BIBLIOTHEK.

QVI MALEDICIT PRINCIPI SVO MORTE MORIATR. EX. XXI

PANEGY.PRIMA PARS AD.M.R.

AD DIVVM MAXMYLIANVM IN
uictissimū & sereniss. Rhom. Regē & cæsa
rē Augustum Con C. in libros amorū suo
rum præfatio. & Panegyrici prima pars.

Libros amorū n̄orū: decēnali pegrinatiōe a me
cōscriptos: cui merito (tanq̄ primicias agrestis &
rudis mei ingenii) dedicare & offerre debeo Rex
sereniss. q̄ sacratissimæ tuæ maiestati & inlustri.
domui tuæ Austriæ: quæ me ante aliquot annos p
genitorē tuū Fridericū terciū diuinæ memoriæ ad
Poeticæ disciplinæ coronā & impialē laurē euexit
Cogitabā ego interea apud me frequētissime yt su
sceptræ meæ a Cæsare dignitati aliquod dignū ex
cuderē: & nō tantū inanē quendā huius dignitatis
titulū & ymbrā (yt multi nostri seculi homines so
lent) gestarem. perq; hoc Genitori tuo: & celsitu
dini tuæ apud posteritatem dignas gratiarū actio
nes p̄soluerē. Qui errātes musas: & quasi iam ali
quorū inperitorū hominū calūniis in germania in
fames & extorres hoc anno cōlegio & perpetuo sti
pēdio cū duobus mathematicis liberalissime dona
sti. Data etiā mihi & successoribus meis vice tua:
yt in eodē cōlegio (yt nostro seclō Rhomæ fuerat)
creādi & insigniēdi poetas autoritatē habeamus.
Sed nec in meis hæcenus facultatibus & ingenii
virib⁹ erat: yt aliquo a me absoluto in poetica ope
tuæ celsitudini dedicādo respōderē. neq; p hoc vllō
pacto p magnitudine tuorū i me beneficōrū satisfi
eri tibi posse itelligebā: q̄ i tāta fortuna et fœlicita
te: et i humāi generis fastigio posit⁹ es & ita emies
yt ab homīe priuato & tenui: doctrinaq; & eloquē
tia triuiali aliquid tale tuæ maiestati offerri possit:
qđ dignū tāto p̄cipi & christiāi orb̄ ipatori foret.

PANEGYR. PARS PRIMA

Cómaſc' aui tamē frōtē. & craſa omni (vt ī puerbio ē ærecūdia: cogitare cœpi: ſi nō aliqd tale qd' par tui celſitudinis laudib⁹ eſſet offerre: ſaltē nris nugis: ineptiis: incōptis & inlepidis iocis qbus aula ſe oblectare ſolet: animū meū: iugēq; & ppetuā in te tuāq; inluſtriſs. Austriæ domū: obſeruatiā itellige res: meq; (vt ſapius ſolituſes ad maiora anſares: Maximyleiden inq; & p te ſcriptos a cunablis annales nocturnas & diurnas omētatiōes. Nūc autē Rex glorioſiſs. ſerena oram⁹ frōte: vt omia etiā magis exigua in nris ſtudiis ſoles: libros amorū nroꝝ qtuor ſuſcipe: In qbus Germaniæ nra: immo tuæ: q tuor latera. & qbus illa cū cōlimiciis gētib⁹ & natiōibus & regnis clauſa & circūſepta ē. eiſque interiora ad inclytū Albin fluuiū cui⁹ vtraſque ripas regiis pallaciis & in alueū ei⁹ ingētib⁹ iactis molibus Fridericus Saxonie dux impii Rho. elector muſarūque nſarum & ſtudiorum maximus amicus lōge lateque poſſidet. & q olī Rhomanis icognitus erat fluuius: iā ſcelici ouerſiōe ſyderum ī medio qſi corpore impii pari fama cum tuo Danubio & Rhe no ac Rhodano tuo Tago & Dorio Tyberique flo ret & pollet. Inuenies autē in his noſtris de amore libris vtriuſque hoc ē terræ & cœli nri ſitum et poſi tum qſ artes tu velut alter Cai. Iul. cæſar Adrianus et Alſonſus calles. mirificeque te his oblectaris. In uenies itē āni deſcripta a nob tēpora et ex cardina libus cœli ſignis mutatiōes ei⁹ temperamenta. et vt natura cōparatum ē ingenia ſuum cœlum et ter rā ſeq ita hic depicta et figurata ſecundum qtuor æ tatum circlos et ebdomadas vt Pythagorici tradunt hominum animos et eorum corpora contemplabe re. Appoſite autē quæ in Germania noſtra memo ratu digna ſunt vt flumina montes lacus nemora

AD MAXMYL. REGEM:

paludes & solitudines: vrbes etiā insigniores. & se
ptē metropolitanas. Patriasq; doctorū virorū: & si
nō omniū: mortuorū & adhuc viuētū. & vbi occa/
sio se obtulerat: regū & impatorū prædecessorū tu
orū facta & gesta: recētiora etiā nostri seculi & cen
tenarii cōfecta aut p̄fligata p te aliosq; clariss. du/
ces n̄ros in germania bella. quale ad septentrionē
Brutenicū. & nup Dacicū & Suedicū. Ad meridiē
autē p Sigismūdū patruele tuū cū summa victoria
gestū Venetū. Per te autē Burgūdū & Elueciū.
Rursusq; ad ortū p te recepta Austria Pānonicum
& ad occasum Sycābricū: & quod iam firmata pa
ce cōqescit Gallicū. Hæc ego ita præfari tecū Rex
gloriosiss. coactus sum: vt illis homibus q indelibi
li quodā n̄rorū studiorū odio ob poetices discipli
næ ignoratiā tenētur obloquēdi occasionē præripe
rē qui omīa poetarū scripta inania quādā cōmen
ta: animiq; labē & corruptelā: & omniū inqnamē
torū quoddā coagulū dicūt. publiceq; in sacris ædi
b9 vulgo in odiū nostri prædicāt. Eiusq; altissimæ
& diuinæ disciplinæ cultores & scriptores flagicio
rū doctores & omniū vitiorū magistros insimulāt
Itaq; psequūtur & insectātur. vt nihil apud illos in
pudētius & a religiōe nostra christiana p̄fanius sit
q̄z poetæ legisse & audiisse. Adeo vsq; apud illos
ignauos crabrones & fucos: veteres Rhomanarū
& Græcarū artium hostes honorata illa a sapiētis
imperatoribus inuisa: despecta: & proculcata sunt
priscarū litterarū studia. quorū ego vlcerosa intesti
na & purulēta terga ad viuū vsq; (vt Cicero ait se
carem: saniēq; & conceptū virus elicere: nisi a san
ctiss. & doctiss. nostri seculi viris totiēs iam defen
sa esset poetica. & q iam despectæ ab illis inperi
tis Musæ te restauratorem: defensorem: cōmunēq;

PANEGYR. PRIMA PARS

parentē nocte fuissent. O dignum regem qui cum Rhom. imperio : vt alter Cæsar Augustus : priscas nobis artes rhomanas & græcas litteras restituis. Sed me orineo cōtra hos balatrones plura scribere cū sciam in omnibus rebus præsertim in humanis studiis subitā naturæ & hominib⁹ mutatiōē esse molestā. p̄inde aliquid tēpori esse dandū : quod multū in natura & cōmutatiōe studiorū potest : cū quo hoc est tēpore : illis fremētibus : egregia adolēscētū nostrorū surgēt īgenia. & quos illi hæc tē⁹ (expt⁹) loquor inanibus verbis & futilibus rebus a solida philosophia & eloquētia abduxerāt : iā te Rege inclyto iubēte & instituēte ad prisca studia animabū ē & reducēt. Quos ego adolēscētes & īgenios minime a lectiōe amorū absterrēdos vt illi suadēt cēseo. Nam cū inter humanos affectus blādissimus : naturalissimus : & potētissimus amoris sit : adolēscētibusq; multa & varia inuētiōis exercitii & ingenii expimēta suggerat. quis illos honesto illo amore : ad quē nos natura vocat & sollicitat : ludere & iocari nō pmittat : ad erigēdasq; animi vires & arcanas in amore cogitatiōes : ppe diuinas : de amore legere & audire nō cōsenciet : de honesto illo amorā dictū velim. quo cælū : terra : omiaq; natura cōstātia quodā fauore & tacito cōsensu se misceri : iūgi maritariq; cupiūt. De infami illo & spurco q & in brutis cūctisq; aiālibus (in hoīe autē male affecto ferocior) cōmunis ē : alia cū adolēscētibus habēda est ratio. Vtrūq; tamē q̄s expiūdū ābigit : cū in illo qd sequēdū : in alio qd fugiēdū intelligere facile quis possit. quocirca de vtriusq; amoris vi & ipotētia nihil vnq; inlustrius scriptū a poetis inuenio : q̄ illā Lucii Apuleii speciosam fabulam : & eos quos de trāsformatis q̄ndecim Ouidii libros legimus. ī qui

AD MAXI. REGNA

bus poeta egregius de diuino creatoris i creaturā
 amore orsus: ex eoq; cœlū: terrā & oīa vniuersitatis
 mēbra in chao cōfusa discreta & cōcordi fœdere &
 nexu vinculoq; amoris sociata & ligata cecinit. Is
 amor quē ignē: aquā: vaporē vel aerem philosophi
 p̄icipiū nat̄æ nomināt. nos autē deū optimū ma/
 ximū dicimus. q̄ hominē ex terræ gleba & limo fin
 xit. hominiq; & cūctis in nat̄a viuētibus aīalibus
 plātis etiā & semib⁹ inaiatisq; reb⁹ aliqb⁹: hoc est
 gēmis: lapidibus colorib⁹ etiā vim & virtutē amo
 ris indidit: vt qdā inf̄ se cognatione nat̄æ & tacito
 fauore & cōsensu cōiūgi gesciāt & gaudeāt. In ho
 mine autē (q̄ maxima ps tanti opificiū erat) maiorē
 deus amoris p̄tē esse voluit. Tātūq; in hos amoris
 impiū esse iussit vt aliquos ob illius affectus inpa
 ciētā in saxi modū glaciēq; indurauerit: alios in li
 qdas vndas resolverit. Quid referā i arborū robo
 ra: trūcos: radices: & herbas cōcretas soloq; adfi
 xos: qd in brutorū: ferarū: pecudū: pisciū formas
 abiisse: volucrūq; pēnas induisse: vt illi p̄ni terrā
 alii p̄apetibus & p̄nicibus alis aut natatilibus oli
 gatis cute vnguiū digitis aera & aq̄s tranarēt: qd
 autē animorū & mētū nexu mirabili⁹: quos amor
 inenarrabili qdā cōmixtiōe in vnā s̄bstātiā rapit &
 vnit qd' gr̄ci *μετ' ἄλλ' ὕλην*. i. transanationē vocāt
 vt duo corpora vna se viuere aīa: alē aq; se cū alē a
 viuere & spirare putat & credit. vnaq; morte s̄bla
 ta tāqm p̄tē aīæ alē a comite. vt nuper Ratisponæ
 accidit. q̄s oēs ex Lucio & Ouidio fab̄as si ad affe
 ctū amoris & mētū nr̄æ nat̄as inf̄ pretari vellē:
 nō mihi lunæ mēstrua. aut solis ānua ouersio suffice
 ret. Amore totus orbis (i eo quo & pulcerrio ornatu
 fabrefactum cōspicimus) ortus & absolutus est. In
 p̄scriptūq; ab autore suo tēpus manebit. Amo

PANEGYR. PRIMA PARS

re vrbes & regna & ipia incœpe cōstāt & durabūt
Tanta cœli & terræ in mutuo amore societas est: vt
deorū dearūq; cōnubia (quas actiuas & passiuas
Aristoteles virtutes vocat) poete cōfinxerint. Non
enī sēp οὐκ οὐκ ἄν, πολλά φέρονται, ἄδ, ὁδ, plu
ra mēciunt cantores. Sic quendā inter has virtutes
Aristoteles esse occultū adpetitū scripsit. quem ille
nomine priuatiōis terciū naturæ principiū posuit.
Hīc illi crebri de amore in hominū cōuiuīs & con
loquiīs & otuberniīs sermōes. hīc illi sales & dicte
ria: faceciæ & scōmata: variorūq; casuum in amore
mirabiles fabulæ & fortunæ. hīc illa epitalamia &
nuptialia carmīa. hīc ille vocū cōcentus & musica
liū instrumētōrū modulamīa. Quid militiæ ludos
saltationes: choros: tacitosq; nutus: & oculorū con
nixiones cōmemorē? quæ omnia eo spectāt vt alle
ctamēta quædā & semina amoris sint: quo quædā
spirituū et animorū cōmunio fit. nec mirū si in hoc po
tētissimo affectu naturæ qdā desipiscāt & delyrēt.
Pessima enim sēp vt aiūt cōiunctasunt optimis
ex eodq; flore fauū apīs & aranea venenū fugit &
cōligit. Hæc ego in nras ægiptiacas ranas dictum
esse velī. quib9 ego libros sacros & totū תנ"ך
תנ"ך. i. quīq; libros Mosi legēdos ppono. in q
bus inpletā diuisiōq; vniuersā gētibus terrā p amo
ris propagationē legimus. Quid עשרים וְאַרְבָּע
עשר. i. viginti quatuor libri sacri Cāticacāticorū: Hester: Ruth:
Regū: Iudith: admirādæ hystoriæ aliud scribūt &
canūt: q; malesani amoris inpotētiā & demētiā: &
caci pectoris ignes. q Dauidē & Salomonē prors9
sui & suæ dignitatis inmemores fecerūt. Longū es
set si Asiæ: Affricæ: & Europæ reges & sapientissī
mos viros ex grauissimis & ilustrib9 hystoriogra

AD MAXMYL. REGEM

phis recēdere vellēquo pacto amor illos inretiuūt &
 inlaqueauit. Faceſſāt igit̃ illi noſtri rabulæ: ſinātq;
 nos de amore ſcribere: audire & legere. laudētq; il/
 li cū diuo *ἱεροκλῆς* cōtra Iouinianū celibatū. dum
 modo nob̃ Schiraſchiri legere pmittāt: ſciātq; nos
 ſcd̃m naturā ſcripſiſſe: q̃ ſe omia animātia ppaga/
 re & æternare qd̃ diuiniffimū ē cupiūt & adpetūt
 Viuāt interea illi ſuo more q̃ ſe caſtitatī: paup̃tatis
 & ſacerdotio addixere: & ſe pp̃t̃ chriſtū caſtrauere
 Dūmodo nos de illoꝝ numero ſum⁹ qb⁹ græco p
 uerbio dicit̃ *φιλας, ὁ σοφὸς καὶ ἀνδοκᾷς, ὁ*
ὁ σοφὸς καὶ ἀνδοκᾷς. i. Amabit ſapiēs cruciabit̃ autē ſtult⁹
 Et rursus in ſacris lris Propterea reliquet homo pa/
 trē & matrē & adherabit &c. Nos igit̃ Rex ſereniſ.
 aliq; ex his blateratorib⁹ arguet & cauſabit nos d̃
 amore ſcripſiſſe: q̃ ſi nō eſſet: illi int̃ mortales nō vi/
 uerēt. Librosq; q̃tuor ſb̃ tui nomis ſacraſiſ. tutela &
 patrociniū edidiſſe: in qbus adoleſcētes alioqn in
 hūc affectū nat̃ a mōſtrāte viā p̃cluiſſimos a pra/
 uarū mulierū fraudib⁹ & ſæuis blādiciis auocam⁹
 cauereq; meretricū cōgreſſus (vt ſapiēs ſæpe monet)
 & cōſuetudines docem⁹. illoꝝ exēplo eos deterre/
 tes q̃ ob fœdū amorē in ſūmas calamitates: miſeri/
 as mētisq; & ratiōis euerſionē: ſūmasq; erūnas &
 cedes & id genus plura & ferme infinita: quæ hūc
 affectū potētiffimū comitat̃: adductiſūt. Qui dū
 illa de amore poemata n̄a legerit aut audierit: di/
 ſcāt hallucinabūdī inter modēſtiæ & tēpātīæ fines
 viuere & ſe cōtinere. Nam res illa: ſi q; huic alimē/
 ta dederit: aut ī cōſuetudinē adduxerit: nec modū
 nec rationē habet. Sed fortasſe a plagiaris illis ite/
 rū ad iudicē vocabimur: dū nos ſb̃accuſabūt spur/
 ca quædā min⁹q; pudica & verēcūda: ſed pruriētia
 & titillātia quædā iſeruiffē caria & quæ caſtas inno

PANEGYR. PARS PRIMA.

centū adoleſcētū aures ledāt & iebriēt. Fatebimur
eqd' igenue: & ill' nō aliud q̄z qd' in præfatiōe ſua ī
comedias Roſuita nra poeta ſaxonica obtrectatori
b9 ſuis dederat: reſpōdebim9. de amore ſcriptorē
nō tātū debere verba effingere: ſed eorū q̄ ita affe/
cti eſſēt oīa etiā facta & cogitatiōes. Idq; poeticæ
eſſe oſentaneū & ab amoris gradibus nō alienum
Quocirca dum illi ſanctū Iob & Salomōis מלך
q̄ de ſapiētia liber iſcribit: legerit: ſciāt (vt dicitur
709 in ei9 libri enarrationē ſcribit) illos nō ſep ex
ſuo: ſed ex ſtultorū aliq̄ndo hominū ore locutos Id
q; de iđustria & ex ppoſito factū vt ſapiētis & ſtul/
ti verba & cogitatiōes vir prudēs cognosceret. qd'
& nos (illos ſecuti) ſæpius in elegiis fecimus. q̄ ſi
nſarū rerū omnino adhuc ſinceri iudices eſſe recu/
ſauerit: accipiāt queſo in pēſiunculæ modū circa la/
ſciua quædā nra carmīa quæ admodū pauca ſunt
(ita cogēte materia ſcribēdi) ex philoſophia ſūmis
q; viris Platoniciſ Pytagoricis & Peripateticis Epi/
curoq;: quē Seneca moraliffimus in ſuis vndiq; li/
bris laudat et allegat: adducta loca. Ob eāq; rem
a nobis id factū eſſe: ne lubrica tota: inanis: ſupua
canea: ſterilis deniq; : arida: ieiuna: ſiccaq; foret
amoris tractatio: et vt in fabulis eſt: Dulcius adri/
derēt ſeria mixta iocis. vt q; in cōuiuiis fit grata fo/
ret lectori rex varietas. Accipe igit Rex et Cæſar
Auguſte Maxmyliane hāc nram decennalem lucu/
bratōem: in qua Germaniā nram in paruæ tabulæ
modū et ſua q̄tuor latera depictā ituebere. incl yto/
rū etiā fluminū nſorū in Germania ort9 et exitus:
quotq; illa miliaribus alueis ſuis ad maria deferāt
quātūq; Germania nra ſe ī Italiā: Galliā: Panno/
niā: Datāet Sarmatiæ fines (tua Rex inclyte et
priſcorū germanorū virtute et belloꝝ gloria) extē

AD MAXMYL. REGEM.

derit. Suscipe dehinc nouam et generalem Germaniae:
 ut hodie habitatur: carmine heroico descriptionem. No-
 ribergae insuper nominatissima Urbis: et quae nunc in imperio
 Augusta praetoria est: originem: situm: instituta mores et orna-
 menta. Quem ego librum cum vita diui Sebaldi eius urbis patrom
 nuper Senatui Noribergensi dedicatum oportunè his nostris
 de Amore libris adimprimendum curavi. ut Herosmia siliua:
 quae per germaniam longè lateq; diuagatur: et eius gentes
 et urbes: obstrusq; gentium et locorum in ea vocabula apud
 illustres scriptores memorata ab hominibus earum rerum stu-
 diosis intelligerentur. haberentq; eius siliuae in toto orbe memo-
 rabili propter suam magnitudinem ante oculos descriptam ima-
 ginem. Dyana insuper ludum et paenegeiros pro erecto poeta-
 rum et mathematicorum collegio. Sunt qui se Gallias: Hispan-
 ias et utraq; Sarmatiam et Pannoniam: transmarinas etiam
 terras lustrasse et uidisse gloriuntur. Ego non minori gloria hominem
 germanum philosophiae studiosum dignum existimo: qui patriae suae
 linguae fines et terminos: gentiumq; in ea diuersos ritus: leges: linguas:
 religiones: habitum deniq; et affectiones corporumq; varia linimenta
 et figuras uiderit et obseruauerit. Illaq; omnia in illustrata germania
 nostra quae in manibus est fauentibus germanis nostris numimibus:
 et tuae molytae maiestatis praesidio et auxilio quatuor libris: particula-
 ribus gentium tabulis explicemus. Vale Rex et Caesar Auguste Rho-
 mperij dignissimè rector et arbiter. nostrumq; perpetuum Ornamen-
 tum et praesidium. Ex Noribergae Diuersorio nostro litterario edibus
 Villibaldi Pirckhamer Patriij et Senatorij Ordinis viri humanissimi
 et etiusq; linguae latinae et graecae non mediocriter docti. Reliquos Pa-
 negeiros nostri partes in praefationib; librorum odarum nostrarum et
 Centiepigrammaton breui accepturus.

T. Edos.

Eurus
Ignis
Colericus

Sophiamme Greci Vocant, Latini Sapienciam.
Egipci & Chaldei me inuenere, Greci scripsere
Latini transtulere, Germani ampliauerunt.

Zephirus
Aer
Sanguineus

Boreas
Terra
Melancholicus

Quicquid habet Coelum, quid terra quid Aer & aquor
Quicquid in humanis rebus et esse potest
Et deus in toto quicquid facit igneus orbe
Philosophia meo pectore cuncta gero:

Auster
Aqua
Flemmaticus

Martini Schlegel.

VINCENCII LONGINI ELEVTERII

Artium & Philosophiæ doctoris. & Poetæ
laureati in Con. C. nouenariū Lyrica.

IN QVATVOR AETATES

P ubertas vireat sic moribus instituta sanctis

A dulta vt ætas litteris choruscet

F loreat hîc clavis virtutibus aucta sic iuueta

S it vt quieta a manibus senecta

IN QVATVOR ANNI TEMPORA

V er aperit terrā zephyrisq; inspirat amorem

S piciferam Cererem metit æstas

V uifer Autumnus turgētes exprimit vuas

C laudit Hyems pia viscera terræ

IN QVATVOR MVNDI PLAGAS ET
QVATVOR VRB. GER. TETRAGONA.

P otens eoas Croca regit plagas

F inem occidētis clara Moguncia

A phro imperat vetus Ratispona

E t Codono rigido Lubecum

IN QVATVOR VENTOS

S ic Euris volet obuius

F lorēti zephyro. ne noceat satis

S ic spiret Boreas rapax

A uster ne feriat grādine vineas

IN QVAT. HVMORES ET COMPLEXI.

S anguinis est habenda

C ura. ne atra bile caput fumigerū labore

N e ve calore adusto:

H umor incēsus tenerā diffugiat medullā

IN QVATVOR COELI SIGNA

H ellespontiacū tuta Aries mare

G ermanis faueas libra potētibus

C ancer sydus amicum

D a blādasq; hyemes Caper

IN QVATVOR QVALITATES

F eruor potēs germanicos trahat duces

C alorq; gloriæ tenax

T epore delicato abacto poscimus

T orpor grauet ne Teutonos

IN QVATVOR ELEMENTA

I gnis diluuiū dum prohibent aquæ

F ontes dū cohibet flamma residere

D um nec terra ruit concita flatibus

S urgit gloria Teutonum

IN QVATVOR COLORES

C um nos parturiat luna colore in uiolaceo

H inc ad verba loquax purpureo Mercuri⁹ ferat

E t nos puniceo conmaculet deliciis Venus

H æc in liuidiore esse colore omnia desinunt

7. 109

Index eorū quæ cōtinēt in hoc volumine

C.C. LIBRI AMORVM QVATVOR

Secundū quatuor Germaniæ latera

P rimus oriētale latus Vistulā describit.

S ecūdus meridionale Alpes & Danubiū

T ercius occidētale Rhenū & Mosellam

Q uartus Sinū codonū & mare germanicū cū in-
fulis adiacētibus.

G eneralis Germaniæ descriptio carmīe heroico

L ider de situ & moribus Norinbergæ & magni-
tudine Herciniæ siluæ

H ymnus de vita S. Sebaldi Noribergē. patroni

L udus Dyanae corā Maxmyliano rege

C opiabullæ regiæ erectōis cōlegii poetarū & ma-
thematicorū in Viēna cū autoritate creādi & in
signiēdi poetas in eodem conlegio

P anegyric⁹ C.C. in præfatiōe huius opis: dict⁹

Max. regi p erecto cōlegio cuius duæ aliæ partes
libris odarū & cētiepigramaton præponētur

P anegyric⁹ Vincēcii Lōgini carmine heroico di-
ctus eidē Max. regi pro eodē erecto cōlegio.

AD
SE

Ca
P
C
H
T
E
I
P
P
E
I
L
S
S
N
S
D

CONRADI CELTIS PROTVCH GER
 MANI POETAE LAVREATI LI
 BER PRIMVS AMORVM QVI
 HASILINA VEL PVBERTAS
 VEL VISTVLA ET LATVS
 GERMANIAE ORIEN
 TALE INSCRIBITVR.

AD FRIDIANVM PIGNVCIVM LVCEN
 SEM INFOELICITER SE AD AMOREM
 NATVM EX CONFIGVRATIO
 NE HOROSCOPI SVI.

QYdera quæ nostræ fuerit natalia vitæ
 Candide pignuti carmīe nosse cupis
 Accipe. p. latias vates doctissim⁹ oras
 Lucanæ gētis gloria magna tuæ (dæ
 Nox erat & februa s̄merso sole calē
 Transierāt mēsis februa mœsta colēs

Candidus inflexa phœbus tūc stabat in vna
 P roxima cui nitidæ stella serena lyra
Cumq; sagittiferi surgebant sydera signi
 H oraq; post mediū tertia noctis erat
Tunc mea me genitrix reſerata effudit ab aluo
 E t dederat vitæ ſtamina prima meæ
Illa nocte lyram nemo conſpexit olimpo
 P hœbus enim roſeis hanc ſibi iunxit equis
Plectraq; pulſabat toto reſonantia cœlo
 E t dixit: phœbo naſcere quiſquis eris
Ipſe meā citharam plectro geſtabis eburno
Lelſoaq; canes carmina blanda cheli
Seu te germano cōtingat cardine naſci
Siue Italo: Gallo: Sarmaticoue polo
Nam mea ſunt toti cōmunia numina mundo
Sim licet arctois languidior radiis
Dixit & aſſenſit Capricorni frigidus aſtro

Saturnus:totiens qui mihi damna tulit
Marsq; sub æstiuo micuit tūc forte leone
Et mediū cœli cum Ioue virgo tulit
Lunaq; fraterno capiens iam lumen ab ore
Cornua cum capri cornibus implicuit
Quaq; mihi nato volucris sub parte refulsit.
Hæc eadem cepto pars orientis erat
Principiū maiis fuerat tunc forte calendis
Concepit nostrū dum pia mater onus
Mater centenos quæ quasi impleuerat annos
Et vidit quartam stirpe sua sobolem
Mercuriusq; suo iunxit vaga lumina phœbo
Lusit & ad citharam verba canora suam
Iamq; venus stabat:veruecis sydera lustrans
Deridens tremuli frigida membra senis
Quam pater in quarta dū vidit adesse figura
Increpat:& contra talia voce refert
Sæua venus nostro quā de genitore creauit
Eius ut iniecti secta verenda mari
Cur mea derides venerandæ membra senectæ
Et falcem qua cū cuncta sub orbe meto:
Ipse ego iam tecū qui inimico lumine voluor
Et male concordī fœdere semper ago:
Efficiā:quicūq; sub hac vitam accipit hora:
Senciat immites semper amore deos.
Dixit.& auratæ veneris fera spicula fregit
Plumbea.sed tarda iussit abire mora.
Inde mihi facilem nulla est quæ fœmina mentē
Præbeat:& stabilem seruet amore fidem
Testis sarmaticis **H**asilina est nata sub oris
Elsula danubio quæq; creata vago
Vrsula **R**homanis & quæ vaga gloria ripis
Adq; codoneū Barbara nota sinū
Atq; aliæ multæ quas fido pectore amaui
Quis mea deceptus munera sæpe dedi

M unera quæ cunctas retinēt in amore puellas
E t validas vires semper amoris habent
**AD NICOLAVM GELONVM SE AMO
RE CAPTVM MVSIS HELICONIIS
INTENDERENON POSSE.**

Quid mea festiuis impellis pectora verbis
Fontibus Aonidū tingere labra monens
Non ego iam Phœbo rapior nec Appollinis ira
E t mihi pieriū displicet omne nemus
Seu mea **S**aturnus gelidus modo plectra morat
E t vetat vt solitis non traher ipse lyris
Aut toruū meditor trepido certamine martem
Qui modo Sarmaticos cogit in arma viros
Vt pellant scyticas tanais transflumina gentes
Sarmatico quæ iam margine plaustra locant
Atq; hinc germanas cupiūt inuadere terras
Vtq; olim Codanū sic modo adire volūt
Seu mihi iam blandū venus inspirauit amorē
E t iubet vt flammās prosequar ipse meas
Quicqd id est: Phœbo mō sint sua carmīa. nobis
I am placeat nitidis Hæsa puella comis
Quæ sibi me tanto nuper deuinxit amore
Dum me deliciis fouerat illa suis
Vt nunc post habeā cunctos in amore sodales
Segnius ad castas factus amicitias
Displiceant q̄muis mihi sæpe in amore dolores
I pseque sum morbi causa pudenda mei
Et q̄muis ratio crebro mihi vellicet aurem
Sapeq; præceptis me monet illa suis
Scilicet: vt nocuas abigam de pectore flammās
Ne sim rumigero fabula vana foro
Sed feror in præceptis nulla medicabilis arte
Nec me consiliis quisq; leuare potest
Non Plato. nō **S**ocrates: latæ nec turba sophiæ

Nec dea quæ summo vertice nata Iouis
Sic me sæuus amor rapit: & scelerata Libido
Ceu cupit hydropicas turgidus ager aquas
Vtq; magis vetita sitiens exestuat vnda
Et reparat morbi semina lata sui
Sic me blandus amor grauiori vulnere carpit
Dum vector a vitio pectoris ipse meo
Illorū mores fugio simplex in amore
Qui dum semp amant: semp amare negant
Ingenuæ fateor: tantos mihi mente calores
Pro quibus insolitā **C**eltis obibo necem
Inunc ingenuas suadens mihi visere musas
Occupat insanus dū mea corda furor
AD HASILINAM DE ABORTA TEMPE
STATEDVM GRACOVIAM SARMA
CIAE PETER ET ET SIGNO VERIS
Tempus erat pluuius dū phœb⁹ surgit ī austro
Phrixæq; petit sydera blandus ouis
Iupiter ad gremiū sese cū virginis almū
Suscipit: vt prolem proferat illa nouam
Et nouus in verno pubescit tempore mūdus
Et soluit tepidos humida terra sinus
Vt pariat flores roseis & lilia campis
Et tegat ymbrosis frondea tecta comis
Iamq; amor ad coit⁹ pperat: stimulatq; cupido
Eiaculans tacitas sole calente faces
Ipse peregrinas cupiens tum visere terras
Regna malis auibus **C**eltis coa peto
Exercet vacuos vbi crudus sarmata campos
Et male cōpositis incolit arua casis
Quaq; suis vastis cū cornibus explicat vndas
Vistula: teutonicis qui modo meta plagis
Ventum erat ad collem: quo regia tecta videtur
Et surgit muris croca superba suis

Vix mihi visa: vagū mox cingunt nubila solē
Flabraq; de variis confremuere plagis
Eurus achimeniis vertisset flatibus orbem
Ni **C**aurus rapidis obuius issset equis
Frigidus hinc boreas: madidis not⁹ hīc ruit alis
Et grauis effusis decidit imber aquis
Murmure quinetiā concussus inhorruit æther
Ruperat vt scissum Iupiter igne polum
Mox querulæ mœstis volucres tacuere sub aruis.
Dum reboat gemitu silua: nemusq; suo
Sed volat infauisto feralis gutture coruus
Perq; suas voces omnia dira canit
Et modo cōuersis mea tempora verberat alis
Vngue truci refugas collaccrando genas
Ter stupefactus equus: submisit sessile tergum
Vngula constiterat terq; quaterq; solo
Excutiēsq; leues mea pendula mēbra per armos
Corripuit volucrē versus ab vrbe fugam
Summe pater (merui tua si modo fulmina) dixi
Non mora sit: lapsum fulminis igne cremes
Vel face: q; tollat subitus mea corpora torrens
Vt sim **S**armatico piscibus esca salo
Qua scog⁹ & stricto stat trendul⁹ equore mersus
Et stadus: & **C**odani scandia clara sinu
Gloria: fama: decus: virtus genialis: abire
Me patria: atq; alias cogit adire plagas
Illo ego si merui pater o tua fulmina cœli
Iam mea sub stigias fac meet vmbra lacus
Sed si leua tuis monuisti pectora flāmis
Auspice te fœlix hoc mihi restet iter
Auspice te fœlix sit iter dum reppeto: seua
Flamma percussis ignibus ora ferit
Tunc iacuit longo sine sensu tempore corpus
Nullus & exangui visus in ore color

PRIMI AMORVM Folium

Vltimus ille dies clausisset tempora vati
Ni Phœbus solitā forte tulisset opem
Phœbe pater vatū: fuerat dixisse voluntas
Fac releues vatis tristia fata deus
Ipse sub coas veniens tua numina terras
Clara canam: Aoniis te celebrādo lyris
Audiit. & venit cinctus sacra tēpora lauro
Concutiens nitidū terq; quaterq; caput
Surge ait. & priscū capiant tua mēbra vigorem
Vt patriæ fines quatuor ipse canas
Turgidus eoīs quā claudit Vistula ab oris
Sed latus austrinū maximus **H**ister habet
Rhenus ab occiduis limes sed dicit oris
Et boreæ partem gens **C**odonea tenet
Hinc quicquid mediis Germania cōtinet oris
Carmine Phœbeo nota sub orbe dabis
Sed patiens varias tolerabis **C**eltis erumnas
Orbe decennalis dum peregrinus eris
Magna venit nulli sine magno fama labore
Et vaga sudorem gloria semper habet
Dixit. & auriuagis fugiens secāt aera pennis
Aonidūq; simul cōcomitata cohors
Multa ferens animo: trepidus pficiscor in urbem
Captus luminibus mox **H**asilina tuis
Et iacet obductū multa caligine pectus
Exercet vires mens neq; cæca suas
Et nisi te toto cōplexam pectore versat
Semp & ante oculos stat tua forma meos
Qualiter vmbrosis exercent guttura siluis
Iam volucres verno: & syderis igne calent
Concutiūtq; vagas sperata ob gaudia pennas
Et sua respondēt oribus ora simul
Sic mea feruenti vocitāt te carmina plectro
Vt fruār amplexu blanda puella tuo

Aspice consumptas o fœmina cruda medullas
Et resoluta tuis ignibus ossa vide
Aspice q̃ fessos prope linquat spūs artus
Teq̃ suæ causam predicat esse necis
En semel obliquū lustravit Cynthius orbē
Duodeciesq̃ tulit cornua plena soror
Ex quo dura meas tenuisti tēpore curas
Igneq̃ nō facili mollia corda coquis
Seu videant Phœbum terre: vel opaca trahant
Tempora: nō requies nec modus vllus adest
Vel mihi fatales neuerūt fila sorores
Talia quæ cogant me sub amore mori
Noxius aut semp mea corda ^{et ego vix ego} habebis
Quē morbum stellæ forte dedere meæ
AD BERNARDVM VILISCVM ROXO
LANVM QVO INTERPRETE AD
PVELLAM VSVS ERAT
Quæ venit in clarā tibi segnis epistola dextrā
Scripta fuit tristi qua patet ore specus
Salq̃ tenebrosis excisum in saxa cauernis
Sarmaticos multo ditat in are duces
Hic ego iocundis habito priuatus amicis
Et mihi quæ vita charior Hasa manet
Hanc mihi blandiloquo saluā si dixeris ore
Ipse mihi fidus semper amicus eris
In studia & mores æqualis visus vterq̃
Ceu nos natiuus cōciliasset amor
Sed facile est nostri causas tibi scribere amoris
Cur teneat tantus pectora bina fauor
Seu libuit medias duxisse in gaudia noctes
Non lentus fueras chare vilisce comes
Voluere seu doctos placuit vel noscere vates
Non paruos stimulos tu mihi sæpe dabas
Quam pulchrū est claros (dixisti) voluere libros

Et vitam studiis instituisse bonis
Tu diuinorū cognoscis carmina vatum
Et quæ nobilibus digna legenda viris
Comis:& urbanus:prudensq; in singula verba
Nec segnis gratos ore mouere iocos
Sæpe struis largis epulis cōuiuia doctis
Sæpius exornas muneribusq; tuis
Integra nec taceam vel apertæ pectora frontis
In quibus haud fastus:nec dolus vllus adest
Sed nunc pretereā plures in **C**armine dotes
Quas dederat virtus ingeniūq; tibi
Candidus interpres **H**asilinæ sæpe fuisti
Germanā linguam spreuit vt illa meam
Nunc ego cōdidici te preceptore puellæ
Sarmaticæ linguæ barbara verba loqui
Sed magis illa rudem potuit mihi flectere liguā
Iunxerat vt labris basia blanda meis
Ludebātq; simul lasciuo murmure fauces
Et mea pugnabāt oribus ora suis
Vtq; monet **N**aso pyladem qui curet horestē
Querere:te nobis sic Venus alma dedit
Principiū nostri fuerāt hec noscis amoris
Pluraq; nō humili iam referenda pede
Sed veniet tēpus:quo teq; tuosq; parentes
Laudibus emeritos iussus in astra feram
At nunc cū fausto currāt tua fata tenore
Et faueant votis numina cuncta tuis
Hinc vt te monui da nostræ verba puellæ
Nocte dieq; feras me suus ignis edat
AD HASILINAM CVM DESCRIPTIO
NE CARPATI SEV SVEVI MONTIS
QMihi magnarū curarū **H**asilina leuamen
Omihi quæ flāmas tollere sola potes
Sola mihi placido cōmutas tēpora vultu

Luctifica: & mentis nubila quæq; fugas
Ecce iterū in mea mēbra ruit blādissimus hostis
Et premit assueto subdita colla iugo
Fluctuat in variis iterū mens ægra procellis
Præcipitemq; parat mergere sæuus amor
Qualiter incertā fragili cū cortice cymbam
Ventus agit: tumidis tollitur illa vadis
Et rapitur quo flabra vocant furiētibus vndis,
Et tandē refluxis naufraga fertur aquis
Pallidus ipse sedet mortis formidine nauta
Et mouet attonitas in sua fata manus
Sic dubio suspensa metu: mea pectora flāmis
Exagitas: animā discruciendo leuem
Quam melius fuerat patriis latuisse sub agris
Et vitem palo consociasse suo
Quam tot sollicitos vitæ tolerasse dolores
Et semper dominū mentis habere ferum
Sæpius exosus vitales corporis auras
Corripui ferrū (te fugiente) manu
Et pressisse volens in saucia pectora: tandē
Curarū finis mors vt acerba foret
Sæpe calens flāmis animā extinxisse sub vndis
Mens erat: aut laqueo plectere triste caput
Optaui totiens rapido me turbine ferri
Quo nitidum Phœbus ducit ab orbe diem
Ah quotiens dixi (rutilo dum Iupiter orbem
Fulmine cōcuteret) me pater alme petas
Nostraq; de grauibus soluent pectora curis
Linquere quæ mentē nocte dieq; negant
Vel me cōstituas gelidi sub cardine cœli
Odea: quæ tanti vulneris autor eras
Vt mihi feruentes extinguat pectoris æstus
Frigida nymbosei menalis vrsa poli
Sed video nullo flectunt carmine diui

I pse mihi inueniã per mea fata necem
E st mons athereũ pullans cũ vertice cœlum
Q ui iuga cũ scopulis aspera durus habet
H ius hyperboreos dorsum cõsurgit in axes
B rachia rypheis cõtinuata iugis
G entibus hunc mediũ posuit natura duabus
S armaticos inter: pannoniosq; duces
S armata de prisco carpathũ nomine dicit
H unc pergo infirmo tristis adire gradu
V t mea ab aërio demittam pectora saxo
P ectora luminibus nō bene capta tuis
E t posuit mœsti titulũ mea musa sepulchrũ
M usa canens laceris in mea fata comis
H ic iacet extinctus per saxa rigentia **C**eltis
S axea dum fuerat sœua puella sibi
C armina quã Phœbi poterãt nec longa mouere
O bsequia: vt noster mutuus esset amor
Q uam bene nũc nostrũ primũ es experta calorẽ
C um preciũ mortis sœua puella yides
ADIANVM TERINVM DE SALIFODI
NIS SARMATIAE QVAS PER FVNEM
INMISSVS LVSTRAVERAT
Q uæ canēs gelidis repetebã sæpe sub antris
C ur nullo nobis tẽpore scripta dares
F orte tuũ reris vatemmersum esse profundo
P andit vbi tristes sarmatis ora specus
M ultaq; de vmbrosis cedunt saxa cauernis
Q uæ niueũ tribuũt igne soluta salem
V el saltem poteras paucis mandasse: valet
C eltis: & infernas i rediture domos
S ed redii superas dextro Ioue viuus ad auras
L ustrauĩ & stigii tristia regna canis
A lcide vt similẽ dicar subiisse laborem
E t socia **T**heseu qui rapis arma manu

Illa q̄ iam rigido volui tibi scribere versu
Quo noster solidum pignus haberet amor.
Est specus immensis pandens cū faucibus ora
Suppositūq; vident lumina nulla solum
Sed face candēti distantia longa notatur
Fax vbi inexhausta luce fatiscit humo
Ora specus circū latissima machina surgit
Quā rota cum rapidis turbine versat equis
Robora transpositū p̄ multa volumina funem
Plectunt: curuo pondera dente trahens
Lubricus hic cæcū mortales mittit in antrū
Aereū prebens inrequietus iter
Huic ego sum tremulus toto cū corpore vinctus
Vt fueram tristes ausus inire domos
Quas neq; lucifluus conlustrat lumine Phœbus
Nec radiis penetrat lucida fratre soror
Cum Ioue multiproco fugit hic Cyllenius ales
His neq; sub specubus Mars violente rubes
Nec veneris flāmæ rutilant hoc orbe remoto
Falciferiq; senis lurida stella latet (tis
Plaustra nec vndiuagis ibi mōstrāt æquora nau/
Illa nec arctophilax regna sepulta videt
Sed volitant cæco tenebrofa ibi sydera mundo
Sydera quæ nullū sunt paritura diem
Omihi qm̄ magno trepidabāt corda pauore
Pendula lictores dum mea membra ligant
Et mea tartarea condūt vbi corpora veste
Nullus erat toto viuus in ore color
Dumq; inter vitam medius mortēq; volarem
Dædalii timui fata subire fabri
Et mea signassent fatalem nomina terram
Celtica quæ fuerat Iane canenda tibi
Sed modo cū superas rediissem sospes in auras
Oblectat tales sæpe subisse specus

PRIMVS AMORVM

Quippe ea quæ vidi statui mortalibus olim
Pandere: quot pœnas tartarus ater habet
Interea rigidum depone a fronte Catonem
Et somno curas: tristia pelle mero
Decipimur votis: & tēpore fallimur: & mors
Deridet curas: anxia vita nihil
Sæpe mihi laudes Hasilinæ corpus & artus
Hæc preter: placeat fac rogo lane nihil
AD HASILINAM PERFIDIAM ET IN
CONSTANTIAM SIBI EXPROBRATIG
NEM QVE TECTVM MAGIS VRERE
Et locus instructo q̄ claudit vndiq̄ muro
Statq̄ inconuexo pendulus orbe lapis
Illius angusta laxatur ianua rima
Et fissum tenui poste foramen hiat
Quo meus altus amor vaga lumina pascere suevit
Dum visu curas posse leuare putat
Sed ferit occultis grauior me flāma sagittis
Et crescunt tacitis vulnera cæca notis
Voce: pede: & gestu cū das mihi candida signa
Et simulas vultu spemq̄ metūq̄ tuo
Quis me blāda moues: refugis tamē impia motū
Fœmina tantaleis assimilanda cibus
Perfida nūc spondes cōmunia gaudia: pactis
Constans: euboicis vt solet vnda vadis
Quale solet vernus dubiū producere solem
Qui nunc æstiuat nubibus hinc hyemat
Sic variū gestat nō constans fœmina pectus
Quod petiit spernit. quod cupiebat odit
Nusq̄m cura potest grauior mortalibus addi
Quā dubiā longa spem tenuisse mora
Oscula rapta locas modo: sed tenet altera cura
Pectus. & in tacitis conseris ora dolis
Nunc mihi furtiuos ceu fido pandis amores

Et tecum quotiens ille vel ille refers
Et cupis arcanū furtis me adhibere ministrum
Vt magis indoleam teq; adulter habet
Quodq; alius nostræ latus foueat amore
Dum tenet in votis te mea vita suis
Vidi ego perlongū quæ egisti turpiter annum
Plura: mihi tacita sed reticenda fidæ
Nullus scemineo iuuenis detrectet honori
Nec trahat in cunctas quod facit vna scelus
Multarū casto sic mox potietur amore
Dulcia dum tacitus furta silere potest
Sed mea crudelis simplicia pectora fallis
Noscis: decipit qm facile omnis amans
Parce precor fesso: miserere fatentis amorem
Quod tacuisse tibi cautius Hasa foret
Illud enī doctas tribuit mulieribus artes
Audacesq; sui criminis esse facit
Dum sibi persuadet ignosci cuncta ob amorē
Atq; fidem verbis semper habere suis
Sit satis exactum mentē excruciasse per annū
Officiq; mei iam meminisse velis
Sed rigidam nostris nequicqm flecto periclis
Asperior scopulis quos ferit vnda maris
Horrída per gelidas experta mitior alpes
Fcemina montiuagas cōcomitata feras
Sed tibi cognatæ sunt frigida pectora terræ
Quæ gelido semp cana sub axe riget
Quāq; anguis gemias tractu diffusus ad arctos
Despicit: occiduas nō subiturus aquas
Quāq; solet paruo priuari lumine Phœbus
Lucida dum roseos Cynthia condit equos
Nec tibi lasciui sunt cognita sydera Thauri
Nec tua terra rigens sydus amoris alit
Barbara cōtingit viduæ sed Amazonis oras

Admittens nullos horrida terra viros
Sed tamen hæc ætas tua dulcia gaudia nouit
Gaudia quæ noti sæpe dedere viri
Impia dic tandè cur nil ingrata rependis?
Quod dederas multis cur mihi sæua negas?
En mea iam subitos emittūt lumina fletus
Vndaq; cum largis imbris ora rigant
Qualiter in verno Phœbus dum lucidus orbe
Aestuatur: & niueas exprimit ardor aquas
Tunc iuga Carpathi feruenti sole liquatur
Et citus in tumidis vistula fertur aquis
Sic tua flamma premēs animū cū corpore soluit
Duraq; permulcet pectora blandus amor
Sed sociam nostris te nō geris improba flammis
Nec penetrat pectus nostra sagitta tuum
Cumq; hæc sollicita tractassem pectore cura
Hæc mihi de clario sunt data verba deo
Fac caueas oro docta a meretrice ligari
Submittive suo colla procera iugo
Nam te transformet (mihi crede) in mille figuras
Vt mea cyrceis nata solebat aquis
Cumq; tibi exhaustæ tenero sunt corpore vires
Nullaq; luxuriæ des alimenta suæ
Ridebit miserū molliq; explodet ab antro
Accipietq; tuas ditior ære vices

AD HASILI. INSERTVM HEROICVM.

Hæcunctas Hasilina super formosa puellas
Sarmatiæ gelidis quas clausit vistula ripis
Et quas vndosus variis erroribus hister
Irrigat: Hercinio nec talem Alemania saltu
Nutrit in arctoas extendens brachia terras
Pulchrior Hesperis Rheni & prælata puellis
Forma colorq; viget niueæ dū vincula plantæ
Exeris: æthereas nymphas cū gressibus æquas

Purpureis suffusa genis tua lactea splendet
Exhilarans facies: tua singula membra decore
Extulit. & cunctos natura aduerterat artus
Nigra superciliis: frons libera: candida ceruix
Sydereiq; oculi modicoq; tumentia labra
Flammea quæq; fauos superât & hymetia mella
Quid genus enumerê: teretes dum corporis artus
Semine diuino testent & ora creatam
Inferior nō ipsa deæ cui munera fulua
Obtulit in phrygiis iuuenis notissimus aruis.
Te riguis nuper qualem cōspeximus ortis
Dum liquidis solis tua corpora pulchra lauares
Candida formosæ superabas membra dyana
Et charites calcât niueis quæ gramina plantis
Nostra feras facili nūc carmina poscimus aure
Diuæ: tibi tacitas iam depromentia curas
Atq; animū æterno cupidum tibi tēpore iungi.
Candida suscipias discasq; assuescere votis
Iam nō dura meis tollam super athera nomē
Carminibus generosa tuū: nec **S**armata tantum
Cgnoscet: varias veniet tua fama per oras.
Et sua qua prono demittit vertice Phœbus
Lumina: per **S**cythicos & qua coit vnda rigores.
Non ego cōsuetō mortalibus vror amore
Tecum & in internas defæuit flāma medullas
Visceribus congesta meis: ceu turbidus ignis
Dum furit & flābris longe impellētibus **E**uri
Corripit æstiuos stipulis crepitātibus agros
Et vagus athereū fumus subducit olympum.
Haud aliter furibūdus amor mea cōcremat igne
Pectora: nec possum validas extinguere flāmas
Vel sua cum Phœbus infundit lumina terris
Frigida vel gelidus dum versat plaustra **B**ootes.
Dum subit illa mihi facies cum fronte serena

Infidet vrbānus blandis cui semper ocellis
Rifus: & occultas inspirans gratia flammās
Dum coma cū niueis in toto corpore membris
Albentesq; manus & brachia mollia menti
Inciderint: mens ægra gemit: suspiria longa
Pectore fessa trahēs: lingua interruptaq; verba
Cogitur ægra loqui: gelidæq; simillima morti
Pallida membra cadunt solitas perdētia vires
Sæpius illa tamen vidisti immitior omni
Setigero: & rabidis quæ caspia littora oberrant
Tygribus: aut furiens que cōcutit vnda natātes
Murmure fluctifrago scoplos symphlegados ar/
Sed mihi iā toto spirās sub pectore diua (cte
Redde vices: & dura meæ modo tēpora vitæ
Cōmuta: & sæuas abigas de pectore flāmas
Respondēs tantis mulier sæuissima curis
Ni facias: effundam animā furibundus amore
Vitaq; districto fugiet de corpore ferro
Impia funesto tandē inscribere sepulchro
Dum mea cū tali signētur carmine saxa
Hic iacet infausto nuper correptus amore
Celtis: & insoliti causa est Hasilina sepulchri
AD HASILINAM A SE RELEGATAM
QVOMODO ET QVALEM PHILOSO
PHVS AMARE DEAEAT.

Drima meæ fueras Hasilina o causa doloris
Florem libatæ virginitatis habens
Cum mihi iam dederant natalia sydera quinq;
Lustra: per Hybernū cōtinuata diem
Phœbus febriles vbi fecit in orbe calendas
Lumina purpureus sub Ganymede regens
Impia sed nostros nūc aspernaris amores
Meq; tuis flammis sæua perire sinis
Qualiter Herculeos olim consumpserat artus

Stragula: quæ nesci tincta cruore fuit
Et quali fuerat **D**aphnes correptus amore
Phœbus: vt æternas iussit habere comas
Sic nos affligis tacitum aspernata calorem
Dum fugis: & sacros deligis ipsa viros
Nulla magis mollit medicina in amore dolores
Quam dum tangendi copia multa data est
Nam veluti gelida feruor depellitur vnda
Dum geminos fratres lucidus orbis habet
Sic in amore suum natura vbi dispulit æstum
Tristicia gaudet mens releuata sua
Quod mihi læua negas duroq; affligis amore
Exinctū vitio quem queror ipse meo
Sæua meos teneros nemiū dum despicias annos
Membraq; adhuc veneris nō bene firma iocis
Nam veluti martem delectent fortia mēbra
Aetatem mediā sic **V**enus ipsa probat
Quodq; mihi totiēs pudor & timor obstitit olim
Primicias veneris quando daturus eram
Tercia nō merita cōfingis crimina culpæ
Dum mage me libris quā tibi adesse canis
Vtq; solent doctas mulieres spernere musas
Et tenet inuisos quæq; puella libros
Qui mos barbaricis nostris solet esse puellis
Sic tu fastidis fœmina cruda libros
At non talis erat famosi Lesbica vatis
Limabat versus quæ sibi sæpe suos
Et non talis erat **N**asonis pulchra corinna
Nomine non vero quæ sibi dicta fuit
Atq; aliæ multæ generosa mente puellæ
Ingeniū doctis quæ tribuere viris
His similem inueniā: totoq; vagabor in orbe
Qua patet **A**lmanis maxima terra viris
Interdum fateor studiosis altera cura est

PRIMI AMORVM

Et Pallas Veneris spurcida castra fugit
Altaq; stelligeri conscendit sydera cœli
Et comitē summi se cupit esse Iouis
Inde celer nitidis delabit æthere pennis
Hospita terrenis dum cupit esse iocis
Nec semper spurca sua mēbra libidine fœdat
Corpora: putrifico cōmaculanda luto
Maximus in nostris nō semper Iupiter oris
Sic fuit: in cœlum sed redit ipse suum
Cumq; illum cœpit terræ stimulare voluptas
Et veneris blandū vellet inire sinum
Induerat **T**aurū voluerē variasq; figuras
Deliciasq; suas veste reiectus habet
Sic nobis cœlo terraq; mariq; vagatis
Candida præbebit sæpe puella iocos
Ingeniūq; leuet: stimuletq; in carmina mentē
Quæ pia posteritas laudet: honoret: amet
Si tamen ignota dabit luisse figura
Et repetat cœlū mens generosa suum
Vtq; animū & corpus nexus cōiungit amicus
Castra voluptatis sic vtriusq; placent
Castra placēt veneris: sed pl⁹ mihi Palladis artes
Virtutis p'us hæc: illa pudoris habēt
Vtq; scias tandem quæ sint mea vota in amore
Hoc tibi iam parū distichon **H**æc dabit
Non volo q; facies: sed sis mihi rara voluptas
Ingeniū vires sic mihi dura moues
AD GERIONEM CORRIVALEM
Qui quōdā Herculeo supasti robore cūctos
Et cui nō genuit sarmatis ora parem
Fortis in aduersum torfisti viribus hastam
Vidimus arboreo stipite maior erat
Omnis in occursum veniēs prostratus: at ipse
Solus ab immoto nō cadis acer equo

Hinc timet intrepidas iuuenis descendere arenas
Dum timet inuictā tota palestra manum
Et vaga per totum currūt tua nomina mundū
Germanis: **G**allis: Pannoniisq; timor
Quondā inter procures fueras spectabilis heros
Et stupuit tantū densa corona virum
Nunc tepet & pigro nulla est in corpore virtus
Et vaga quæ fuerat: garrula fama tacet
Excessusq; iaces sternaci fusus **H**asella
Qua cadis occurrens terq; quaterq; die
Illa sedens blandis mulcet tua pectora verbis
Docta premens stolido colla superba iugo
Et modo suspirans tacitis cōiunct ocellis
Et locat ad nutus singula verba tuos
Oscula blanda rapis: niueoq; in pectore turgēs
Comprimis manibus plumea māmā tuis
Sape timet veniat cū das sibi basia cōiunx
Prædicat aduentū præscia sæpe suum
Et modo rixat: modo per sua numina poscit
Vt sibi des pacem pulchra labella petens
Auertitq; suos vultus inimica: proteruum
Te iuuenem accusans: cuncta licēter agens
Callida sic tecū meretricis acumina tentat
Ne cadat ex laqueis præda opulenta suis
Hæstatū iuuenē te claudunt fulcra mariti
Lustrat vbi totum **C**ynthia zodiacon
Tempus erit vacuas dū sentit auara crumenas
Tangere Syphorium vix sinet illa suum
DERADIIS PRESENS IONARIISQ; VOS
PHILOSOPHI STELLICOS VŌ
CANT ET QVAM POTENTES
HVMANI AFFECTVS SINT
Quæ erum est? aut veteres finxerūt talia vates?
Vnicus an plures spiritus orbe meet?

PRIMI AMORVM

Impellatq; suū corpus:quo intentio fertur:
Ceu volat e manibus iussus abire lapis
An virtus animis tanta est:vt corpora amantum
Se poterint certis scire futura locis:
Et mutare suas formas virtute polorum
Vnde queat magicis artibus esse locus:
Vt capro volet ille iacro:ceu Lucius olim
Carmine cyrceo factus asellus erat
Et velut in somno solitus cōsurgere tecta
Lustrat: & intrepidus pendula mēbra trahit
Corpore sopitos quos spūs excitat artus
Hosq; sui affectus esse iubet comites
Sic amor:affectus superat qui pectoris omnes
Virtute an moueat corpora nostra sua:
Hinc oculus (mētis qui nūcius:atq; fenestra est)
Inuidiæ signum sæpe & amoris habet
Nam fertur radiis ocularibus esse potestas
Dum solo visu fœmina sæpe necat
Atq; lupus mediis fuerit si visus in aruis
Mox spectatori guttura rauca facit
Sic **H**asilina suis mihi dum cōniuet ocellis
Perpetuis radiis pectora nostra ferit
Aut veluti radios dū lucida sydera iactant
Sic virtute sua pectora nostra mouet
Vt cū **S**aturnus sua lumina protulit orbi
Tristia cū mœstis tēpora mœsta facit
Iupiter:& Mauors:sic & **C**yllenius ignis
Phœbus:& extremo cardine **L**una nitens
Quisq; sibi certum tempus seruauit in orbe
Afficiens radiis cuncta sub orbe suis
Sic **V**eneris sydus:maior cui in orbe potestas
Influit imperio cuncta subire suo
Et veluti gēmas herbasq; sub orbe creauit
Natura:& yires iussit habere suas

Quas ex cognati capiunt virtutibus astri
Et sua de radiis mira sigilla ferunt
Hinc adamas ferrū trahit: inuiolabilis ictu
Ille tamen capri sanguine mollis erit
Sicq; cutem tenerā feruens **V**rtica perurit
Socraticāq; tulit dira **C**icuta necem
Sic radiū sibi quisq; suo concepit ab astro
Quo mouet: & tacito membra vigore regit
Ceu quondā Marius cymbrū pcussit vt ensem
Conderet: & vitam iussit habere suam
Romanos omnes sic terruit alta **C**atonis
Frons: maiestatis signa verenda gerens
Nam res quæq; suū radium sortita per orbem est
Sydera dum cœli cuncta sub orbe mouent
Precipuo humanos animus qui cōtinet artus
Excellit radiis cuncta animata suis
Nam sua cognatis oriunt semina stellis
Fertur & æthereis proximus esse deis
Hinc etiā voces: & verba ligantq; leuātq;
Mobilibus labiis verba vbi sacra cadunt
Hæc ego vbi tacito repetissem forte cubili
Et querulis elegis charta notata fuit
Et mihi sic totos **H**asilina inuaserat artus
Vt petiisse meam sit mihi visa domum
Surgo celer præsenſa volēs perquirere vates
Et stetit ante fores **H**asa puella meos
Præsenſiq; suū radium quo me feriebat
Affectus ve meus fecit vt illa venit
Quicquid erat: postq̃m pressit sua basia: dixit
Altera quæ restant gaudia nocte dabo
AD HASILINAM SEREPVDIANTEM
EQVITEM QVE ADMITTENTEM
PATRIAM SVAM ET EIVS SITVM ET
ANTIQVITATEM CONMEMORANS

Vel syrtis: vel scylla vorax: aut dira caribdis
 Vel genitā furiens expuit vnda maris
Aut tibi uirgatae per Caspia littora Tygres
Praebuit aut crudum saeva Leena latus
Vel te Carpathus: Sueuus vel Caucasus horres
Aspera vel Tauri te genuere iuga
Dura peregrinū dum dedignaris amātem
Et sequeris Martis qui gerit arma trucidis
Sed caueas moneo: ne dum cōprensa: catenis
Vulcanus solidis te liget Hasa suis
Et Phoebus toto spargat tua crimina mūdo
Et fias cunctis fabula foeda plagis
Nec minor est Phoebi cultor qm Martis amator
Hic qmuis Venerē: Pallada Phoebus amet
Septimus a primo qui dicitur angulus orbis
Prospere ni fallor sydera nostra refert
Feruidus Hemonio iuuenis mihi surgit in arcu
Et mediū cœli cum Ioue virgo regit
Quin & suscipiens Phoebum Cyllenius ignis
Ingeniū vires iussit habere suas
Nec dea cunctipotēs auersa fronte resedit
Cum numero partē per mea signa suam
Et mihi præteritos animus si cōputet annos
Compleui quintā nuper olimpiaden
Maximus æmuloq; Rhomani nominis heres
Hoc anno & fausto sydere natus erat
Nostra quaterdenis sed præuenit hora diebus
Astra quibus vitam cœperat ipse suam
Et mihi persuasum dignā esse in corpore formā
Et q; non segnis seruus amoris eram
Adde genus longo proauorū stēmate clarum
Mcenus vbi gelidis cornua flectit aquis
Hic vbi Francorū vrbs illustri valle leuatur
Deq; ῥῆξ βῶν græco nomine dicta polis

Fama est dum Grai peciissent gallica rura
Ad Rhēni ripas exonerasse rates
Inde per Hercinios saltus: vallesq; patentes
Struxisse his placidis mœnia Graia locis
Cumq; atras diti litarent more bidentes
Et druides templis instituere sacris
Hinc a dite dabant vrbi sua nomina græca
Græcorū linguā gensq; hodierna tenet
Nam faciunt lingua græcorū sacra quotannis
Et templū Argolicis personat omne modis
Ante gradus cuius veterū simulacra deorum
Palladis & Martis signa vetusta manent
Græcorūq; gerunt priscas in corpore vestes
Cum patribus matres & iuuenilis honos
Quas partim refluxo mutauit tempore cœlum
Et partim luxus: vel peregrinus amor
Nemo hinc miretur Graio me sanguine cretum
E *Μηνικα* ad patriā iam retulisse meam
Eliseos credas campos: & amena piorum
Hic loca: quæ cererem vinaq; blāda creant
Intonsiq; greges passim per prata vagant
Et nemora alituū vocibus alta sonant
Hic me nō lento Phœbus dilexit amore
Hic dedit & resonis plectra mouere iugis
Qego te patrias si possem ferre sub oras
Ditior Arctoo nulla puella solo
Ergo quid infaustū nostrū interrūpit amorem?
Et causam poteris quā mihi saxa dare?
Per tua sub rigidis gentilia numina terris
Et vultus charæ quos genitricis habes
Perq; patrem sobolemq; tuā quæ clara futura est
Et flāmas: causæ quæ mihi mortis erunt
Perq; precor tandem languentia pectora amātū
Mitior in nostras sis Hætilina preces

Et reddas priscum mihi conciliata fauorem
Dignerisq; tuo me fugibunda toro
Aut ego iam lachrimas longo macerat9 amore)
Accumulo extremas: in tua fata canens
Difficilis nostris nec inexorabilis esto
Carminibus: rigidas sueta mouere feras
Quod si dura tuum forte inconsulta tenorem
Seruabis: tetricus iam tua furta canam
Et mea iam totum spirant praeordia Phœbum
Et mea iam **B**romius pectora totus agit
Vt de te totum spargantur carmina in orbem
Carmina: quæ votis displicitura tuis
Inunc: & tumido suspendas carmina naso
Notior arctoo perfida facta polo
Ante tamen **S**iculū linquet fera scylla pelorum
Et sistat bibulas naufraga syrtis aquas
Ante coit libicis vertex latialis arenis
Et freta spumosis destituent aquis
Ante vagus rapido miscet **V**istula meno
Et **V**idrus rigidas influet **A**lbis aquas
Ante cadent refluū glacialia plaustra sub æquor
Quam tibi cōiungat me recidiuus amor
Sed post fata manet tenui si sensus in vmbra
Persequar: ad stygias te comitatus aquas
Seu subeunt animi deserto corpore stellas
Ipse petam occasum: dū tuus ortus erit
Vel mihi cōtingat rursus post fata renasci
Ipse iterū fraudes & tua furta canam
Interea rigidas iuuenes fugite oro puellas
Quas fouet eois **S**armatis ora plagis
Cantantesq; meos post sæcula longa dolores
Non pigeat nostris ingemuiffe malis
AD HASILINAM CVM SACER
DO TE DEPRENSAM

Vr tua submisso gestas mō lumina vultu?

Occupat & nitidas pallor vtraq; genas?

Cur te iam rigidi titillant fronte capilli?

Garrula nec solito verba proterua iacis?

Conscia mens scelerū caco te vulnere torquet

Et cruciant variis te tua furta modis

Qualia vel syculi memorāt tormēta tyrāni

Vel dirus pœnas quas Rhadamāthus habet

Hasa tuū dixi fœdabis crimine nomen

Obstrepet & factis garrula fama tuis

Dum tu legitimas totiens cōfundere tedas

Ausa: & lasciuū prostituisse femur

Proxima nox tetra vidit tua crimina vultu

Istet ad inuisos quādo maritus agros

Hacq; ego sum passus per totā frigora noctem

Rafus vbi nostras vir tenet inlecebras

Sed volumus tacitæ veniā cōcedere culpæ

Quādoquidē sacris flecteris Hasa viris

Criminibus nostris possunt qui auertere diuos

Et fulmen rutili continuisse Iouis

DE EXCLVSIONE NECROMANTICAS

ET MAGICAS ARTES CONMEMORAT

Quo pudor: & pbitas? veteris vestigia sacri?

Quo fugit aut virtus? venerādaq; semp ho-

Morib; antiq; nō est æquabile nostrū (nestas?

Aeuum: & in ætheras iterū cōpellitur auras

Ire pudicicia: & fugit indignata tenebras

Nec facer orbis amor (ceu quōdā mutua curat

Pectora: concordī fugiens cōiungere voto

Stupra: fames: strages: vsuras: furta: rapinas

Et muliebri nefas patiunt fœcula nostra

Perfidia comitāte dolos: & fraude maligna

Interit cōtempta fides: dum subdola lingua

Numina sancta vocans: mēdacia ficta colorat

Se dat huic sociam non lentā **H**asilina ruinae
Atq; aliae multae: quarū si nomina vellem
Commemorare modo: numerare sydera demens
Aut quot carpathiae surgāt aquilonibus vndae
Quotve niger lybicas couoluerit auster arenas
Vtq; modo incipiā: repetāq; ab origine causam
Sauit auaricia: velut insatiata carybdis
Et ficulus (rapiens quodcūq; inieceris) ignis
Vendiderit sanctū quotiens submissa pudorem
Inde petit saturas Sarrano murice vestes
Et quos de scythico venant mure sabellos
In capite & collo multis onerata lapillis
Et gemmis tumidū digitis circūligat aurum
Inretire quibus solita est vel prendere amantes
Ambitione tumens ostentat singula mēbra
Docta locans stolidis venalia corpora mœchis
Elata ceruice sedens: sempq; videri
Laudariq; volens: mulier dignissima laude
Iracunda mouet furibundo vbi pectora motu
Tesiphonem videas rabidā vel in ore megerā
Perfurere: & totos illi iniecisse colubros
Quāq; fuit semp multorū causa malorum
Incubuit iam tota suis Venus improba neruis
Factaq; sub tacitis mulier notissima stupris
Atq; vtinā sua stupra forent plebeia: sed illis
Heu peccat scelerata viris quibus alta corona
Abrasit nudā sacro vertice testam
Quosq; iuuat miseris **M**auortis viuere castris
Hos fouet: & sacris herens amplexibus: illis
Militat: & castos mœcha interrūpit amores
Nox erat & medio transmisit sydera cœlo
Prona sub **H**erculeas mūdo rapiente columnas
Versa & in coos iam torsit plaustra bootes
Candidū in hemonio promittēs sydere Phœbū

Corniculata cauū iam **C**ynthia protulit orbem
Et nōdum solido spectabat lumine terras
Ipse ego tunc tota perpeffus frigora nocte
Expecto tremulus promiffæ gaudia noctis
Cumq; **H**afilinæ reſerata eſt ianua noſtræ
Mox mihi terrifico vultu occurrebat imago
Atra ſub obſcuris inuoluens mēbra cucullis
Iam lemures & noctiuagis ſimulacra figuris
Terra vel infernas mutatis ſedibus vmbraſ
Sorte parentali vigilans errare putabam
Intremui: torſiq; genas & ab auribus actæ
Surrexere comæ: geminus ſtupor alligat artus
Vt redit ingenuus vigor: & pauefacta reliquit
Membra timor: veri retinēt præcordia ſenſus
Vota dabā ſuperis: Hecatesq; ante ora triformis
Numia ſancta voco: memori ſub pectore voluēs
Arcanas quondā mihi quæ doctiſſimus orbe et
Omnipotens varias tribuit necromāticus artes
Hic potuit magico diuertere flumina curſu
Syderaq; & duras animis immittere curas
Sanaq; tabificis affecit corpora morbis
Et rapidos ventos armās in prælia fulmen
Cum tonitru iaculatus erat: tenebrisq; fugatū
Expulit orbe diem: vitæ & ſtatione ſolutas
Carmine pallētes animas reuocabat ab orco
Sanaq; cōſumptis animauerat offa medullis
Dixerat ille mihi: condas hæc pectore verba:
Nocte quibus ſtygios errātes ſiſtere manes
Colloquioq; frui poteris: mirabile dictu
Cum ſua in humanas laxabūt ora loquelas
Occultaſq; tibi pandēt miro ordine cauſas
Quæ mare: quæ terras: & ſydera clara coercent
Vtq; orbi cōcretus amor durabit in æuum
Mentibus: æthereas dum ſeruāt ſydera leges

Diuersisq; modis deus imperiosus in orbe
Mollia sollicitis impugnat pectora curis
Mutua flāma premat: socialis & ardor amantes
Ignibus aternis alios & nexibus arctis
Conciliās: mirū spirās in corda fauorem
Ast alios nunqm̄ sub mutua fœdera mittit
Illa sed alterius deridet pectoris æstus
Exercens fœdas venali corpore merces
Et fructu nō mente leuem cōpensat amorē
Talia nō parua stimulabāt pectora cura
Experiar similes aliquādo vt carmine vires
Si modo quæ fuerat mihi visa recurreret vmbra
Septimus interea radiosus cynthius orbem
Ignifluis inuectus equis a Thetios vndis
Extulit: & totiens tenebras induxerat orbi
Vmbra redit: loca nota petit: librataq; sensim
Fertur: vti liquido suspendēs aere corpus
Mox ego stringo comas vittis: mestāq; tyaram
Induo præcingēs furiali corpora lino
Et citus obliquā telluri inscribo figuram
Ense secans stricto: viuisq; adolescere flāmis
Verbenā iubeo: terq; ante altaria circum
Intrepidus mucrone cano: dein quatuor oras
Terrarū cœliq; noto: qua Phœbus ab ortu
Surgit: & hesperias cubitū qua fertur in vndas
Et septem gelidi lucent vbi nocte triones
Et qua deuexus calidū polus excipit austrum
Deinde locū facibus stygiis & thure vapore
Consecro: velato capite inclinatus ad aras
Iam magicis lustratus aquis: tū carmina diro
Tristia ab ore ruunt: mox magno impulsā tumultu
(Horresco referens) tellus p̄ inane voracem
Immenso subducta sinu patefecit hyatum
Vnde sepulcrales gemitus; mœsti q; sonabāt

Ploratus:ylulante caho:dū murmure vasto
Conmugit tellus: quo celsus inhorruit ather
Quale solet scythicis boreas cū sæuus ab oris
Irruit:& rapidis conat fluctibus orbem
Vertere:siluifragis prosternens robora flabris
Carpato obnobilq; minans:ni frena retentet
Aeolus:euulso nutaret cardine mūdus
Hunc dederat rupta tellus compage fragorē
Vt fœdus densas infecerat halitus auras
Infernifq; calet correptus ab ignibus aer
Sulphureoq; latent iam tristia sydera fumo
Impia ter gemino mox **C**erberus ora latra u
Sustulit:& superas primus mihi visus in auras
Moliri:anguicomas secūq; inferre sorores
Apparat: & tristi quicquid latet abditū in orbe
Tum trepidi gemuere lares & quassa profundo
Tecta pene subitā traxissent mersa ruinam
Ni mea tartareas tenuissent carmina vires
At postquā sensit nutancia tecta labore
Vmbra:citam properare fugā:cecifq; latebris
Inuoluit:& volucres dedit in uestigia plātas
Ante retroq; ferens properāti lumina motu
Non secus:vt serpens lætis effusus in aruis
Dum renouāda locat ad vernū corpora solem
Delitet:in varias spargens sua lumina partes
Ne sua quis videat reparantē squamea terga
Tum si forte venit magica qui doctus in arte est
Turgida reptilibus sua tollit guttura nodis
Ora trifulca mouens:celeriq; per arua rotatu
Dissilit:& spiras per mille volumina torquēs
Aufugit.angustas caudāq; obliquat in aures
Letiferi vt fugiat feralia carmina vatis
Taliter umbra meū magicū indignata laborem
Fugerat.& rapidis pressit uestigia plātis

Hanc ego mox tali fugientem voce sequutus
Quis te: q̄s superas vmbra errabūda sub auras
Extulit: & nostros iubet inquietare penates?
An mouet hæc calidus fugiētia corpora sanguis?
Fingere vel falsos potuit tibi spiritus artus?
Cogit ad superas quotiens ascendere terras?
Vera refer: mox inferias tibi rite paremus
Si quo transactam scēdasti crimine vitam
Hæc ego. at vmbra leuem festinās prēdere portā
Conticuit: crepitu sonuit mox ianua rauco
Cardine corporeā nobis testata figuram
Ast ego: cur viuo fuerant mea territa vultu
Pectora: non alio me ludes tēpore dixi
Vmbra leuis nostræ. te miscens nocte puellæ

**AD VISTVL. FLVVI. OR TVM ET EXI
 TVM EIVS DESCRIBENS ET DE VESO
 NTIBVS ET EORVM VENATIONIBVS**

Cistula carpathi ducens radicibus ortum
Quæ sua Pannoniis aurea dona ferunt
Hic vbi præcipiti consurgit vertice κερμαυδς
Pulsans æthereū per iuga celsa polum
Inde citus triplicē Cracouinā tendis ad urbem
Sarmatici regis mœnia celsa rigans
Hinc Masouina vagus te obliquas maior in arua
Qua patet Herciniæ portio vasta meæ
Horrida villosos quæ pascit sola visontis
Et validos vros: monstra stupenda feræ
Belua vasta: micans oculis: & cornibus vncis
Et nigrū Hirsutam corpus habet faciem
Pendula promissis gestat palearia villis
Quis strumæ in morē guttura crassa tument
Cornibus elatis venientē occurfat in hostem
Et iacit in cœlum corpora pressa yagum
Arbores truncos annosaq; robora quercum

ELEGIA QVINTA Fol. xxiiii

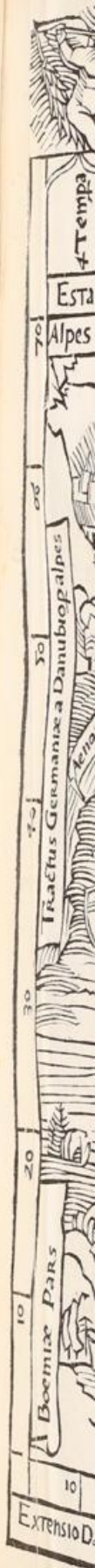
Ventilat: vt vibras per vaga rura caput
Quam cū venator rigidis prosternere siluis
Apparat: hanc pulcro decipit ingenio
Nam primū hāc iaculis tento vel prouocat arcu
Vt furiat leſis belua cruda toris
Inde citus capit ille fugā ſe robore tutans
Quod petit impactis cornibus illa ſuis
Se prænſiſſe putans fugitiuū cornibus hoſtem
Sæuit: & in gyrum robora vaſta terens
Ille feram (trunco ſe tutans) ſæpe laceſſit
Figit & in tetram ſpicula ſæua cutem
Sic vbi iam toto laſſatæ corpore vires
Ceſſit & exanimis impetus ille ferus
Mox alii circū iam ſtantes more coronæ
Conficiunt iaculis corpora vaſta ſuis
Hinc propior codano Prūſſiæ tendis ad vrbes
Viſtula: teutonicæ littora gentis habens
Quæ nūc ſarmatico ſeruit maleſida tyranno
Germanū dominū forte perofa ſuum
Hic multas vrbes: validas cōſtruxit & artes
Teutonicus miles: pallia flaua gerens
Scilicet vt ſcythicos poſſit retinere tumultus
Eſſera barbaries dum ſua caſtra mouet
Vrbs ibi torna ſuas tollit ſub ſydera turres
Et **M**arieburgū maximū in orbe decus
Quod vagus in triplici circundas viſtula foſſa
In **C**odanum triplici plurimus ore fluens
Hic vbi præclaro munita eſt prūſſia portu
Vrbibus & populis diues in orbe micans
Quas inter claro **D**antiſcum lumine ſurgit
Qualiter eoſ Phœbe reſurgis aquis
Sed quondā **G**edonū. gothorū a nomine dictū
Hincq; ſinus codanus nomina clarus habet
Ad cuius tractū; bellū memorabile geſtū eſt

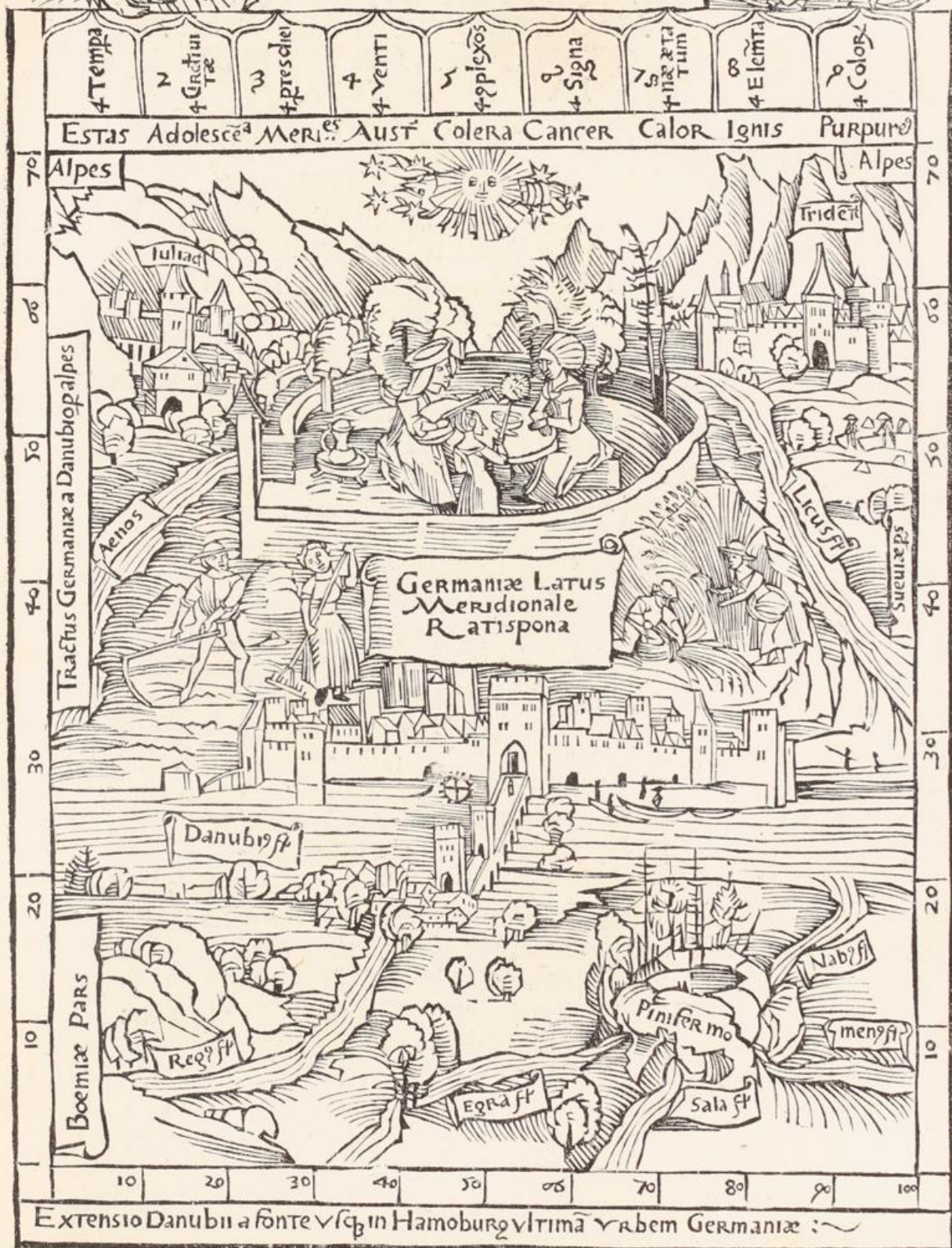
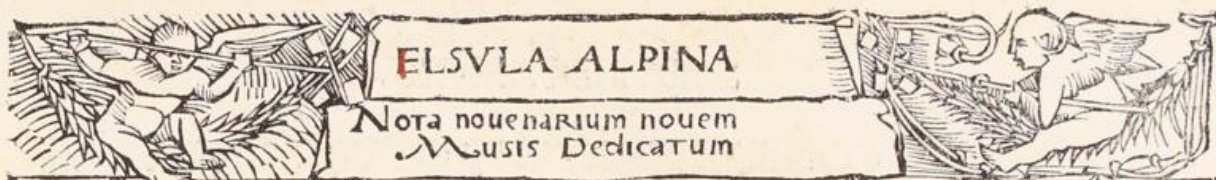
PRIMI AMORVM

Inter teutonicos polonicosq3 viros
Heu pudet: aduerso parta est victoria Marte
Hostibus vt barbas defecuerunt truces
Vistula germanæ quondã ceu terminus oræ
Sic mihi iam fesso finis amoris eris
Et veluti excedit qui accepit vulnera bello
Sic cedo primo lesum amore puer

EXPLICIT LIBER PRIMVS

INCIPIT SECVNDVS

SECVNDI AMORVM

CONRADI CELTIS PRO TVCII LIBER
AMORVM QVID AN VBIVS SEV
ADOLESCENTIA VEL ELSV
LA NORICA ET LA
TVSGERMA
NIAE ME
RIDIONALE IN
SCRIBITVR INCIPIT
AD HASILINAM DESIDE
RIA SVA ABSENS CONME
MORANS.

Iuncta meis lacrymis tibi tristis epistola nra
Iam venit: & querit te pcul esse mihi
Na tibi cu prima Phœb? signauerit vmbra
Aurora roseis tunc ego cerno rotis
Forte subirascens rescribes perfide Celtis
Fœdera rupta tibi. ruptus & altus amor
Perfide: Sarmaticis abiisti nuper ab oris
Nec mihi dixisti verba suprema: vale
Perfide nulla tibi fugienti fœdera curæ
Nostra: Iouem totiens quæ violata vocat
Perfide quid totiens iactabas Celtis amore
Iam tua nota fides: & pia cura mei
Sic tua causa meâ damnabit crimine culpâ
Hasula Sarmatico quæ decus omne solo
Oego non potui longo præuentus amore
Dicere inæternû tunc Hasilina vale
Scilicet in verbis titubasset lingua supremis
Vidisses lachrymis lumina plena meis
Forsitan & toto fugissent corpore vires
Pulsus & ante oculos spiritus ille tuus
Hæc timui: tacitum gestas modo pectore vulnus
Dum tua sublati yultibus ora queror

Seu mea purpureū mirentur lumina Phœbum
Lucida seu cœli sydera nocte legam
Mente subis **H**asilina mihi cum corpore toto
Et placidi lusus: & data verba iocis
Occurris quotiens phœbea poemata vatū
Voluo: vel ad resonā carmina pulso lyram
Occurris quotiens pratis viridatibus erro
Lustro vel vmbrosū sole calente nemus
Quo tecum memini molli cōsedimus herba
Pressaq; in amplexu gramina lenta tuo
Occurris quotiens repeto alta mente puellas
Sarmaticas: inter quas prior ore mica s
Dum tua scripta lego: seruataq; munera lustro
Offert luminibus se tua forma meis
Occurris gelidæ mihi semper tempore noctis
Et mea cum blādus corpora somnus habet
Candidior stellis tunc me tua fallit imago
Ludit & in uano pectus amore tuo
Quo feror infelix: quē mens mea cōcipis ignē?
Es procul & nullam fers meus ardor opem
Et forte infernas rapiunt me fata sub vmbas
Nusq; luminibus chara videnda meis
Sed tua cōpleto fuerint vbi stamina fuso
Et quocūq; loco gnoscus esse iubet
Te mea complexu comitabitur vmbra tenaci
Semper & herebunt ydola nostra simul
Cūq; ite: ū ad superas nos Iuppiter euocet auras
Rursus deliciis perfruar ipse tuis
Felix **S**armaticas si nunq; **C**eltis in oras
Venissem o felix terq; quaterq; forem
Non ego iam charā quererem mihi abesse puellā
Nec mea corda ferus discruciet amor
Sed quid ego sterilem malesanus nutrio flāmā?
Quam tua vel saltē scripta leuare queunt

SECUNDI AMORVM

Absentem scriptis vbi te soleris amantem
Languidulo forsan mitior ignis erit
Dum vaga lucifluo discurrēt sydera cœlo
Et Phœbus liquidas exit & intrat aquas
Dum freta ceruleo pulsabunt littora fluctu
Et sua gramineus lilia campus habet
Te pia posteritas canet admiret & ornet
Hasula Sarmatico quæ decus omne polo
AD SE IPSVM QVOD AMORE RE
LEGATO AD PHILOSOPHIAM
SE CONFERRE VELIT

Ostēq̃m Sarmaticis remeassem Celtis ab oris
Fataq; germano me statuere solo
Constitui nocuas animi depellere curas
Nullaq; iam Veneris vincula velle pati
Femineas artes mulierū: & verba perosus
Et male concordēs in mea vota deos
Et dixi (tumidis Hætilinæ fraudibus actus)
In portu reducem dente ligabo ratem
Liberū in æthereos animū modo ferre meatus
Astrorumq; vias prendere mente iuuat
Quis deus hanc molem tanta vertigine verset
Cur septem aduersa iusserit ira via
Vt nunc æstiuū Cancrī nitātur in axem
Et modo regna petāt quæ Capricornus habet
Nuncq; retrocedūt: & nunc directā feruntur
Nunc stant exigua desidiosa mora
An ne cahos varias hac induit arte figuras
Et renouent species corpora prima suas
Quaq; suas facies totiens natura reformat
Cunctaq; mutantur: quæ vagus orbis habet
Quis nūerus stellis: quisue ambitus orbibꝰ ipsis
Et spacium: quanto & tēpore quisquis eat
Cur nunc libra pares faciāt & laniger horas
Cancer & æstiuo proroget axe diem

Parte alia ægoceros pluuiū decliuīs in austrum
Noctibus hybernīs tēpora longa ferat;
Quid solem inficiat? Lunāq; vt vultibus atris
Protendāt miseris tristia signa plagis
Cornua cur lunæ dum tendūt solis ad ortum
Iam suus aspectus preterit oppositus
Ast vbi in occasum sinuoso lumine tendit
In coitu fratris iam vāga Luna fuit?
Quæ nostri natura animi? quæ libera mole
Corporea? celsum an sit subitura polum?
An flegetonteas fallaci carmine pœnas
Senciat? & triplicis dira venena canis?
Cumq; animū nullū poterit cōprehendere corpus
Liber in æthereas quin volet ille plagas
An fuerit melius: corpus formasse gigantis?
Et non pigmei mēbra dedisse breuis?
Corpore tam paruo nequit exercere vigorē
Atq; animus vires nescit habere suas
Quatuor vt magnus genitalia corpora mūdus
Contineat? propriis consociata locis
Quæ sua cōfuso miscent vāga semina motu
Temperat vt virtus illa superna poli
Hinc variæ gentes: linguæq; & sparsa per orbē
Flumina: quæ cellis montibus orta cadunt
Inter quos surgit quadrifluuialibus vndis
Qui caput **H**ercinii dicit esse iugi
Pinifer: hinc **B**œmos qui tægit & inde **T**urogos
Et **F**rancos: **B**auari & ditia rura soli
Hæc postq̃m angusta mecū sub mente reuolui
Venit amor blanda talia voce canens
Quid tua perpetuis crucias modo pectora curis?
Naturæ leges prædere mente volens
Linque deo tacitas naturæ reddere causas
Maxima pars veri pectora vestra latet

Omnia quæ modo nata vides: labentibus annis
Inuida læteis parca vocabit aquis
Ergo iterū lætus duce me sectere: puellas
Ipsæ tuā nauem per freta magna regam
Dixit: & excusso fixit mea pectora ferro
Tela cupidinei blanda fuere dei

QUOD HASIL. OBLITTERATA ELSV
LAMNORICAM AMARE VELIT

Dota mihi nondū fueras **H**asilina putabā
Fœlicem tumido captū in amore tuo
Quam placido dixi cōsumit tēpore vitam
Qui sibi tam lepidū pignus amoris alit
Cognita sed tandē simulatīa pectora amorem
Ingeniū: fraudes: & male facta fides
Docta quibus stolidū solita es deludere amante
Vt captus votis seruiat ille tuis
Vota quidē dixi: nō quæ speramus amantes
Sed quæ sunt oculis displicitura meis
Non ego te tiriis ornabo perfida pallis
Vellera nec tribuā candidiora niue
Alter hyperboreas mittat tibi munera pelles
Et quas rypheo vertice moscus habet
Non phœnū: **M**adrū ve dabo: mollē ve **S**abellū
Necte qui limbos **H**ermule vestis habes
Pactoli dabit alter opes: & hydaspiis harenas
Quicquid & effundit diuitis vnda tagi
Vel tribuat fuluū formīca quod egerit aurum
Inda: vel arctous quod image gryphus amat
Et si nō cuperes peregrinæ munera mercis
Nata apud almanos nō tibi dona darem
Rhenus habet fuluū quod fertur alpibus aurū
Argenti venis teutonis ora scatet
Vnio cum gēmis meno reperit in amne
Diuitias multas albis & hister habet

Has tibi dent falso quos inretiris amore
Non ego: sed tribuat stultus adulter iners
Nocte dieq; miser gemit ad tua limia seruus
Perferat & fastus plenaq; verba dolis
Ast ego perpetuo querā mihi pectora nexu
Et mecū parili quæ sub amore calent
Hic vbi per bibulas impellit hister harenas
Norica pannoniis proxima rura rigans
Huic vitam: corpusq; meū: cū dote perenni
Carius & si quid candidus ipse dabo
ODIPORICON A SARMATIA PER SLE-
SIAM BOEMOS ET MORAVOS ET
QVAE FLUMINA AB ILLIS EXEANT
DVper ab **E**ois remearem vt Celtis ab oris
Latus in **A**ustrinas me referendo plagas
Exceptus fuerā per terrā diuitis arui
Qua **P**raga vitiferis collibus alta mi cat
Cingit **H**ercinio quo lata boemia saltu
Teutonicas gentes vndiq; clausa videns
Qualiter in graiis memorant Tessala regnis
Tempe sub Emathiis septa fuisse iugis
Taliter Almanis se lata Boemia terris
Erigit: & largis flumina fundit aquis
Hic Bohuslaus habet sua candida tecta boemus
Musarū & patriæ fulgida stella suæ
Albis Germanū cū Molda fertur in æquor
Molda Pragam pulcris qui secat altus aquis
Sed medias albis germanas diuidit oras
Et secat in partes teutona regna duas
Hic vbi misnensis celeberrima regia surgit
Arcem & quæ templū cōtinet alta sacrū
Hospicii qui iura mihi hac seruauit in vrbe
Pragensi: tenera prole beatus erat
Nondum bisquinos **L**unæ cōpleuerat annos

A bsumsit decimū sed tamen illa deum
O fortem dixi gentem: quā nemo domabit
D um vorat a prima luce beata deos
H ic præsul fuerat iudeo sanguine cretus
Q ui mihi nō poterat verba latina dare
O dignam dixi tam docto præsule gentem
Q ui mihi nō potuit verba latina loqui
S ed quia nō lingua celebrant sacra latina
Q uilibet hic præsul rusticus esse potest
H ic **O**dera (a priscis q nomia **S**ueuus habebat)
N ascitur. & **C**odani præcipitat aquis
S ueuus: qui **S**lesum sociū sibi cōuocat amnē
A quo nūc nomen **S**lesia terra gerit
S lesia quæ pulcris habet opida condita muris
V isa caput quorū culta **V**ratislauiā
H inc **M**orauin⁹ ager: pluuiū cōuersus in austrū
M arcomanes pingui sub regione fouet
H ic **A**ugustinus vates olomūcius ortus
P annonii regis bellica gesta canit
H ic **I**gla cū deio tumidū emittunt ad histrum
E t **M**ora: quæ genti nomina clara dedit
H ic vbi bossoniū cōsurgit turribus altis
L ines teutonicis: **V**ngaricisq; viris
H inc **C**ambus tumidis: nigrisq; in fluctib⁹ issus
E xit in **A**ustriacas: **P**atauiasq; plagas
N orica rura petit **R**egus cōuersus in austrū
Q ua **R**atisponæ mœnia celsa micant
H ic ego vt æstiuæ dederā mea membra quieti
S ubripuit mentē pulcra puella meā
AD **E**LSVLAM **N**ORICAM **C**VM **H**ORO
SCOPO **S**VO **S**TELLAS **D**E **P**RIMA
MAGNITVDINE **C**ONMEMORANS
ET **S**IGNVM **A**ESTIvvm
Estifer æthereo rutilat modo cācer olimpo

Qui spaciū lucis maius in orbe facit
Torrida vulnificis aperit Leo rictibus ora
Feruet: & igniuomas quassat in axe iubas
Quem circū rabidos iaculat Procyon æstus
Et canis æstiuo corpora sole grauat
Horridus hinc grauidis flauescit campus aristis
Falciferāq; deam messor in arua vocat
Colligit in fasces auidus segmenta colonus
Impiger: hyernas condit auarus opes
Ast ego quid faciā? bauara iam notus in vrbe
Quam tumidus gelidis alluit hister aquis
Cum mihi nō faueant solito nūc carmine musæ
Et torpent tacitæ plectra canora lyre
Elsula sic me torret amor tuus omnibus horis
Et plus icareo me premit ille cane
Nec patit tantos æstiuo sole calores
Messor: vbi flauam falce metit segetem
Candida feruores mihi quātos **E**lsula præstas
Dum me sydereo lumine blanda feris
Nuper enim cunctos toto cū pectore sensus
Prædata es: nitidis visa puella comis
Candor inest manibus: digitisq; ex ordine longis
Et superant scythicas lactea colla niues
Dinumerare potes nigrātes corpore venas
Talis textura est forma tenella tuæ
Fulua coma est: atq; ora rubēt tibi: qualia fulgēt
Inter sanguineas alba ligustra rosas
Aut quale in triplici splendet Taumātias ore
Imbrifer æthereas pingit vt arcus aquas
Quid graciles suras memorē: & vestigia plantæ
Et latera: & pectus: quæq; tacere decet
Floridus in tenero lasciuit corpore sanguis
Dentibus & niueis nobile cedit ebur
Nec faciem taceo claris quæ lucet ocellis

SECVNDI AMORVM

Nuncius vt magni fertur habere Iouis
His quotiens mecū tacito colludis amore
Luminibusq; tuis lumina nostra feris
Mox mea vulnifico figis praeordia telo
Et penetrant pectus spicula saeva meū
Saucia & in totis aegrescunt membra medullis
Teq; suam solā mens mea poscit opem
Seu mihi persuasi:q; me digneris amare
Seu fallor signis in mea vota datis
Quod si vera tuo deprendi signa rubore
Nullaq; sunt linguae verba profana tuae
Ipse tibi seruus: vel sim tuus Elsula frater
Et si quid restat nomen amoris habens
Suscipito pignus fidei iam pectora nostra
Quae tibi perpetuis dedico tēporibus
Tanta tibi ingenuo morum stat gratia vultu
Et tantū probitas: simplicitasq; placet
Nulla poetarū poterint te carmina digne
Dicere: vel laudes cōmemorare tuas
Inter germanas dum fulges sola puellas
Agmine stellarū cynthia quale solet
Haec vbi fraterno deponit cornua vultu
Et coit in nitidū forma rotunda globum
Regia fulminei pallescit stella leonis
Spicaq; cum iugulis cedit uterq; canis
Quaeque micat torui radiosā fronte iuueni
Pallet **H**yas magnū numen amoris habens
Heridani tunc stella latet: sydusq; serenum
Corpore quod nigro scorpius ater habet
Cumq; suis haedis volitās auriga superbus
Et lyra: quae nostras iam tenet alma plagas
Areturus solitū tunc ponit luce nitorem
Atq; oculus piscis exiit omne decus
Interit atq; indis quae lucet nocte canopus

Tunc quoq; centauri stella serena latet
Crediderim ex illis vnam micuisse sub ortu
Elula dum vitæ sunt data fila tuæ
Taurus erat blanda rutilat cui fronte cupido
Ille tibi primo cardine fila dedit
Phœbus & in nona cœli tibi parte refulgens
Cultorem Phœbi strinxit amore tibi
Iupiter in medio stabat tunc lætus olympo
Et venus in gremio luserat alma suo
Hi tibi finxerunt speciosi corporis artus
Atq; animū radiis composuere suis
Cuius ego tacito fuerim si dignus amore
Nectar & Ambrosiam posthabuisse velim
ADELSVLAM INTERLVNIO APVD
SACERDOTEM LATENTEM

BEx modo Phœbeos aurora retexuit orbes
Et noua quæ latuit cornua luna gerit
Elula dum **C**elti totā quesita per urbem es
Quo tandē fueras perfida fare loco
Aut mox districto feriā tua pectora ferro
Perfida: quod nostrū deserit ecce latus.
Quid tibi? quid **C**elti? quo me vestigia ducant
An ratio nostri sit tibi danda tori?
Proh superos: audes mihi talia reddere verba?
Confidens formæ stulta puella tuæ
Experiere tuo iam maxima verbera tergo
Nullus & in toto vertice crinis erit
Quid clamas? tremula poscens tua numina voce
Perfidia vltiores cernis adesse deos
Execrare meam nō cessas perfida vitam?
Ille etiā pugnus garrula labra domet
Vis me relaxatis nunc perfida dicere labris?
Quis tanto iniecit tempore vincla tibi?
Vel tua qui toties defœdat fulcra sacerdos?

SECUNDI AMORVM

Iupiter huic dederitq; cadat ante diem:
Nulla sacerdotū luxu nūc casta puella est
Causaq; criminibus sunt sacra tēpla suis
Nam plures totū nō congregarent in annum
Illis colloquiū dat modo sacra domus
Hac tractant foedas turpi cū murmure merces
Ceu solet in medio turba profana foro
Iupiter hoc poteris sacras audire per aras
Et nō fulminea concutere arma manu
Dum loquit̃ nostræ submissa voce puellæ
Flamen: in auriculas talia verba serens
Elsula **R**henani nūc est mihi copia bachi
Statq; mea in lautis crassa popina cibus
Est perdix: & orix: turdus: capus: & phasianus
Et lepus: & ceruus: dorcus: ibixq; salax
Qui mihi de celsis nuper fuit alpibus actus
Oenus vbi: atq; Athesis murmura rauca facit
Argenti æterno scaturit qua vena metallo
Et ditat totā patriā alemanicā
Hic halant liquido puro & de fonte salinæ
Ditantes bauaros: austriacosq; duces
Hic turba est tetro nigroq; simillima morti
Qui soluunt vastis ignibus æra suis
Haud credas nostris decocta metalla per ignem
Sed phegetonteis mūdificata vadis
Vel tibi si piscis placeat fluuiialis: ab histro
Pinguis **E**sux veniet: cancer: & omne fretum
Nemo meas veniet te gratior hospes in ædes
Et cui constitui munera tanta dare
Ergo veni sacris quia digna recūbere mensis
Cinthius occiduis dum iuga demet equis
Vulgus iners sacra de religione deorum
Deq; metu superū verba locuta putat
Sed rudibus populis illudūt numina cœli

Excusatq; sacros culpa tacenda viros
Vtq; deæ quondã fuerat simulacra silentis
Quæ pressit digitis muta labella suis
Hæc modo sacrarũ cohibet reticere viroꝝ
Delicta: in cœlum dicere verba vetas
Gregorius primi Friderici tẽpore regni
Oquãtum incauti pectoris agit opus
Ille sacris vetuit celebs cõnubia lectis
Liberior vitiis vt sacra vita foret
Nullus enim pudor est teneras violare puellas
Et neq; legitimas sollicitare faces
Quiq; vno quondã fuerat cõtentus amore
Ille modo plures rite fouere potest
Inde pater sanctus numerosa prole beatur
Legitimãs nũmis pignora spurca suis
Pignora quæ luxus: sempq; superbia patris
Et sacrae matris sæua libido coquit
Cumq; dei soboles pater est: sese ille nepotem
Prædicat: & summi progeniẽ esse Iouis
Quodq; magis turpe est sacratae filius ædis
Laudes a stupris gestit habere suis
Illorũ nihil est quia pene salatus orbe
Et gula: quæ nullis est faciata cibis
Plena mea his priã ẽ: & plenus Rhen⁹ & hister
Vistula: & arctoi littora curua maris
Osacer & magno es nũmus venerãdus amore
Quo duce legitimus spurcius esse potest
Iulia lex rasa est: nostro dum tẽpore quisquis
Natus adulterio nobilis esse potest
Sit q̃muis cunctis in legibus omnia **C**asar
Debuit hoc saltem non licuisse sibi
Interea molles repetamus cammine versus
Elfula: quo ceptus cõtinetur amor
Hic: mihi qua steterat cœli venus aurea parte

P ræda fuit rasis semper amata mihi
V el qui **M**artis equos & fortia castra sequutus
C ontorquēs rigida spicula sæua manu
I nuida dissidii semper sed causa sacerdos
N am capitur nūmis quæq; puella sacris
E t quas semper habent pingui nidore culinas
T hyrsigerūq; deū lenta verenda mouens
H inc q̄s nemo potest vnq̄m exhaurire crumenas
H as præciū sanctæ fœmina noctis habet
S ed me tartareas Pluto iam mittat ad vmbas
E lsula: si noster cōtinuetur amor
Q uam bene pertesumest: animiq; elāguis æstus
P ono Iouem testem: si mihi cura tui est
I pse aliā inueniā: cui sunt mea carmina curæ
Q uæq; meis libris nomen habere cupit
T uq; vale: & nostris excedas perfida tectis
C lausa sit æterno & ianua nostra tibi
I pse sitim malle in lapidosos ferre per agros
D um sua per **C**ancrū lumina Phœbus agit
H ic vbi trans histrū per norica rura colonus
S axa inter triugis aratra ducit equis
E t nulli siccis fontes oriūtur in aruis
C isternis stantes ore bibunt aquæ
H ercinio vt petam satius sub vertice siluam
A spera & obnobiis saxa crepidinibus
Q uam te quæ totiens violasti fœdus amoris
C um tot furtiuis in mea damna dolis
AD ELSVLAM FALSO SE EXCVSAN
TEM ET RECONCILIANTEM

H erbarum vires nec amoris pocula coxi
N ec strygis: aut ranæ viscera rupta mihi
E t neq; seruauit dederā vt tibi munera cœlum
T ristia depinxi nec simulacra poli
O ssa nec in vacuis collegi sparsa sepulcris

In cruce nec furis secta verenda tuli
Nec mihi mactata est volucris pellita per alas
Artibus eets nec tibi pectus ago
Nectibi **T**essalico limphaui carmine mentē
Elsula: nec magicis cantibus ipse prēmo.
Importuna meas q̄ sic irrumpis in ædes
Solius clamans **C**eltis amore feror.
Nec mihi lanifico placet insudare labori
Stamina nec pensis cōglomerasse iuuat
Nec genitrix me chara potest reuocare: nec ipse
Germanus: totiens qui mea terga domat
Taliter exagitat sæuus mea pectora **C**eltis
Norica quem nunq̄m rura subisse velim
Dixit: & implicuit nostro sua brachia collo
Presserat & labris basia blāda meis
Tunc ego: preteritas tibi nūq̄m ignoscere culpas
Elsula: nec priscū fœdus inire volo
Ni mihi nūc pandas cuius sub amore iacebas
Quesita in toto nuper vt vrbe fores.
Est locus: aereas vbi noricus excipit alpes
Hic magnū numen bauara terra colit
Hic vbi cōsurgit de septem sedibus vna
De falsa clarū nomen in orbe gerens
Quæ quondā fuerat **R**omana iuuauia dicta
Iuuat vt Italicos sæua per arma viros
Huc ego: matronas nuper comitata pudicas
Persolui sanctæ religionis iter.
Elsula sic vafras iterū te vertis ad artes
Obsecrans nugis stupra pudenda tuis
Taliter oestri stimulis agitātibus Io
Fertur niliacis applicuisse plagis
Vnde sacerdotū genus emigravit in orbem
Isidis ad templū nocte dieq; canens
Non fuit oestrū vel vespa aut sæuus Asylus

Sed tumidus penis quem sacra turba gerit
Quem propter furiunt nostræ nunc saepe puellæ
Discuntq; vagis pene agitante plagis
Et sacris simulât sese indormire grabatis
Paulina anubis ceu sacra membra tulit
Multa supersticio mulierû fraudibus orta est
Consuerûntq; novos fingere saepe deos
Inde per indoctû spargunt miracula vulgum
Cui semper nouitas : fictaq; verba placet
Credula sed nunq̃m præbebo pectora **C**eltis
Ingeniû notum dum mihi scemineû
Nam scio te quanto complexus amore sacerdos
Clausit. & ad decimû presserat vsq; diem.
Illa sed hoc lachrimis mox excusabat abortis
Cum largo incipiens spargere rore genas
Quale sub Arctoo reperit littore glesum
Quod codanus toto solus in orbe vomit
Aut quale Eridani memorât electra fluenti
Talis erat niueis feruida gutta genis
Inq; meû tandē gremiû conlapsa quieuit
Phœbus vt Eois mane rediret equis
Inde mihi toto diffusa est corpore flâma
Traxit & antiquas lenta fauilla faces
Et mox prisca nouas senserût vulnera plagas
Et liquidû veteri pectus amore fuit
Tale solet verno tellus liquefcere sole
Dum gelidas soluût sydera blâda niues
Oego sic placidæ nunc cõciliatus amicæ
Iam scio post rixas gratia quâta feras
Vtq; solet Phœbus (piceo dum condit aëstro)
Per sudum nitida gratior ire rota
Sic in amore deus simul ac fera prælia mouit
Maiori flâma mutua corda ligat
Ast ego nō alias vellem mihi surgere lites

Quam quas cū lachrimis Elsula nostra mouet
ADELSVLAM OBSEQVIA SVA ET PE
RICVLA AMORIS CONMEMORAT

Elsula: regifluā rursus mala fama pervrbem
Spargit: & capiti nō bene grata meo est
Scilicet vt solida tecum sit nocte sacerdos

Et querit tardos te sine ferre dies

Tuq; illi propriā fido te pectore scribis

Dispeream: teneāt si tua verba fidem

Te saltem pudeat formosum hoc v̄dere corpus

Et passim rasis prostituisse viris

Qui populi peccata vorant & crimina mūdi

Et parentales februa dona dapes

An nescis sacros dona exequialia nummos

Debere infernū rite piare Iouem

Hos tua profuso consumit inertia luxu

Dum venerem & bachū nocte dieq; colis

Prompta manus talo est. damnosa nec alca cessat

Donec sub media sydera nocte micant

Heu quo demeruit dic tandē crimine Celtis?

Tam subito cessitq; tibi noster amor?

Ipse ego nam memini: per singula numina coeli

Iurabas: Celtis maxima cura mea est

Ante ferent vernos glacialia tēpora flores

Sistet & ethesiis flatibus hister aquas

Ante meo cedent formoso a corpore vires

Quam tuus a nobis Celtis abibit amor

Elsula tartareas me sistat Pluto sub vndas

Si credā verbis pondus inesse tuis

Nil nocet ex ficto tibi dicere pectore verba

Credula & in tacitis fallere corda dolis

Commune hoc didici cunctis nūc esse puellis

Quæ testes scelerū numina saepe vocant

Si tamen: vt simulas nos indulgenter amare

Officiis partum est Elfula crede meis
Nam quotiens duras hyberno tēpore noctes
Peruigil ad postes te remorante tuli
Dum tu læta bibis:madidis tua basia vendens
Et versat talos nequiciosa manus
Aebria tunc etiā profers mea pignora amoris
Dum rutilat digitis annulus ille datus
Ah quotiens cytharā digitis tibi pulso gelatis
Quæ loquit laudes carmine blāda tuas
Sæpe ego huic similes vix possum iūgere voces
Dum tremulus dentes concutit atre gelu
Cumq; datur tandē cupidis amplexibus uti
Ipsa meū corpus mox refugis gelidum
Auertisq; tuū nostro de pectore pectus
Nec gelidis digitis tangere mēbra sinis
Riuales quotiens crudos expauimus enses
Aebrius ante fores dum canit ille tuos
Scis quotiens tepidā cogebar linquere plumā
Seuiret niuea dū **C**apricornus aqua
Et tellus crustata gelu:cū cortice duro
Offendit celeres in mea damna pedes
Oquā dura deus cōscribit sydera amanti
Est grauior tardo sydere blanda venus
Sed tamen ingrata nobis sunt sæpe puellæ
Dum nouus instabili pectore crescit amor
Adde. q; in nostris tua sunt iam nomina libris
Et tua post mortē fama superstes erit
Teq; canet nostras germania tota per vrbes
Et celebrant laudes opida cuncta tuas
Quod si germani fastidis dona poetæ
Non mea in inuitā munera ferre volo
Primus ego titulū gessi nomenq; poetæ
Cæsareis manibus laurea nexa mihi
Grata minus q̄muis viui sint carmina vatis

Post mortē tamen his gratia maior erit
Inter mortales mors est quæ sola poetas
Nobilitat: cinerī tunc sacra fama venit
Et velut annosus iocundat pectora bachus
Cui dederat vires tempus habere suas
Carminibus nostris sic tempore gratia crescit
Et facer in populo concomites honos
Ergo germanæ vates adamate puellæ
Qui modo principibus sordida cura sumus
Nota volent totū sic nomina vestra per orbē
Pincipibus nostris quod sacra musa negat
Nam cū peruētū est germani ad principis ædes
Derident stolidi carmina nostra viri
Cumq; meis monstror germanis esse poeta
Mox dicunt: nullas ille parabit opes
Insanus totā consumit carmine vitam
Nec vult ad questum dirigere ingeniū
Non verbis curare potest: & vendere doses
Nec vult rixoso spargere verba foro
Nec sibi cappato vult radi vertice testam
Expleat vt luxum crassa popina suum
Duraq; legitimi fastidit gaudia lecti
Et quæ sollicito vota parente sedent
Ast ego pierides ditissima turba sorores
Vos sequar. & nullas **C**eltis habebit opes
Scilicet. vt nullus cupido mihi nūmus in arca
Imperet. & post me gaudia nulla ferat
Doctaq; posteritas superas me tollat in auras
Post mortē nostros dum legit illa libros
Quo sibi plus placeā: qm si sextercia mille
Liquissem. aut curis balthica regna meis
Viuus enim malo cū viuis spargere nūmos
Quā mea post mortem dissipet alter iners
Vtq; dedit tenui cœlum mihi viuere censu

Et supra vulgū pectora nostra tulit
 Sic viua. & nullo mecū sim tēpore discors
 Teq; canam nostris Elsula flāma libris
 Cumq; dies veniet: quo te tua fata vocabūt
 Hoc carmen tibi mox exequiale feram
 Elsula germano quondā dilecta poetæ
 Hic iacet hunc titulū vatis amore gerens
 Prima ego germanas sum decātata per vrbes
 Danubiū regus: quaq; Nabusq; subit
 Perierā saliant circū mea busta puellæ
 Et Phœbus lyricis consecrat ossa modis
 Sed potius nostrū compones Elsula bustū
 Nam te sublata non mihi vita placet

AD ELSVLAM A PRISCIS ET SAN
 CTIS GERMANIAE MORIBVS
 DEGENERANTEM

Elsula quid tātis oneras tua brachia baccis
 Aurea & in digitis vincula multa geris
 Ostina sub veste tumens: vultuq; superbo
 Tricarū ingenti pondere pressa caput
 Noctua quale gerit tenebrosæ filia noctis
 Nyctimene patris consociata toro
 Inq; peregrinos flectis tua corpora motus
 Dum strepitant mixtis buxus & æra sonis
 Et totiens multas lasciuo corpore vestes
 Ante: retroq; tibi lactea colla patent
 Perq; diem solidum cōuiuia splendida curas
 Nec tua lassant crura relisa solo
 O mihi quot surgunt feruenti corde dolores
 Dum pascis vultu lubrica quemq; tuo
 Cum timeā roseis ne figant basia labris
 Audentes tenerū sollicitare femur
 Dumq; nates teretes contrectat barbara turba
 Et premis manibus stricta papilla suis

Tunc vix conceptū compesco mente furorē
Quin feriat niueas pugnus vtriusq; genas
Quinetiā insano confundis pectora bacho
Et titubat multo garrula lingua mero
Linque merū: & talos. castis fugienda puellis
Inq; sinu tumidū suesce fouere colum
Disce latere domi. patulisq; sedere fenestris
Effuge: nec visu sis vagabunda tuo
Nam veluti volucres diuersis nutibus ora
Dum vertunt: nidos deseruisse volunt
Sic vaga dum vario dispargit lumina motu
Fœmina: iam castum vult violare torum
Tali nō quondā vixit germania more
Dum pudor & sancti cura pudoris erat
Castaq; simplicitas non tātō perdita luxu
Per nemora: & saltus cōcomitata gregis
Rhenones fuerāt rimosaq; subera vestes
Duraq; contextit corpora vile sagum
Qualis hyperboreo viuit nūc sarmata cœlo
Et quæ post codanū sunt tria regna sinum
Nemo germanos potuit tunc vincere bello
Nec tulerāt latium turpiter imperiū
Perfida nō nostras rapuit tunc gallia sponfas
Contemnēs natam **M**axmiliane tuam
Corpore maturo tunc nupsit mascula virgo
Quatuor vt lustris vita peracta fuit
Colloquiū castum iuuenis seruabat in agris
Robustoq; fuit corpore sera venus
Sed nūc bisquinos vbi vix transfegerit annos
In venerem & bachū docta puella ruit
Cui nōdum teretes fratrāt in pectore māmæ
Nec tenera angustū lana foramen habet
Illius humorē nec menstrua luna fatigat
Dum recipit plenū fratris ab ore globum

SECVNDI AMORVM

Nemo hic amplexus ob mutua gaudia sumit
Inq; vicem nemo basia blanda rapit
Expleat vt tantū conceptū mente furorem
Et fricet angustum pene furente specum
Si maribus coeas: vel eisdem forte puellis
Paruū discrimen turpe tenebit opus
Elicit vrinā hic olidā: alter podice stercus
Hunc furor ante regit: sed molit ille retro
Quam vereor serpat nostras hic morbus in oras
Quandoquidē luxuriosus nos tenet Italicus
Qui maris implumes audet cōuellere coxas
Et pueri glabras cæuus inire nates
Quiq; ministerio manuū genitale fatigat
Huic credas lecto raro puella placet
Mos erat vxori castum seruasse cubile
Vt framea: & sonipes constitit ante fores
Tunc firmus iuuenis robustam corpore prole
Sustulit. & matris pastus ab vberibus
Lactantis nemo nutricis nomina nouit
Quæ prolem cogit degenerare fatam
Arborei fœtus: & agrestia munera caules
Et rapum teneris faucibus esca fuit
Pars hoīm glādes: placidos pars maxima fagos
Et cererem festa nō nisi lance dabant
Tunc laridum crudū fumosa in crate repostum
Et lac concretū splendida cena fuit
Nullus germanis creuit tūc bachus in oris
Sed potus madida fruge beatus erat
Ille dabat vires: solidos & corpore neruos
Ebriaq; ex humulo semina pauca tulit
Tunc puls ingentes impleuit crassa patellas
Quam circum cōiunx: & numerosa domus
Rarus erat morbus: peregrinaq; semina nulla
Nec medicus tantas hausit auarus opes

Nullus erat talis ludus: nūc qualis in orbe est
Qui bis dena ducum milia nocte vorat
Perdidit hæc nuper Francorū præsul in vrbe
Castor: Plutoni dum pia sacra facit
Inde suis miseris noua vectigalia scribunt
Pensantes censu cuncta elementa suo
Hi cœlo: & nitidū possent si prendere solem
Acensu liber non foret ille suo
Nullus erat morbus: quateret qui corporis artus
Vel qui cōtractos frangeret articulos
Sed postquā luxus nostras migrauit in oras
Et **V**enere: & bacho singula tecta calent
Hinc varios morbos patit̃ procliuior ætas
Milleq; nūc animas crapula sæua necat
Cespitem tunc patrio dicebat iura colonus
Armaq; iusticiæ iuncta fuere suæ
Nec tot iudicibus: tabulis: nec tot patronis
Nec strepitu tanto causa relata fuit
Nemo fuit seruus stabulis hoc tēpore Romæ
Expectans latiae iura superba rote
Nec recuticus erat: nostro qui scēnore viuit
Expilans nostras infaciatus opes
Nullus erat nūmus signatus principis ore
Fœda nec alterius stupra reperta toris
Libera per vastas ibant tūc flumina terras
Et tot discordes non aluere duces
Fœnus: & vsurā nemo illo in tēpore norat
Dum patrio tantū cespitem victus erat
Zinciber: & crudū piper: & crocus: & cynamomū
Instrumenta gulæ: fugerat ora ducum
Nullus erat tali cœlo mercator in orbe
Nec naues Rhenus: Danubiusq; tulit
Sueuus & arctoas impiguans vîstula terras
Et codano flauis proximus Albis aquis

Quiq; metanastum vagus irrigat arua tibiſcus
A septem caſtris dicta vbi terra manet
Terra per almanos hodie & poſſeſſa colonos
Pannonii regis quā iuga fœda præmunt
Hic piſo eſt: qui docto cōſcribit carmine verſus
E ditus: & lauro tēpora cincta gerens
Tunc centū ſtabant inarato ceſpite pagi
Hoſpitibusq; vagis libera farra dabāt
Abſumptiſq; illis alias migrabat in ædes
Hoſpes: & agreſtes compoſuere dapes
Tum primū memorāt (vt gaudia mutua ferrēt)
Mutua ſollicitis pocula lata cyſis
Hoc (virtus quondā) vitium nūc ſurgit in orbe
Dum ſuperat vires prodigioſa ſitis
Horrida tunc rarus fuerat per rura ſacerdos
Terra peregrinis nec fuit acta deis
Sed druides caſtis cecinerūt carmina ſiluis
Carmina teutonico quæ placuere deo
Nemo italos nouit: voluit nec noſſe penates
Qui totiens noſtris ara tulere plagis
Sed deus vnus erat a quo ſunt nomina genti
Hic cultus patria religione fuit
Hic nō poſcebat ſibi pendere caſeū & ouū
Nec butyrum nobis vendidit ille deus
Hinc Karoli Heinrici: Conradi: Ottonaq; proles
Luduici: & nomen qui fridericus habent
Et qui nūc gentis cuſtos: & gloria ſumma eſt
Maximus Emilius: nomē in aſtra ferens
Illorū cunctas impleuit gloria terras
Quas tribus immēſus partibus orbis habet
Sed quoniā nullas habuit tūc terra camenas
Idcirco laudes non babuere ſuas
O ſacer: & magnus vatū labor omnia fato
Eripis. & cineres ſolus in aſtra locas

ADEVLAM VT NATALICIVM SIBI
CONVIVIVM INSTRVAT

Elsula chara tuas veniã cras lætus in ædes
Phœbus vbi Lybicas merfus habebit aq̃s
Quippe ego i hac nũero terdenas nocte calēdas
F ebrilis mensis dũ mihi vita data est
Quapropter cultas cõponas **E**lsula mappas
F ornacēq; cauam plurimus ignis alat
Cerea quinetiã redituro lumina Phœbo
Accende. & ceram carmina bina notent
Phœbe: sub aerea qui stas modo candidus vna
Luce salutarī cras tuus orbis eat
Eruida tum primũ vidit tua lumina **C**eltis
Fluctibus cois quãdo renatus eras
Hinc bacho compone cyfos: paterasq; capaces
Plenaq; stent vario stãnea vasa mero
Illud cum **C**oo iubeas spumare falernoq;
Et tergestino cantarus ille fluat
Oppano reliquos repleas & dramīno
Vel quod feldlini terra beata creat
Alter Elueciũ: Rhenanũ conferat ille
Hic cecĩũ: vel quod francia nostra creat
Francia germano mihi stirps & origo poetæ
Herciniæ medio cinctā beata sinu
Quam mœnus mediã perlambit vitifer oram
Cuius quadrifluuio nascit vnda iugo
Pinifer is: cuius de vertice flumina quatuor
Quatuor in partes orbis amena cadunt
Mœnus ad occasum francorũ fertur in oras
Sala sed Arctoīs perditur Albis aquis
Egra sed coi petit ardua regna boemi
Sed **N**abus hīstrinis insinuat aquis
Triticeũ cereri componas **E**lsula panem
Atq; focus varios concoquat igne cibus

SECUNDI AMORVM

Hæc vbi cuncta meo cōstabunt iussa tenore
Et nitet in cunctis partibus ipsa domus
Ipse ego tunc veniā charis comitatus amicis
Et genio solitas sacrificabo dapes
Quas inter lati certemus reddere causas
Naturæ. & magni querere iura poli
In tres diuisit partes quis pondera rerræ
Per Nilum: & Tanain: per mediūq; fretū
Quis numeros stellis: quis primus nomina fecit
Quis septem aduersa prendidit ire via
Saturnus timido: læto & cur Iuppiter astro
Mars furibundus eat: Mercuriusq; sagax
Vt venus adstringat cupidorū pectora amātum
Et sociat nexu cuncta elementa suo
Quo cœlum sub amore meat: tellusq; quiescit
Et generāt species fœdere iuncta suas
Hoc cytharā blandis fidibus resonare videbo
Coniungēs cordis carmina nostra suis
Tunc terrā tremulo pulsabunt corpore plātæ
Et varios orbes læta corea reget
Pulcrius ignifluo nihil est sub sole creatum
Quam releuās curas: blāda puella graues
Interea ternos cyathos tibi gratia præstat
Vertere: sed musæ dant mihi rite nouem
Et Phœbus decimū calicē mihi forte fauebit
Phœbus qui media temperat astra via
Sic postq̃m cœli fuerint duo signa peracta
Et languent multo corpora pressa mero
Elsula dic proprias cōuiuas ire sub ædes
Meq; iube ad lectum pergere cauta tuū
Quo totiens blandos suscepī corpore somnos
Et quo mille tibi basia sæpe dedi
Quoq; iterū tibi mille dabo natalibus horis
Auspicio fœlix totus yt annus eat

Cumq; sua Phœbus natali lampade surgit
Meq; tuū cogit linquere luce sinum
Tunc tu cū lachrimis circū mea pectora pendēs
Hos mihi vesiculos in mea fata canes
Iuppiter æternos tribuat tibi **C**eltis honores
Nec tibi Mars noceat. nec grauis ille senex
Mercurius cytharā: faueat tibi carmina Phœbus
Nostraq; cōtineat mutua corda venus
NARRAT IN SOMNIVM SVVM DE
ELSVLA PRIVS QVAM NORI
CO EXCESSERAT

Abdidit herculeas vaga lumina Phœb9 i vn/
Et nox stelligerū ptulit atra caput (das
Ipse ego iam fesso recubabā corpore lecto
Clauferat atq; oculos somnus vtrosq; meos
Forte puellaris tunc est mihi visa figura
Et stetit ante oculos **E**lsula chara meos
Seu sopor illud erat: seu mens sibi fingere tales
Confuevit tenues inrequieta notas
Stabat purpureos humeris laniata capillos
Et largo roseas sparserat imbre genas
Talis atlanteas hebetat cum luna sorores
Plurimus athereis fundis imber aquis
Vixq; mihi tandē hæc dedit vdis verba labellis
Me miseram: **C**eltis quo tuus ibit amor
Nam pater **E**liadū ternos vbi fecerit ortus
Audio te nostrā linquere velle plagam
Qego nō possum tantos tolerare dolores
Si statues tacita **C**eltis abire fuga
Meq; tibi solam per norica culta relictam
Intempestiuā cogis adire necem
Murmure quis blando longe mihi tedīa noctis?
Auferet: & dulci carmina voce canet?
Carmina quæ placido cantet germania vultu
f ii

Candida dum latus pectora bachus habet
Immemor officii: nostroq; ingratus amor es:
Perfide. sic nostro dignus eras talamo?
Sæpe mihi exprobras **H**asilinæ perfide fraudes
Iam data sunt culpæ maxima signa tuæ
Perfide dum varias erras fugitiue per oras
Decipiturq; tuis quæq; puella dolis
Saga loquax nuper dixit mihi vera: caucto
Elsula: ne **C**eltis decipiare dolis
Qui tibi blandiloquis seducit pectora verbis
Sollicitans resonæ plectra sonora lyra
Huic ego iam moneo nimiū te credere noli
Errat enim & toto est semper in orbe vagus
Dumq; vtero tenerū fecit tibi crescere pondus
Ille solet tacita cautus abire fuga
Et quod predixit: sum nunc experta misella
Dum seruat nullā subdola lingua fidem
Perfide: qua fueris tandē regione receptus
Inuenies nullam crede mihi similem
Tunc totiens mœsta versabit **E**lsula mente
Nec cadet ex animo Norica terra tuo
Spero tamē nec vana loquor) venturæ aliquādo
Vindicet vt latro meq; tuosq; dolos
Sed prius experiar magicos intendere cantus
Vt sistam celeres in tua vota pedes
Pars animæ consiste meæ: sit cura pericli
Per nemorū latebras ne latro te feriat
Per lachrimas precor ipsa meas & fœdera amātū
Perq; tuā dederas qm mihi sæpe fidem
Per mea si placido dederā tibi basia lecto
Amplexusq; meos quæ tibi blanda tulī
Perq; meū primū tibi quē rapuisse pudorem
Suaferat: æquoreo diua creata salo
Perq; meos tandē canos vtrosq; parentes

Et prope maturū quod gero ventris onus
Siste gradū: cceptūq; regas modo **C**eltis amorē
Ne capiat fœdas candida fama notas
Ni facias: furiosa sequar per in hospita saxa
Maxima **B**oiorum qua solitudo patet
Algionesq; truces vbi vastas terra paludes
Norica **R**heteis proxima fundit agris
Inter quas lacus est **T**egerinus nomine claro
Stillat vbi sacrū petra arenosa oleum
Per bibulas tandem sensim hoc colat arenas
Et fabulū: venis quod fluit inde suis
Succina crediderim sic nasci aquilonibus oris
Delata a lucis: quod vomit inde salum
Inde **C**himerinus medias duo templa p vndas
Tollens. quis psallit fœmina virq; deo
Perq; lacus alios pariunt quos imbribus alpes
Si fugies **C**eltis te furiosa sequar
Nec me **D**anubii retinet cataraeta sonori
Inter vbi scopulos & caua saxa sonat
Vel mihi quod melius si te cōtingat abire
Iste mihi gladius finis amoris erit
Dixerat. & nostrū manibus cōprēderat ensem
Et iam leto littore somnus erat
Rhenus adest dixi. **R**henū cantabimus amnem
Qui flos germani dicitur esse soli
Iamq; vale æterno tibi sum deuinctus amore
Elsula: **D**anubii gloria magna tui
Sed prius **E**uxinis arcebit hister ab vndis
Quam tuus a nostro pectore cedat amor
Seperet & q̄muis longū discrimen amantes
Sunt tamen æterno pectora chara simul
NARRAT SE KALENDIS MARCIIS A
 latronibus duobus atrociter verberatū &
 spoliatum

SECVNDI AMORVM

Nemo diu poterit sese obiectare periclis
Perq; orbem tutas semper habere vias
Ingruat aduerso quin fors aliquādo tenore
Vertens instabilē mobilitate rotam
Omnia quæ simili viuūt animalia forma
Seu terris: vel aquis: aere ve liquido
Concordem ducunt sociali fœdere vitam
Nec se vulneribus conficiunt variis
In miluū curuos miluus non asperat vngues
Nec lupus est visus dilacerasse lupum
Nec rana in ranā: nec esox petit asper esocē
Dissimiles semper bella cruenta ferunt
Ast homini tanta est concessa licencia vitæ
Contra hominē vt gladios: armaq; sæua parat
Intentatq; truces rabioso pectore cedes
Argenti atq; auri dum stimularit amor
Tempus erat verno quo currūt mense kalendæ
Quæ sua de crudo nomina marte gerunt
Lætus ego Austriaca veniebā **C**eltis ab ora
Norica amata mihi mœnia forte petens
Quis me? ingenu? Vilibald? pirkhamer hospes
Miscet cum grais verba latina notis
Atq; alii multi sincera mente sodales
Quos sacra cōiunxit philosophia mihi
Et iam **B**auaricos liqui tutissimus agros
Deq; **R**atispona norica rura peto
Iamq; viam medi ā confeci sospite cursu
Vectus equo: & tutū iam ratus esset iter
Est locus inflexa colles vbi valle leuantur
Densa & vtrumq; tegit pinea silua latus
In medio angusto spacio via limite trita est
Perq; putres agros ducit aquosa lacus
Ecce duo a siluis dextra læuaq; latrones
Prosiliunt gladiis cuspidibusq; feris
Moxq; caput valido primus mihi cōtudit ictu

Et tergo ac humeris verbera sæua dedit
Verbera bis denis quæ sunt cōspecta diebus
Liuida dum fuerat cesa cruore cutis
Captat equū freno retinens per lora secundus
Intentans gladio vulnera sæua meo
Excussus sella: iaceo resupinus in agro
Semianime & toto pectore corpus erat:
Dum iaceo hi subito rapiunt corearia nostra
Cingulus hinc: rapta & pendula pera mihi
Quinetiā a digitis raptus fuit annulus auri
Vittaq; pānoniis aurea texta plagis
Aufugiuntq; suo repetentes more latebras
Querentes auri pondera parua mei
Cumq; auri magni spes illos forte fefellit
Mox redeunt celeres: hec mihi verba ferunt
Siste pedes: clamāt nec equū cōscende iubemus
Nunc alia tecum est aggredienda via
Tercentiū scimus q; gestas aurea frustra
Quæ nisi des nobis: iam moriture cadis
Ore minax: vultuq; ferox comprehendit euntem
Mox latro qui rursus verbera sæua dedit
Duxit & in siluæ socio comitante latebras
Et mea prostrauit corpora crudus humi
Detraxitq; meis ocreas de cruribus atrox
Inquirens auri pondera tecta mei
Deinde meas toruo lustrabat lumine vestes
Corporis explorans abdita quæq; mei
Cum nihil inueniunt gladiis mihi sæpe minati
Constituūt subitam velle patrare necem
Ofocii supplex ego tendo ad sydera palmas)
Parcite iam: vitæ parcite queso meæ
Vulnera nec nostris nūc inferte obsecro mēbris
Obsecro nec vitam iam spoliare meam
Philosopus totū **C**eltis discurre per orbem
Diuitiasq; mihi philosophia negat f iiii

SECVNDI AMORVM

Quoniam quæ mecum sunt tollite queso sodales
Me sinite & nudo corpore abire precor
Ferte manus: dextraſq; meæ cōiungite dextræ
Firmiter hæc vobis iam sacramenta dabo
Presto fidem o socii fieri mox velle sacerdos
Pro vobis summū & sæpe piabo deum
Supplicibus verbis tandem fera pectora mulſi
Et vici atroces in mea fata minas
Moxq; abeunt læti ſpoliis: predaq; ſuperbi
Meq; ſinunt trepidū perfidi abire pede
Quod ſi de cœlo ceu dicūt fata hominū ſunt
Vtramq; & ſortē ſydera celfa regunt
Incautus prorsus fueram: quia ſydera cœli
Non caui: infaulſto hoc quæ micuere die
Nam **L**una oppoſito Saturnū lumine vidit
Mars lunā & radio viderat oppoſito
Coniūctusq; Ioui fuerat maudotius heros
Oppreſſitq; mei fata benigna Iouis
AD DANVBIVM VT PVELLAM DES
CENDENTEM IN PANNONIAS
NVMINESVO TVEATVR.

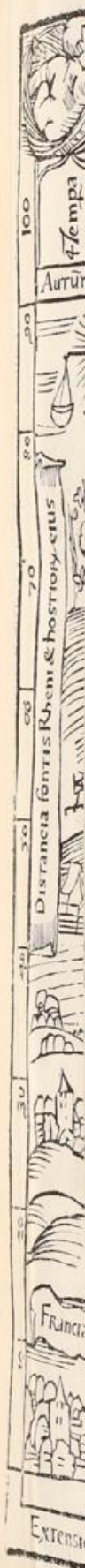
Biſter in Euxinū properās ſeptem fide pontū
Qui varios populos flumine latus adis
Obnoba quæ tenui mons fundit ab ore perenni
Aediculū atq; aras **C**æſaris altus habens
Ortus apud **S**ueuos vicina hinc alpibus arua
Ingrederis: Bauarus qua ſua rura colit
Ingolſtadenſum qua mœnia picta vident
Et mugit lato vacca ſonora foro
Hic philomufus habens nomē famāq; per orbē
Doctrina ingenio carminibuſq; nitet
Inde **R**atiſponam Patauinaq; mœnia radis
Oenus & Iſus vbi te locupletat aquis
Pierius graccus vitalem hic cœperat auram
Carmina pieriis digna legenda canens

Maior in Austriacas citus hinc diuerteris oras
Pannonii regis quæ trucidis arma tulit
Vidimus hic pulsus per diruta tecta **C**olonis
Arua subinformi mœsta iacere situ
Vidimus Augustos Friderici & cæsaris ortos
Et fata cæsarea robora multa manu
Vidimus exsculptū magna & de mole sepulcrū
Quod tegit inuicti cæsaris ossa mei
Vidimus alpinas tumido hic cū gutture gentes
Et stolidos villas qui coluere viros
Efficit id crassus qui torpet in alpibus aer
Atq; humor niueis densus & ater aquis
Accedunt amnes **D**raususq; **S**auusq; sonorus
Qui duo **D**anubiū flumina magna petunt
In quorum ripis alpestribus oppida clara
Frisciū **G**reciū **L**abacū & **I**ulichum
Bellogradū fuerat turcorū vbi sæua caterua
Experta a nostris prælia sæpe viris
At parte ex alia est amerina vallis amena
Qua tyrolis celsum tollit in astra caput
Quaq; tridentinas atthesis se flectit ad alpes
Cuius in adriacū decidit vnda sinum
Vitiferaq; nihil maius conspeximus vrbe
Quæ sua de vino nomina celsa gerit
Qua sua furta sequens mea flāma morabit' vrbe
Elsula Bauaricas læta perosa plagas
Quam tibi sollicitis precibus cōmendo **D**anubi
Naualem vt possit carpere tuta viam
Casta precor maneat: nec cecia vina salutet
Vt locet **A**ustriacis oscula blāda viris
Et quicquid sequit' blāda oscula: sæpe moncbis
Ne soluat tenerum casta puella femur
Bachus enim **V**eneris stimulās cōsurgere neruos
Solucere qui castas sæpe pudore solet

§FCVNDIAMORVM

Praecipuo Austriacas intrat dum foemina thermas
Non procul a campis clara Vienna tuis
Cumq; per excisas curret ratis incita ripas
Perq; cauos scopulos vnda relisa sonat
Petrosa in mediis vbi fluctibus insula surgit
Murmurat & valido quæ catadupa sono
Numine tuta tuo mea sit pater alme puella
Vt possit portum lata subire tuum
Sic vbi nostra tuo firmabis vota fauore
Carminibus nostris clarius Hister eris
Alueus ille tuus qm multas permeat vrbes
Septifida tandem sub mare fauce cadens

FINIS ELSVLAE NORICAE SEV DA
 NVBII VEL ADOLESCENCIAE
QVI HABET ELEGIAS TRE
DECIM SEQVITVR RHE
 NVS SEV VRSVLA
 RHENANA VEL
 IVVENTVS

VRSVLA GALLA

Nota Nouenarium nouem
Musis dedicatum ~

Extensio Germanica a Rheno in Gallia vsq; ad noua Met' & Treuerim ~

SECVNDI AMORVM

CONRADI CELTIS PRO TVCII GER
MANI LIBER AMORVM TERCIVS
QVIRHENVVS VEL VRSVLA RHE
NANA AVT IVVENTVS ET LA
TVS GERMANIAE OCCIDENTA
LE INSCRIBITVR ODIPORI
CON IDEST ITINERA
RIVS EX AGRONORICO
AD RHENVMPER SVEVOS
ET BACENIS SILVAM AVTVM
NALEQVE SYDVS DESCRIBIT.

TEmp⁹ erat mediā dū Phœb⁹ fecerat vñ
Et parili steterāt noxq³ diesq³ mora (brā
Frigora iam tepido certabant lenta calore
Exprimit vt bachū vinitor ipse suum
Pleias & æquo reo miscet fera prælia ponto
Turbida vt cois nascitur illa plagis
Ipse ego Danubii ripas tunc forte reliqui
Et iuga: quæ celsis alpibus astra petunt
Mens mihi Rhenanā fuerat descendere in urbē
Cui Cia cū Mogano nomina clara dabāt
Quæ docuit spretis germanos scribere pennis
Cernit vt pulcris littora pressa notis
Iham per medios seruo comitāte Sueuos
Quos vario cultu silua bacenis alit
Qua Necari Coceriq³ vagas cōspeximus vñdas
Alter alit Bachum: sed coquit ille salem
Sal quod de liquidis flāmis genitoribus vñdis
Nascitur: & formā concipit igne nouam
Hic Venus in variis iterum mea pectora curis
Implicat: & veteres concitat arte faces
Cum tot prestantes vidissem errare puellas
Vrbe sub hac: cultu quæ nituere suo

Languida facundis mulcebāt pectora verbis
Dum vacat officio sueuica lingua suo
Cumq; iter instaret: Phœbi redeunte lucerna
Et me iam lassum ferret ab vrbe pecus
Siue per elatos in sydera transeo montes
Siue sub vmbrosis vallibus instet iter
Maxima cura meos rursus corroserat artus
Elulatiā viduo quæ mihi visa toro
Terq; quaterq; vagis sonipes mihi cōstitit aruis
Terq; suis loris frena reducta mihi
Dum dubito terrā repetam ne ad terga relictam
Vt fouerer flammis **E**lsula chara tuis
Victa fuit tandē furiens ratione libido
Et cœpit frenos improba flāma suos
Et peto Rhenanā collectis viribus urbem
Lenior hac noster factus in vrbe dolor
Dum statui populos germanos scribere & vrbes
Quæq; vagas stellas regula contineat
Quot fontes Rheni quot & ora binominis histri
Qua: lona: rura: suis lipia quaq; vadis
Qua sara treuericos lætus despumat in agros
Sellaq; cū mosa nomina iunctus habet
Qua sua funesto conclusit prælia fato
Karolus: europæ qui timor vnus erat
Maximus Aemilius quot gallos strauerat hostes
Pannoniāq; suo frenat vtramq; iugo
Italiāq; trahet germanis viribus olim
Dum reparat latiū candidus imperiū
Hanc mihi materiā statuissem carminis esse
Ni mea iam rursus corda subisset amor
AD VENEREM ET CVPIDINEM VT SE
AMORE FESSVM DESERANT
QUoniam mihi iam tepidis accedāt viribus anni
Et mea in occiduas vita feratur aquas

Dum vigor in nostro talis modo corpore restet
Qualis inest radiis dū mare Phœbus adit
Cum color & facies talis mihi surgat in ore
Qualiter autumnno languida prata virent
Sæue puer depone tuas ergo oro sagittas
Nullaq; per nostrū spicula pectus age
Tuq; meū excrucias animū blādissima mater
Da requiē fesso iam rogo diua viro
Nam tua signa tuli roseum prolata sub axem
Magnus vbi gelidis Vistula fertur aquis
Danubiusq; rapax totū qui circuit orbem
Te duce quæ gessi bella cruenta canens
Sed nunc qui trifido mare poscit flumē Rhenus
Succendit flammis pectora nostra nouis
Dum me cōspicuo ferit Vistula candida vultu
Et spernit blādas in mea vota preces
Quo magis illa negat duplicat mihi pectore flā/
Et sequit̃ prædā spes fugitiua suam (mas
Quo careo dictu mirabile plenus abundo
Et quod nō mecū est copia multa mihi est
Dum quod amo refugit precibus nec flectit̃ vllis
Me misero est toto tristius orbe nihil
Odea quæ certo terigisti pectora telo
Et iungis animos fœdere certa duos
Aut modo cōceptas mitissima dissiice flāmas
Vel mox consiliū des mihi diua tuū
Nam velut in libræ dum fert̃ Cynthius astro
Quæ iubet hyernas crescere nocte faces
Sic mihi ab igne nouo cōfossū vulnere pectus
Aestuāt & crescit nocte futurus amor
Mitior ille tamē qm̃ qui mihi præterit ignis
Phœbus vbi medio constitit ante polo
Quale solet clauso mustū deferuere vase
Vinitor vt flāmis vrit vtrumq; latus

Sic mihi confuso feruescit pectus in igne
Et fera bella mouent humor & ignis edax
His vbi me bellis venus improba soluere nescis
Nec vis consilio mitis adesse tuo
Nulla tibi cantet germanus carmina vates
Nec noscet laudes teutonis ora tuas
Necte animos: quæ cuncta ligas elemēta p orbē
O venus: & nostrā diua tuere ratem
Hæc vbi dicta dedi: Venus aurea nostra petiuit
Tecta: subit currum blāda columba suū
Quam circū locus: & demulcens corda cupido
His vultu triplici gratia iuncta fuit
Balsama spirabāt patulos implentia nares
Totaq; cœlestis tecta repleuit odor
Dixit. & admonuit placari carmine diuos
Munera carminibus si modo iuncta forent
Hunc quoq; Rhenanis animū nunc esse puellis
Diligerent nullos ni sibi dona darent
AD VRSVLAMEIVS SE CAPTVM
AMORE CONQVERENS
Qrsula Rhenanas tua vincit forma puellas
Qualiter ignifluus sydera cuncta globus
Qualiter aut Mœnum rapido cum gurgite vincit
Rhenus: Elueciis alpibus exoriens
Quiq; lacus subit inde duos a Cæsare quondā
Qui sua cōstanti nomina clara gerunt
Quam male cōueniunt tua nomina vultibus illis
Cum superet facies illa decora deas
Talia **S**armaticis sunt nomīa digna puellis
Quas premit Arcëto parrhasis visa polo
Visa per Arcadiū quondā compressa tonantē
Quo meruit rigido sydera celsa polo
His te crediderim stellis natalibus ortam
Dum tibi ab eo surgeret axe leo

Quo vagus exaltat sua feruida lumina Phcebus
Dum metit optatū falce colonus agrum
Arite dionea splendet tibi corpore vultus
Et rutilant niueis ora venusta genis
Vrsula: quicquid habes totū mulcedine plenū est
Frons: coma: vox: pectus: lumina: colla: manus
Sed nihil in toto muliere est durius orbe
Mulceri pectus quæ sibi posse negat
Siste pedes: nostrosq; velis audisse dolores
Et flectat mentē nostra querela tuam
Des q; oculū his oculis radius quo fortius vrat
Atq; genam nostris cōsere diua genis
Qualiter obnobiis exhalat montibus ignis
Saxoniæ princeps quos Fridericus habet
Quo duce daphnea cinxit mea tēpora lauro
Cæsar & Aoniis ora sacrauit aquis
Feruida sulphureis vel qualis fontibus vnda
Ebulit: vt plures silua bacenis habet
Quas petit autumnū sub sydere languida turba
Membraq; sub calidis confouet æger aquis
Torrida flāma meis sic scatet vndiq; venis
Ossa q; cū toto corpore nostra cremas
Inq; ægras fibras veniat nisi cura medentis
Et blandū morbum soluat amica venus
Impia præbebis crudæ mihi semina mortis
Dicerisq; meæ causa fuisse necis
Hoc postquā nostra carmen scribet in vna
Quæ seruet cineres post mea fata leues
Vrsula germanū sic torfit amore poetam
Illum sub stigias misit vt ensis aquas
Et velut a duro redeunt vbi spicula muro
Autorisq; petunt tela relisa caput
Concauitas speculi radiū ceu colligit orbe
Reflexiq; suo incendere quæq; solet

Sic rediens nostros mea flāma repulsa sub artus

Me velut adgesto torquet auara rogo

Ome felicem tua lactea sugere labra

Si dabit blādo & mēbra fouere sinu

Labra ligent animos aeterno fœdere vinctos

Strinxis amplexu dū mea mēbra tuo

Dum vaga per mediā discurrent sydera terrā

Concretusq; gelu stabit vterq; polus

Dum liquor oppositas medius secat æquore ter-

Rhenus & externū fert in Oceanū (ras

Ipse tibi fido semper sim pectore seruus

Subdeturq; tuo colla domanda iugo

Is q; tibi aeterno datur annulus: aptus amor

Pignore quo nostri iam meminisse velis

Cumq; alii varios venient post fata sub orbes

Cognatāq; petit quisq; subire domum

Nos simul ad veneris migrabimus Vrsula spherā

Cum Ioue cœlestes participando dapes

AD VRSV. IN SOMNIA SVA CONME
MORANS ET AMORIS IMPOTENTIAM

QUrsula dū nostros tua flāma inuaserat artus

Nulla Mogunciaca mi fuit vrbe quies

Sed veluti turbo puerorū impellitur ictu

Sic me sollicito verbere saeva premis

Sive deos orem: videā seu littore classem

Seu veterū inquirō dum monimēta ducum

Plura Moguntiacæ quæ stant in mœnibus vrbis

(**S**ollicitas oculos vnica cura meos)

Inter quæ drusi stant ardua busta **N**eronis

Clara a germanis nomina primus habēs

Vtq; comes Phœbi sese **E**lyotropia vertit

Nocte dieq; vagam concomitata rotam

Luminibus sic ipse sequacibus impiger erro

Quo mea flāma tuos ferisq; referisq; pedes

Nectot habet pennis oculos iunonius ales
Quot vaga sollicitus lumina gestat amor
Hinc mea nocturnæ cū trado membra quieti
Et vigor externis sensibus omnis abest
Vrsula mox placido concludimus ambo fauore
Et pares votis obsequiosa meis
Brachia tunc nostris supponis blanda lacertis
Gaudet & officiis ytraq; lingua suis
Cumq; tuū stringo cupido cū pectore corpus
Dulceq; patrandū feruet amoris opus
Mox fugit expulsus letea ad littora somnus
Ingratusq; meo corpore sensus adest
Quo cum blanda volat cupida emētita voluptas
Et remanet querula nō nisi mente dolor
Cum vigil in vacuo te querimus Vrsula lecto
Sed tua deceptum lusit imago volans
Qui mihi quot tristes renouas tunc pectore curas
Nulla mihi vellem quæ medicina leuet
Tantus adest cupidis miserisq; in amātib; error
Vt cupiat nullam morbidus æger opem
Somne soporifera qui fers tua gaudia nocte
An tua qd veri somnia ferre queant?
Dum nos sub variis ludūt simulacra figuris
Et mortis species nox gerit alta vagas
An cum leteas animus defertur ad yndas
Talis erit vitæ vana figura mea?
Quicquid erit: vacuas releuabimus Vrsula curas
Mutua dum iungit pectora nostra fauor
Nec mihi diuitiæ defunt: & amoris alumni
Par genus: & formæ munera clara mea
Ante trucem faciē latronis quisquis egenus
Diuitias iactat captus amore suas
Hic timet: hic sperat trepidantes dispare voto
Hunc metus altus habet spes tenet ille ratas

Has mihi fac certas nec defraudabis amantem

Nocteq; ventura somnia vera dabis

Dum mecū cupido cōpones corpora lecto

Suspiretq; suo blanda **V**enus gemitu

Ibis in amplexus moxq; oribus ora ligabis

Et miles **V**eneris praelia saeva dabis

Ingeminesq; tuos referēs super ictibus ictus

Nec cedes bello cruda puella meo

Cumq; vtriusq; furens fuerit faciat voluptas

Lassatos foueat somnus & alma quies

Ante tamen moneas securū linquere lectū

Quam fundat radios Phœbus ab axe suos

Ne nos oppressos somno rivalis amantes

Opprimat & capiti vulnera saeva paret

QUOD FVGA ELAPSVS PENE CVM

VRSVLA DEPRENSVS FVERAT

Nemo velit vetitos bene sanus tāgere lectos

Et neq; legitimas sollicitare faces

Quam prope cōcussa fueram deprensus in æde

Gaudia sperato dum dedit vrsa toro

Vrsa cui fulmen magni Iouis eruat auras

Plutoq; sub stygias hanc vehat ater aquas

Quipe suis gestat nomē par fraudibus : omnes

Exuperat rigidas insidiosa feras

Nulla per humanas res est sincera voluptas

Sollicitū latis semper adesse solet

Inter cōplexus : & basia grata iacebam

Et quicquid lecto feruidus audet amans

Cumq; pene mediā superassent sydera noctem

Dum vertit currū clara **C**alisto suum

Mox fragor intonuit rigidis resonantibus armis

Quale solet Martis cōglomerata cohors

Iamq; propinquabat nostro fera turba cubili

Cæperat & temera rumpere claustra manu

Moliri & nostros cōuulso cardine postes
Concutiens claua. fuste. bipenne. manu
Siue maritus erat seu conriualis adulter
Seu cui pollicita est Vrsa dolosa torum
Exclamat vasto mox barbarus ille boatu
Et dederat tales in mea fata minas
Pape caue (papum ratus ille latere cubili)
Iam tibi præripiam perfide testiculos
Lex fuit hæc priscis & sanctio sacra sub annis
Desectare sacris membra pudenda viris
Et modo **R**henanas lex hæc est cœpta per oras
Dum sacra testipremis membra secare licet
Dixit. & insonuit iam cardine ianua fracto
Deciderantq; suis fortia claustra seris
Mox ego per bifores deflecto crura fenestras
Corpore iam nudus precipitādus humo
Omihi **D**ædaleas Venus inferere candida pennas
Molliter vt terris iam mea mēbra cadant
Forte domus fuerat nostro cōiuncta cubili
Imbrice sed paries dissociatus erat
Hac ego præcipiti dederā mea corpora saltu
Curre parum leso terra petita fuit
Irrupit nostrū sed iam fera turba cubile
Meq; stupet celsa defiluisse domo
Et iam saxa volant: saxū præteruolat aurē
Et resonant lotio testea vasa suo
Ast ego per medias nudus discurro plateas
Telatus nitido numina cuncta polo
Numina iam stabāt toto rutilantia cœlo
Sex in signifero sydera clara polo
Laniger in medio cœli leo stabat in ortu
Viriger **H**erculeas forte petebat aquas
Clauiger: & **C**epheus: **E**niochus: **C**assiopeia
Perseus: **A**rcetophilax: anguis: & vrsa ferox

At parte ex alia pluuioso sydere **O**rion
Stabat vterq; canis: **C**etus: & **E**ridanus
Et lepus ad tantos visus mihi currere motus
Qui dederat nostræ maxima signa fugæ
Andromedeq; meas derisit amoris erumnas
Viderat vt nudum currere nuda virum
Illa mihi tandem vox est audita per auras
Seu **V**eneris fuerat: seu Iouis omniproci
Difficiles aditu fugias in amore puellas
Si te secura ludere mente iuuat
Vtq; solet charam venator ducere prædam
Quæ sibi cū magno capta labore fuit
Sic in lasciuo **V**eneris contingit amore
Vt facilem spernas difficilemq; petas
AD VRSVLAM SOLA FVGA VENE
REM VINCI POSSE

i **T**Vraui totiens testatus numina cœli
Vrsula me lectum spernere velle tuum
Quipe tuâ nequeo linguâ tolerare procacē
Et totiens iussis verba proterua meis
Quasq; struis semper fallaci pectore fraudes
Dum facies lesi signa pudoris habet
Putidaq; exhalant hesternū guttura Bachum
Oscula vt inuito vis mihi blanda dare
Multaq; per niueū dum stant vestigia collū
Quæ tibi mordaci dente momordit amans
Omne sed exuperat facinus muliebre: q̄ inter
Ampexus nuper te duce prensus eram
Ast ego iam cuperē sine te me viuere posse
Aut nunq̄m vultus cernere posse tuos
Visus enim regerit causas mihi semp amoris
Indiciūq; suæ lumina mentis habent
Omnibus in vitiis licitum est cōcurrere pugna
Sola, Venus tacita vincitur ipsa fuga

Si fugis: ipsa fugit. gressu comitat amico
Si vitio mentis blanda alimenta dabis
Vtq; trahunt validas viuacia sulphura flāmas
Et magnū generat parua fauilla rogam
Sic amor ex minimis crescit sapissime causis
Ceu parui fontes flumina magna creant
Ergo tuos fugiā vultus: & mellea verba
Docta quibus iuuenes illaqueare soles
Improba iurabas te solo Celtis amore
Herere: & cunctos spernere velle viros
Expertus: quicūq; tibi sua munera mittit
Mox compos voti gaudia noctis habet
Qnimiū miseras venali merce puellas
Quæ sua sic passim vendere mēbra solēt
Non pudor: aut probitas illis: neq; honesta volu
Nota: sed ad questū voluit ingenium (ptas
Aspice naturæ per mutua fœdera leges
Quæ sociant nexu cuncta animata suo
Vnus adest cunctis sociali in amore maritus
Inter quadrupedes cernis: & illud aues
Taurus pro niuea vibrat sua cornua vacca
Cum gallo gallus bella cruenta gerit
Vtq; ferox pressis sonipes retinet habenis
Et docet officiū qui sua terga premit
Sic variū semper quæ gestat fœmina pectus
Non nisi virtutis verberare discit iter
Vltima sed nostræ quæ sit sententia mentis
Accipe iam paucis perfida carminibus
Dum cadet occiduas serpens glacialis in vndas
Vel ferus Arctophylax cū genitrice ruct
Terraq; dum stellas & cœlum gramina gestat
Et socias liquidas ignis habebit aquas
Vel dum nubigeras mare merget fluctibꝰ alpes
Duces Phœbeos sub tua iussa viros

Ergo vel obsequio facilis mulcebis amante
Et discas nostro te faciare toro
Sic ubi te fidam nostro præbebis amori
Preteritâ culpam diluere ipsa potes
Vrsula riualem non possum ferre tonantem
Nec qui lucifluam fertq; refertq; rotam
DE SVPELLECTILI SVA PER AVRI
GAM SARMATAM PERDITA
Armatia infelix rigidû damnata per axem
Vtraq; quam gelido despicit vrsa polo
Hic vixitq; suo volitans per sydera curru
Enioche o nostris qm malefide libris
Nam cû mādāta est quondā tibi nostra supellex
(Quam mihi debebas reddere) perdideras
Quot scythicas pelles & crudi vellera **M**osci
Quicquid hyperboreo & **S**armata mure rapit
Quotq; palestinae secreta volumina linguæ
Hic mihi: sarmatico perdidit ille dolo
Plena mihi latius quis reddet scrinia libris
Et quæ de **G**rais docta **M**inerua canit
Democritas Zenonas inexplicitosq; Platonas
Multaq; per Samiū dogmata scripta virum
Quid **C**iceronis opes querar & pia carmina vatū
Qomnia sarmatico perdidit ille dolo
Nolo tamen misera deducere tempora vitæ
Vt mihi post mortem fama perennis eat
Scilicet: his rebus vita est querenda beata
Corporis atq; animi non caruisse bonis
Non egeat sanum corpus cum pectore sano
Et rerum causas discere semper amet
Excudatq; aliquid residens sub pectore **Phœb**9
Quod bona posteritas laudet: honoret: amet
Erita domus mihi sit: mediocri & splendeat vsu
Contegat & corpus patria lana meum

Iucundus veniat parilis tacitusq; sodalis
Qui vultū sortis ferre vtriusq; queat
Hinc Cytharea meo consors sit candida lecto
Quæ sit carminibus lima seuera meis
Rite deos venerer nec mens mihi conscia culpæ
Et maneat vitæ candida fama meæ
In ius nemo vocet: nec opus mihi iure proteruo
Iudice me nemo sic neq; teste cadet
Sic vbi tranquillæ currūt mihi stammina vitæ
Nil querar amissos in mea damna libros
Et pelles scythicas & crudi vellera Mosci
Textaq; sarranæ serica fila manu

AD ALBORVM SACERDOTE M VE
 STALIVM SECTATOREM

Albore quid sacros violas temerarie lectos?
Vestalesq; tuis ignibus ipse coquis?
Inq; sacrâ sacer ipse ruis fera prælia miscens
Tenta cruentato dum furit hasta toro
Vulnera quinetiâ nullâ inducentia mortem
Explorat: cunnū dum feris ipse sacrum
Laurigerūq; deum casta cum pallade rides
Et quæ pieridū docta caterua canit
Pruriat in nostris q̄muis Venus improba libris
His tamen inuenies quod pia vita probat:
An quia Mars genuit sacra de virgine remum
Et fratrem: latiae qui caput vrbis erat:
Idcirco liceat sacras violare puellas?
Velatae sacrum & pene ferire lacum
Te saltem admoneāt prisco de tempore leges
Quæ de vestali & virgine lata fuit
Scilicet vt pereat: viuo corrupta sepulchro
Templorū casto dedita seruitio
Laxior est vestræ sed facta licencia vitæ
Dum vobis tantas accumulastis opes

Quæ reges & iura regunt superūq; fauorem
Regnaq; diripiunt quæ modo Pluto regit
Omnia nūmus habet: cœlū venale: quid vltra?
Inuertit leges Pluto sepulte tuas
Si tibi sit nūmus animas reuocabis ab orco
Et patris: & matris: cōiugis: & socii
Non ego crediderim fatales esse sorores:
Iudicibusq; tribus vel suis ordo manet
Si dederis nūmos: nostris quis Turcus ab oris
Pellatur: nullum crimen in orbe manet
O quam foelices veniant si rursus in auras
Tantalus? & saxo deditus Eolides
Aut si quis sanctū daret ob sua crimina nūmum
Solueret hos pœnis suppliciiq; suis
O qualis facies & quæ mutatio Rhomæ
Vendidit hæc quondā corpora: nūc animas
Quicquid in extremis habuit germania terris
Et mediis quicquid continet illa plagis
Exhaustum est: & totū latias migravit in arces
Expleat vt luxus impia Rhoma tuos
Dum qui militibus deberēt cedere nummi
Et nostro tutas reddere in orbe domos
Hos modo **R**homanus miles sibi tollit in vsus

Vt **V**eneri & bacho nocte dieq; vacet
DE MVNERE ET EPISTOLA SIBI
AB VRSVLA MISSA

V **R**sula germanis misit mihi carmina verbis
Fulmina quæ possent frangere rauca Iouis
Excerentq; suū **N**eptūno blanda tridentem
Et **M**arti gladiū **M**ercurioq; lyram
Quotiens placidæ dedimus nūc oscula chartæ
Et quotiens nobis illa relecta fuit
Eius enim videor præsentes cernere vultus
Dum sua luminibus perlego scripta meis

Sed lachrimæ produnt veros sibi mente calores
Confudit scriptas cum quibus illa notas
Et querit tacita Veneris se compede uinctam
Et simulat flāmas condere posse suas
Felix si latiam didicisset fœmina linguam
Iam respōdissent verba latina meis
Non proba: nō sapho: nec **H**rosuida blādius illa
Scripsisset lyricis carmina docta modis
Nemo germanas latialia verba puellas
Edocet: aut cupiat verba latina loqui
Quāuis fœmineis scateat germania claustris
Et latiis verbis nocte dieq; canant
Sacra tamen latias intelligit vlla camenas
Tantum simplicitas barbariesq; placet
Vel druidū ritu non debent noscere voces
Quas dedit arcanis **S**olyma terra libris
Scilicet in vulgū ne serpant sacra urofanū
Mandētur magicis vel sacra verba dolis
Quapropter ritu quondā seruauit eodem
Relligio. vt nullus ferret in æde libros
Compulsi **G**raios iuuenes ediscere versus
Nec liber in manibus ceu modo tritus erat
Sed nunc germanis tot pressa volumina terris
Vt scateat libris quæq; taberna sacris
Omnia pressor habet nil nūc absconditū ī orbe est
Cunctaq; sub lucem iam rediere nouam
Scimus enī cœlo faciat quid Iuppiter alto
Et quid sub terris Pluto sepultus agat
Quid sibi monstra velint: quæ tot modo visa sub
Germano vt cūctis sit timor atq; met⁹ orbe
Quid referam pueros: vel porcos: vidimus ipsi
Corpore qui bifidi: frons tamen vna manet
An taceā commemorant **Q**eni quā littore matrem
Sex heu fetus partus ventre tulisse simul

Nec volucres tacuisse queam tres cardine soles
Et quæ de cælo fulgetra sæua ruit
Pulcer Fluetias vbi Rhenus concoquit vuas
Gallica Germanis proxima rura secans
Sed redeo: sacros quid prodest psallere versus?
Nocte dieq; suos sollicitare deos?
Dum canit & nescit quid sacro carmine poscat
Sic solet in medio vacca boare foro
Sicq; datur teneris occasio multa puellis
Plurimaq; tacita crimina mente ferant
Et cum deberet animos intendere verbis
Intendit tempus sacra puella procis
Ergo fata meâ si ducant Visula vitam
Inceptusq; manet si modo noster amor
Carmina rhomanis doceam te scribere verbis
Pulsabisq; meæ plectra canora lyrae
Tunc mea lingua tuis infundet verba labellis
Et dabitur versu syllaba quæq; tuo
Hanc tibi nunc longâ per basia longa notabo
Oscula rapta dabo cum brevis vlla venit
Omnia Rhomanæ sic disces verba loquelæ
Donec sis latius facta diserta modis
Aegoceros niueas dū fundit ab æthere plumas
Littoreusq; trahit Cancer in orbe dies
Vel dum Libra suis opulentat frugibus annū
Dux gregis vernū tempus adesse iubet
Semper eris stabilis concordie fœdere nexus
Mutuus & nostris mentibus ardor erit
Cumq; datur gelidos olim sepelirier artus
Et circum funus flâma suprema calet
Hoc mox perpetui statuam tibi carmen honoris
Quod referat laudes docta puella tuas
Visula Rhomanis quæ scripsit carmina verbis
Hic iacet & musis plectra sonora tulit

QVOD DIVERSI AD DIVERSA STV
DIA NATI SVNT SE TANTVM AD
AMOREM NATVM ESSE SCRIBIT

Quam variis fatis cœlestia sydera mentes
Exagitent: nostro carmine nota dabo

Ille tenax rigido tellurem versat aratro
Et stimulat biiuges per sua rura boues
Hic bacho teneras cōiungit in ordine vites
Vt repleat dulci concaua vasa mero
Ille dūtum & regum sequit̃ spectabilis aulas
Donec sub titulum nobilitatis eat
Est alius: quem fata ferunt ad prœlia Martis
Deliciasq; suas vulnera sæua putat
Diuitias alius cœcū concludit in antrum
Et spernit solitas ventre famente dapes
Illi tantus amor nūmī mihi quātus amore
Dum sequor amplexus **V**rsula chara tuos
Est alius: nomen qui gescit habere poetæ
Nominibusq; tribus nobilis esse cupit
Et q̃muis nullos didicit cōcludere versus
Et quo legitimū stare poema solet
Ille tamen titulū vatis nomenq; poetæ
Mentitur: vacuū nomen ab arte gerens
Cuius cū relegis figmēta & inania verba
Ceu crepitus ventris turpiter aure sonant
Non is diuina: aut humana negocia tractat
Gramatici tantū nomen inertis habet
Atq; vtinam latiā: graiamq; hic flectere linguā
Nosceret: & quicquid philosophia docet
Spumā: algam: bibulā scribit sine calce & arenā
Nec quod diuinæ est cōstruit artis opus
Antigonus tali dederat sua dona poetæ
Vt de se nullū scribere vellet opus
Inter mortales nemo est sublimior arte

Quam qui describit cuncta poeta bonus
Nascitur hic melius qm præceptore creatur
Diuinū ingeniū cui dat ab arce deus
Diuinaq; sua conscendit ad æthera mente
Verbaq; blandiloquo fingit in eloquio
Hæctria si quis habet veri sibi nomina vatis
Accipit & cunctis carmine gratus erit
Sorte sua cōtentus erit paruoq; beatus
Duitias suas carmina docta putat
Induit hic tetrū simulata mente cucullum
Fomenta vt vitæ possit habere suæ
Indoctum tandē quem fors vbi tollit in altum
Ad questum toto voluitur ingenio
Et cuperet nemo fieret q; doctus in orbe
Mactat enim obtrūcans scripta vetusta manu
Inq; habitu & verbis & gestu relligiosus
Pectore sed rapidus noscit esse lupus
Ebrius hictor a deficcet pocula nocte
Omniori tantū gaudia ventris amās
Astrorū petit ille vias:zonasq; patentes
Climata cum certo dinumerans radio
Ille vagus querit per vastum flumina mundum
Oceaniq; trucidis littora cuncta notat
Hic mare veliuolū plenūq; furētibus Euris
Scandit:& æratas in sua lucra rates
Et populos gētes q; petit quos Phœbus ad ortū
Quosq; per occasum lumine pronus adit
Ille genetliacam predicit fata per artem
Et manibus densas tractat & φημι & γίνομαι
Illis non alia est regio nunc plenior vlla
Quam quæ germano nomine dicta manet
Est qui fortuitis prædicat tempora punctis
Quemq; tenet glabra linea scripta vola
Hic querit numeris arcana mente cabalas

Et magicis verbis sacra profana facit
Ille videt sacro **C**ristallo cuncta futura
Euocat hic manes tartareūq; cahos
Alter mirifico probat omnia condita verbo
Bisq; duas famias iactat in ore notas
Non opus est nobis q; **G**allia vana petat
Nobiscū surgit cuncta superstitio
Cum deus hunc sacro perfecit pectore mundum
Vt nihil huic addi diminui ve queat
Cur temere illi audent naturæ vertere leges?
Arcanūq; dei vendere consilium?
Hinc tales natura fugit: deus optimus odit
Ceu qui prostituant condita fata dei
Nemo **M**athematicus geniū indēnatus habebit
Quandoquidē violat iusq; piumq; dei
Inde parum illorū constāt mentes: animiq;
Et vitā illorū multa pericla subit
Hic cupidus tacito cōfundit in igne metallū
Promittens auri pondera magna noui
Et vagus in toto sponsor deuoluit orbe
Decipiens nugis opida cuncta suis
Concoquit hic aurū petabile: philosophorū
Et lapidē miro conficit ingenio
Ille rotam viuā patula promittit in aura
Cuius motore cernere nemo queat
Huic **L**olli doctrina placet: verbosior omni
Quæ sedet ad cunas garrula semper anus
Est quem per totā dyalectica sauciat annū
Cuilis de rebus nominibusq; venit
Bella **C**himerifero cui sunt rabiosa tumultu
Dum feruet totis rixa proterua scolis
Cum res defendit cui nomina pretulit alter
Pro quorū rixis non faba danda mihi
Hi modo germanas gymnasia cuncta per oras

I mpleant & logicā per tria lustra docent
N emo hic Platonis quid dia volumina scribant
N ouerit aut Plinii vel Ciceronis opes
D um queris faciat qd Socrates aut Plato: sūma
L umina: per Graias quæ micuere scolās
M ox tibi respondēt hic currit & ille mouetur
S ic perdunt nugis tēpora cuncta suis
B artolus hunc: Baldusq; tenet: verbosus & Aso
Q uemq; tulit tumido Sicilis vnda freto
E st qui Rhomanā cupidus discurrat ad urbem
A bsentes nūmos in sua lucra petens
D iues vbi multis altaribus est: pia Bacho
E t Veneri cunctis sacra diebus agit
A st ego nō alio potui sub sydere nasci
Q uam quod sub terris dicit alma Venus
I lla suo totam textit mihi sydere vitam
Q uatuor vt lustris vita peracta fuit
C umq; alii variis plorent sua fata querelis
T ela Dionei numinis ipse queror
INVITAT VRSVLAM VT SIBI VE
NAM INCIDENTI MINISTRET
Q uamigeris mō Phœb⁹ agit sū piscib⁹ orbē
H umida & ad vernæ sydera tendit ouis
I amq; redit nostris lumen spirabile terris
O ccultū inferno quod prius orbe fuit
I nde simul certant calor & crassissimus humor
F rigida quem genuit nuncia mortis hyems
Q uæq; prius fuerāt occlusis corpora poris
S oluūtur Phœbo iam redeunte nouo
S pumeus hinc toto lasciuit corpore sanguis
E t tumet in membris turgida vena suis
E rgo vbi cras roseo sol spargit lumine terras
V ena mihi elicitō cæsa cruore fluet
N am mihi dum pectus grauidū nō rite saliret

Nec tenuit soliti vena tenoris iter
Ipocraten: **R**asum. **G**alienū: celsum **A**uicennā
Consului: medicā qui mihi ferret opem
Qui mihi ferret opem medicus si fata morari
Arte potest: doses miscet vt ille suas
Sanguie plena tumēs (respōdit) vena secāda est
Et cruor atra gerens ei aculandus erit
Mox ego consului **P**hœbum quæ signa teneret
Atq; vbi in obliquo curreret axe soror
Iuppiter inueni **V**enerē cras luce benigna
Aspiciet: clarum sol q; tenebit iter
Ergo age cras venias nostri sub limina tecti
Vrsula: pars animæ dimidiūq; meæ
Primus amor furor est: & noxia flāma secundus
Tercius a vera sed ratione venit
Quartus ab officio est dum curua supuenit atas
Quæ mouet ad baculū languida membra suū
Stabis & emissum spectabis læta cruorem
Iudiciūq; mei sanguinis ipsa dabis
Scilicet an fido tibi sim cōiunctus amore
Dilecta & quantum fœmina nulla mihi est
Sanguis enim sedes animæ cū dicitur esse
Iudiciū veri semper amoris habet
Sic tua te facies prodit cum cernis amante
Candida sanguineus mox ferit ora rubor
Sic tua sperato dum comprimo pectora lecto
Purpureo occurre blandi liquore mihi
Albaq; sanguineis miscent lilia baccis
Dum simul ad metam pugna vtriusq; venit
Ergo age puniceam dum vult incidere venā
Φλεβότομος querens vulneris ante locum
Qui simul ac vulnus subito mihi fecerit ictu
Et cruor elicitus profilit astra petens
Tu niueis manibus sustentans **V**rsula pelucm

Hos mihi versiculos in mea fata canens
Macte nouū **C**eltis mēbris habiture vigorē
Prorogat & vitam Iuppiter ipse tuam
Et mox fasciola constringes vulnera nostra
Quam signet cordis nota figura tui
Inde torum molli sternes mihi candida pluma
Ceruicemq; meā terq; quaterq; leues
Oscula tunc blādis infiges dulcia labris
Et fies nostri fida ministra tori
Sed caueas cesam ne tanges lubrica venam
Nam solet in digitis vena tumere tuis
AD VRSVLAM VT TEMPVS LAETI
CIA REDIMAT ET NATALEM
SE CVM CELEBRET

Vrsula quid differs promissæ gaudia noctis
 Suspendēs longis pectora nostra moris
Nescis qm rapido nos fallāt tempora cursu
Dum partē vitæ quælibet hora rapit
Felix qui potuit vitæ decerpere fructus
Et latus stabili semper amore frui
Quipe dies veniēt cū nobis curua senectus
Gaudia cū placidis eximet illa iocis
Tunc dulces risus aberunt & gratia vultus
Et quæ nunc oculis spirat amica **V**enus
Tunc tua quæ cunctos iuuenes iā forma laceffit
Et gena purpureo mixta rubore nitens
Pallida suscipiet rugas & succus abibit
Turgida lasciua corpore membra mouens
Cumq; suo nitidæ consurgūt ordine stellæ
Terraq; lucifluū condidit antro globum
Frigida tu viduo torpebis sola grabato
Nec tibi iam iuuenes carmina læta canēt
Et latus huc illuc iactes somnūq; vocabis
Sed præsens lecto nō erit ille tuo

Defrictisq; tuis vbi mane exurgis ocellis
Dices qm longa tempora noctis erant
Quæ quondā spacio numerabas vnus horæ
Pralia dum tota nocte cruenta dares
Herebatq; simul tenero cū corpore corpus
Mordebasq; rudes dente proterua notas
Ergo age læticia ne fraudes tēpora nostra
Cras præsens tectis sis precor Vrsa meis
Quipe duodecimā mihi cras Τριημέριον
Phœbus ab **E**oa thetios ortus aqua (plet
Phœbe bis vndenas **G**anymedis sydere partes
Seruabas: vitam vt das mihi in orbe meā
Pythia cras **Phœbo** **T**rieterica festa lyco
Instituā numeris candida dona meis
Phœbus amor vatum **Phœb**9mibi cōputat ānos
Ista dies **Phœbo** festa superba trahet
Ignigenoq; deo curas qui suppressit atras
Ille ratas vitæ spes dat habere meæ
Et licet occasum mea nūc vaga sydera poscant
Longa tamen vitæ tēpora spero meæ
Ergo age natales cras pones Vrsula mensas
Et genio sacras instrue larga dapes
Aetateq; tuam si vis numerare trilustrem
Quatuor & messes Vrsula chara potes
Pocula vertemus totiens quot **Phœbus** in axe
Annua cōfecit tempora nostra regens
Oscula carpemus placidosq; canemus amores
Iungentes blandæ carmina docta lyra
Omnia plena iocis: securo & plena cachinno
Et plenus **Bacho** cantarus omnis erit
Oscula dehinc læti **Venerisq;** suauia bella
Pergemus placido continuare toro
Tartara cū pœnis & regna calentia ditis
Crassaq; sensificis frigora cū tenebris

Effe sacerdotū cōmera putemus inertum
Cum quibus hi vulgi pectora cæca regunt
Magnaq; sub variis abscondūt monstra cucullis
Harpias volucres cerbereūq; caput
Monstroꝝ & quicqd memorāt sacra carmīa libris
Moribus illorū tradere quisq; potest
Horum nos tenero nūc despiciamus amore
Murmura: blādiloquā concutiendo $\chi \epsilon \lambda \nu \nu$
Hæc ego dum lata cecinissem carmina mente
Reddiderat querulos **V**rsula mœsta sonos
Proh facinus dixit: referunt quid **C**eltis in vrbe?
Audio te **R**henū linquere velle vagum
Perfidus **A**rctoas contendens visere terras
Cras vbi Francorū mœnia nauta petet
Te furiosa sequar vaga per nemerosa turogi
Et sua qua **C**attus regna petrosa tenet
Perq; **S**alam: **V**idrūq; vagū: rigidūq; **V**isurgū
Perq; **O**deræ nigras te comitabor aquas
Perq; sinū **A**rctoū: **G**othorū a nomine dictum
Hic tecum celsas lata subibo rates
Arecturum patiar nimbosæ & Pleyados iras
Teq; mare incertū tristis **O**rion agens
Perferam & oleniæ signum pluuiale capellæ
Et te qui phrixo naufraga vela dabas
Dum mihi cōtingat tecum confidere transtris
Dacica germanis proxima regna videns
Hinc **T**ylen quondā fuerat quæ terminus orbis
Insula: sed finem nunc glatialis habet
Sic vaga mutātur sinuosæ littora terræ
Cum cælo & toto constat in orbe nihil
Dixit & infectos pestis sibi corripit artus
Intentās celeres ad sua vota pedes
ADRHENVM ORTVMETEXITVM
EIUS CONMEMORANS ROGANS VT

PVELLAM DESCENDENTEM AQVIS
GRANI NVMINE SVO TVEATVR

Rhene Mogunciacā rapidus q̄ tēdis ad urbē
Qua te Rhene suis Ceia salutat aquis
Quaq; tibi Mœnus miscet nomine claro
Flumina quadrifluo qui sua monte trahit
Sed tuus excelsis fons ortus in alpibus: acres
Linquit Eluecios valle sonante viros
Terquinis annis pater hic Nicolaus in alpe
Sederat & nullos cœperat ore cibos
Siue deo pascente virū siue aere crasso
Seruata est sancti cœlica vita viri
Libera germanis hæc gens est sola sub oris
Iusticiā & leges sæua per arma tuens
Fama est Italicas atrox dum Cymber in oras
Inrueret: suedos secum habuisse duces
Reliquiasq; suæ per tecta alpina ruinæ
Liquisse: & suetios se vocitare viros
Indomitā gentē rosei sitibunda cruoris.
Qualis in Arctoa noscit esse plaga
Cum q̄ magna tulit dom⁹ austria prælia quodā
Maximus Aemylius: nuper & arma tulit
Congressi & valido bellatū vtrinq; tumultu est
Sed nōdum belli finis vtrisq; datus
Perq; lacus celer inde duos te voluis ad urbem
Quæ de constanti Cæsare nomen habet
Insula qua mediis clarissima surgit in vndis
Tiberii quondā Cæsaris arma tenens
Sed nunc druidibus plena est hec insula gallis
Quos nostris regnis terra Britannia dedit
Per scopulos ruis inde vagus celer atq; sonorus
Perq; Cataractas impetuose duas
Donec per pulcrā rapiaris Basiliensem
Vrbem: quæ gallis proxima rura colit

H artmānus meus hac **E**ptingus in vrbe recūbit
D octorūq; virum candidus hospes adest
A rgentoracos **N**emetes hinc Vangionasq;
A bluit irriguo fons tuus ille vado
H ic meus aeterno quo mens mihi feruet amore
V angionū præsul candida tecta colit
I amq; **M**ogunciacā vastus te flectis ad urbem
Q uæ prima impressas tradidit ære notas
Q ualem ego te memorē: talē qui in veneris artem
I talicis: graiis plus memorande viris
H ic vbi sol rosco reuehet cras lumina curtu
E t clarum croceo sparserit orbe iubar
A ccipies nostrā piceatis nauibus **V**isam
I bit enim calidis vrbs vbi fumat aquis
V rbs vbi fumat aq; chraneo ab **A**polline dictis
C orpora quæ morbis tincta liquore leuant
Q uaq; patent celsæ genitricis templa tonantis
S anctius in nostro quis nihil orbe micat
H anc caput imperiū statuit rex Karolus olim
D um gallos nostro subderet imperio
G allia quæ nostris vitiis nunc libera viuūt
E t spernit leges **R**homulidūq; duces
A st vbi **R**hene meā duces pater alme puellā
F ac maneat sancto numine casto tuo
N e ve sacerdotes blandis allectet ocellis
Q ui tua per ripas flumina tota tenent
Q uondā enī vbi latiis legionibus arma fremebāt
H ic **C**onstantini: iam toga sacra canit
I nstruit & varias furienti Marte cohortes
H asta cruentato dum furit acta toro
C asta præcor maneat nec vina meracia sumet
Q uæ stimulant tumidū sæpe resumpta femur
P resertim quæ collis habet qui nominis autor
V rbi est de **B**acho nomina clara gerens

Sed cum peruentū est obliqui ad cornua vallis
Quam rapidus vortex seuq; syrtis habet
Voxq; repercussis specubus reboabit ab altis
Fertur siluicolas quos habitasse deos
Quaq; sibi cacos memorant quesisse meatus
Rhenū & sub terras fertur habere vias
Atq; aliis dicunt tandē regionibus ortum
Largifluos fontes amne creare suo
Ceu Graii memorant subter labentia terris
Flumina apud sículos fontibus orta nouis
Hic pater alme tuo posco sis numine præsens
Ne nauem refluxo sorbeat vnda freto
Sed facias velis intret turgētibus urbem
Qua fluis in **R**henum haue **M**osella tuū
Flumine treuericā quiq; alluis impiger urbem
Multa tenet veterū quæ monimēta **V**irum
Vidimus hic Graii *ἐπιγῶν ἡρώδης* multa lituris
Multa **M**osellanis castraq; celsa iugis
His ripis duxit clarus **T**ritennius ortum
Cusq; Mosellæ qui decus omne fuit
Nauis Agripinā vaga sed cum venit ad urbem
Expones **V**rsam candide **R**hene meam
Transmittēs curru per Iulia mœnia in urbem
Quæ sua de thermis nomina clara gerit
Interea ad fortem te flectis **R**hene **N**usiā
Burgundi **K**aroli quæ tulit arma ducis
Ad Lobicas arces mox incipis ire tricornis
Cum trifido scindens flumine **R**hene caput
Issula ad Arctoas gentes: sed Balus in austros
Rhene sed in medio gurgite nomen habes
Hæc **B**ataui: madidiq; habitāt loca nota **S**ycābri
Quos modo **G**elrenses: **F**lāmineosq; vocant
Hollandosq; cauis habitāt qui littora terris
Suspenso dubio. perfreta sæua metu
Nec cuiq; mirū madeantq; nocte dieq;

Quandoquidē mediis hic habitat aquis
Sic tua qui cellis deducis ab alpibus ora
Marmora cū triplici flumīe Rhene subis
AD PESTEM QV E VRSV. IN STELLAM
VENERIS RELATAM ABSTVLERAT

Aeuā lues nostrā tibi quid rapuisse puellā
Profuit? & subita prostrauisse nece?
Vnus & alter abit mihi nūc dulcissimus annus
Dum mea traiecit pectora blanda Venus
Vrsellaeq; meae tanto me iunxit amore
Factaq; ex nostris vna animabus erat
Sed tu saeva lues cupidos disiungis amantes
Semianimem cogens viuere dira virum
At ego nō possum tantos tolerare dolores
Desertae vitæ tempora mœsta trahens
Sed dum parca meā sic iussit currere vitam
Vt te sublata nec mihi vita foret
Ergo mihi gladio mors cōsciscenda cruento est
Stringendusue meo gutture funis erit
Vel mea precipiti demergā corpora Rheno
Hic vbi vorticibus dira vorago patet
Non tua busta meo pede cōculcabo puella
Nec possum tumulos Vrsa videre tuos
Ossa cinisq; iaces: quondā (dū vita superstes)
Gaudia cum nitida fronte serena dabas
Qualem cōmemorant Spartanis mœnibus ortā
Quæ fuerat Phrigii causa & origo mali
Talis erat facies: Veneris certissima proles
Pæstat virgineis quale Dyana choris
Ibo per extremos Dacos: Suedos: Noribegos
Qua ferus & Cymber regna gelata colunt
Hic ego direptos deslebo tristis amores
Augebit lachrimas humida terra meas
Si lachrimis reuocāda foret tua vita puella
Audirētq; meas impia fata preces.

Qmnia iam nostros auxissent flumina fletus
Donec ad superos reddita viua fores
Dira lues seu te produxerit ira deorū
Seu cum deficiūt sydera sæua venis
Seu corrumpunt Cereris cū dona per agros
Quicquid & arboreis fructibus arua creant
Inde vel humano viciat corpore sanguis,
Vel sua corporibus dira venena scatent
Vel tua letiferi causa est iniuria cœli
Vel nebulis nocuis pestis amara venis
Hinc volucres magnis exire hæc regna cateruis
Cernimus: atq; alias querere sæpe plagas
Seuse sub numerū certū natura reducit
Graffaris morbo dum fera sæua tuo
Quicquid idest: tua causa latet sæuissima pestis
Cum subito casu corpora nostra necas
Non tris expectas (fureris dum pessima soles)
Quiq; hodie est viuus cras sua busta videt
Hic sedet ad placidos lata cū mente sodales
Nescio mox clamat quid mihi crure tumet
Hic ὁ πόσθημα suo querit sub gutture natum
Huncq; sub ascellis pustula sæua premit
Ille venenosum gerit intra viscera morbum
Et moritur: signū cum neq; mortis habet
Aegros destituūt socii: cōiunxq; maritum
Deserit: & natos sæua nouerca fugit
Nec sunt qui tumultis prostrata cadauera condāt
Pestifera nullus ciuis in vrbe manet
Nec fundit solitos cantus super astra **C**olonus
Curua vbi per glebam ducit aratra rudē
Quam melius fuerat rigidis occūbere in armis
Mars vbi sanguineus prælia cruda mouet
Agmine præsentis vbi quisquis conspicit hostes
Et vitare sagax vulnera quæq; potest
Sæua sed occultis feriunt tua spicula telis

P estis: & it trepido plena timore dies
F errea claustra subis: sublimia mœnia scandis
A scendēs arces per iuga celsa sitas
N ec medicina potest sœuum depellere morbum
D um moritur medicā qui dare debet opem
N ec deus vllus adest miseris qui ferre salutem
I am velit: aut votis prosper adesse piis
H æc ego dū querulis scripsissem carmina verbis
O bduxit oculos mœror vtrosq; meos
C umq; soporifera iacuisent membra quiete
V isa fuit somnis V rsula chara meis
V rsa sub augusta mihi vix iam cognita forma
E t dixit querulos siste Poeta modos
I psa sub eliseis habito nunc candida campis
C ausa meæ mortis nec modo flenda tibi est
D um mox ad superas me Iuppiter euocet auras
I nq; globo V eneris regna beata dabit
E t sua cum tollet nitidis nox lumina stellis
M e tibi præsentē sydera nostra ferent
S ic visum superis: vt corpora nostra relinquens
S piritus: in stellas quisq; suas remeet
A t tu si quid habes nostrū extensurus honorē
F ac titulum clarum nostra sepulcra ferant
E t tua nominibus iungent nomina nostris
V t volet in varias fama vtriusq; plagas
N ullus enim maior poterit mortalibus addi
Q uam qui defunctos concomitat honos
D ixit: & in tenues fugiens euauit auras
Q uale vapor cœlo perditur auriuago
A st ego mox lachrimis hoc scripsi carmē ab ortis
Q uod referat laudes V rsula chara tuas
V rsula R henanis decus & vaga gloria ripis
H ic iacet ad V eneris diua relata globum
P ulcra renascentes vt Phœbi nūciet ortus
L uceat & fessos sol vbi condit equos. i iiii

CONRADI CELTIS PROTVCHIL
 BERQVARTVS ET VLTIMVS
 QVICODONVS VEL SENE
 CTVS AVT BARBARA CIM
 BRICA ET LATVS GER
 MAMIAE SEPTEMTRI
 ONALE INSCRIBI
 TVR INCIPIT
 FOELICITER
 IN LAVDEMPE
 REGRINATIONIS
 ET QVOD AD COGNI
 TIONEM SAPIENTIAE ET
 PHILOSOPHIAE NECESSA
 RIASIT AD IANVM PLVMV
 LVM NVNQVAM PATRIVM
 AGRVM EGRESSVM.

P Lumule qd plumas semp mihi marcide lau
 Quis stertis cunctos in tua dāna dies (das
 Non facit hoc pullos nido qui cōcitāt al es
 Nec fera quæ catulis monstrat in arua vias
 E ducens natos campos & flumina monstrat
 E t varias prædas prendere in arte docet
 T e iuuat in patrio semper requiescere nido
 E t pigrum noto cespite fata trahi
 L inque focum patrium: peregrinaq; sydera cœli
 C onspice: cœlestes si petis ire vias
 N am veluti variis mercator querit in oris
 D iuitias: & opes in sua tecta ferens
 S ic tacitas cupiens naturæ noscere causas
 I pse petas varias in tua lucra plagas
 N ecte vaniloqui moueāt vaga murmura vulgi
 T e dicens nullo sistere posse loco

QVARTI AMORVM

Nam cui propositū est naturæ cernere vultum
Hic mare sub variis cernet & astra locis
Sic tibi multiplices patefient ordine causæ
Quas vulgus stolido pectore sæpe stupet
Quis maris vndiuagi naturā credere possit?
Ni videat rauci murmura sæua sali
Quisue hominū mores varios tot & ore loquelas
Crediderit? causas qui nisi doctus habet
Quis rapidos vētos? **H**ybernæ & sydera noctis?
Et breuis æstiuæ tempora nosse queat?
Vtq; aliis alia nascātur sydera terra
Hisq; cadant? illis semper in axe manēt?
Ni sua qui variis pressit vestigia terris
Atq; illam teretis senserat esse globi
Et circūduci rapida vertigine cœlum
Et septem variis ire per astra rotis
Sic primi fuerāt peregrini vt fertur in orbe
Scripta quibus **G**rais pulchra sophia libris
Summus Aristoteles Pellei castra sequutus
Naturam varias prendit habere vices
Platoq; **N**iliacas peregrinus venit in oras
Accipiens animo dogmata sacra suo
Pthagoras etiā latias migrabat in vrbes
Instituens graiæ nomina clara scolæ
A. Scythicis veniens Anacharsis barbarus oris
Palladia didicit quicquid in vrbe fuit
Atq; alii multi quorū modo nomina clara
Græcia cum titulis gaudet habere suis
Reges quinetiā totum perquirere mūdum
Dum cupiunt variis bella tulere plagis
Magnus **A**lexāder nigros peruenit ad Indos
Sicq; **A**siam bello protulit ille suo
Quid memorē **A**lcidē. & fatum experiētis **V**lixis
Iactatus dubia per freta cruda rate

A eternos loquitur celebris quos fama per orbē &
Miratur tales secula cuncta viros
Semper enim dubiis virtus se credere rebus
Gaudet. & insueta pergere ad astra via
Romanis etiā qui tot regionibus acti
Gratia sit: similes qui genuere viros
Qui si pertesi fuerint tot adisse labores
Non foret in tantis scripta sophia libris
Et quæ naturæ facies: hominūq; propago
Qui terram variis excoluere plagis
Quos inter nitido **C**æsar fulgore coruscat
Cui dederat Nilus sydera nosse vagus
Diuersos cœli dum pergit visere tractus
Doctior est latius **A**ulonis ora libris
Ipse quoq; vt patriis latuissim **C**eltis in oris
Nec peregrina foret terra petita mihi
Non **H**asilina foret nostris cantata libellis
Vistula quā tumidis pulcer alebat aquis
Elsula nec tāt am meruisset carmine famam
Vrsula nec **R**heno saepe legenda meo
Nec modo sydereo mea cymbrica **B**arbara vultu
Mouisset gelidi membra sopita senis
Cuiq; ego uunc tremulæ cōmitto vela senectæ
Illa mihi quarti finis amoris erit
Ergo age iam patriū linquas rogo Plumule nidū
Vt videas varias in tua lucra plagas
Expergiscere & aude aliquid q̄ secla loquātur
Sic tua sub cœlo nomina clara volent
Quo moriare loco nil refert: ad Iouis aulam
A terra spaciū semper habebis idem
ODIPORICON A RHENO AD SINVM
CODONVM ET MARE BALTICVM
ET TYLEN INSVLAM

GEmp9 erat niueas dū cœlū spargere plumas

QVARTIAMORVM

Incipit.& nubes cōglomerare vagas
Phoebus ad hybernū dum flectit lumina caprū
Qui noctis spaciū maius in orbe facit
Tunc ego qui fuerā peregrinus in orbe decēnis
Cogor ad arctoum pergere forte sinum
Oreadibus qua cincta suis **T**yle & glacialis
Insula ad extremū quā videt vnda polym
Et iam de **R**heno per celsa cacumina pergens
Quæ **P**hrisius: **C**attus: Busatoræq; tenent
Qua gronigen magna notū est sup athera fama
Rodulfi agricolæ patria terra mei
Vidrus vbi curuo sinuat sua flumina flexu
Atq; **A**māsus rauco murmure saxa ferit
Vuldaq; se fluuius visurgi flectit ad vndas
Præbens cenobio nomina clara sacro
Inde per **H**erciniā nemoroso robore siluam
Venimus ad terrā quam modo **S**axo tenet
Pentapolim hinc noto **B**runsuigū nomine dictū
Et quæ de **G**ottis vrbs generosa manet
Quaq; scatet multis **G**oslaria clara metallis
Embecum & **C**ereris pocula sana coquit
Montibus hinc celsis iam rarescētibus arua
Pinguia traicimus quæq; **V**isurgus habet
Visure saxonice amnis clarissimus oris
Sedibus e septem qua **B**remis vna micat
Inde ad **C**ymbriacū contendo **C**heronesum
Albis vbi flaua sub mare fertur aqua
Ad cuius surgit pulcra hostia **C**ymbrica quōdā
Sed nunc de **H**āmonis nomine dicta polis
Eius & ad ripas **M**adeburgum nobile splendet
De septem sacris sedibus vna nitens
Condidit hanc primus **C**æsar qui dicitur **O**ddo
Oddo saxonice gloria summa plagæ
Inde vrbs clara nitet de lunæ nomine dicta

Et lobecum Codoni fama decusq; sinus
 Angulus hæc laudis dicta est vrbs nomie prisco
 Nulla q; ad Codonū sit mage clara sinum
 Angulū in hunc fertur fluuius Draena patentē
 Efficiens portū: plurima vela videns
 Hic ego dum fessas cupiebam corpore vires
 Restaurare: quies mox mihi parua data est
 Barbara Cymbriaca hic hylari me suscipit ore
 Et releuat blando corpora colloquio
 Ignibus extinctis grata cum voce fauillas
 Suscitāt & vires carmine blanda dabat
 Cumq; mouerent veteres sub pectore flāme
 Me iussit quartū scribere lata librum
 DEPLORATIO SENECAE ET
 PEREGRINATIONIS

Et Erdenos Phœbi mihi iam facit orbita cursus
 Et super hos decimus cardo volutus adest
 Et totiens iam bruma niues demisit & imbres
 Et totiens crustis terra gelata fuit
 Falceq; decubuit totiens Ceres alma sub agris
 Et totiens Zephyrus pinxerat arua rosis
 Pomaq; iam totiens Autūnus protulit hortis
 Et totiens Bacchus munera grata dedit
 Bis mihi vigenus hinc currit lubricus annus
 Prima mihi Phœbi visa vbi lampas erat
 Vitalesq; vias & respiramina cœpi
 Infans maternis pastus ab vberibus
 Ora dehinc rigidi cogebat ferre magistri
 Et ferulam rigidam nocte dieq; pati
 Inde per arcanam deductus philosophiam
 Sudabam studio nocte dieq; meo
 Inde situm terræ didici cū Thetios vndis
 Et triplicis linguæ per rudimenta feror
 Verba Lyre sociare fuit mihi summa voluptas
 Astrorūq; vias pycridūq; choros

QVARTI AMORVM

Nulla meā flexit damnosa pecunia mentē
Illi ego nō seruus sed mihi seruus erat
Hinc subii varias peregrinus Teutonis oras
Quatuor ad partes quas Alemanus habet
Iamq; ego depilis glabraq; in fronte notatus
Et cani mentū corripuere meum
Quale in coriciis feriunt vaga sydera coeli
Et stant cū caluis saxa niuosa iugis
Et mihi iam facies faueat cui nulla puella
Cum turpes rugas vndiq; vultus habet
Inuida quæ cunctis formā cum tempore tollis
Languida cur properas curua senecta gradu:
Tu facis annosis putrescere robora siluis
Et spolias patulis arbuta grata comis
Aeripedes ceruos & equos pernibus alis
Exuis. & celeres cōprimis atra canes
Te veniente cadunt in pratis gramina læta
Et pereunt ortis lilia odora suis
Hei mihi quo fugiunt lasso de corpore vires
Et coma quæ denso vertice flaua fuit
Nec vigor ī tremulis manib⁹: mihi vix pedisvsus
Nec color in vultu talis vt ante fuit
Per faciem totā frons sese exasperat atra
Et pallent oris lurida labra meis
Rarescūt dentes citrini & in ore coloris
Decidui: & septum deseruere suum
Emoriturq; suo mens deficiente calore
Quale solet tepido lenta fauilla rogo
Dissideo mecū probo nec mea tempora Celtis
Qualis sum nolo: nescio qualis eram
Et me iam fugiunt releuātes mœsta sodales
Quiq; dabāt olim gaudia grata iocis
Non animus talis: qualis iuuenilibus annis
Quondā erat: & vires perdidit ille suas

Nec me somnus alit per longæ tedia noctis
Humectans requie corpora fessa sua
Sed variæ surgunt curæ cum pectoris æstu
Et veniūt miris somnia dira modis
Venturæ mortis terrent simulacra sopitum
Auribus instillāt: cras moriturus abi
Iturū nigras terræ morituræ sub oras
Quis Rhadamāthus atrox crimīa cūcta rogat
Eumenides vbi triste sonāt truculenta tyranni et
Aula sonat diris percita verberibus
Cerberei flatus ardenti vbi sulphure fumant
Fatalesq; deæ tempora mœsta rotant
Hinc me circumstāt vitiorū turba meorum
Dum feruet sæua pectus avaricia
Parte alia me affligit amor: stimulatq; cupido
Et mouet exigua corpora pigra face
Qualiter Hybernæ iam restat portio lucis
Hybernus cū te sol **C**apricorne tenet
Lucem **C**ymbriacas minimā tūc spargis ī oras
In paruoq; micæ lumine $\pi\alpha\lambda\tau\acute{o}\chi\upsilon\beta\omega\nu$
Iamq; parū abfuerit totā quin cardine noctē
Inducas: horis vix tribus axe micans
LAUS SENECTVTIS ET VETERVM
PHILOSOPHORVM IN PHILO
SOPHIA MEDITATIONES

Magna fuit quondā senibus sapientia canis
Quo corā iuuenis poblite flexus erat
Quiq; capillosam nudauit vertice testam
Qre verecundo verba pudica loquēs
Pristina ob hoc credo tribuisse his secl'a honores
Quot sanctos mores & pia facta darent
Ast me iam cano glabroq; in vertice multa
Sulticia exagitat dū **V**enus ipsa placet
Torret amor pectus tenero quoq; cōcoquor igne

Et preter teneras nulla puella placet
 Quod si castigat fido me in amore sodales
 Illis responsum carmina nostra dabunt
 Graecia septenos habuit quondam sapientes
 Qui patriam ingenio erudiere suis
 Italo adhuc nullus nobis numeratus in orbe est
 Et neque germanis inueniet agris
 Ibis ad Hispanos: Gallos & in orbe Britannos
 Extremos: Dacos: Sarmaticosque viros
 Inuenies paucos quos *Φρόνησις* alma tenebit
 Et quos naturae sollicitaret opus
 Diuinas atque humanas qui pectore causas
 Versarent: raro sydere proueniunt
 Ergo senex fugiam sapientis nomen & artes
 Sulticia plenus cum vagus orbis eat
 Ob bene viuendi rationes philosophatur
 Iam nemo: aut quae sit vita beata petit
 Propter diuitias solum nunc discitur orbe
 Turpius & nihil est quam modo habere nihil
 Hic medicos sequitur: iuris petit ille peritos
 Ille sacros libros ob sacra lucra legit
 Hic claris titulis septem sibi vendicat artes
 Grammaticam & logicam vix docuisse potens
 Hic audet sacram lauri deferre coronam
 Soluere qui versus nec facere arte potest
 Hinc tota ad questum fertur meditatio mentis
 Dum grauis aegestas pectus inertis habet
 Et per mille dolos & vafri pectoris astus
 Diuitias & opes accumulare studet
 Quippe libido ferox: simulatio: luxus: honores
 Illius mentem detinuere truem
 Hos non philosophos Plato: sed bene *Φίλοσοφοί*
 Dicit: corporeis dum studeant vitiis (709)
 I puer & teneram subito emercato puellam

Bissena currit cui sua vita rota
Quæq; pharetrata uectigal soluere Lunæ
Incipit: & **V**eneri militat arte rudis
Nulla mihi effœtis placeat iam fœmina mēbris
Sed cui iam fratrans turgida māmā tumet
Illa meas totas exhauriet are crumenas
Decipiens stolidū docta puella senem
Nec mihi sit curæ q; me viciniā damnet
Quandoquidē nūmus crimina cuncta tegit
Nummis tot veniens sacris absenter ab aris
Hoc sacra **V**eneri sacra pudenda dabo
Septenisq; horis pulcrā exorabo puellam
Septē criminibus quæ mihi causa fuit
Sed tamen angustæ surgūt mihi pectore curæ
Quæ trepidum pectus sollicitare solent
Scilicet: an superi curent pia vota bonorum
Et prauos dignis perdere suppliciis
Quis ve malis finis: vel quis post fata bonis sit
Quem **C**icero docto disputat ore locum
Quis locus emeritis: & ubi sit carcer opacus
Eluit assiduus qui scelera acta rotis
An semper fuerint glebosæ flumina terræ
Vnde suis tantus fontibus humor eat
Quotq; habeat **R**henus ānos: quot & impiger hi
Vistula: & arctoo **C**odanus ipse sinu (ster
An crescant montes: cœlum subsidat an altum
Vnde tremor terris: & calor altus aquis
Qua causa volitent nūc tot per rura locustæ
Quæ spoliānt fruges: lætaq; prata vorant
An noua naturæ facies hominesq; nouetur
Et linguæ: & mores: æthereusq; polus
Quinetiā an stellæ nitido generetur in axe
Accolæ **E**rythrei ceu cecinere maris
Qui cōquisissent ubi curuæ alimenta senectæ.

Naturæ causas querere cura fuit
At nos ad musas iuuenes migramus egentes
Diuitias nobis Philosophia negat
Quiq; ex profeucis stabulis & olentibus orti
His modo nūmosas fors vaga donat opes
Ditior inter quos vestali matre creatus
Et quem testiculi progenuere sacri
Qui scelus omne mouet: rudibusq; altaria vēdūt
Commutātq; suis pinguia sacra dolis
Iuraq; per sanctā repetunt anathemate **R**homā
Intendantq; sibi fulmina rauca Iouis
An deus inclusus mundi cū mole laboret
Vel liber tantū deferat autor opus
Et sic fortuito mouent singula casu
Et titubet dubio forsq; deusq; gradu
Qui voluit recta nos omnes esse figura
Sed reliquis pronam finxit humi faciem
Vt quinq; in cœlo zone terraq; trahātur
Tres steriles: vitam sed tenuere duæ
Et quas **Z**odiacus nō recto interfecat orbe
Bissenisq; nitet clarus imaginibus
Sub quibus erronei rapiunt sydera septē
Aduersisq; viis lumina clara ferunt
Vtq; alia obliquæ **N**abathea per æquora surgāt
Signa: alia in recta cernimus orta via
An fatum ex illis: vel constant omnia sorte
An natura potens vel deus illa regat
Illa ego sollicito tractassem sepe labore
Barbara ni quarto nostra canēda libro

AD BARBARAM BENEFICIA
SVA CONMEMORANS

Quæ restas mea Barbara sera voluptas
Quæ non fastidis scemina blanda senem
Queris: quo sensi tua veri signa fauoris?

Accipe: non noto munera sæpe dabas
Quicquid ab assiduo tibi partū chara labore est
Hoc dederas larga **B**arbara chara manu
Dira lues nostros vbi nuper præsserat artus
Cogens me tepido sæua iacere toro
Cumq; mihi nullus: rarus vel adesset amicus
Qui gereret veræ pignus amiciciæ
Sola mihi præsens nostrū solata dolorem
Larga mihi medicas sæpe ferendo dapes
Iuscula nunc miscens feruenti & iure polentas
Radices: succos: poma & odora dabas
Nec mihi defuerat granosum cortice pomū
Extinguens æstus **B**arbara chara meos
Nec mihi defuerat pullus: capus: altilis: ornix
Omnia sollicito larga fauore dabas
Vnguentisq; tuis variis mea membra fouebas
Restituens vires **B**arbara chara meas
Balnea cum variis herbis mihi sæpe struebas
Quoq; tibi cognita tota fuit
Nec sic dilectos genitrix obseruat alūnos
Officiosa mihi **B**arbara qm fueras
Inde tibi æterno deuinctus **C**eltis amore est
Virtutesq; tuas carmina nostra canent
Carmina quæ quarto tibi in hoc cantata libello
Quo tua posteritas nomina clara leget
Octauus scythicū dū merget plaustra sub æquor
Orbis: & occidua **S**ol orietur aqua
Balticus **E**uximū quādo sinus exit in histrum
Et **T**yle a rigidis destituet aquis
Inmemor æterni fiet tunc **C**eltis amoris
Barbara in Arctoïs scemina clara plagis
Cumq; ad cognatū transibit spiritus astrum
Et consanguineo sydere vita volat
Corpora nostra simul rigida tumultur in ora

Et saxum: hunc titulū mox vtriusq; feret
Hic sua cum **C**eltis sepeliuerat ossibus ossa
Barbara in **A**rctois fœmina clara plagis
Arcticus extremū cōcludens circulus Axem
Vertice $\chi\alpha\tau\epsilon\tau\epsilon\varsigma$ nostra sepulchra videt

**AD BARBARAM SENECTVTEM SV
 AM SIBI CONMENDANS**

Am mihi sexta fluit collectis viribus atas
Septenā ebdomaden Barbara spero meam
Dum cucumer mihi frōte sedēs & pluma niualis
Deformesq; genas ruga senilis arat
Tu mea cum blādis impellēs pectora verbis
Sollicitas Veneri sacrificare iocis
Ast ego quid faciā languenti Barbara neruo
Dum mihi displiceā factus amore senex
Me tamen addixit tibi inexplēibilis ardor
Blanda Venus nostris quē serit alma animis
Magna Codonē tibi danda est fama puellæ
Quæ releuas latis pectora nostra iocis
Sed velut a **L**ibræ descendens sydere **Ph**œbus
Mundus habet cœlo languidiore dies
Sic mea iā vergens sub sydera pigra **Bo**otes
Aetas iam teneris viribus ægra caret
Nec triiuges sic pellit equos per pannonis oras
Vngarus: vt celeri tempora nostra fluūt
Omnia tempus alis: rapis omnia nata per orbē
Omnia perpetuo cardine secla ferens
Tempore languescūt flores: & tempore surgunt
Tempore māmofum pectus abire solet
Pratorū spoliatur honos cū tempore: pallent
Gramina: & effœta terra fatiscit humo
Sic mihi iā solitæ tenuātur tempore vires
Enecat **H**erculeos curua senecta viros
Dum mihi pubertas teneris feruebat in annis

Mox **H**asilina meo capta in amore fuit
Deinde ad spumiferū dū me sors protulit histrū
Elsula carminibus mi celebrata fuit
Ast ubi per **R**henū nuper me sydera uoluūt
Vrsula teutonico vate superba fuit
His tribus intento steterat mihi ramice neruus
Plurima conficiens bella cruenta toro
Qui nunc languescit priscorū oblitus amorum
Et cadit & prono lumine spectat humū
Nec galea tectus rigidā nunc erigit hastam
Turgebat totiens dum iuuenilis erat
Omne atas vitiū iuuenilis corporis aufert
Solus amat Bachū verbaq; multa senex
Quodq; magis mirum supremæ in fine senectæ
Vexatur sola pectus auaricia
AD LAMIAM ANCILLAM A CON
GRESSV BARBARAE SPE QVE
STVS SE PROHIBENTEM

Perfida qd cupide Veneris mihi vota mora
Peruersa ingenio lamia saeva tuo (ris)
Barbara pollicita est speratæ gaudia noctis
Sed me disiungis lamia saeva toro
Perfida quo nostrā cupis exhaurire crumenā
Dum dominā tacito vendis auara dolo
Dii tibi dent gelido semper requiescere lecto
Infidusq; tibi semper amator eat
Cumq; tibi prurit calida tentigine fossa
Et promissa tibi gaudia noctis habes
Hic te decipiens alioq; fruatur amore
Te cogens longa spem retinere mora
Experiere meos tandem quos mente dolores
Sustinui: dominā dum mihi saua negas
Riuallisq; meus cuius nūc languida amore es
Illius hic vindex fraudis & ultor erit

Terq; quaterq; tuū crudo cum verbere tergum
Pulset & increpitet virga sonora nates
Cumq; tuo dormis tanq̃m secura cubili
Et placidus somnus te malefida tenet
Ille supueniens baculo tua terga domabit
Vindicet & fictos in mea vota dolos
Iam scio q; toto nihil est fallacius orbe
Quam cui cuncta regens scēia nūme places
INVITATVR A BARBARA VT MORE
LVBICENSIVM SECVM CELLAS
SVBTERRANEAS INGREDIATVR
A Vrea barbigero voluit modo lumina capro
Phœbus : & hybernos nox remorat equos
Vixq; suos radios tribus horis spargit in orbem
Ducens opposito lumina clara polo
Algidus hinc Boreas furiens glacialibus vndis
Iam Codanū gelidis obstupefecit aquis
Quaq; prius tenui currebant limite naues
Hic modo quadriugis plaustra trahūt equis
Iamq; sup glaciem baculo subnixus in auras
Se tollit: celeri currit & inde pede
Sparsus & albenti canescit vellere campus
Et tegitur niueis arbor operta comis
Pratorum latet omnis honos & semina terræ
Donec fœtifico lumine Phœbe redis
Cymbrica quid facimus glaciali Barbara cœlo
Quo nos ferre iocos: ludere quo ve decet
Est mos Arctoo quo se germania claudit
Aequore: quo rigidum tēperet aura gelu
Sub terra effossis facimus cōuiuia cellis
Quis laridū crudum farfaq; cruda damus
Cum strumulo ceso: butyroq; in pixide salso
Et Bachum: & Cereris pocula aquosa damus
Phœbeus rigidas globus vt se condit in vndas

Noxq; suos oculos protulit igniuomos
Cumq; processerunt stellati sydera mundi
Effulsitq; suo iam **C**ynosura polo
Mox noctem ludis bacho **C**ererisq; liquore
Ducimus: aquali & pocula lance volant
Huc mecū tectus descendes vertice **C**eltis
Sub terris quæ sint gaudia grata videns
Dixit: & obdixit faciem nigrāte cucullo
Moxq; ego pullato vertice vado comes
Iamq; fuit ventū sub subterranea castra
Quæ **C**eres: & **B**achus: **C**ypris & alma tenet
Elisiis positum campis me forte putabam
Atq; locis quibus in turba sepulta sedet
Tam varios video lusus & ludicra verba
Oscula & amplexus quicquid & audet amās
Iamq; ego non noctes tenebrosas ire putabā
Sed qui vernali ridet in axe dies
Gaudet amor tenebris: volat & sub nocte cupido
Noxq; placet **V**eneri: **B**acheq; blāde tibi
AD BARBARAM AD AEQVALES
HAUSTVS SE VRGENTEM
IAm cuperē stygias Plutonis adire cauernas
Barbara dans æqua pocula lance mihi
Cum **V**enus & **B**achus fortissima pectora frāgūt
Infirmis fugiam pocula vtraq; senex
Iprecor extremos illa cum lance sub indos
Terra vbi perpetuo tosta calore sitit
Aut pete vicinos **P**omeranas ebria terras
Aut pete **S**armaticas **B**arbara saeva plagas
Vel pete **P**auromatas vbi **R**euola **R**igaq; surgit
Vltima de septem sedibus alta micās
Barbara vesano quid flectis lumina motu
Signa q; das oculis non mihi visa prius
Ebria germano vicio suffusa laboras

QVARTIAMORVM

Nam titubant gressu lingua pedesq; suo
Quid iuuat insano pectus lymphare veneno
Et male composito gutture verba loqui
Hei mihi **T**eutonicas nō reddis **B**arbara voces
Dacica cum **S**coticis **B**arbara verba vomens
Et caput huc illuc iactas & spurcida verba
Lingua superuacuis personat ore sonis
Ira: **C**upido: furor **V**eneris: monstrosa voluptas
Ebrietate ferunt continuasse gradum
Taurus habet certas potandi tempore leges
Sic equus & liquidus quā vehit aer auis
Sed nos diuina qui cū ratione vigemus
Cur **V**enus & **B**achus nocte dieq; tenet?
Icarus occidit: primus quia pocula **B**achi
Protulit: hæc vulgus dira venena ratus
Dum poti caderent proni: facieq; supini
Et toto nullus corpore sensus erat
Erigone miserata patrē canis ora secuta est
Iuppiter ad superos donec vtrumq; locat
Ebria qd nostras laceras modo **B**arbara vestes
Barbra tuū stimulat sæua libido iecur
Ebria quid figis madidis mihi basia labris?
Me tecum ad lectum quid temulēta trahis
Mutonemq; suis cupis exturbare latebris
Inquirens manibus condita regna tuis
Pande sinum: distēde pedes: mea spicula tendo
Figatur gremio nostra sagitta tuo
Non tantū nostros germanos **B**ache fatigas
Hispanos: **G**allos: **I**talicosq; tenes
Vtq; stetit quondā latia ille **T**riconchius aula
Sichodie **I**talicis ebria turba plagis
Quamuis nos turpi germanos **Γ**ερμανοι ledūt
Ebria **T**eutonico pectora habere solo
Quatuor at haustus prisci meminere poetæ

P rodidit arcano vt Graia sophia libro
O ra rigat primus sitibūdis: gaudia mentis
A lter habet: **V**eneris tercius antra petit
Q uartus ad insanos detrudit pectora motus
E brius exerta dum quatit arma manu
V tq; peracta ferūt quondā hoc *ἄλλοτε* & more
S ic in amore solent quatuor esse gradus
P rimus habet tacitos animos: sed verba secūdus
T ercius in visu est: inguina quartus amat
Q uintus amat nūmos locat & sua corpora nūmis
N omine nō vero est sed simulatus amor
B arbara sed cunctos cōplexa es callida amore
I am scio mobiliusq; muliere nihil
DEFVRIA BARBARAE DVM VIDIS
SET SE OPPRESSISSE FAMVLAM
V idi ego nunc oculis o quāta iniuria nostris
V idi ego quæ furias elicuere meas
V idi ego quæ exacuūt nostros in praelia dentes
V idi ego quæ cogunt corripere arma manu
V idi ego visus habet notissima signa fauoris
S it qmuis cæcus plurima cernit amor
V idi ego proh superos nec possum visa tacere
C eltice te famulā supposuisse meam
S ueua fuit tota qua nulla salacior vrbe est
P ostqm tu fureris ceu **L**eo maurus agris
I lla vorat quicquid tibi nostra crumena reponit
E t gestat digitis munera nostra suis
T erq; qnaterq; tuo ramoso hanc ramice tundis
S ed geris in nostris inguina lenta toris
E t postqm accepit te nostri culcitra lecti
T e simulas egro corpore posse nihil
Q uemq; mihi debes addicto fœdere neruum
P ræripit omniuorās bestia spurca mihi
H uic ego perfodiam candentia lumina frontis

QVARTIAMORVM

Putrescentq; sibi fœmina carminibus
Tuq; refrigescens nostrūq; perosus amorem
Efficiā veretro vulnera sœua tuo
Afficiāq; tuas feruenti bile medullas
Te cupidum tento ramice posse nihil
Tunc tremulo incedes curuatus poblite in vrbe
Infamisq; mei fabula amoris eris
An nescis succos me noscere semina & herbas
Fœmina nulla magis docta veneficiis
Arte mea **C**odonus furiosas eleuat vndas
Carminibusq; meis fluctibus astra ferit
Arte mea possum lunam deducere cœlo
Atq; gelare vagas docta; sistere aquas
Arte mea latus ferio cum grādine fruges
Et **B**achum nostris aufero carminibus
Arte mea sculptus sub certo est annulus astro
Cristallusq; mihi abscondita quæq; canit
Arte mea scriptus nuper mihi forte character
Qua **M**oses Phariū merferat arte ducem
Arte mea expressa ē qua pectora dura liquecūt
Cera: & vesano concoquit igne viros
Arte mea tumidis mihi lac subducit agnis
Aspectuq; meo fascino quæq; volo
Arte mea possum sanis inducere morbos
Pœnarū & quicquid sub stige Pluto tenet
Arte mea possum superas reuocare sub auras
Manes: & furiis impero docta tribus
Arte mea inuidiā durum cōuerto in amorem
Affectusq; meo carmine quosq; rego
Hoc ego perficiā per teq; tuāq; puellam
Artis & effectus experiere meos
Tunc ego ridebo vestros in amore dolores
Inficiat vestras pallor vtrasq; genas
Fulgida dum gestat stellatus sydera mundus

Allecesq; suos **S**candia diues habet
Virtutēq; suam dum seruat succus & herba
Et **V**erbena meis artibus apta manet
Dum strumulus rigidū predest siccus ad arcton
Succinus & **C**odanis inueniet aquis
Carina dum possunt humanas vertere mentes
Et vires magicis artibus esse solent
Dum furor antiquas vetulas prurigoq; vexat
Inuidia & stimulis sœua calescit anus
Ipse mihi inuisus: sempq; inuisa puella est
Quæ te de nostro reppulit arte toro

**AD BARBARAM DVM OSCV
 LVM EIVS PETERET**

Alciden memorât totum dum circuit orbem
Oscula & amplexus saepe dedisse vagum
Arboribus: saxisq; feris animalibus atq;
Vt caperent vires corpora fessa nouas
Quosq; in deliciis seruant retinet & amantes
Oscula: cōtactus: blandaq; verba petunt
Ast tu me rigido fugis improba Barbara vultu
Barbara cui nomen litra canina dedit
Ante meâ faciem tribuis mihi candida verba
Post me serpentis lingua trisulca sonat
Et mihi caniciem nudoq; in vertice testam
Obiicis: & glabrum dicis habere caput
Talis erat primus **R**hmani conditor orbis
Iulius: & stellam qui genitricis habet
Talis erat Ianus bifronti vertice notus
Qui tenet in latio delubra clausa solo
Talis erat quartus **K**arolus cognomine dictus
Qui **C**æsar toto clarus in orbe fuit
Talis erat caluus libros qui scripsit amorum
Talis ego quartū qui modo claudio librū
Ast ego quid tecū cōiicia longa parabo

E st stolidus rixas cum muliere gerens
AD BARBARAM OBIVRGATIONI
BVS SVIS RESPONDENS

B Arbara barbaricis quæ nata es dura sub oris
Dura tuo vacuū iam me in amore scias
N am quis ferre potest stolidæ cōiucia linguæ
Q uaq; moues semper iurgia multa mihi
D umq; inter rixas damus emula murmura vocis
V erba mihi tecum nō mea corda sonant
N on ego ferre queo cani modo tedia lecti
E t depyge femur: mēbraq; sicca toro
S uccus abit gelido tibi **B**arbara corpore nosti
A ruit & rigido pectore māmā tuo
H ispida rugoso mea tundis corpora tergo
E xprobrans tota prædia nocte mihi
Q uodq; mihi dotem nūmōsa impenderis arca
Q ui nimiū tenuis pauper & ante fui
A nnosa vt fisso se scindit cortice quercus
T ale tuū corpus ruga senilis arat
E ricius potius lecto mihi nocte fouendus
F emina qm rixas quæ mihi nocte mouet
N ec mihi luce finis placidā captare quietem
I ra tibi: & vultus semper in ore minax
A ltera Tesyphone furians fera prælia misces
P allida rixosis faucibus ora gerens
Q ualiter Arctoo cōsurgunt æquore fluctus
D um fera tempestas sydera celsa ferit
E t mare veliuolum tumida cū voce remugit
E t trepidat dubia naufraga turba rate
S ic tua perfuriunt rabioso a gutture verba
Q uæ turbant totā **B**arbara sæua domū
E xplodisq; meos furiosa voce sodales
Q uiq; mihi est charus displicet ille tibi
V tq; lupus: furuisq; legens sub noctibus aurum

N ullius addictas curat amicicias
S ic quē mēte coquit **V**eneris damnosa voluptas
N ullius curat spurcus amicicias
S ectaturq; suam foelici sorte puellam
O blitus famæ: deteriora sequens
C incta anubus vetulisq; tuis garribus aptis
E xplorat quicquid vulgus in vrbe facit
A ccedunt raso qui incedunt vertice tonsi
H i tibi depilant Barbara quicquid habes
E t tibi promittunt splendentia sydera cœli
E xpertes cœli quos sua vita probat
Q uod tibi iam totiens suspectus causor amore
E t teneras prædas dicor in vrbe sequi
I ngenuè fateor: teneram mage nocte puellam
D eligo: qm̄ nūmos quæ mihi ferret anus
Q uodq; mihi magicas per cātus sæua minaris
P er herbas mentes quæ viciare solent
A ccipe responsum Phœbeo ex ore relatum
I ngenuos animos carmina nulla ligant
INVITAT BARBARAM AD ORTVM
VT SECVM DIEM CONCEPTI
ONIS SVAE CELEBRET
C andida cretæ lustrabat sydera tauri
P hœbus: & in **L**edæ sydere fecit iter
I pse ego me riguis tunc oblectabar in ortis
Q ua garrat vitreis lubricus amnis aquis
N on longe a portu qua se **D**raüena sub æquor
V oluit: & in rigidas it taciturnus aquas
I amq; inter latos floresq; rosasq; sedebam
E t dulces risus: blandaq; verba iocis
H ic vbi terra suo vernali spirat ab ore
E t laxat gremiū fœta calore suum
R oscida complebant patulos mihi lilia nares
A ttraxit vires & mea vita novas

Et titillabat corpus iam blanda voluptas
Phœbus vbi nostrū pergit adire polum
Ergo age solue animos: roseiq; recinge corollis
Barbara flauentes cymbrica lata comas
Ergo age solue animos solito de more faceta
Vt releues salibus pectora nostra tuis
Nunc disiunge pedes herbofo cespite torpens
Concerpens flores **B**arbara odoriferas
Abitce queso tuā niueo de corpore pallam
Subq; vmbris densis corpore nuda sede
Cernis vt ista locus nemorali cōsitus orto est
Murmurat & tremulis herbifer amnis aquis
Hos inter corilos det gaudia blanda **D**yone
Sternātur nostris gramina lenta iocis
Nunc diffunde tuas distentans poblite furas
Accipiens gremio gaudia verna tuo
Nunc diffunde animos priscorū more virorum
Placabit genium cena superba meum
Conceptus **M**aiis fuerā qui forte calendis
Primæ hæ natalis **B**arbara origo mei
Nunc diffunde precor feruentis pocula Bachi
Et foueas placidis corpora nostra cibis
Nunc diffunde animos plantāq; innectere plāte
Daq; age gramineo basia grata toro
Nunc diffunde animos iam ciscampestribus oris
Tangam nostrā inter crebra salicta lyram
Nostraq; per totā volitabunt carmina mundū &
Nominibus nostris fama perennis erit
Nunc diffunde anios mea **B**arbara vicim⁹ omnē
Inuidiā: doctis carmina nostra placent
Et leget hec **Φάιτος** crispanti nare superbus
Ingeniū cuius nil nisi nūmus habet
Ambicio: & charos mordentia labra sodales
Callidus & sola nō prohibate potens

Hos abigit: illos nūc subrogat ore minaci
Atq; vrbis totū vendicat imperiū
Palladis & Phœbi voluit qui ducere currū
Sed cecidit: pœnas mox luiturus iners
Quipe sua irrifit **C**hraneus inania vota
Donans phœbeis libera tecta viris
Ille vbi non poterit (quos debet) scribere versus
Rumpatur magna luridus inuidia.
Primus teutonicas conspexi finibus oras
Quatuor. & scripsi quatuor inde libros
Primus farmaticos **H**asiline continet æstus
Elfula dehinc nobis flāma secunda fuit
Tercia per tumidū celebrata est Vrsula Rhenū
Quarta mihi finis Barbara amoris eris
Hic vbi perpetuo concreta est terra rigore
Et stant Arctoo sydera pigra polo
Ergo age: solue animos stāt tute in littore naues
Temporibus nullis fama vtriusq; perit

NAVIGATIONEM AB HOSTIIS ALBIS

AD TYLEN INSVLAM ABORTA

TEMPESTATE DESCRIBIT

Collige sarcinulas mea Barbara collige qcqd
Ituros rigidū per mare ferre decet

Nam tuba ter sonuit: sonuerūt classica ponti
Prosper in oceano ventus in alta vocat
Funde cadis vinum cererisq; impleto liquore
Vasa: age & has corbes pane repleto leues
Ingere fumatas bouis & suis impigra carnes
Et farfa & butyrū cū sale conde tuum
Nectibi defuerint stomachos firmantia nostros
Zinciber: & quicquid cor recreare potest
Nam cum peruētū est panfis super æquora velis
Et mare de fundo cuncta sepulta mouet
Teter odor nostros implebit Barbara nares

E liciens stomacho **B**arbara quicquid habes
N ulla est quæ poterit tantū medicina leuare
Q uā mare: quod quæq; in vētre sepulta mouet
I lla vbi cōstiterint mea **B**arbara singula iussu
I precor ad sacrū (mox reditura) virum
C uius in amplexu iacuiſti sæpe ſacrato
S æpe ſacer gremiū preſſerat ille tuum
N eptuno ſoluat ſibi dic q; candida vota
F ælici curſu per mare nauis eat
N auticus exoritur clamor mea **B**arbara curre
I ngredere: ad noſtrū conſideasq; latus
P onticulū attraxit nauta: anchora fune ſoluta eſt
I amq; æſtus veniens tollit in alta ratem
A eſtus ſeptenis vicibus qui littora mutat
C uius adhuc cunctos condita cauſa latet
S iue ingens animal totum quod dicimus orbē
S piramenta ſuis faucibus illa vomit
S eu ſubtus terrā latebræ extendunt inanes
L uctatur ventis in quibus vnda feris
A eolus abſorptam quā mox iaculat in auras
H inc vbi ſubſideat: ventus in aſtra leuat
S iue ex congreſſu **S**olis **L**unæq; reſceſſu
M utant tam varias æquora ſalſa vices
C ælorū aut virtus diuerſis motibus acta
I mpellit tumidū ſic remeare ſalum
N am ſeptē eoum ſe impellūt ſydera ad ortum
O ccidiū oꝝtauus ſed petit orbis iter
Q uicquid id eſt: fugiūt noſtrā hæc miracula mētē
A diuerticulo nos repetamus iter
I lli abigunt tonſis curuo de littore nauem
A pplicat hic remos cōcutiendo vagos
F lāmiuomā incēdit bombardā hic: vaſtꝝ i æquor
I t fragor: & fumus ſydera clara tegit
H ic celer aſcendit conſtringens fune rudentes

Antennasq; suis cornibus exinuat
Turgida vela tument: prosper volat **A**ffricus alis
Et **Z**ephyrum socium iussit adesse suum
Et iam sub septem spectant vaga rostra triones
Qua cincta est rigidis insula **T**yle vadis
Incipimus lati concinno carmine cantum
Quod canit altitono nautica turba deo
Nomine nūc domini vehimur q cūcta gubernat
Nobiscum cuius gratia semper eat
Adsit & adiutrix sua per mare sancta potestas
Vt capiat portum nostra carina suum
Interea hic zonam ducit spirasq; relaxat
Inq; orbes varios implicat arte suos
Cum labor exactus gelido se corpore quassat
Brachia cū manibus cōcutiens rigidis
Nuncq; has: vt tepidū flatum expirauerit: ori
Admouet: & stupidos pulsat vtrosq; pedes
Qui sedet ad clauū vasto cū remige puppem
Inuertit: nauem quo cupit ire iubens
Et magnete suo ventos obseruat & auras
Proclamans noto nomine quemq; suo
Nūc **Z**ephyrū appellās: nūc **E**uri flamia clamat
Nunc **B**oreā & madidū prouocat ore **N**otum
Et latera afflantes hos quatuor euocat: omnes
Terdenos memorant & simul esse duos
Præter eos quondā fertur quos **A**eolus antro
Non de legitimo procreauisse toro
Iamq; bis octonis vehimur foeliciter horis
Donec sol tepidos sub mare flexit equos
Ecce nigra a madido nubes se sustulit austro
Et tenebris tota texit aquosa polum
Tum mare per tumidos ccepit crudefcere fluct9
Albescitq; fero candida spuma freto
Delphinusq; maris sua terga in margine voluit

Et canis æquoreus tollit in alta caput
Et monicus piscis qui tectus pelle cuculli
Emicat: vndosi signa futura maris
Acuius visu sumūt prouerbja naute
Enatat vt monicus mox freta turbat hyems
Mox ruit arctois **B**oreas demissus ab antris
Pælia quem contra feruidus **E**urus agit
Hinc vomuit furiens sabulosas pontus arenas
Et stige tartarea nigrior vnda furit
Iamq; propinquabat nostro stās vertice nubes
Crebraq; fulmineis ignibus emicuit
Et vasto sonitu concussus inhoruit æther
Ceu Ioue iam rueret fractus vterq; polus
Plurimus inde ruit resolutis nubibus imber
Et madefacta suas carbasa per pluuias
Iamq; salo cœpit spirare valentior **E**urus
Occupat & totum marmoris imperiū
Tollitur ad cœlum validis ratis acta procellis
Mergitur infernū hinc ceu subitura specum
Fluctuat in tenebris pluuioso & in aere nauis
Mersa achoronteis ceu foret illa vadis
Omnia nimbosa latuerūt sydera nube
Vtraq; nec visa est vrsa micare mihi
Nec **C**epheus mitra qui tectus pontificali
Visus erat: toto & sydera nulla polo
Ipse ratis rector demittere cornua clamat
Et vela antemnis mox religare iubet
Hinc alii remos ducunt malūq; rescindunt
Cœpimus & medio sic fluitare salo
Exoritur vastus cunctorum ad sydera clamor
Incertusq; suæ quisq; salutis erat
Qualiter austriacam clamatur forte per urbem
Bachica de cellis turba vbi vasa trahit
Aut qualis clamor nautarū: vbi nauis in histro

Infert bauaricis dolia multa plagis
Vestibus expedior spes si foret vlla natando
Et tabulam aut remū prendere puppe volens
Barbara tum nostros amplexa fideliter artus
Cū gemitu & lachrimis hæc mihi verba dedit
Si tua cōmittes **C**eltis modo corpora ponto
Te comitem intrepide mox peritura sequar
Ipsaq; desiliens: vna iactabimur vnda
Aequorea: donec terra petita simul
Vel si non dabit placidas cōtingere terras
Nec nostra ad littus corpora fluctus aget
Hoc mare letiferū nobis cōmune sepulchrum
Iam detur: hunc titulū naufraga mēbra ferāt
Barbara cū **C**elte his vitam finiuit in vndis
Infausta **T**ylen dum peciere rate
Dixit. ego trepido concēpi pectore vota
Neptuno: vt nostris vellet adesse malis
Eripe me hoc **N**eptūne mari: tibi vota quotānis
Persoluā: & placido carmina multa dabo
Adiiciens: nunq̃m tua me super æquora ferri
Velle: peregrinas nec penetrare plagas
Nam nostro tora est **A**lemanea visa labore
Scripta & limitibus quatuor ipsa suis
Quod superest vitæ: superi concedite **C**elti
Illud vt exiguo sub lare tutus agat
Audierāt: fesso & mox somno visus in alto est
Talia Mercurius qui mihi verba dedit
Postq̃m teutonicas remeabis **C**eltis ad oras
Velaq; germanis te exposuere plagis
Pergito imbigenas festinabūdus ad alpes
Qua tria cōueniunt flumina clara simul
Isis ab cois: Athesis sed sole cadenti
Valle serentina tercius amnis adest
Hic ybi polsanū spaciosa valle patefcit

Et Tyrolis: terrā nec fugias calidam
Vel pete **T**ergestū. **G**oricū: Fora iulia poscens
Qua patria est Bononi præsulis alta mei
Vei tibi qđ melius **B**rixnā: vel adito **T**ridētum
Musarū pater hic **M**axmilianus agit
Qui dudum almanas cōcepit ferre sub oras
Pegasides nymphas: **P**ieridūq; choros
Is tibi perpetuo donabit tēpore census
Et paupertatis non sinet esse metum
Collegio sacras statuens donare camenas
Atq; **M**athematicos iunget in æde duos
Hic vbi nūc tollit sua mœnia clara **V**ienna
Et **C**ecius Bachi munera largus alit
Teq; huic domui rectorē preesse iubebit
Cæsareaq; vices te gerere ipse iubet
Scilicet vt lauro poteris decorare poetas
Et qui succedent post tua fata tibi
Sic fatus: celeres ad sydera sustulit alas
Et petit æthereos impiger ille polos
Interea nubes iam rarefcebat & actis
Tempestas cœpit mitior esse salo
Anchora tum iacit sed nō peruenit ad imū
Herebat solida nec suus vncus humo
Tum subito iactu Bolidem demittimus alto
Vt terrā referat: quæq; profunda forent
Est locus arctōo quo se **G**ermania tractu
Claudat: & in rigidis **T**yle vbi surgit aquis
Quam iuxta infames scopuli & petrosa vorago
Asperat vndisonis saxa pudenda vadis
Orcades hos memorant dictos a nomine greco
Atq; has periuris exilia esse deis
Accola mutato quos dicit nomine **D**rollos
Aere q; crasso corpora habere solent
Nec mihi yana fides variis errare figuris

¶ *Ad hos scopulos vidimus horrifonos*
Illa ministeriis hominū se iungere gaudet
Officiisq; suis tecta marina petunt
Sed postq̃m verbis factis ve iniuria lesit
Aufugiunt: homini & saepe nocere solent
Nunc adimunt remos mergūt nūc æquore naues
Anchora humi fixa est saepe soluta mari
Tempestasq; ferox his saepe atrociter orta est
Egit & in scopulos & fera saxa maris
Huc nos tempestas: validus iactauit & Eurus
Hosq; inter scopulos nox brevis acta fuit
Nam tenuis nubes facta est & rarior aer
Cæpit ventura & luce rubere polus
Visq; iam claro longe & late omnia Phœbo
Non procul & nobis cognita **T**yle fuit
Erigit̃ malus tollunt̃ in alta ceruci
Tendūturq; suo vela reducta sinu
Ingredimurq; salum læti statione relicta
Intrantes portum **T**yle petita tuum
Et mox Neptūno persoluimus humida sacra
Pocula per totū cōtinuando diem
At postq̃m fessos læti recreauimus artus
Et lustrata mihi **T**yle vbi tota fuit
Cumq; serenato luxissent sydera cœlo
Caurus & æquoreas dexter haberet aquas
Mox ego ab Oceano glaciali & ab æquore vect⁹
Per iuga per scopulos regna Athesina peto
Moxq; mihi sūmi fuerat data copia regis
Exponoq; meæ quæ sit origo viæ
Subiunxit **C**æsar: facile est nutrire poetam
Si cupis: vxorem iam tibi dote dabo
Vel si deuota fieri vis mente sacerdos
Absentes nūmos si petis ipse feres
Non ego rex Latii princeps & gloria regni)

Hæc: cupio vitæ tedia magna meæ
Sed cupio æternū fieri per carmina regem
Eius et in cunctis gesta canenda plagis
Quod fieri vt possit rex inuictissime regum
Annua des certo cū lare dona mihi
Adnuit. et propriis manibus signauerat omne
Quod pecii:oblato & munere abire iubet
AD IVVENTVTEM GERMANICAM
CONCLVDIT LIBROS AMORVM
Quant⁹ habet miseros labor & uaga cura co
Et quātus miles castra secut⁹ habet (lonos
Tantus Palladia labor est faciendus in arte
Vt tua sub cœlo nomina clara volent
Illius effugias iuuenis consortia semper
Eius & in nullo tempore tecta petas
Cui placet in longam somnum deducere lucem
Somnacesq; oculos nox fugit alta suos
Qui furit & calidi bachatur munera Bachi
Et venere: & talis tempora noctis agit
Qualiter in primis adolescens vixerit annis
Talem præbebit curua senecta patrem
Et sequitur natus vestigia sæpe parentum
Et preceptorem cuncta iuuenta refert
Vtq; vetus dictum est: cunctorum & voluitur ore
Natus adulterio semper adulter erit
Quisquis ab infami fuerit meretrice creatus
Scortator spurco corpore semper erit
Turpibus assuetus turpem feret ille senectam
Nequiciāq; suam sub sua busta trahet
Et flos arboreo veluti de stipite turgens
Spondet ad autūni tempora dona sui
Indolis egregiæ iuuenis sic noscitur omnis
Venturæ vitæ candida signa ferens
Ergo agite o iuuenes (moneo) mea tēpora vitæ

Aspicite:& studiis inuigilate bonis
Ne vobis veniat baculo dum nixa senectus
Inducat variis plurima damna modis
Ipse meam anteaetā dum verso pectore vitā
Anxius inuenio qm mea scripta nihil
Quam me iam vobis olim vixisse loquunt
Nec vitam ignaua deferuisse rota
Cetera quicqd erant: tenuis modo cernit vmbra
Et velut hesternus preteriere dies
Diuitia. luxus. dominatio. gloria. honores.
Forma. genus. mores. & gemebundus amor
Omnia terra suis sepelit conditq; cauernis
Et toto certū est constat in orbe nihil
Sola immortalis probitas virtusq; sub orbe est
Et quā posteritas carmina docta probat
Exemplū vobis imitabile sumite queso
Continuus vobis quo sit in orbe labor
Nil superest de me:quādo omnia terra dehiscit
Quam q nūc vobis mortuus ipse loquor
Mortuus & viuus uates æternus in orbe est
Et qui virtutis stēmata clara colunt
Prima atas puero fuerat mihi flegmate plena
Sanguineo subiit mox iuuenilis honos
Tercia deinde virū fecit prudētibus annis
Quarta melancholico iam mihi vitauent
Prima datur Lunæ: Veneris tenet altera ludos
Tercia sed Phœbo: quarta relicta seni
Quatuor in nostris mihi decantata libellis
Lasciuæ interdū carmina forte sonant
Hos nō spurcus amor iussit me scribere versus
Affectum & mores philosophia notat
Docta poetarum describunt carmina mores
Quiq; hominū affectus:quid rationis opus
Sed nunc emeritæ permensus tēpora vitæ

QVARTI AMORVM

O rbe ego nunc alio tempora Celtis ago
 Quo loca amena colūt Flacc⁹: Naso atq; Tibull⁹
 S apho Propertius & Lesbia vatis amor
 I nterea iuuenes & Barbara chara valet
 A d nos dum cunctos vrna suprema vocat
 LIBRI AMORVM.C.C.FINIVNT

EIVSDEM GERMANIA GENERALIS
 AD MAXMILI. REGEM PRAEFATIO.

R Ex cui sceptrā dedit latialia cōditor orb
 Imperiūq; tuo subdidit arbitrio
 Accipe germanā pingētia carnīa terrā
 In genere: & totā cerne supēficiem
 Aequora cū siluis. populos. mōtes. iūga
 Et quātū silua extēdit hercinia (gētes
 H ac rogo pauca legas donec germania tota
 I llustrata tibi Maxmiliane detur.

ORIGOMVNDI EX VENTRE DEMO.

D Er Demogorgoneū mēorant cūcta tumult
 Ex veteri pdisse chaos dū vētre tumeret (tū
 Forte senex totūq; ferens in corpore mundū
 Distendit grauidā maturi ponderis aluum
 Q uod fuit aeterni conceptū ab origine mundi
 I mpatensq; oneris cupidusq; reponere tandem
 P ondu iners molemq; rudem se vētre prementē
 I ndignatus ait: vacuas te profer in auras
 O mundi deforme chaos superisq; pudendum
 E t vos cūctarū discordia semina rerum
 I gnaua in nostris quā tanto tempore membris
 D elituiſtis: acres facientia saepe dolores
 V isceribus tumultata meis dum bella mouetis
 I te ite actutum iubeo: pulchroq; decore
 C ondite luciflūi rutilantia sydera cœli
 E t me iam vestro vacuū præstate tumultu
 D um mundi fabricetis opus: quod pace perenni

GENERALIS

Al liget æternus concordi fœdere mundus
Dixit: & excutiens vterū: mox terra polusq;
Et mare fluctuomū liquidusq; & turbidus aer
Quiq; subest gelidæ lunæ nūc proximus ignis
Exierant: propriis spacio & disiuncta figuris
Atq; lacunosas ventris liquere cauernas
Moxq; per octauā simulacra micantia spheram
Ignifluis radiata comis per quinq; patentes
Zonas se totum subito explicuere per orbem
Hinc **V**eruex: & **L**ibra pares facientia noctes
Et **C**aper: & **C**ancer: quæ maxima tempora luci
Et tenebris referunt: & quæ prolata sub axes
Signa micant cursum peragunt mox fixa diuinū
Bisq; duodenas redeunt reuoluta per horas
Donaq; per teneras cœperunt fundere terras
Et variis radiis lucere per aera. deorsum
Infusa virtute noua quæ semina rerum
In terræ tumultata sinu cæcoq; in acervo
Digestit: iussitq; suis distare figuris
Hinc tellus variis florum redimita coronis
Arboribusq; suis fructus frugesq; creauit
Atq; homines pecudesq; simul pduxit in aruis
Hinc volucres aer: piscesq; receperat æquor
Per mare squamigeris ducētes corpora pinnis
Hinc etiā octauo quæ sunt cōtraria mundo
Astra suis variis cœperunt currere cyclis
Saturnus totūq; regens qui Iuppiter orbem
Et **M**ars qui miseras inmittit sydere clades
Et **P**hœbus **V**eneri socius: citaraq; repetor
Mercurius: gelidæ **L**unæq; nouissimus orbis
Quæ nunc retrogrado properantia tēpora motu
Impediunt: tardantq; vagas procedere causas
Et rursus statione sua fluitura morantur
Vt stabili fixoq; meent sua fata tenore
Dum miscent refluxo volitantia semina motu

GERMANIA

P er varias reditura vices & longa per æuū
C ompleat æterno mūdus sua secula cursu
I lla iubente deo rapidis qui præsidet astris

DE SITV GERMANIAE ET MO RIBVS IN GENERALI

G Ens inuicta manet toto notissima mundo
Terra vbi se deuexa globo demittit ī Arctō
S olis & aloris patiens duriq; laboris
I ngrata ignauam vitæ tollerare quietem
I ndigena. haud alia ducens primordia gente
S ed cœlo producta suo Demogorgonis aluus
P rotulerat: patulas vbi cuncta creata sub auras
G ermanos vocitant Latii. Graii sed adelphos
Q uod fratrū soleant inter se viuere more
N omē nobilibus quod adhuc venerabile nostris
P ectoribus similes ingentes corporis artus
P rodiga cui natura dedit per lactea colla
C andida proceris tollentes corpora membris
F laua coma est: flauent oculi: flauoq; colore
T emperie iustā retinent sua membra staturam
V oxq; habitū mentis cū gestu & pectora prodit
V ox quæ nil muliebri sonat sed tota virilis
M artia crassiloquo testatur corda palato
C ommune his studiū venari: equitare: vagari
A tq; suū varias victum quesisse per artes
V el Bachū viduis crescentē iungere palis
A ruaq; quadriugo pscindere pinguia aratro
N ec patrio tepuisse solo iuuenilibus annis
S ed mox doctiloquæ præcepta adiisse minervæ
V el vaga veliferas duxisse per æquora naues
A tq; suis terris varias adducere merces
N ec censere nephas animū intendisse rapinis
D um fera belligeri meditant prælia martis
A tq; illum regū celsas quesisse per aulas
Q uatuor ad fines quas teutonis ora coercent

GENERALIS

Sive per hercinia nemorosa cacumina siluæ
Dentatos prosternere apros: siluisq; vagantes
Aeripedes ceruos: Vrsosq; agitare feroces
Vnguibus accipitres trucibulq; iubere rapinas
Tollere & euulsas dispergere in æthera plumas
Hinc animus dubiis audens se credere rebus
Nec segnis: timidus q; mori: roseūq; cruorem
Pro patria & charis certans effundere amicis
Atq; auidus cædis: siqua vlla iniuria læsit
Quiq; fidem sancto & constanti pectore seruat
Relligionis amans: superumq; & cultor honesti
Et verit iustiq; tenax: mens consona labris
Ficta coloratæ fugiens mendacia linguæ

DE SYDERIBVS VERTICALI. GERMA:

Quia ab herculeis memorat pectora stellis
Perseo andromedæq; vago descēdere olimpo
Fortia robustis animare & corpora neruis
Quiq; sub extremo monstrat cardine **C**epheus
Vltimus argenti quem torquet circulus orbe
Nocte carens calidi dum sol stat sydere **C**ancrī
Et **B**achi Phœbiq; decus rigidusq; Bootes
Aeniochusq; suo volitans per sydera curru
Vrsa minor: maiorq; trucem cōplexa draconem
Nunq̃m ceruleas subeunt quæ Thetyos yndas
Sydera: germanas radios iaculant in oras

DE QVATVOR LATERIBVS GERMA: ELVMINIBVS MARIBVS ET INSVLIS

Dulcer ab occiduo q̃s claudit limite **R**henus
Alueus & rapid⁹ pulchras adlabitur vrbes
Et tandē externū triplici cadit ore sub æquor
Nosq; a sequanicis disiungit flumine gallis
Vistula purpureo sed terminus extat ab ortu
Vistula sarmaticis qui famosissimus oris
In **C**odanū trifidis effundens faucibus ora
Hic vbi Bruteno clara est **G**ermania portu

GERMANIA

Et capit innumeras codonea per æquora naues
Quæ glesum eiiciunt: quod succinus ore latino
Dicitur & nostris tantū reperitur in oris
Danubiusq; rapax: & amictæ nubibus alpes
Austrinos faciunt fines metamq; resignant
Italicæ: Illiricæ: **S**cyticæ & cōtermina genti
Solus germanas hister sed deserit oras
Lata peregrinis inducens flumina terris
Germano concepta solo quæq; vngarus acri
Barbarus ore bibit: **M**etanastraq; teuton⁹ haurit
Hic vbi nunc pulchro: claret **M**oldauia tractu
Septenis tandem qua faucibus exit in æquor
Non Nilo nec **G**ange minor qui maxima toto
Orbibus ex aliis memorant flumina mundo
Sed mare **C**odoneū germano & nomine dictus
Oceanus) fines posuit natura sub **A**rceton
Quos vltra tria regna manēt: gelidusq; **B**ritānus
Orcadibus qua cincta suis **T**yle: & glacialis
Nuper hyperboreo quæ inuenta est insula regi
Noruegos **D**acosq; regens **S**uedosq; bibaces
Vltima concreti qui cernunt sydera cœli
Aelatis verisq; inopes: hyememq; perennem
Perpetuasq; niues cœlo patiunt inerti
Inter quos memorāt **L**appones nomine dictos
Qui vitam specubus ducunt siluisq; niuosis
Venantes madros: & molles pelle fabellos
Et nostri fugiunt rigidi cōmercia mundi
Congressusq; hominū nec habētes ore loquelas
Horrída barbaries rigido dāmnata sub axe
Atq; feris similes: quorum cognoscere mores
Et ritus quis forte velit petat ille libellos
Quos de germanis nuper cōscripsimus oris
Talis ad arctoū nostra est **G**ermania tractum
Sauromatis vicina feris: asiæq; potenti
Hic vbi se tanais: sinuoso littore voluit

GENERALIS

Impetuosus aquis rigidis vastamq; paludem
Et matrē marium ditat glacialibus vndis
Interiora rigat terræ sed maximus Albis
Qui rapidus mediā fluuius perlabit oram
Et quantū **R**henus sic **V**istula distat ad ortus
Tandē & cymbriacū vagus exonerať in æquor
Acymbris quod nomē habet: quos p̄xima daxis
Cherfonsus habet rigidū porrecta sub axem
Isthmos vbi geminū sua littora pandit in æquor
Oceanū **C**odanūq; videns vbi scandia diues
Alles totū mittit piscosa per orbem
Et strumulos sicco quos mittit corpore **S**uedus
Astruma qui nomen habent: gluuiaq; patente

DE TRIBVS IVGIS ET MONTI BVS GERMANIAE

Ed nemo herciniū mōtes & ab alpibus orti
Cum ramis totam se diffudere per oram
Iamq; sub occiduū tendentes brachia solem
Hinc austrū Boreāq; petunt Eurumq; sonorū
Donē in Euxinū procumbāt vertice pontum
Quaq; byzantinas angustat bosphorus vndas
Sed tria germanæ tollunt iuga maxima terræ
Verticibusq; suis feriunt vaga sydera cœli
Impositasq; ferunt nebulosis montibus arces
Et scabris latebris spumantia flumina fundūt
Primū est immani dorso quod spectat in **A**rcton
Germanos: **G**allosq; videns: **I**talosq; potētes
Quod **R**heni: **R**odaniq; parens **O**eniq; sonantis
Quod veteres prisco dixerunt nomine **A**dulam
Atq; suis longis ramis nūc procreat alpes
Hic vbi cū rapidis **A**thesis se concitat vndis
Adriaco miscere salo: **V**enetisq; superbis
Dicere germano q; dedant colla tyranno
Ast aliud carpathus habet qui spectat in **E**urum
Auspiciū nostris niueo dans vertice terris

GERMANIA

Quē Sueuū in priscis memini dictū esse libellis
Qui cuproq; auroq; scatens variisq; metallis
Pannoniā largo locupletat munere gentem
Herciniūq; iugum medio germania tractu
Erigit: & multis dispargit cornua terris
Ex quibus ingenti dorso stans pinifer atrū
Tollit in astra caput liquidoq; a vertice quatuor
Quatuor ad mundi fundit vaga flumina partes
Moenus in occiduū festinat currere **R**henum
Esala qui **D**rusi gestat praelara trophea
Algētes petit **A**lbis aquas. **N**abus exit ī austrū
Egra sed **E**oos flectit sua cornua in ortus
Et secum herciniā trahit alto vertice siluam

DE TRACTV HERCINIAE SIL VAE PER GERMANIAM

Quæ variis porrecta plagis nūc. vasta sū arctō
Inq; Eurū **Z**ephyrūq; suis cū saltibus errās
Explicat inmensos annoso robore lucos
Relligione sacros veteri quoq; amore verendos
Qui druidū dense per opaca silentita siluæ
Plurima magnificis seruant cenobia tectis
Quæ diti nigris operantē sacra cucullis
Vallibus irriguis cōstructa vbi murmure blādo
Vnda sonans placidos inducit corpore somnos
Sed transrhenanas vbi silua reliquerit oras
Tendit ad innumeras germano sanguine gentes
Per **S**ueuos **C**aucosq; feros madidosq; **S**icābros
Algionesq; truces **R**heniq; ad fluminis ortum
Perq; lacus geminos candentes praterit alpes
Elucciis porrecta iugis: durisq; **C**heruscis
Vindelicos **R**hetosq; petens: & norica rura
Perq; lacus plures capientiū a b alpibus vndas
Boiorū deserta petit rursusq; sub **A**rcton
Brachia longa iacit **S**ueuos **F**rancosq; **T**urogos
Cirruit. **O**bnobios mōtes: q; particula **A**lpiū et

GENERALIS

S axomicisq; reducta plagis phrysiisq; bubulcis
V islegothis **O**stroq; gothis **C**imbrisq; vetustis
D onec germanū prope tangat saltibus æquor
A st vbi spumiferi fontes contexerit histri
A ustriacas aditura plagas: **C**eciūq; comantē
Q ui dum nubigeras radicē accepit ad alpes
Q uas carnus stiriusq; tenet **S**lauusq; bilinguis
H ic vbi **D**anubius positurus nomina ponto
P roxima **D**almaticæ radit confinia terræ
Q ua **D**rauius **S**auusq; vagū exonerant in histrū
S ed longū austriacas dorsum protendit in oras
Q uod tandē rapido calua fronte imminet histro
V nde sibi totū sunt nomina nota per orbem
H unc silua obliquis ramis & collibus atris
I ntegit atq; feris foliosa cubilia sternit
S iluiferūq; caput nemoroso vertice vestit
S ilua prius late bauarns sed sparsa per oras
A nte sub austriacas quā tēdat brachia terras
O bliqua ad **V**ilsi protendens cornua ripas
V ilsus in histrinis qui tandē perditur vndis
A st vbi per **B**auaros ingentia cornua flexit
M ox **F**rancos **T**urogosq; petit **B**œmosq; feroces
T anq̃m natiuo claudit quos vndiq; muro
Q uos medio nutrit bellax germania tractu
P ingne solum: frugūq; ferax: siluaq; perennis
P lurima germanis quæ emittit flumina terris
A lbim **Q**deram qui nigra fuit mēorata vetustis
Q uos vbi deseruit **C**arpathi culmina spectans
M arcomanes **G**epidasq; petit **I**asigesq; potētes
H ic vbi nunc cultis est transsiluania terris
M oribus almanis gentem linguaq; creauit
I nde iterum vasto diffundit cornua flexu
V isburgos **S**abocosq; petens duosq; **G**elonos
Q uaq; manet pulcro diues iam **P**russia portu

GERMANIA

Sarmaticis obducta plagis quosq; vltimus orbis
Angulus abscondit **A**gatyrfos limite claudit
Ad **T**anais fontes **R**ypheoq; in vertice late
Diffusa: & fines **E**uropæ vasta pererrans
Diuersasq; feras volucresq; in saltibus abdens
Per masouina truces abscondēs rura Visontes
Proinde metalliferos extollēs vndiq; montes
Argentiq; auriq; ferax variisq; metallis
Plurima perpetuis effundēs munera venis
Fornacesq; cauas rapidus quibus æstuat ignis
Quem fouet excussis ventosis follibus aura
Quas circum valido se tollit malleus ictu
Quem rapidis leuat vnda rotis & machina molis
Ingenti sonitu ferit astra volantia cœli
Brotis opus **S**teropisq; gerēs liquefacta metalla
Extendit varias vbi ferri lamina formas
DE QUALITATE TELLVRIS PFR GER.

Quærra hoīm pecudūq; ferax quæq; vberē gle
Spicerā cererē multo cū fenore reddit (ba
Pascua florigeris extendens pingua pratis
Ingentesq; lacus varias vastasq; paludes
Et fluuios varios sapido qui pisce redundāt
Collibus apricis agrisq; & montibus altis
Plurima vitiferi qui fundūt munera Bachi
Vicino iam sole nouo qui sydere lato
Proximior nostris infundit lumina terris
Hinc variū cultus & cultisq; mœnibris vrbes
Mitior & populus germano nascitur orbe
Explosa ruditate fera quam barbarus olim
Siluicola in riguis seruabat saltibus ortus
Illa superficies germanis traditur oris
Quæ mihi bis quinos fuerat lustrata per annos
Quam siluis fluuiisq; suis & montibus altis
Et variis populis vario & discrimine linguæ
Syderibusq; suis deus & natura creauit

HAEC IN CAPITIBVS LIBEL. CONTIN

- Ca. primū prafationē ad senatū cōtinet
Ca. ii De origine & situ & regione vrbis in genere
Ca. iii De Herciniæ siluæ magnitudine & de eius
in Europa definitione
Ca. iiii De imagine & descriptione Norinbergæ in
sulisq; eius & thermis & prato Allerio
Ca. v De arce imperiali fontibus & edificiis vrbis
ortis & foris & officinis metallariis
Ca. vi De verticalibus vrbis syderibus & qualita
te aeris valitudine & habitu populi
Ca. vii De ingeniis virorū & mulierum
Ca. viii De duobus Augustioribus templis & ho
spitali & eorū diuiciis & reliquiis
Ca. ix De nouē vrbis monasteriis & eorum proba
tis & sanctis moribus
Ca. x De domibus publicis frumētariis & de fame
& generibns panū insolitis
Ca. xi De domibus cercusiariis & armamentariis
& expositiciorū
Ca. xii De pietatib⁹ & elemosinis vrbis & leplis
Ca. xiii De magistratibus vrbis
Ca. xiiii De pœnis fontium & damnatorū
Ca. xv De vniuersali vrbis iusticia. legibus conui
uiorū. nuptiarū. Iudeis & vini corruptoribus
Ca. vltimū De annona & victualibus vrbis

NORINBERGA

CONRADI CELTIS PROTVCII GER

mani Imperatoris manibus poetæ laureati.

de origine. **S**itu. **M**oribus & Institutis

Norimbergæ libellus incipit feci:

citer. **C**apitulum primum Præ

fatio ad Senatum:

QUONIAM NVPER RELAXANDI
animi gratia in urbē vestrā ornatissimā
ac felicissimā senatores concessis-
sem: vestrāq; florētissimā republī-
cā: ordinē prudētissimī senatū: mode-
stissimos ciues: religionis superūq;
curā: sacras ædes: ceteraq; vrbis vestræ ornamēta
diligētius cōtemplatus fuissē: cœpi multa apud
me tacito animo cogitare: quonā pacto & ego ve-
stris virtutibus monimentū aliquod relinquerē. &
in ærariū vestrū vectigal aliquod nō vulgare infer-
rem. Persuasus igit̃ quātū angustia tēporis passa
est: vt aliquid de vrbis vstræ origine: situ: institutis
& moribus scriberē lrisq; cōmēdarē. vt quēadmo-
dū nomen vestrū quod iam fere totū orbem sua fa-
ma impleuit: per cunctasq; terras maria & empo-
ria circumferē: ita quoq; in libris & bibliothecis a-
latinis & eruditis homib; legi: admirariq; possit
maximeq; germaniæ nræ & eius inclitis vrbibus:
earūq; principibus & rectoribus exēplar & specu-
lū quoddā imitabile fore. quo imperiū **R**omani
noī cuius vos specimen: decus: & ornamētū estis
reuiresceret: resurgeretq; diui Maxmiliani auspi-
ciis. de quo (vt ille iam pridē animos nros multoz
felicitate belloz & gloria sustulerat: Ita nūc piissi-
mo patre **C**æsare Friderico ex hūanis sublato: ipso
q; ad īperii habenas subfecto: pias & iustas spes
nras quas cōcepim⁹ haud dubio dii patrii nræq;
Germania numina frustrari nō pmittēt. **Q**uocirca

ad vřæ felicitatis cumulũ nihil ego egregius lau/
dabiliusq; accedere posse existimaui. qm q; vřæ vr/
bis laudes & annales illustrẽ hodie aliquẽ scripto/
rẽ fortirent. qui nomẽ vestrũ & famã eloquẽtia rho/
mana extolleret posteritatiq; cõsecraret. muro diu/
turniore & penniore quiq; a morte tueri vos possit
cinges. **Q**ua in re memisse vos maxime decet grã
cie & Italiæ vrbiũ quæ & si hodie magna ruina se/
pultæ & collapsæ cõspiciunt. tã celebri tamẽ noie
& recenti quadã fama apud nos nõ suessent nisi
vt illorũ ciues eternitatis fuerãt appetentissimi: sua
facta dicta & gesta lřis cõmẽdassent. liberos suos
nõ in questuosis tantũ & seruilib9 artibus instituẽ
tes: sed lõge speciosius rati: si in philosophia & in/
genuis disciplinis eruditi: patriã suã ingenio: do/
ctrina: lřarũq; claritate illustrarẽt. **S**ciẽtes se suasq;
vrbes: opes & familias eluuiõibus: incẽdiis: bel
lis: terremotibus: aliisq; mũdi accidẽtibus: aliquã/
do eueri interireq; posse. Ideoq; solis lřis (qb9 sub
coelo nihil æternus & pũuersum orbẽ volãtib9)
gloriã suã & famã in longũ æuũ prorogare debere
Quorũ hodie noĩa nõ trabibus: aut saxis (quãdo/
quidẽ & in illa tẽpus vires suas habet) sed monu/
mẽtis æternæ laudis incisa videm9. In qbus: idest
in illorũ libris & historiis: dũ corũ facta & sapien
ter dicta legim9 & audim9: & quãtũ illi humano
generi pfuerũt nõ satis venerari & admirari possu
mus: dum in hodiernũ vsq; diẽ pficit per illos vni
uersus orbis: & nedum reges & přicipes in illorũ
libris & sapiẽtia se oblectãt & cõsolãtur: verum:
omnẽ. r. p. & totius vitæ seriẽ & imaginẽ ad illorũ
emlatõẽ & tãqm ad speculũ quoddã imitabile cõ
ponere enitũtur. **O** magna lřarũ beneficia. **O** diui
na mortalib9 cõcessa munera: p quæ ab ignorãtia
& obliuione interituq; vindicare nos possumus.

NORINBERGA

memoriā nostrā in lōgū aūū & secula trāsmisuri.

Sed neq; ego idcirco hæc dixerim: quo vos ab homine germano & ī medio hercinia saltu nato: aliqd tale: id est eloquētiā: quæ urbē vestrā digne predicaret: expectare debebitis. **Q**uæ & si tāta in me foret: quæ vel nulli vnq̃m mortaliū cōtigisset tamē magnitudo & amplitudo laudū vestrarū. publicæ ac priuatæ virtutes. facile orationē & omnē dicēdi ornatū extenuarēt & vincerēt: Satis ego mihi fecisse arbitror: dū amicorū precib⁹ paruerim. **Q**uo ego obseruantia & amorē meū in illos & erga r.p. vestrā quodā testimonio nō vulgari cōprobarem. **A**pud quos oro iudiciū dictiōis nostræ sit. vt quod illi me iusserint: examinēt. & dein laude nt. aut cōtemnant. **N**eq; illorū iudiciū qualecūq; futurū est ab instituto me reuocare debet: dum cōtra officiū minime facturū aut fecisse me arbitror: si **G**ermania meæ p has nostras lucubratiūculas tāq̃m aliquo munere) congratulatū ire cupio: quod talē hodie & nra atate urbē fortunatissimā: & pinde pulcherrimū imperii nostri domicilium: in qua & nos quondā Imperator insigniuiisset nacta sit: quæ sua pulchritudine & moderadæ r.p. scientia nedū nostris. sed externis gentibus admirationē visendiq; desiderii & amorē iniecit. Ideoq; famā eius & nomē laudesq; aliquas & si nō omēs: quo ad tamē fieri potuerit ab hoīe **G**ermano tentatas. nemo fortasse incōsultū: temere aut friuole factū existimet. **A**ccedebat etiā vt libētius huius rei assumeremus prouinciā: tanq̃m præludiū quoddā & ingenii experimētū ante editionē illustratæ **G**ermaniæ: quæ in manibus est: boniuolis lectorib⁹ premitterem⁹. **S**ed ne diuti⁹ hic imoremur ita urbis sitū exordior. **C**APITVLVM SECVNDVM DE ORIGINE & Situ & regione ybis in genere. m iiii

Est loc⁹ in **H**ercinia q̄draginta milib⁹ passuū
 patēs. Cuius tota terræ superficies quod nusq̄
 alias in iteriori **G**ermania cōperi puluerulēta are
 na squalet: malignos & infecūdos vndiq̄ colles a
 radicibus alpiū & molli deuexitate: in modū sellæ
Germanicæ i herciniū iugū vsq̄ pcurrētes erigēs.
 Passim castellis. vicis. arcibus. pagis: prout solum
 fons: cāpus: aut pascua inui auerit: refertus: **S**iluæ
 tamē inexcidua suus honos & ppetua frōdis & in
 tacti roboris gloria manet. **Q**uæ variarū ferarū. &
 volucrū altrix i diuersas cœli partes lōgos ramos:
 ingētes & aternos lucos: veluti quosdā maris sin⁹
 expādit. **S**ed haud foelici limo: vel vbere gleba: le
 ta ve yligine: benigna aut obsequēte tellure: verū
 ieiuna & infecūda glarea q̄m reluctāte natura in
 colæ vt ingeniū & hominū industria est ad partū
 fœcūditatēq̄ suscepti seminis cogūt: vbi fimo mer
 goq̄ & sarmētis arborū interstratis arena imping
 uata: succū alimentūq̄ vegetalis anīæ attraxerit.
 parcissime tamē & admodū tenui scenore votis re
 spōdet. neq̄ quotānis sed duobus tribusue annis
 ociosis. Amnes duo nō ignobiles: **P**egnesus: & **R**e
 gnesus in eius regionis tractu surgūt. **Q**ui vbi se
 p bibulas arenas & sterile carectū euoluerit haud
 procul ab vrbe cui⁹ sitū dicemus miscent. **S**ed al
 ter vrbi influēs p mediū: illā abluuit diuiditq̄. **R**a
 tiū tamē & nauigii vtcūq̄ solutis niuib⁹ aut effu
 sis imbrib⁹ sociæ vndæ & cōfluus humor intumu
 erit prorsus impatiēs est. **Q**uē illi arte facile ratife
 rū facerē nisi curruū magis q̄m nauium comoda
 anīaduenterēt. **P**iscosus alias & fertilis amnis sapi
 doq̄ & vario genere pisciū ybertim scatēs. quorū
 nomīa nō facile dixerim: temulas: drutas: quas &
 varias a coloris varietate dicūt. aschias: fundulā.
 priscis vocabulis affirmare fortassis non ausim In

NORINAERGA

eius regionis arenosæ ferme centro collis natiuus
& arduus qui vrbi nunc imminet erigitur: saxosus
& vt natura terræ est in vnâ petrâ ex arenarû mole
côcretus: clemēti tamē cliuo sensim & leniter assur/
gēs & placido ascēsu se fastigiās. in cuius sūmitatē
& cacumen cū puentū est: celsipitē amplū multa ar
bore vmbrosum in similitudinē theatri circūducit
æstuante syrio gratū perfugiū. In quo dū circūlar/
tis lumibus pſtiteris vrbis litū ipsamq; **Herciniā**
ad primū ab vrbe lapidē & quasi portis eius vndi
q; imminentē: & instar coronæ circūduci intueber/
is. **Sed** vbi silua sterilitate arenæ exaruerit illam
(quod mireris lucis satius reparāt: quandoquidē
serendarū siluarū sciētia nostrorū hominū solertia
nup inuēta est tantus amor nemorū germanis est.
Silua $\pi \epsilon \rho \iota \mu \epsilon \tau \epsilon \rho \epsilon \varsigma$ sedeci miliū ē. **Norici** quodā
a quibus nomē colli qui principis venatiōi cubicu
lū erat & vrbi est: dū ab **Hunis** premerent: vt gra
uissimi autores prodūt: ea natura loci perspecta &
qd' esset ab incurſiōibus tutissim⁹: & ob amnis vi
cinitatē ad inhabitādū accomodus. In eo castellū
rudi opere cōmunire. Ad amnisq; ripas: liquato
rias & ferrarias elaborādi molliendiq; ferri officiz/
nas qua arte gens illa ab antiquo claruisse memo
rat extruxerūt: rotasq; ipetu & rapiditate amnis
circumactas machinasq; ad varios vsus & artes in
uētas fabricauere. Aucta dehinc sobole vt hoīm
societate fit influētib⁹q; assidue **Herciniæ** pastori
bus eiusq; loci aboriginibus: hi congestis temere
saxis & roboribus: fossaq; opidum cinxere. In qd'
diuersarū artiū & morū hoīes colluue quadā sine
duce & legibus collecti coiere. latrociniis & rapi
nis ferarū more dediti: infestā aliquādiu reddebāt
Germaniā. Quamobrē p impatores **Conrados** &
Heinricos castellū cū arce sua direptū & expugna

tū legimus. **N**eq; a latrociniis: ab indomitis & sil-
 uestribus hoibus téperatū est: donec impator ex-
 ercitū colli admouerit: muros erexerit: & coloniam
 deduxerit: domiciliū sibi in arce firmissima cōstru-
 ens: veteranisq; & emeritis ibi relictis: qbus regē-
 dæ vrbs gubernacula cōmiserat: præcipiēs vt va-
 stitas nemoris ob rerū cōmercia a latrociniis pur-
 garēt: tutūq; redderēt: cuius rei i hodiernū vsq; diē
 vrbs studiosissima ē: & ad hāc rē emissarios semp
 equites & pedites plures habet: q oīa nemoris la-
 tībula & lustra a latronib; infesta: diligēti indagi-
 ne pquirūt: tutāq; & securā nogociatoribus viā fa-
 ciūt: hi publicis sumptibus & stipēdiis alunt. In
 eū igit modū vrbs cœpta est. quæ dein impatorū
 nostrorū frequētia & crebris cōuētibus germaniæ
 principū: qbus illa situ & loco (vt dicemus) pero-
 portuna est: incredibile mēoratu in q̄s diuitias &
 opes ordinēq; senatus (quē hodie videmus) breuī
 coaluerit. **S**ed priusquā de vrbs situ dicamus: nō
 incōmode putauī aliqd de **H**ercinia silua inferere
 quādoquidē p obscuritate rerū **G**ermaniæ partim
 q; itinerū: & pegrationū difficultate: partim etiā
 ignauia & nostrorū hominū inertia: qbus illas res
 (hoc est naturæ maiestātē inqrere ludibrio ē: a nul-
 lo hactenus scriptore hunc locū plene absolutū re-
 perio. Id ego non iniucundū l̄rarū studiosis futurū
 spero: si ita vt illā labore & cura n̄ra aliquot annis
 pmēsi sumus hic breuiter absoluem⁹. **N**ō sine ma-
 leuolorū hoīm obtrectatiōibus (eorū etiā q se sum-
 mas sapiētiae partes attigisse arbitrant) vano nos
 quodā & v̄toso spū parūq; stabili anīo **V**lixis er-
 rore teneri cauillātes. **E**go autē inter difficiles illos
 pegrationū mearū labores & erūnas (quæ pecu-
 liū meū bonāq; corpis valitudinē nō mediocriter

NORINBERGA

attriuerāt) eo omnē animi cogitatū cōuerti in eā sa-
ne spem adductus. vt si nō patrianis & germanis
meis qui (vt **C**ornelii verbū est hospitib⁹ tantū fa-
uēt) placerēt: externis tamē & doctis hoib⁹ ad ma-
ius aliqd excudēdū laboriosa illa mea doctrina oc-
casio & inuitamentū esset. Imperitorū illoꝝ & bar-
barorū hoīm iudicia de nris rebus: pinde ac febrili-
citantū gustū existimās: neq; dignos de qbus ali-
quis sermo habēdus sit. Eos igit cōgerones & ver-
berones ab honestis litteris & eorum cultoribus:
(vt eorum verbo vtar) excōmunicam⁹ & cum sua
ignorantia relinquamus.

CAPITV. TERCIVM DE HERCINIAE

siluae magnitudine & de eius in Europa definitōe
Est silua ī Europa qua in boreā spectat quae
se **R**heni: **D**anubii: **A**lbis: **V**isurgi & **O**dere
(quē **S**ueuū & **G**uttulā a priscis vocatū reperio)
Vistulāq; & aliorū inclitū amniū parentē iactat.
grācis & latinis memorata scriptoribus: hanc ger-
mani (per quorū fines se maxime extendit) **H**erci-
niā a pice: quā patria lingua hartz vocamus. dixe-
re: **H**ae igitur vt **T**haurus se per **A**siā & **A**tlas per
Affricā ita illa se per vniuersam **E**uropā spargens
in **G**allia finibus ab **A**rdemia silua quae & hoc no-
mine hodie gaudet initiū originēq; sumens: dein
per **G**ermaniam & **S**armatiā in vltimum **E**uropae
angulū & in ipsos coeli vertices sempiternis iugis
concreatisq; mundo roboribus se propagat: vbi
transrhenanas vrbes **F**riburgum **P**adua **H**aer-
delbergam **F**ranconofordiāq; **M**oeni attigerit. di-
uersa nomina sibi consciscit. a **R**heniq; ripis ingen-
tes saltus inmanes trucesq; veteri religione lucos
per innumeros **G**ermaniae & **S**armatiae populos
efficit. quos nos hic summatim perstringemus:

a Friburgo igit in ortū & septētrionē vasto & ppe
 tuo tractu occurrentes iter se colles excipies & im
 plicās:hinc ad **R**heni latus:& in ipsis radicib⁹ al
 pium positos **R**hetos: **V**indelicosq; attingit. citra
Oenū: **L**icū: & **I**sarū lōgissimo dorso ad danubii
 vsq; ripas porrecta:rariore tamē & humiliore vir
 gulto:vt a frequēti habitatore excisa est. **F**risingū:
Ratisponā **P**atauiū noricas vrbes ipsumq; **C**eciū
 (q & mons caluus) **N**orici terminū: & **V**iennā pā
 noniā attingēs. **I**llic ad fontē **D**anubii & necari p
 totā **S**ueuiā se late vasteq; diffundēs nigrā siluam
 (quā & **B**acenis a maiorib⁹ dictā efficit:vt quā
 illa centū olim pagis: ita hodie centū haud cōtem
 nēdis **S**ueuiā urbibus referta est. donec ad **E**ychi
 stodiū vsq; urbē a querceto siluā noiātā & **A**lma
 ni amnis ripas attingat:quas aliquamdiu sequēs:
 donec circa fauces danubianas ab his p **N**orinber
 gēsiū arenas & trāsdanubianū noricū hercinio iu
 go: quā pars germaniā editior est:ingenti & æ ter
 no dorso cōmittat. **A** quo: hoc est a pinifero mōte
 vt ille q̄tuor inclitos & dītes amnes intra spaciū
 duū ferme miliū passuū:nō sine admiratiōe & na
 turā maiestate effundit:ita ab eo monte:amniū &
 siluarū parente q̄tuor ramos veluti imania cornua
 in diuersas orbis partes porrigit. versus actū p **C**u
 riones cū **S**ala fluuiō:qui in **A**lbin defert. in **T**u
 rogos ad **Z**ephyrū.cū **M**ceno bachifero i **F**rācos
Quo tractu silua cū amne p̄grediēs: mox nomē a
 collib⁹:qua se in leuā fastigiat: accipit. **F**rācisceq;
Steigervalt:idest arduasilua dicit. **D**eide vbi p̄pi
 or **R**heno **M**cen⁹ factus ē:vetustissima vrbe **E**g
 & **πολι**. **F**rāconū metropoli irrigata: vnde & nobis
 origo est: ad **M**ildenburgū opidū suis ripis silue
 stribus:siluā duo noiā iponit:vt dicem⁹.ab Euro
 aut cū **E**gra fluuiō:nabo p noricū trāsdanubianū
 fluēte i **B**œmos se erigit. quos cū vndiq; tāq; natio

muro cinxerit ad septentrionalia ei⁹ Albin & **Ode**
ram emittit ad meridionale & orientale eius latus
Marcomānos & **Quados** attingēs. & ab his ī **Car**
pathū germanie caput (qui & **Sueuus** ē) cōsurgēs
Iasigibus **Bastarnis** **Dacis**. **Getisq;** cōtermina gen
tibus: **Sed** ad **Carpathi** mōtis qui frōs germaniā
radices reducto ī septetrionē impetu supra **Istulā**
& **Oderā**: **Memuli** **Tibia** **Nestri** **Boristhenis** &
Tumuri & **Tanais** p **Europā** & **Asiā** limes) fon
tes per **Sarmaciā** **Europā**: per **Agathirfos**: & **Sau**
romathas idest **Poloniā** **Lytifaniā** **Masouiā** **Bius**
siam **Liunioniā** inmenso spacio & infinito tractu ad
Europā vsq; fines diuagat: cū ipso terrarū orbe de
sinens. & is quidē oriētalīs eius tractus a **Rheno** ē
Nūc septentrionalē psequamur. ab **Haidelberga**
igit palatini **Rheni** regia vbi **Cattos** a **Cherusus**
& **Frācos** a **Sorabis** diuidit **Oddonis** silua ab in
colis dicit: siue ex **Oddonis** impatoris donatione
Amberbacensis cenobii: siue ex loco nō ignobili:
Odonohaim vbi **Oddo** in venatōibus pnox age
bat. Ex altera aut **Moeni** ripa vbi **frāconofordiā** &
Astiburgiū vrbes mōtesq; e regione **Magundinā**
vrbis (**Quā** priā sculpsit solidos aere caracēteres
& versis docuit scribere lris) attingit: ab abūd ātia
picis germanicā **Speishartz** hoc est piccaria silua
dicit. Ibiq; vastissime se iterū dilatās donec flexo
in septentrionē tergo in obnobios qui alpiū parti
cula sunt & **Cattorū** seu **Hassia** mōtes & ab his vs
q; ad **Siccambros** hoc est **Gelrenses** lōgis laterib⁹
obtenit. **Quo** etiā loco **Tribochos**: a tribus quer
cubus ātiqua religione nymphis cōsecratis inclu
dit. qui cū germani in galliā erumperent: in altera
Rheni ripa expulsis gallis confedere. **Tribotesq;**
corrupto vocabulo q & **Argētinēses** dicti sunt. **Ve**
rū vbi se silua vt diximus p **cattos** & **obnobios** &

Buffactores quorū vetus & in hūc vsq; diē nomē
 & familia extat) extenderit: mox **B**uchoniā regio-
 nē a pceritate fagorū dictā apud insigne **D**ruidū
 cenobiū **F**uldam attingit. **A**b his ad **V**isurgi & **V**i-
 dri **A**masi & **S**ale fontes in Saxones ad **G**osloriā:
Alberstodiū & **B**runsvigū clarissimas vrbes se re-
 flectit versus septentrionē & oceanū nostrū quā-
 uis gētes ibi etiā sine arbore viuāt) lōge lateq; va-
 stis solitudinibus diffusa: vbi etiā veterē sui voca-
 buli significationē adhuc seruat. **A**b hisq; iterū in
Turogos & **S**orabos se recurans inditāq; urbē a
 noīe suo **H**ercinofordiā dictā preteriens donec in
 herciniū iugū a quo tantā pegrinationē fecerat in-
 genti frōte & cornu se attollat. **O**pulētās vndiq; vr-
 bes quindecim publicis gymnasiis oīnatas: dītes
 q; populosa: rces aereas & inexpugnabiles: argē-
 ti & auri vniuersiq; generis metalli diuites & inex-
 haustas venas montibus **I**aspide **A**labastro & di-
 uerso marmorū genere **C**ristalloq; nobiles vulca-
 nias. picearias. vittriarias & carbonarias cyclopū
 officinas quarū vt in plurimū **N**orinbergenses ci-
 ues domini sunt. **S**alis etiā fontibus. & subterra-
 neis mōtib⁹ **S**ale lapideoveluti saxo cōcretis. **F**lu-
 uiiis etiā margaritarū & auri feracibus: **H**oc efficit
 vt siluæ sicut & terræ nō eadē apd' oēs popu' os fa-
 cies sit: vt enī illa glebā sabulūq; arenāue solo stra-
 uerit: ita versus septentrionē maxime taxū & pinū
 pducit: obscuris vallibus: sonoristorrētibus & per
 saxa se precipitātibus parū lucida inferni speciem
 prebens versus meridiē autē quercuū magis & fa-
 go viburnisq; fida vt terra saxea & lapidosa ē ma-
 xime ad **R**henū: **N**ecarū: **M**oenū & **D**anubiū. **P**e-
 corū autē & nobiliū ferarū in ea ingēs & innume-
 rabilis copia. **A**rmēta etiam æquorum multa quæ
 publice alunt nullo mortali ope cōtacti **T**herma-
 rū etiā & saluberrimarū aquarū fōtes: maxime vbi
Rhenū attingit: lacus etiā vastos inclusos & p/

petuos piscosofq; & diuerso genere pisciū scatētes
vt sigillatim in germania dicem⁹. De volucrib⁹ au
tē & de Syluro in Mœno fluuio vt apud grauissi
mos autores est nihil cōpertū habeo. Multa enim
desuisse quæ hodie nō sint & multa renasci in reiū
natura quæ olim nō fuerint noua cœlestiū corpore
(si qd in mūdo nouū aliqd emergere pōt) configu
ratioe credideri. sed nihil in hac silua druidū ceno
biis illustri⁹ ē. Gen⁹ illd' phōr apd' Gallos græ
canice viuētū erat: quos α.π.δ.τ.ω. α.γ.υ.γ. α.λ.ε.υ.ε.ς
id est a quercubus noīauere: inter quos vt ab illis
antigtus vt Abrahæ & Gedeonis quercus testis est
oracula effundi credebāt. Ita illi veluti oraculorū
& forciū fulminūq; quorū illa arbor obnoxia inter
pretes: tales cōsedebāt q̄les nudius vidim⁹ dū Io
hānes Theophilus vir sūma eruditioe & ingenio
nos ī patriā suā ad radices piniferi secū adduceret
hic dū forte in cenobiū diuertissem⁹: imagines la
pideas sex vetustissimo saxo ad fores tēpli parieti
insertas cōspexim⁹: septē pedū singulæ. nudis pe
dib⁹: capita intecti. græcanico pallio & cucullato.
perulaq; & barba ad inguina vsq; pmissa & circa
naris fistulas bifurcata in manib⁹ liber & baculus
dyogenicus sauera frōte & tristi supcilio obstipo
capite: figētes lumīa terris. hi quōdā apud gallos
(siue intēpretādæ religiōis siue solitudinis gratia
quo expeditiores ī inquirēdis reiū causis essent in
nemorib⁹ & saltib⁹ cōsedere: multitudinēq; vulgi
ad se pellexere. Postea aut quā Tyberius cæsar ip
sos ppter factiōes quæ duces erāt galliis excede
re iussisset: Illi ī germaniā cōmigrare & sub Ka
rolis: Arnolphis & oddonib⁹ christianā religionē
īterpretātes: totā herciniā ī amcenis & irriguis val
lib⁹: & aprorū & ceruorū saltib⁹: sub annosis & ni
gris quercub⁹ a qb⁹ scenobiōrū suorū noīa sūt oc
cupauere Qui nūc diuiciis & opibus ita creuerūt
regibus & principibus nostris nō inferiores sunt

seu luxū: seu arma cōsideres. **M**ulti ex his vt diuiciis & vrbibus aucti fuissent & vt illis dinastiā cōiungerent: excusso religionis seuerioris iugo abiectoq; cucullo. quē adhuc statis anni tēpibus ferunt licētioris vitæ habitu populariter viuere cœperunt. **C**udis adhuc apud frācos nūmi gen⁹. apud quos **B**urgardus & Kilianus brittāni a qua religio ortū habuit docuerant: quod a **D**ruidū nomīe druiden sues dicit. Magna pfecto grācis nunc & sempiterno a nobis grā habēda est. qui populū olim efferrum & quē nulla arma domare vnq̄m potuerunt. Nunc illi relligione & vitæ sanctitate ad mitiora studia & ingenia cōuerterūt & qui prius in nemoribus & siluis vagi iam p illos in cetū & societate cōgregati clarissimo imperio: sanctis legib⁹: & optimis moribus probe degūt. **C**eterū silua ipsa trās vistulā viscentes quorū venacio **S**armatis gloriosa & vros habet. **S**ed in **M**assouie tātū finibus a qua impator **F**ridericus tercius maternū genus duxit. **M**ontes etiā in **F**riderici Saxonie principis terra q̄ vesuiū & **E**thnam sempiternis ignibus imitant. **I**llud aut in eius nemoris mōtibus qui ab alpib⁹ vt dixim⁹ p **G**ermaniā & **S**armaciā ppetuo dorso in **C**arpathū vsq; excurrūt. mira naturæ puidēcia accidit: vt flumina a medio illorū spina decidentia hinc in oceanū & sinum **C**odonū a **G**othis accolis dictū precipitent. **H**inc p **D**anubiū in pontum se euoluāt: tātā terræ sæuius āgustia. vt quādā arces & rusticorū casulæ dū imbres suscipiūt in diuersa maria sicut in **A**pennino fit) ab vno tecto trāsmittantur. **K**arolus magnus dū apud frācos ageret pulcerrimū facinus **H**erculē & **X**erxem emulaturus. animo agitauerat. dū psuasum sibi fuerat posse p comode de **R**heno in danubiū nauigare. & p inde ab **E**uxnio in externū oceanū copias traicere si i

NORINBVRGA

Regnesum & **A**lmonū fluuios : qui decē milibus tantū distant eiusmodi fossa ducere : quæ esset nauū capax. **C**onfestim rex cū omni militū multitudine in eo labore totū autumnī tēpus consumpsit : ducta qz est fossa cui⁹ vestigia adhuc cernim⁹ quā & hodie accole traiectū dicunt. duorū miliū passū longitudine & trecentorū pedū latitudine sed in vanū labor omnis cessit. **N**am ppter iuges pluuias & terram quæ sabulosa erat opus fieri nō potuit. quantū enim terræ a militibus interdū egestū erat. tantū noctibus humo iterū relabēte subsidebat Accessit ad tam pulcherrimi operis retardationē omnimoda & vltima **S**axonū defectio. **H**ac igitur siluæ digestionē definita eius quidē lōgitudō in Europe finibus a **M**osa **G**alliæ fluuiō ī **T**anaī vsqz fontes accipiēda est : latitudine ab alpibus in **O**ceanum feruæ germanicū porrecta. **M**iliaria : si quis rem curiosius inquirere velit : ex supputatōne cœlestiū circuloꝝ & graduū colligat. in quo tractu hoc est septētrionali tres nobilissimas gētes : **S**ueuos : **F**rancos & **B**œmos silua suis saltibus claudit **M**oribus tamē & lingua religioneqz differētes regiones ipsæ admodū lætæ & opimæ pennibusqz fontibus & fluminib⁹ impeditæ. **G**ētes ipsæ pugnares regum & imperatorū nostroz parētes & nutrices. facileqz gestarū rerū gloria hodie inter ceteros germaniæ populos principes ipse p **H**erciniā & eius colles in morē **T**essalicorum tempe vndiqz circūseptæ : intus glebulētæ : vini & frugū feraces **D**e qb⁹ in **G**ermania quæ ad **Χερσονησος** **ἡ** **Ἰ**ων **ἡ** **Ἰ**ων **ἡ** **Ἰ**ων attinere visa sunt diffusius scripsimus.

CAPITVLVM QVARTVM De IMAGINE & descriptione Norinbergæ Insulisqz eius & Thermis & Prato allerio

Rbs igitur Norinberga negociatrix tota & questuaria operosam quandā cōgeriē & negociationē cōtinēs & quā ex cōiectura longitudinū & latitudinū. Segodonū a Claudio Ptholomeo nominatā inuenio. In mediis eius regionis & nemo-
ris arenis edificata spacio murorū octo milib⁹ patet: triplici muro & fossa vna supbissime cincta: vterē etiā fossam & antiquae vrbis vestigia intus habēs: versus meridiē vt ab amne recedit latior: in septentrionē adductior: nec omīno rotūda: sed de industria aliquādo reducto sinu vt obpugnatu difficilior foret āgulosa: lapide murorū vndiq; secto & arenulēto quē passim in eius regiōis collibus & cōpestribus locis terra effodiūt: cui peculiaris quedā mollitudo est. & vt coagulatae arenae natura facile ferro cedēs. Qui vbi ad auras expositus est sole & ventorū flabris velut igne cōcoctus indurefcit: perinde struēdis aedibus aliisq; edificiis peridone⁹. Fossa vrbis latitudine viginti cubitorū patet. altitudine ferme totidē eminēs. inter duos muros ppendiculariter erectos interlabēte riuulo & cespite herbido. quē ferarū greges: cerui: hinnuliq; depascūt. Turres in interiore muro q editior est quadrāgulae & secti lapidis p circuitū eminētes pari spacio dispositae: ducēte erigunt. qbus vigilēs ad excubias vrbis impositi q vllulātibus cornib⁹ & clangētib⁹ cōciso & cōtinuo cantu tubis: ingrediētes hospites ipsūq; sydus exoriens salutāt & excipiūt. Vtq; lux occiderit: cantu illā ex antiqua religiōe & veteri instituto psequunt. Precone etiam noctis horario & excubitore: qui p stationes vrbis: excubias noctis vt ille in turrib⁹ singulas voce denūciat: horis diei & noctis ad annuā syderis declinationē & eius supra orisontē morā idest ymbrae & lucis quantitātē nō sine solis accedētis & recedētis obseruatōe inae-

NORINBERGA

qualiter discretis. singulisq; horis in quartas p pul-
sum mallet diuisis. **E**t in quatuor vrbis regionibus
a q̄tuor excelsis turrib⁹ ordine denunciatis. **T**anta
apud fœlicissimos ciues tpis vsura est cuius nulla
honestior auaricia & grauior iactura. In âtemura
li aut qd' fossæ vrbis iminet fere turres totidē: hūi
liores tamē & vbi muri flexus poscit teretes & ro-
tūdæ: singulæ machinis & tormētis balistis mura-
libus & armis: varioq; & multo genere telorū ob-
pletæ & tanq̄m ad presentaneā expugnationē in-
structæ. **M**œnia pinnata coctili latere tecta. **M**uri
autē interioris crassitudo tanta est vt bini armati p
circuitū insertis mutuo brachiis sine periculo cōme-
are possunt. In antemurali identidē. portas ingen-
tes i diuersas germaniæ partes ducētes sex habet
& duas angustas: singule arduis turrib⁹ & fortis-
simis ppugnaculis premunite: in quarū frōtis piciis
cernere est aquilas bicipites multo auro vestitas:
opima n̄orū impatorū de rhomanis quōdā spolia
& iam portis n̄ris: vt quondā rhomano foro locata
rostra. p portas autē cōsulto nō recta sed i obliquū
flexa ducit in vrbē via: locū amplū & multorū ho-
minū capacem: mœniaq; ambitiosa habētes: quæ
vel presidio portæ dū impetus exigit esse possint.
aut irrumpētes hostes desup saxis telisq; obruere.
Porte autē catenis vectib⁹ ferreis cōcellatis & pen-
silibus clatris seu cataractis obfirmate: ab imo pre-
acuta cuspide & ferreis lāccis obductæ & aculea-
tæ: quæ dimissæ ingressum hostiū arcēt: aut subito
decidētes impreslores prosternunt & confodiunt.
aquæ ductū vrbis a meridie habet abluēdis deue-
hendisq; sordibus in diuersas plateas coactus: qui
cæcis tandem cuniculis in amnis alueum defer-
tur. **A**mnis autem vbi ab ortu per patentes

VRBS

arcus clatris & fortaliciis munitos vrbi infusus est
 duas insulas efficit. **P**rima vt arte facta est a cōge
 sta terra & arena nomē habet. **S**ecunda angustior
 sed illa prior latissima amcenissimū ambulaciū p
 circuitū circumducēs densum & plenum in specie
 nemoris comata arbore: æstiuis vmbris pamcenū
 arboribus ad vtramq; amnis ripā veluti columnis
 porticum efficientibus. loco intus patentissimo &
 ad solē aperto: in quo lineā vestem qua germanæ
 mulieres frequētius vtunt ad solē vndarū aspergi
 ne albore cādoreq; inficiunt. hunc illi locū a pallo
 re nos colibiū aut conditoriū si ita liceret loqui di
 ceremus. **Q**uē circum vt æstiuis lauationibus am
 nis persalubris est ad lucis occasum & nocte intē
 pesta multitudo hoīm calorē releuātiū cōfluit sub
 missis cantibus & dulci murmure p opacas & ta
 citas vmbras gradientiū: audires tunc varios ado
 lescētum & iuuenū puellarūq; cōcentus blandeq;
 se salutātium & excipientiū mirūq; dictū: nullā vn
 qm hic factā cedem aut ortā controuersiā aut rixā
 tanta animorū & naturæ cōsensu ad amorē & ami
 ciciā properātium. **A**d iacēt **T**hermæ medendis re
 leuādīsq; corporū ægritudinib⁹ saluberrimæ: salu
 taris vnda vbi verno tēpore ab accessu syderis te
 porē spiramētūq; viuificū acceperit: venāq; suā lar
 gius aperuerit multitudinē languentiū in cōmune
 diuersoriū recipit: vires & vigorē sensificū mēbris
 & artubus in prauū delapsis restituēs: maxime so
 le p taurum & geminos vernalia sydera trāscunte
 medicus & ad sanādū efficax liquor: **A**mnis autē
 vbi p duodeci pōtes sblicios & secti lapidis: qbus
 vrb ptes cōiūgūt & p inūeras rotas p qz arc⁹ duos
 regios ferreo septo clatratos sese euoluerit extra vr
 bis muros ad ripā suā locū publicū & pamcenū

NORINBERGA

habet: quē pratū **A**llerii ipsi dicunt. In hoc die festo iuuetus & omis ætas effusa verno & æstiuo tēpore velut in cōmune theatrū cōfluit. Iuuenes ī palestra: lucta: saltu: saxorū: stipitū phalangæ & hastarum iaculatiōe aliisq; exercitiis & ludis contendunt: viresq; & mēbrorū robur experiunt: varioq; applausu & cachīno vacātī populo prebēt spectaculū: locus is quingētis passibus lōgitudine patet latitudine angustior. **I**ntus quaterna serie arborū iusto interuallo distantiū cōsitus. sub qbus quatuor fontes irrigui oriunt. **T**res in altū singuli quatuor fistulis & cannis æneis garrulum liquorē effundunt in morēq; imbriū spargūt amplis lauacris colimbis & natatoriis teretis & cauati lapidis subpositis. **Q**uartus periferia secti lapidis ad imum perspicuus in ipso prato erumpit vena vberissima largissima & saluberrima hauſtu. **P**egasum & libetriden putares si musarū imagines: aut Phœbi simulacrū expressum haberet tam læta facie viridi & p̄digo herbarū cespite & odora dum florent arborū opacitate: adstrepētibus proximi amnis ripis: varioq; & dulci cōcentu volucrū ex colle qui adiacet frugiferis arboribus & vitibus amictus: qui in arcem vsq; cæsareā porrigit. **V**bi ab occasu arx precepta petra. fossæ vrbis altitudine cētū cubitorum ambiciosissime imminet.

CAPIT. V. DE ARCE IMPERIALI FONTI
tibus edificiisq; & foris vrbis ortis & officinis metallariis.

Curbs igit̃ in eū modum sita ad utrāq; amnis ripā prona est tecta q; & edificia sua humiliter: molas machinarias: & papirianas: frāgēdæ frugis: formādī æris secturas & stridentis ferræ rotas variasq; metallarias officinas amplectēs: quæ incredibili arte & miro ingenio: arma: enses: cuspi-

das:loricas:frameas:tela:cultos:nouaculas:cal-
 daria:pelues:patellas:acus:forpices:sartagines:
 giros:filaq; ferrea:& aenea: & honestæ supellecti-
 lis varia vasa:escaria:lotoria:& patoria cudunt &
 expoliūt:rotis ipsis malleisq; & machinis velut in
 officina **B**rōtis & **S**teropis iter se cōsonātib⁹: ipsis
 q; aquarū nymphis de tāta seruitute & laboribus
 suis cōquerētib⁹. Ferūt ibi primū artē extenuandī
 ducēdiq; radii p rotaz labores inuētū a quodā **R**u-
 dolfo qui dum artem velut arcanū obcultaret ma-
 gnasq; ex ea diuitias cōquireret ob hoc ceteris ciui-
 bus quēadmodū vsu venit in lucrosis prouētibus
 maxime apud auctionarios) inquirēdæ eius artis
 cupidinē iniecisse:qui filiū eius induxerāt & corru-
 perāt.vt interiorū rotularū labores & tenellas quæ
 ferreā bracteolā per angustū foramen prendūt sic
 q; pertinaciter trahendo extenuāt archethypo ali-
 quo exprimeret:quod factū dum pater cōperit ve-
 lut in insaniā & furorē actus filiū trucidare statu-
 isse ferūt:nisi se ille aspectui suo subtraxisset mani-
 busq; elapsus aufugisset. Ab amne autē vrbs sen-
 sim & leniter assurgēs versus boreā Eurū & occa-
 sum pomeria suburbana viridaria hospitua volu-
 ptuariosq; ortos innumeros extendēs vario genere
 fructuū:florum & herbarū peregrinisq; arborib⁹
 cōsitos oleribus:caulibus:rapis:ceterisq; fructib⁹
 precocibus. In ortis iterstructis ediculis captādīs
 vmbriis æstiuīs deliciis: aucupiis & declinādīs im-
 bribus accomodis.viuariis pisciū& auariis intus
 capacissimis viniq; feracib⁹. **O**pidulum etiā oriē-
 tali portæ adiacet q; **V**erdā a saliceto amnis dicūt
 ad sagitte fermæ iactū:in quod tāqm coloniā mul-
 tos ciues operarios fullones:& diuersaz artiū ma-
 gistros vrbs ipsa deduxit. **E**t extra qdē vrbis ima-
 go cū arte sua sacrisq; ædibus pulcherrima specie
 ingrediētū se oculis infert& cōtēplatiōi prebet.

NORINBERGA

ingressos maiori admiratōe rapi ēs. Plateæ amplæ
 & munda & ad solē apertæ saxo durissimo vndiq;
 ppter onerarios currus strata. **C**atenisq; ingētib⁹
 maximo sumptu obseratis: vt si quādo seditio prin
 cipū orta esset: aut exercitus p vrbē iturus: ciuitas
 tuta & occlusa foret. Puteis publicis centum & vi
 ginti. **C**annalibus autē & fistulariis tribus supra
 viginti oportunis locis p vrbē ob incēdia & neces
 sarios vsus extructis: duobus etiā fontibus subter
 raneis venulis erūpētibus: aqua vt p arenas cola
 ta ē dilutissima & suauissima potu. Fora multa ha
 bet: rapariū. porcoriū. lactariū. vinariū. frumenta
 riū. caballariū: oporinū: a fructibus sic dictum:
 piscariū. **E**x illis qd' spaciosius ē negociatoriū fontē
 habet: secto lapide multo auro varioq; genere scul
 pturæ ornatū: virorū fortiū imaginibus circūposi
 tis. **M**ateria eius instar piramidis erigit' opere mi
 rabili ferreo & cancellato septo. Intus lauacro am
 plissimo subposito: i quod sedecim cannis auratis
 profluens liquor se colligit. **A**d iacet diuæ virginis
 phanū p Karolū quartū magnifico ope cōstructū
 opibusq; regiis dotatū. **E**xpulsis ab eo loco iudeis
 qui omēs fontes vrbis veneno infecisse causabant
 excidenda pfecto gens aut ad **C**aucasum & vltra
 Sauromatas ppetuo exilio relegāda quæ p vniuer
 sum orbē in se totiens irā numinū concitat. huma
 ni generis societate violās & cōturbans. Aedificia
 autē publica vrbis & aedes ei⁹ priuatæ & publicæ
 ingēti sumptu & lōgo labore exornatæ: tectaq; lar
 gis infusa diuiciis. duplici latere rubētia: a base cu
 bica & tetragona: in trigonū proclinatis tectis vt
 dū imbres niuesq; solutæ fuerint deducant' in ar
 ctum liberalissime cōsurgunt. Parietes oīm ferme
 ædiū secto lapide olim ruderibus & virgultis pro
 simplicitate illius sæculi argilla obliti: cretaq; aut
 gypso cemētario opere obducti. a fundamēto lar

gissimis impēsis in summitatē erecti elucescunt: vt plane nō ad ciuiū sed ad regis & principis hūani generis & imperii domiciliū cōstructa existimēt. Fenestræ patētes & colūnulis postibusq; fulcitæ multo ferro circūseptæ rotulisq; vitreis p̄ aeris intēperie obclusæ. ante quas multorū genera florū & peregrinæ herbæ testaceis vasis vernāt & redolēt quæ vbi aura spū agitata fuerit: cubicula & ædes vt patulæ & p̄flabiles sunt odore suo plēt. In ædibus penetralia & meditullia multa. in hisq; multa variaq; supellex auro: argento: ceterisq; thesauris & metallis referta. **M**anifestior tamen nulla supellex quā framea: camisea ferrea: claua: equus: ea que ad prisce nobilitatis & antiquæ suæ stirpis & generis claritudinē in ostētatiōe habēt: ad quē armorū apparatū tenues etiā operarii cogunt tāqm̄ ad necessariā suppellectilē: vt ad quēcūq; motū & trepidationē (externā aut domesticā) man⁹ p̄mpta & expedita sit. **C**ollis autē cui⁹ meminim⁹ latera sua in ortū & occasum circūducit urbēq; ipām extēdit multo vndiq; & frequenti habitatore circū radices suas domus regias & diuersoria spaciosa amplexus: quæ cæsaris familiā & eius amicos magnificētissime recipere possūt. In collis vertice duæ arces egregie. **M**aior in occasum respiciēs ex vrbe angustū aditū p̄ petrā excisam admittit quæ regias aulæ & **C**enatōnes laqueatas magnitudine patētes & ornatu locupletes habet. Illaq; cæsaris & Romanorū regū domiciliū ē. **C**æsar Fridericus vt ortis plurimū se oblectare solebat in ea arce pēsiles sibi ortos fieri fecit. pilis onus sustinet. altitudinē muri equās: solūq; sup̄ stratū herbarū & arbuſtulo rum patiēs ē. **A**ltera autē arx quæ huic ab ortu ad iacet a qua comitib⁹ illi⁹ loci quōdā titulus erat) nūc pene excisa & demolita est p̄xiō bello: & i ei⁹ locū p̄blica dom⁹ frumētaria cōstructa p̄pugnaculū

NORINBERGA

ad vr̄bis excubias habēs p̄ quod porta ī pomeria
 verſus αλφειον ducit: q̄ vtriuſq; arcis parietes p̄ ex
 ciſam rupē ad pp̄diculū quadraginta cubitis ſur
 gunt foſſa velut immēſa dehīſcēte & ſe laxāte Val
 le pfundiffima & latiffima: ambicioſum ſane op⁹
 & violatæ naturæ pulcrū ſpectaculū. **C**ollis delu
 bra tria & ornata habet: duo loco publico ciuib⁹
 ſemp̄ patencia diuæ **M**argarethæ & valpurgi dica
 ta **T**erciū in imperiali arce anguſtius quo ceſar rei
 diuinæ & ſacrificiis ceremoniūq; adſiſtit. ferūt vul
 go illud quondā **D**yanæ fuiſſe phanū ei⁹q; rei ar
 gumētum adducūt i αλολον veterēſq; quaſdā & in
 cogniti ſimulacri imagines: qđ ego vt multa in ger
 mania incōpta habeo: ſic an hoc ita ſit nec ne: nō q
 dem affirmauerim. Puteos duos collis habet vnū
 mōtis radici & turri veteri adiacentē: alterū in ver
 tice exciſum cui⁹ pfunditas viſum fruſtrat: aqua
 machina miro ingenio & facilitate haurit. **T**urres
 autē quatuor in circuitu collis: vaſta & ardua mo
 le circūpoſitæ eminent: duæ ad **C**æſaris arcē vr̄bē
 ipāz deſpiciunt. reliquæ ad ortū ſolis adiacēt in au
 ſtrum & boreā proſpectātes: vna ex illis altior: &
 q̄ in magnū cœli terræq; tractū viſum admittat lō
 go latoq; proſpectu patēs: regionū ſpecula ab illiſ
 vocat. fama eſt hāc diui **S**igiſmundi impiali tēpo
 re tumultuario opere conſtructā: dū ciues aliquo
 rum germaniæ principū ſc̄licitati vr̄bis: auctui &
 opulentiæ inuidentium: impotentiam: dominatio
 nēq; ſuſpectā haberent. veriti ne aliquē ſubitū mo
 tum aut ſeditionē (vt nouarū rerū cupidi ſun) in vr
 be excitarent. Ideoq; patres **C**æſarē adiſſe rogā
 ſeq; vtrūbi & arcī ſuæ præſidiū tutamēq; aliqd po
 nere pmitteret. at **C**æſar quicquid inq̄t in Lunæ cō
 uerſione extruere poteritis vobis pmiſſum ſit. Illi

priusquā sydus se impletet: & ad secundū coitū re
diret: tantā molem in auras erexerāt: multorū sane
hominū & pperantiū opus. Altera turris venerā/
da antiquitate cōspicua est: religioseq; a ciuib⁹ ve
tus **N**orinberga nominat: scabro lapide: & fœda
situ: vt ab imbribus tēpestatibusq; exosa est: lōgi
æui & mutati sæculi euident signū. figura eius nō
rotunda neq; tetragona: sed (præter consuetudinē
edificiorū nostrorū) longa abside deformata.

**CAPITVLVM SEXTVM DE VER
TICALIBVS VRBIS SYDERI
BVSET QUALITATE
AERIS VALITVDI
NEET HABITV
POPVLV**

Sydus verticalia duæ de prima magnitudine
stellæ urbē ferme intuent: & vna quā in lyra
& altera quā in auriga cōspicimus: quæq; in latitu
dine eius inclinatiois mūdi intra circulū arcticū &
æstiuū cōuerforē in cœli imaginibus declarant: vt
genua **H**erculis: humerus Boetis: ala sinistra olo
ris: **A**ndromedæ pedes. poblitesq; **C**assiopeæ: **P**er
sei vmbilic⁹. flexuraq; posteriorū pedū maioris vr
se. **E**x signifero vero maxime virginis sydus imita
tur: qd' & igenia & signa vrbs aquila virgineo ca
pite deformata testāt: ex quorū naturis: quod cui
q; ingenio: arte: seu coniectura licet: & quod velit
& potest eliciat. **V**rbis pararellus qui & p Boriste
nis fluuii hostia ducitur: & latitudo septimi clima
tis: quæ ex terræ deuexitate accipit: quadraginta/
nouē partib⁹ & aliquot minutis ab equatore abest
diē habens minorē paulo horarū sedecim: longitu
dine Europæ ferme media. **Q**uo fit vt vrbs nō mo
do yniversæ germaniæ: sed toti⁹ **E**urope medio cē

NORINBERGA

tro cōdita sit. **Q**uipe quæ tātum a **C**odono & **A**driatico sinu distat: & ab oceano externo & **T**anais ripis pari fere spacio. **Q**uāobrem Ioānes de mōteregio cōterraneus noster astronomorū & mathematicorū nostræ ætatis facile princeps propter vniuersalē cōuersationē hāc sibi urbē in ppetuū domiciliū elegit. vt cū viris mathematice studiosis cōmercia & obseruationes suas cœlestes oportune habere posset. **S**ed cœlestia forsā odia hunc virum (dū plura posteritati pararet sustulerūt. **R**egio vrbis neq; caloribus neq; frigorib⁹ nimis infestatur: aerisq; & cœli illius clemētia & qua nō benignior in germania est summa tēperies & benignitas est. quippe quæ in arena lita ē: amnesq; duo quos diximus neq; palustribus vliginosis: aut stagnātib⁹ locis pfluant: illud maxime efficit vt terra ipsa halitū puriorē spiret: & vaporē sicciore exhalet. hinc aer purgator & a vëto trāquillior: ipsaq; corpora validiora: animiq; vigor cœlestior. igeniaq; eleuatiora & pspiciatiora. **E**t quēadmodū alia ibi terræ superficies. ita illi a ceteris germaniæ populis moribus: ingenio: lingua: & habitu discrepāt: propter terræ exhalationē siccā: & qualis Mercurii est: quē ego in eo tractu primū e terra pgressū crediderim si vt **H**esiodo & doctissimis placet terra deorū parens extitit. nec fidem quis detrectet: cū vt apud **C**orneliū est **G**ermani antiquitus **M**ercurio & **I**si di sacrificarūt: vt in germania illustrata dicemus. **Q**ualitas igit aeris & telluris huiusmodi est: q; lōge secus ad **D**anubii ripas ppter humidiorē cœli dispositionē & alpiū ppinquitatē: ob alimēti etiā naturā accidere videmus: vt ex illorū hoīm lineamētis: sermone & igenio deprēdit: Idq; mirū vt ad quattuor yrbs portas & plateas diuersa & varia

ciues inter se lingua loquantur: **S**ueuice Frācisce Ba
 uarice & montane prout cū diuersis hospitibus vr
 be frequētātibus lingua corrūpunt & assuescunt.
 frequētes tamē nebulas vrbs ppter siluæ vicinīta
 tē circa æquinoctia habet vt in oībus regionib⁹ se
 ptētrionalibus accidit. **P**estes luesq; corporū rarissī
 me nisi dū vniuersales sūt patit̃. quas magis cor
 porum cōtagione in tāta hoīm multitudine qm ali
 qua cœli iniuria accidere affirmare ausim **S**ed vbi
 pestis illa & hūani generis grauissim⁹ hostis euo
 lutis decē aut duodecim annis (vt fit p germaniā)
 seuire īcipit **S**eu occulta qdā cœli terreve repugnā
 tia. **S**eu alimēti corruptōe. **S**eu regionū iniquitate
 syderūue passiōe: seu infausta cœlestiū virtutū cō
 mixtione: deorūq; ira. seu q; natura ad certū nume
 rum mortaliū per hāc luem reducat: dum seipsam
 purgat & supuacaneū tollit & resecat seu vt in aliis
 anīalibus peculiares quādā plagæ & morbi sunt:
 ita quoq; in hoīm genere accidit. **S**ed quis omniū
 eorū quæ natura fiūt causas certas reddiderit: con
 iectura nra tenuis est & inuentio timida & incerta
 vtcumq; sit: dū plaga illa inualuerit membraq; &
 corpora incēdio suo depascit: & ne contagio ad ali
 os serpat singulari cura & puidencia olim hospitis
 nostri **S**ebaldi clamosi ad amnis ripā extrayrbem
 constructa publica domus est lazaretum itali vo
 cant spaciōsa & aërosa inq; varias cellas digesta:
 in quam aurigæ & baiuli cum sellis gestatoriis il
 los quos lues corripuit euehūt & abducunt. seruis
 profelitis: operariis: & cuiusq; cōditiōis homibus
 hāc pietas fit: domus ea diuo **S**ebastiano cōsecra
 ta est: ab eoq; nomen habet. **P**opulus igit̃ **N**orin
 bergensis vt cœli terræq; tractus est. & p germano
 rū natura corpore validus. laborū frigorū & æstus

NORINBERGA

patiens: neruis & ossibus solidis: statura eleganti:
 vultu liberali: & prospera valitudine. nisi quā intem-
 perantia & nō meritis stomachi accusatio (vt nōrū
 saeculorū luxuria est) induxerit in libidinē vētriscq;
 gaudia effusi: anio læto & hilari & quod multū de
 coris apud illos ē in variarū linguarū loquelis gna-
 ri & prompti: nouitatū & rumorū auidi: ingenio
 vafro & solerti lucroso elato & iactabundo: quiq;
 ad affectiōes facile cōmoueanē & cito resiliāt: na-
 turā arenæ crederes. quæ facile a vēto tollit & dis-
 sipat: elegantia morū & ciuilibus virtutib⁹ alias
 conspicui. habitu corporis plerūq; nigro & vestiū
 forma sæpe mutabili vt ab externis gētibus qbus
 cū negociat corrupti fuerint: vtq; diuersæ natiōes
 influūt: prebētibus maxime principibus nris occa-
 sionē qui vt iā in multis aliis a prisca germanorum
 virtute descuerūt: ita quoq; nedū a patrū suorum
 veruetiā a patriæ morib⁹ degenerauerūt: linguāq;
 nouā vestēq; sequunt: & patriæ meminisse piget:
 vitæq; prioris. dū pax atq; fides fuit & cōstātia re-
 bus: nūc Sarmatarū more laxa & sinuosa veste vit-
 ta caput redimit: pendentq; a corpore pelles. nunc
 Pannoniæ hasucū: & Italiæ cucullū patriæ veste cō-
 mutātes: nunc gallorū more limbatas clamides &
 manicatas tunicellas induunt: nunc corpus caliga
 & tunicella iterula strictissime singulaq; membra
 exprimēte stringūt: caputio posteriore parte pha-
 lerato & caudiculato supraiccto palliolo ad dexte-
 rā aperto: vixq; sup inguina pducto: calceis quō-
 dam rostratis: nunc vero obtusis: & circa talos zo-
 natis: crepidis & soleis substratis in Gallicanū mo-
 rem ferūt. Senatoribus tamē & honestis aliis ciui-
 bus patrius hactenus amictus māsit: incincti tuni-
 ca ad talos vsq; demissa & ampliter manīcata cir-

ca collum latū limbū circūducens. & a pectore ad pedes vsq; nodis fibulata. pileoq; suæ libertatis indice capita tecti. annulus aure⁹ in leua. signaculo aut gēma incluso. Dextera autē zona oraria cū ampulla oliaria tereti ambitu formata.

CAPITVLVM SEPTIMVM DE
INGENIIS ET MORATIO
NE VIRORVM ET
MVLIERVM.

v Iri in armis expediti & exercitati (quippe q
ut plurimū iuuenes bella sequant̃ externa)
quod ut in habitum cōsuetudinēq; adducāt exerci
cia bellorū semper habēt: die festo nō ingurgita
tionibus aut ingluuie vacant: vino: somno: epulis
q; sepulti: sed vbi mane sacris interfucere cibisq; re
fecti: cōfestim bōbardarii & sagittarii ante vrbs
portas aut fossas coeunt: muneribus premiisq; iu
uentutē ad certamen inuitātes quiq; peritior & ad
signū certior fuerit primū ille munus cōsequit̃: ce
teri ex ordine (ut singuli virtute presterint) int̃er
se alia munusculā distribuūt: hæc sunt annulus au
reus aut aliquid argento fabrefactū arma etiā &
framea: cantarus: scutellaq; stannea: patera: phio
la: lagena: & alia quæ supellectilē ditare & orna
re possunt. At parte in alia cēturiones (qui longo
vsu bellorū in re militari excellūt peditatus cohor
tiūq; prefecti collectā ingenuā & plebeia prout
fors quēq; armauerit) iuuentutē: sub signis in fos
sas vrbs lōge lateq; patētes tympanis tubisq; so
nātibus deducunt: quam illi in cohortes: phalan
gas: alas: præsidia: & primipilares sub signis in
duasq; hostiles acies sub imaginē veri futuri & pre
sentanei prælii distribuunt: & signo dato armis se

NORINBERGA

& sagittis primo laceffere: dein conflagere haftisq;
cedere nunc instare & nutare: nunc rugā simulare
& missilibus seruato ordine & statione: nunc re: ro
mutuoq; tandē cōgressu cōcurrere viritimq; martē
cōserere cum aduersa acie docēt. acclamationibus
q; nominatim quemq; hortātes animant & instru
unt. Gladiatorū etiam gymnasio ob eā rem mili
tarem semper in diebus festis aperto & frequētato
Ingenia ytriusq; sex⁹ delicata & vafra & quæ (vt
a sapientibus quoq; traditū) locorū quoq; situs ita
format: vt *φλοβομο*, honoris & gloriæ laudisq; cu
piditate maxime flagrent: parata ingenii simula
tione & lucri causa nihil intemptatū relinquentes
vtq; apes diuersos flores peruagantē vt fauū con
struat & alucaria ditent. Ita illi a diuersis regionib⁹
diuitias & opes cōquirunt vrbīq; suæ inuehūt
Inde plurimū sibi tribuūt & ad vulgi ostentationē
se accomodant. Popularis auræ venatores & aucu
pes. Vrbis profecto omniū quæ in Europa agūtur
gnara & nil reticente & sermonū auida quæq; sui
generis: diuitiarū: facultatum: magistratuū & ho
norū respectum maxime inter se & peregrinos ha
beri velint & cupiant. quod vitiū vt in principib⁹
nostris dum cōueniunt conspicuū est: ita nūc in ci
ues contagione sua se latissime diffudit concomitā
te semper inuidia & animi indolentia si quē prela
tum sibi ambiciosa mens viderit: quæ non parum
tunc in illos potest: dum aut rebus diuinis intersūt
aut publicis perfungunt honoribus. tunc turbato
ordine aut a congressu se subtrahunt: aut alter alte
rum adhortat⁹ prensū manibus assequentē attra
here pro viribus adnitens: quod si honorē illi pre
riperet indelibile adhortātis indignationē incurre
ret. Tantū nunc ora hominū ab animis dissident.

quādoquidē ex humanis mētibus amicitia priscū
 illud mortaliū bonū nunc exoleuit: in cuius locum
 assentatiōes: blādicia: & quod optima nūc via p-
 cessus amoris insimulatio submigravit. Fœminarū
 autē hilaritas & eximia māsuetudo plus qm credi
 par est decora & venusta adest illis (quæ maxie
 animos cōciliāt) comitas: affabilitas: mitisq; hūa-
 nitas vt plane ad emolliendā siluestriū virorū feri-
 tatē natæ videāt mūdæ: politæ: iucundæ: & mari-
 tis imperiosæ: & andromedæ: quapropter vrbano
 & lepido ioco in illos ludit ob eā rem imperatorē
 aquilā virgineo deformatā capite vrbi insignū de-
 disse. placidæ tamē & ad obsequia virorū lætæ cō-
 tubernales & cōuiuarie nō segreges aut cōclauarie
 & nō tantū in curanda educādaq; prole (quā præ-
 ter morē germanorū in hac vrbe p̄fusa indulgētia
 & blādissima appellatiōe educāt solcite. verū in
 gubernanda dirigēdaq; familia prudētes mercū/
 q; & aritmetica & musica Rhomanorūq; caracte-
 rum & linguæ Rhomanæ intellectū & vsum līarū
 callētes. ideoq; questibus sellulariis deditæ: inces-
 sus autē & habitus matronalis & qui pudorē vul-
 tu gestuq; preferat peplo parū in fronte rugato
 septuplo aut decuplato ob frigoris asperitatē ca-
 pita inuolutæ. Plerūq; etiā velo (quod insigne ma-
 tronale ē) lato & sinuoso plicisq; retorto & circa tē-
 pora bicorniculato quod nō omibus gestare cōces-
 sum est & quæ gestāt si infamia aliqua notant ver-
 lum illis interdicitur. pallis nigris sinuosis & syr-
 mata trahētibus: pudicitia: fide & obsequio erga
 maritos insignes: adeo fœcundæ vt nulla pene Eu-
 ropæ ciuitas a sobole sua vacet: ad q̄tuor ferme mi-
 lia ciuiū nasci quotānis phibent. Cæsar Fridericus
 vt nouissimè Norinbergæ egerat vt de multitudie

NORINBERGA

puerorū vrbis sibi relatū erat omnes pueros infra
 decimatū in fossam vrbis cui arx inminet vocari iu
 bet. Iā tota vrbis in publicū gaudiū & cōmunē lā
 ticiā effusa & genitricēs exultim in spem erectæ: q̃
 aliqua egregia munera ab imperatore in eo dele
 ctu accepturi essent. matress familias puerorū faci
 es letissimas lustrare: frōtes ornare: comas pectere
 & diffundere: pretexta bulla cādidaq; toga & pur
 pura aure & margaritis onerare: & nihil eorū quæ
 hanc ætatē gratiore & fauorabile reddere possunt
 negligere. At Casar vbi collectā multitudinem &
 germani sanguinis florem: oculosq; hoc tenerrimo
 examine humani generis satiaffet: pueris placētū
 las tortulasq; mellitas (vt ætas puerorū illarū rerū
 auida ē) distribuit. sicq; pistillis donatos parētib9
 remisit. cōstituēs ad futurū eorū cōuentū nūmū ar
 genteū signatoria sua gēma notatū in singulos do
 nare: quem illi in longa secula & in generatiōes &
 familias suas tanq̃m thesaurū aliq̃uē asseruarent.
 pueri tunc ingenui sup quatuor milia numerati fu
 ere. Cōpara nūc priscorū imperatorū in ciues rho
 manos donatiua & cōgiaria publica & sumptuosa
 cōuiuia ad nostra tpa. Ornatus mulierū & corpis
 cult9 quod equidē in hoc sexu pbauerim parcissi
 mus est: aurū & gemmas nisi in digitis ferre con
 cessum ē. Sarmaticas: scythicasq; pelles nulla mar
 garitas nulla coccineasq;: coas aut ostrinas vestes
 nulla: sed has tantum limbis vestium assuunt: con
 siderantes hac mulierū luxuria multas germaniæ
 & sarmatiæ vrbes in paupertatē adductas: dū vi
 ri mulierarii corrupto scēminarū appetitui nimis
 indulgent: earūq; ornatui cuius ille sexus auidissi
 mus est. & ab illis difficulter eripi potest inconsul
 to fauēt: quoad ære alieno & egestate oppressi: im

prudentiæ & illius luxuriæ damna experiuntur.
CAPITVLVM OCTAVVM DE DVOBVS

augustioribus templis & hospitalibus
eorumq; opibus & reliquiis.

¶ Acras edes & augustiores duas habent ῥωμαῖος greco vocabulo vocāt has Rhoma
mani quondā p̄ prouinciarū suarū dispēsa
tiones q̄s ὁ ῥωμαῖος vocāt instituerūt latine edes
prebitorias dicere possumus: vt quēadmodū illæ
quondā prouinciarū præsidib⁹ publicitus viaticū
prebuere. Ita nūc mutata religione ex illis diuina
sacramēta erogāt. Prima & honoratior Petro apo
stolo dicata & diui Sebaldi corpe & sepultura sua
celebris. Is dum paulo post Karoli magni tēpora
vt Brittani: Galli & hibernici christianā religionē
ī germaniā inuexerāt cū aliis influens: primus ei⁹
collis & nemoris incolas ad religionē christianā vi
ta & morū sanctitate iuitauit: eiectis veterib⁹ diis
quos priscorū hominū simplicitas suorū agrorū &
locorū præsidēs & tutores putabat. Alia diuo Lau
rētio consecrata est: regia sane basilica & amplissi
ma. Singulæ magnis opibus & multa supellectile
sacra (vt liberalitas & pius in religionē ciuiū affe
ctus est) dicatæ sumptuoso opere parietū: tectorū
colūnarū: & fenestrarū patentissimarū cōspiciuæ:
binis arduis turribus singulæ decoratæ: ingētibus
q; vasis æneis (quas cāpanas vocāt oneratæ: quo
rum sonitu & impulsu populū ad rem diuinā vo
cant: aut elata funera prosequunt: & ingruētibus
tēpestatibus nubes (vt naturæ quoq; interpretes
tradidere) dissipant: rumpūt: & propellūt. Aedes
autē intus cū absydibus suis fornicatis pilis & ar
cuatis testitudinibus duarū columnarū ordine in
sublime erigunt: vario genere celaturæ parietū &
fenestrarū & sculptura imaginū: auro: argēto gem

NORINBERGA

misq; dotata armaq; & ingenuarū & veterū fami-
 liarū insignia ne dum in his ædibus sed & in aliis
 omibus monasteriis & sacellis affixa: quod primo
 ribus tantū vt dicemus pmissum est. Vestib⁹ & or-
 namētis ad rem diuinā perficiendā vario opere &
 labore exotico: arteq; & materia peregrina precio-
 sis. Organis (quæ Pipino a Cōstātino grecorū im-
 peratore) missa erant: primūq; tunc in Germania
 & Gallia visa sunt & fistulis: longitudine & mag-
 nitudine disparibus maximo sumptu constructis:
 quæ vbi attracto per folles vento manuū & pedū
 impulsu conceptū spiritū per vocales cannas euo-
 muerint ingentes sonos & mugitus resultāte testu-
 dine & fornice: cōcordi cum harmonia reddunt: cō-
 centu tubarū & cymbolorū interstrepente. Orgia
 crederes aut Choribātū chorū incedere. Ξ υ υ ο λ ο
Χ υ α . i . diuerforia egroꝝ educādis fouēdisq; pau-
 peribus (quæ vulgo ipsi hospitalia vocant) quatu-
 or habent. Insignius quod nouū vocant super am-
 nis ripas inmensis opibus & structuris ad paupe-
 rum curas dotatū perenni stipēdio Φ υ γ . κ ο ρ . Χ υ
g ο υ ρ γ . ι . κ ο ρ aromatariūq; fouēs. q affati & abunde
 quæ egris salutaria sunt ministrēt: opemq; ferūt
 In eius diuerforii tēplo sacrosāctæ imperatorū nō
 rum reliquiæ seruant (maxime de saluatoris cruce
 & lācea: & Karoli magni insignib⁹ & vetera regū
 & imperii nři dyademata. qbus impatores nři ho-
 die ad aq̄s craneas idest Appollineas Mediolani
 & rhomæ cæsares declarant. has Sigismūd⁹ cæsar
 in eo motu quo Boemia a religiōe rhomana defe-
 cerat a Praga Boemorū metropoli in Norinbergā
 (quam solam inter tot claras germaniæ vrbes hoc
 munere dignā censebat traduxit: quæ nūc quottā
 nis exactis duobus & decem post pascha dieb⁹ in
 publico foro maxima yeneratōe & cultu ostēdūt

NORINBERGA

tabernaculo miro apparatu in foro constructo : in quo sacerdos vocalissimus astatibus druidib⁹ gabino more præcinctis & diuinis exuviis onultis vulgo proclamat magna circūiacentiū regionū frequentia & ex omni germania ad hunc diē populo urbem velut diluuiū quodā inundāte: ob id armatis & cathafractis in speciē prelii pedē tabernaculi forūq; ipsum & portas vr̄bis cingētibus: ne in sidias vr̄bi sacro spectaculo vacanti trepidatio aliqua suboriātur. Referā in hoc loco subitū eius diei tumultū ludicra & vana re coortū. Coruus in foro astante multitudine culmini domus infidebat: utq; aduecta preda se faciauerat: cōspecta inter lateres enata herbula mox ynguibus verrere & rostro laterē cōcutere & collidere: quoad solutus calce ingēti sonitu per tecta præceps euolutus secū alios sua ruina trahebat: qui frustatim decidētes nōnullo astantiū capitibus in tacti sunt: & iā ad sonitum & fragorē in profundo silentio (cum omniū animi & aures in cōcionatorē arrecti essent) turba veluti repētino malo correpta silentiū ruperat: stationesq; soluerat: tum a laterculis vulnerati veluti hastis desuper cōfossi essent sublato ingēti clamore personabāt: secuta mox mulierū & puerorū nō minor (ut in trepidatiōe fit) vociferatio. Iamq; salutis suæ quisq; memor: tāq̄m vr̄bs capta esset: plateatim vicatimq; discurrere cōeperāt. sed iam in ordines suos singulæ cohortes processerant: & signo dato: tumultuantem populum qui nullo alio remedio arceri & sedari potuit voce & verberibus castigarunt. & confirmarunt in eo tumultu aliquorū corpora protrita: aliquorū vulnerata reperta sunt. Exin spectaculi die senatus chatenis ferreis forum claudit armatos in modū coronæ circumstare (ut nemo

NORINBERGA

ad similem vanum terrorē elabi extra septum fori possit) iubet.

CAPITVLVM NONVM DE NOVMVR
bis monasteriis & eorū sanctis & pbatis morib⁹.

Onasteria virorum & sacra *ἐκκλησίαι*, id est
m cōtubernia. vrbs intra murum septē habet:

locis oportunis constructa: & per urbem diuisa: edificiisq; & ædibus ydoneis donata: & illis quæ ad rem diuinā religionēq; ornandā pertinent abunde locupletata: illa nō suo sed senatus decreto & arbitrio regunt. Interdiu noctuq; deo & superis psallunt: nō vt in multis germanæ locis per urbem vagi: cōuiuioꝝ & cauponarū importuni volucres: aut auariciæ studio animarū negociatores: & a pauperū mensis velut rapacissimæ harpiæ cibos auferentes. Memores his moribus religionē magis fœdari: labefactari: cōtaminariq; posse qm incrementa suscipere. sed vt senatus iussit & voluit quotidianas supplicatiōes & sacrificia pro salute reipu. sancta & pia cōuersatione faciūt: ab alienis abstinentes & illis quæ possidēt: aut quæ vltro erogant caste & modeste vtentes: crebris concitiōibus populum ad religionē deiq; cultum & metum adhortantes: & a viciis deterrentes: laudes premiaq; virtutū: quæ bonis præposita sunt: & pœnas sōtiū proclamantes. Sacerdotibus etiam popularibus honestis legibus a senatu coercitis: ne licencioso uiuāt vt in aliquibus urbibus fit in quibus sibi omnia licere per religionē & dominationē putāt. Duo etiā sacrarū virginū *ἐκκλησίαι*: quæ vt se ppetua castitate deo deuouerunt: ita ab hominū aspectu sublatae & occlusæ nec amicorū aut parentum congressu aut visu perfruūtur: sed velut mortuæ vitā agunt. Quapropter dum aliqua cōsecrat plurima

circū eā mortis imago: ante aras pstrata cādida veste induit. & velut sepulcro iam cōposito: sacri laticis aspersione pfundit. suffitione & aliis mortuorū ceremoniis & oratiōibus lustrata. quæ vbi spectante populo pacta sunt: sacerdos candela sibi in manus prestita ad hostiū (p quod tantū virginib⁹ ex religiōe ingredi licet) sistit: Ibiq; ceteræ virgines cātū: oratiōibus: & osculo ingredientē excipiūt. eam collaudātes & extollētes: q; cōtemptis vrbicæ luxuriæ & superbiæ deliciis: penni & iugi se castitati & seruituti dei sanctorū (qua nulla verior libertas est) deuotauerit.

CAP. X. DE DOMIBVS PVBLICIS FRV
mētariis & de fame & generib⁹ panū insolitis

Omnes publicas in vrbe multas & quottidie nouas extruētes habēt: maximasq; & patētiores frumētarias. Quæ vrbē (dū annonæ charitas ex sterilitate cœli aut calamitate bellorū acciderit) sustētare possunt. Frumēta annorū centū & quinq; ginta habēt aceruis iam siue folliculis & nuda adipe fatiscēte. Ex eo frumēto Maximiliano nup e gallico bello in Pānoniā tendēti panis vt desiderabat pistus est: quē & nos apud amicū & hospitē nostræ Sebaldū clamorū antiquitatis & līarum amatorē feruētissimū degustauim⁹. Aliasq; spēs panis (de qbus dicemus) vidimus. Sed ille colore & sapore substātiāq; inter ceteros facile noscibilis. Sed quoniā in hunc locū incidimus quo panis mētionē faceremus referēda etiā a nobis est nostrorū tēporū grauissima fames quā ego ī primis memoratu dignā duxi ne hoc vt alia multa apud nos scriptorū penuria ab hominū memoria elaberet aut tēpore intercideret. Hæc ad annū nonagesimū primū supra mille & qdringētos orbis christiani: regni vero

NORINBERGA

Maximiliani anno sexto: ad bienniū germaniā afflixit: furiētib⁹ etiā tūc: ne vlla calamitas sola esset Gallia. Pannoniā & domesticis germaniā bellis Quibusdā hoībus p panis vsu erat pīrum agreste & corni fructus: sorbūq; contusum modico furfure fermētoq; cōgesto ne partes massæ diffunderēt. alii ex feno herbarū florūq; semina & cū folliculis suis grana excuciebāt Iunipero addito & farre modico licq; in cibū & vitæ alimoniā accipiebāt. Erāt qui fame premente ad priscorū hominū cibū redibāt: glandē fagūq; mola frangentes: & ex illis tortulas quasi oleacei panis pinsebant: fuerūt qui pīrū sole aut furno siccātū farre & furfure tātū miscebāt fermentiq; & furfuris partē addebāt quo coagulatio materiæ cohereret. Quidā dū longa famæ cōfecti fuissent: motis tandē dētibus cōsuptis anguis priuati sunt corrugatisq; & intortis viscerib⁹ dū panē cibūq; accēpissent: herentē siccis faucib⁹ alimēro suffocati & extincti sunt. Cōpertū est multos: ne fame cōtabescerēt: in remediū vitæ caules: rapum & nucū putamina: cōcerptis arborū foliis & corticibus cōcudisse & cū lacte leniēdæ famis gratia absumpsisse. Alii amicorū & vicinorū cōiuiua: vt germani gētiliter epulones & māducones sunt: petentes: nō prius domibus recepti sunt quā tātū panis ante hostium secum attulisse demōstrarēt quantū ad cenā illis sufficere posset. vidisses tūc oīs aetatis & sexus hoīes a rure ad vrbes cōmigrare: intōsum hirtūq; agricolā herciniūq; nemoris incolā: fœda & fruticātē barba squalidū: pendētibus genis: macieq; cōfectū: p plateas vrbis hostiati: velut iumētū famelicū ad vacua præsepia boans: āte sacras ædes cū iuge & liberis stare: igrediētes acclāare prehēfare: elatisq; ad sydera manib⁹ & abortis lacris genu nixus rogare: prius qm supos placarēt pīcta

tem aliquam: qua nihil gratius acceptiusq; diis im
 mortalibus foret: in se suosq; iam prope fame & in
 edia defecturos facerēt. Memoriae proditū est quē
 dam tūc in furto deprensū laqueo vt in iudiciū
 tractus erat addictū: vbi secum ante portā ad ge/
 monias ventū fuerat: scalā per lictorē admouēdus
 ille vltro & exultabūdus ter facto saltu ascendit: in
 interrogatus cur ad paratū supliciiū presentēq; mor/
 tem tam leto vultu alacriq; anio procederet: mox
 ille ad multitudinē conuersus. Testor inquit supe/
 ros: & semper mihi culta christianorū numina me
 nō alia causa qm cogente fame ad furtū coactum
 cumq; charissimā cōiugem: & ex ea susceptos libe/
 ros mortuos fame iam terra cōdidissem: meq; sup/
 stitem nullo ingenio aut labore vitā redimere po/
 tuisse: ideo furti reus hac hora: fatis vrgētib⁹ & se
 hac misera clade mea faciātibus: libēs cōiugē libe/
 rosq; meos sequor: gaudeoq; nūc me ab his vitæ li/
 berari miseris: coruis aliisq; sceuis alitibus nobis
 foelicius natis hanc meā carnē: siqua adhuc ossib⁹
 heret: expositurus. & his dictis. iā laqueo implici/
 tus se a scala: dū liberare illum suplicio populi pie/
 tas vellet. precipitē dedit. inmotus prorsus & neq;
 palpitās. obliis faucibus. quasi cū sensus humani
 solacio esuriebundā exhalabat animā. Ferunt mul/
 tos tedio vitæ affectos necē sibi laqueo cōsciuisse.
 dū hoc malū Sueuiā & bauariā maxime grassare
 tur. Iā vrbē populūq; Norinbergensem veluti sa/
 ua quādā tēpestas afflabat omniūq; anios pcule/
 rat. dū prebuerat: sine bauarie frumētis. quæ iam
 defecerāt. vrbem egre sustētari posse. cūq; indies
 pistorum auaricia glisceret panem miseris ciuib⁹
 & operariis precio augescentes eisq; subtrahētes
 vt vix diurno questu vulgus famē ppulsare posset

NORINBERGA

Mox hac re cōperta: senatus vt in alijs etiam prudens. Frumētarias: butyri: salis: salitarū carniū siccorūq; pisciū & leguminū edes: cellasq; vinarias aperuit: pistorēq; se publicū constituit & gessit laborātib; ciuib; & anio cōsternatis panē omniaq; victui uecessaria recto & iusto precio vendens donec pistorū & auaricia lapidata totaq; vrbs a fame releuata fuerat. Magnū pfecto & memorabile & salutare reipu. factū. Est præterea domus senatoria & pretoria aula patētissima qua dum Germania: aut Caesaris aut principū cōuentus est causæ discutiūt: & publica nuptiarū & chorearū spectacula celebrāt hystoriis & imaginibus vetustissimis imperatorū nōrum & regū depicta. Sed hec vt bibliotheca publica & ornatissima eius domus publice pari incuria fuligine & puluere obfita est & neglecta.

CAPITVLVM VNDECIMVM DE DOMIB; cereuisiariis: & armamētariis & expositorū.

Imiliter dū populus cereuisarios (ita vocāt eos qui cereuisiā coquūt & vendūt) eodē scelere criminare: senatus vt lucri cupidinē ex illorū anis eraderet: mox tabernas cereuisiarias & brasiatorias edificauit publicūq; potū ex illis exhibuit. Potus is aqua est: decoctiōe fumati ordeī quod tunc vulgo Brasiū vocāt aut alterius frugis adipe corrupta cui (vt omēs in yicia ingeniosi sumus) semina herbæ cui humulo (ab ebriorum voce sic dicūt) nomē est: miscēt & incoquūt & vt herba pluri mi fumi est: ita semē eius ī aqua cū fruge decoctū inmodesteq; haustū potātes in ebetudinē sensuū & temulentia agit: vidimus dū in Saxonia & littorali Germania essemus post decoctionē eius pot9 siliquas ad plateas vrbiū expostas: iumenta q; ex

illis nidore fumūq; vt adhuc tepebant naribus at/
trahere pauloq; post in furiam actos boues vibra/
tis cornibus ad mutua praelia se lacescentes: herba
profecto taxo & veneno colchico nocentior & quæ
plerisq; germaniæ populis tediū & multorū malo/
rum causa est dū certa lege & artibus: poculorū vi/
cissitudine inter se cōtendūt: & tāqm de hoste par/
ta victoria sit virtute & gloria de eo quem insensa/
tum & velut mortuū reddiderint gloriātibus. Por/
tus alias si modestiā & naturā sequeris: saluber sa/
ne: & nutriendis vegetādīsq; corporibus leuandi
æstus sedādāq; sitis gratissimus humor. Armamē/
tarias domus habēt ferramētis: machinis: bellicis/
q; instrumētis locupletes. Nec facile quis in Euro/
pa urbē nominauerit quæ harū rerū studio & com/
paratione huic vrbi par esse poterit. Nam si qd vn/
qm germana ingenia pro armis: machinis: tormē/
tisq; rei bellicæ excogitare potuerunt: illic affatim
iuenies acutas & hamatas cuspidas: mucronatas
lanceas: trinodes & quadrinodes clauas: gefas: fra/
meas: acinaces: falcatos currus: toracas: loricas tri/
lices: papiliones: sarissas macheras: catapultas.
Cerneris instrūenta ad muros quaciēdos difficiē/
dosq; exquisita: & ad omnē apparatū bellorū: ex/
pugnationumq; necessaria: seu castra ponere: seu
marē eminus: cominusq; cōserere oportuerit bom/
bardarū. balistarū. mortariorū. tormētorum. fune/
darum. omnisq; generis telorū infinita pene mul/
tudo diuersis variisq; formis admirabili ingenio
& arte & diuersis vsibus apte ingentes orbes glā/
des & volantia faxa sternacē vagumq; ignem flā/
mas tēdasq; aliamq; materiā pnciosam & exicia/
lem iaculātes: & quecūq; hostem in cōditiones pa/
cis & deditionem cogere profligare exterminareq;

NORINBERGA

possunt emittentes quorū omniū vsum & formam
describere magis belli qm pacis scriptorē posceret
Expositiorū domus seu vt græci omnia qm nos
meli⁹ βε ε β ο γ ο φ / α: vt sex⁹ maris & fœmiæ ē: du
as publicas habēt quibus infantes a genitricibus
paupertate: imbecillitate: infamia. timore aut pu
dore vt affectiones illius sexus sunt expositi edu
cant: hi summa cura & studio nutricū maxima pi
etate incerta soboles adolefcit. Collatis etiā nuper
pio affectu pecuniis vt vir & fœmina his domib⁹
præceptionis mūius obirent. qui pueros prius si
ne lege & institutōne: barbaroq; inter se fremitu
& ritu viuentes: iam in ingenuis moribus & cha
racterū Rhoanorū cognitione & formatione in
buūt. Eius pietatis & multarū aliarū aliquādo ho
spes noster Sebalus autor & sollicitator apud ci
ues extitit. Cum autē puericiā in his domibus exe
gerint iamq; rationis cōpotes facti fuerint ciuitate
mas & fœmina donat & vt de ingenio indole aut
īdustria spes est: ita mas negociatori aut operario
(quos ε β ρ α γ ε β ε ε g r a i idest opere manuū victū
querētes vocant) cōmendatur: fœmella ex pietate
dote assignata viro copulat. Aciuib⁹ orbatis ple
riq; aut infœcūdis adoptāt: sed quoniā in eū locū
a nobis peruentū est nunc etiā ceteras vrbis piete
tes cōmemorabim⁹ quas illi vt multa vocabula a
græcis etiā germana lingua accepimus ε λ ε μ ε ρ υ /
α ε s idest misericordias vocāt.

CAPITVLVM DVODECIMVM DE PIE

tatibus & elemosinis vrbis & leprosis.

On facile quis vrbe p religionē christianam
n offendet qm huic nostræ cōparare queat tā
propensa & exposita in pietatis opera ē. sunt plus

qm quadrigēti nūmi aurei perenni redditu q quot
 annis in illorū ciuiū subsidiū & vitæ sustentationē
 erogant: quos aut fatū aut iniqua sors externus &
 lōgus carcer: vel æs alienū (dūmodo ex sua culpa
 obxatus nō sit) fregerit. aut quas incēdia larroci-
 niaue opprefferint: & in egestatē cōpulerint: q ali
 quādo cū ignomiā & cōtumeliā vrbē cogerent de
 serere hoc annuo & occulto stipēdio cū quibus ra-
 tio generis dignitatis aut familiæ habet sustētant
 donec defæuiente fortuna redeūtibz placidio-
 ribz astris tempestatē naufragiūq; enatarint. Il-
 lud ego maximū pietatis opus duco: quo ingenui
 etiam & in tacita calamitate cōstituti cōsolantur.
 Sunt post hanc certi & publici redditus honestarū
 puellarū dotibus reseruati: quas parentes pre ino-
 pia matrimonio locare nō possunt: aut pupillæ or-
 phanæq; fuerint. dūmodo spectata pudicitia & p-
 bitate morū sanctitateq; insignes fuerint. Sūt du-
 odecim viroz decrepitorū quos illi duodecim fra-
 tres vocāt duo cōtubernia. In quæ ciues operarii
 colligunt: qui senio aut longo labore effæctis iā vi-
 ribz fessi: victu & corporis cura egentes. hi a tre-
 decimo fratre illorū curatore: omibz vitæ necessa-
 riis prouident. Pro fæminis etiā multis domibus
 eadē pietate cōstructis & fundatis: Sūt hebdomo-
 dales & vt ipsi dicūt dites sportulæ: ita eā pietatē
 apud Rhomanos quodā extitisse & vocatū fuisse
 inuenio hæ centū & sexagintaquatuor ciuibz egē-
 tibus singulis hebdomadibus die solis: vbi sacer-
 dos sacras vndas in populū sparserit ppetuis red-
 ditibus panē: carnē laridū: aut dum ex religione a
 carnibus abstinet: pisces sardani quā illi allec pi-
 sum aliaq; legumina elargiunt. Decē sportulæ nū-
 mo aureo cōparant: cōstitutis dispēsatoribus q de

NORINBERGA

honestate: probitate: necessitateq; accipientium cog-
noscant & examen faciant. Sunt insup minores &
pennes etiā sed pecuniariae sportulae quae die vene-
ris quinquagintaquinque ciuibus sed aliis a superiori-
bus in singulas ebdomadas solidū (ita nūmisma
vocāt quod vices sumptū aureū Renēsem reddit)
erogātes. Est aliud piū opus q; sex ciuiū filiis an-
nuos sumptus quinque annis ad gymnasia genera-
lia mittit: Primi sacris lris & theologiae student. Se-
cūdi ordinis humanis & diuinis legib9 operā dāt
reliqui medicinae. Hi dum suurū stodiorū prāmia
honestioresq; titulos doctorū quod in eorum arbi-
trio positū est merent in vrbe reuocāt quorū ope-
ra si vrbs indiget digno a senatu stipendio proui-
dent quotiesq; in cōmune cōsulto opus his fuerit:
cōsiliis adhibent: quod si extra vrbe apud princi-
pes aut alias vrbes illos agere cōtingat sacramēto
adacti sunt. dum suis cōsiliis opus est reip. & ciui-
bus adesse. Est & aliud pietatis op9 & quod nus-
q; apud alias vrbes aut gētes inueneris aut audie-
ris. In ea ebdomada q; de saluatoris nostri passio-
ne obseruamus leprosi vtriusq; sexus ex omni regi-
one in vrbe cōfluunt. Sexcenti: octingenti aliquan-
do cōueniunt: domo publica in vrbe ad cōuentum
illorū cōstructa: qua p cos dies reficiunt. Qui vbi
cōuenerunt sacerdos & phisicus eos de qbus certi-
tudo morbi nō cōstat lustrāt & intuent signis eius
plage diligēter aspectis: si aut lues cuti inolita aut
alterius egritudinis causa caro polluta sit. Moxq;
iudiciū mundi & inmūdi corporis proferētes velu-
ti in delectu militū fit illos excludūt: alios ad colle-
ctā multitudinē cōscribunt: datis lris a senatu his
qui mundi reperti sunt: suā sanitatē testātib9. quo
delectu habito sacerdos dato ad concionem signo

omnes die quē de cena domini appellāt in vnū lo-
cum cogit. Is est quē ad edes diui Sebaldi *no. m. /*
THQ. CV grāca voce dicunt. Nos dormitoriū mortu-
orum dicere possumus: cōscensoq; fūgesto hortat
illos ad paciētiā & tollerantiā: quodq; eā mēbro-
rum luem corporūq; fœditatē & q̄ ab hominū soci-
etate extra vrbes & pagos eiectiuiuāt a quo & pla-
cato paciētiq; animo tolerēt: sanctorū martyꝝ &
heremitarū meminisse velint: maximeq; acerbissī-
mā saluatoris nostri passiōē pre oculis habere &
mente reuoluere: quantas ille pro humani generis
salute & redemptiōe cōtumelias: sui q; sanctissimi
corporis plagas sustulerit: cuius corpus mox per-
acta cōcione in memoriam passiōis eius sumpturi
sunt. Quibus ita cōsolatis & cōfirmatis post sacri-
ficiū in sacello qd' cimiterio adiacet a peccatis pur-
gati dominico corpore cibant. Deīde instructa ce-
na lautissima in cōmune cenaculū omēs cōueniūt
Videres tūc nobiles & insignes matronas ingenu-
os & magnificos ciues velut ministros præcinctos
ad illorū mēsas stare incisorio p̄pinatorioq; mune-
re velut ad regū epulas gaudere: ministerioq; in-
ter se certare: cōuiuātesq; adhortari: consolariq; vt
corpus cibo animiq; gaudio expleāt. Tanta pien-
tissimarū matronarū & optimorū ciuiū pietas &
studiū circa miseros est. Ast vbi iā epulæ mensæq;
remotæ: & hymno dicto singulis vestis p̄ tunica &
linea cōmisia dat: cū viaticoq; ad p̄pria salutatiōe
& futuri anni inuitatiōe facta remittūt adde nūc
ad has vrbes pietates q̄tuor ante portas domus le-
prarias & duo publica in vrbe & circa vrbē pegri-
norū diuersoria quæ ab oībus regionibus & terris
itinere fatigatos colligūt: cibo potuq; per diē & no-
ctē reficiūt. Secūdo die recuperatis virib⁹ cū via-
tico ad institutū iter dimittūt. Adde nūc huic pieta-
ti pauperes adolescētes a ruræ & ceteris vrbib⁹ di

NORINBERGA

sciplinæ & līarū causa influētes quos vrbs q̄tuor publicis gymnasiis larga manu fouet. Accedit ad Italicarū vrbū morē & imitationē: p̄ īgenūis pueris & adoleſcētibus erectū stipēdiū centū aureorū quo vir in rhomanis līs eruditus in poetica & oratoria in publica domo legit: ad id stipēdiū prim⁹ a Monaco Henricus Greningerus vocatus: vir in Rhomanis līs exquisita doctrina olim in Italia institutus: vita & morū honestate cōspiciuus & singulari humanitate & modestia præditus. Eius erectiōnis & stipendii autor apud senatū genitor hospitis mei Ioannis Pirckaimer vtriusq; iuris p̄fessor: fuit. Sed iam alia prosequamur.

CAP. XIII. DE MAGISTRATIBVS VRBIS

Rbs trifariā: in plebē mercatores & p̄res: qui antiqua generis claritudine īsignes: diuisa ē Inter quos octo & viginti fere honestiores & veteres familiæ sunt: apud quos sūma rerū & imperii est qd̄ græci & γερμανοὶ & vocāt: publicosq; honores illi soli & m̄gratus a plebe & mercatorib⁹ se parati obeūt: in quorū manib⁹ ratæ leges & sūmū ius qd̄ nusquā in aliis germaniæ vrbib⁹ iuenies) repositū est. Hi ex agris & prediis viuūt: negociis tamē & mercib⁹ vt huius vrbs mores sunt pleriq; dediti: patrū & plebis rarū cōnubiū. Corpus senatus sex & viginti viris cōstat: tredecim ex his ptātē ī ciues exercēt quos illi scabinos (romani pretores urbanos) vocāt. Ceteri de rep. cōsultāt duob⁹ semper ex vtroq; ordine p̄ mēsem consulū nomie gaudentibus: quos ipsi m̄grosciuiū vocāt: quo instituto lūnationes tredecim annua solis cōuersione illorum numero explent. Questores aut̄ qui ceteros seniofide: modestia: & probitate antecedunt ex his duos habēt. Isq; sūmus apud eos magistratus est: q̄ omnium vectigalium (quæ reipublicæ nerui sunt)

sacrarū ediū & monasteriorū & corū reddituū to/
 tiusq; vrbis ærarii curā habēt: sunt preter hos fer/
 me ducenti ex tribus quos diximus ordinib; scna/
 torii viri: qui semel in anno & vbi res arduæ postu/
 lauerint cocunt & in cōmune cōsultāt. hos ipsi no/
 minatos vocāt. Est quiqueuiratus apud quē crimi/
 nales causæ discutiunt: hiq; tribus per ebdomadā
 diebus causas audiunt. Quibus etiā diebus præ/
 tores vrbani in ciuilibus questiōibus ius dicūt as/
 sidētibus semp tribus doctōribus iurisperitis. Est
 preterea pretor arualis qui rusticis ius dicit: vrbī
 ac ciuib; subiectis. Ex qbus cū necessitas ingru/
 it supra decem milia armantur. inter quos circa sex
 milia egregie bombardis periti. Currus aut falca/
 tos ac preliares vltra tria milia ex his instruunt.
 Nullū iurbe oparioꝝ aut plebis publicū aut ocul/
 tum conuentū patiunt. Nec cōuiuii religionis aut
 exequiarū causa: pnciosum illud & exiciale resp.
 arbitrātes q; ex talibus cōgressibus seditiōes & fa/
 ctiones discriminaq; popularia seminent & pullu/
 lent: quæ res multis germaniæ vrbibus libertatem
 nostra memoria ademit. Quod si aliqua inter ope/
 rarios similtas aut dissensio orta fuerit nō ad capi/
 ta operariorū & ad primores artiū sed ad senatum
 omnia referunt qui vt patres cōsederit statim du/
 os ad illos priuato colloquio mittūt qui cōcordiā
 tentent & dū illi ptnaces pstitierint cōfestim ad se/
 natum causa refert graui multa cōcordiā emptu/
 ri. hac castigatiōe repressi plures inter ciues cōtro/
 uersia tollunt & ab iniuriis abstinent. Cæsar Fride/
 ricus dum Rhomæ cōsecrationē coronæ a pōtifice
 (vt imperatores nostri ex religiōe solēt) accepisset
 vtq; Norinbergā rediit populi multitudinē effusā
 ante portas vndiq; vidēs & vt vrbē intrasset ciuita/
 tē in populū effusam obsessas vndiq; plateas & te/
 cta laborātia & velut diluuia quādā vidisset senio

NORINBERGA

re vrbis q tunc leue eius adequitabat interrogauit.
 quonā ingenio & arte tantā multitudinē sine ledi/
 tione & tumultu regerēt & cōtinerēt. At ille vt vir
 venerāda canicie & sūma animi prudētia erat. ver/
 bis inquit imperator inuictissime & grauibus pe/
 cuniariis corpisq; pēnis id efficim⁹. significās inge/
 nuos ciues verbis & piis adhortatiōib⁹ monēdos
 esse hisq; se emēdare. Plebē autē vt seruile & ido/
 mitū vulgus nō nisi corpis pena aut pecuniā mul/
 cta a delictis arceri debere: ad cohibēdaq; pecca/
 ta plus timorē qm pudorē apud vulgū valere. vox
 digna & salutaris reipu: cunctisq; ciuitatū rectori/
 bus & principibus memoriā tradēda. Nullus in
 vrbe publicus aut priuatus locus patet alex: taxil/
 lis: potatiōibus aut aliis quæ corrūpere aut depra/
 uare mores vrbis possunt: preter eū quē senatus p/
 ingenuis solū cōstituit relaxandorū aniorū gratia
 ne decoctoribus & abligutoribus bonorū suorū
 occasio aut irritamentū preberi possit quod in illo/
 rum hodie vrbibus qui ex religiōe sibi cuncta lice/
 re putāt: tanqm in decus & incremētum reipu. chri/
 stianæ fieri videmus: Qui ne dum publicas lusori/
 as tabernas vilissimis scurris deorūq; cōtemptori/
 bus locāt: verūetiā ipsi de his questū tanqm hone/
 stum lucrū querūt & recipiūt: In qbus cernerēs sa/
 cris iniciatos: & quos nec habitu: verbis & mori/
 bus a plebe discernere possis in corona sedere. ale/
 am: pocula: taxillos pari furore & insania tractare
 execrare: furere: & idignari: & quod magis stoma/
 cheris i ruborē pallorēq; eferuescere brachia iacta/
 ri: ingemiscere seq; suāq; fortunā & vitā accusare:
 dirisq; deuouere. irāq; & tremētia labra in deos &
 hoīes exasperare. Hi seculi nri mores & christia/
 nā religionis pīcipes sunt: in quorū vsum reddit⁹

a maioribus nris relictis pio in religionem affectu.
 quorū hodie tāta luxuria & auaricia est: vt si totus
 orbis ipsumq; cōlū cū sole ab eis prendi posset ve
 ctigale faceret. Honestatis curā vrbs talē & circa
 fœminas habet vt ne dū de illarū vestibus verum
 etiā de pedum vinculis leges tulerint: eiusq; rei se
 cretos delatores habēt qui eas quæ legi nō paruer
 rūt denunciēt: ferūt multā pecuniā publico arario
 quotānis inferri quarūdā fœminarū ad voluptatē
 instructarū licencia & immodesta lasciuia. cogunt
 aut singulā apud senatū cōparere & multā offer
 re vt illarū cōtumaciā verbis etiā & monitione be
 nigna ad verecūdiā & modestiā inducat. Quod si
 qua inter mulieres cōtrouersia coorta fuerit: altera
 q; alterā iniuria: verbo: factove indecoro vt ille se
 xus maledicētior est leserit: aut quæ pellicatui aut
 lenociniis fauerit: vel castitati puellarū posuerit insi
 dias: aut adulterorū cōgressib; cōsuluerit: certo aut
 vago autore d'lata p'blico foro ante curiā patrū ma
 gnū saxū i globi formā excisum humeris gestare
 cogit precone cū timpano & fistula præcedēte ad
 cuius pulsum in foro a toto vulgo concurrūt. In se
 quētibus & acclamātibus pueris & atate puecto
 ribus fœdaq; sugillatiōe cauillis & probris saxo o
 nusta vt lentiori gressu spectaculū prebeat cōfusi
 oneq; & calūniis subiaceat insectātibus & p circū
 agātibus: ridiculū profecto & plenū cachinno spe
 ctaculū & coercēdis mulierū delictis satis efficax
 documētū Has enī vituperatōes aliquādo magis
 metuūt qm̄ leges ad bene beateq; viuēdū cōstitu
 tas. Sed nos iā reliq; vrbs ornamēta cōsecremur.
 CAPITV. XIII. DE POENIS SONCIVM.

Vmmam libertatis vrbs curā habēt quod si
 qua cōtencio aut rixa in vulgo cōcitata fuerit
 astansq; cuius illis priusq; mutuis verberib; aut
 cedib; se affecerint pacē venerari & ab iurgis ab

NORINBERGA

stinere senatus auctoritate præceperit & illi i furo
re ptinaces perstiterint. Mox apparitores q liberta
ti vrbs inuigilāt accurrūt carcerib⁹ illos cōfestim
mancipātes. Proscribūt vltra germaniæ (vt lōgissi
me ab vrbe qui in patriā deliquerint absint) qua
tuor nemora & flumia: Bacenin: sueuiæ: piceariā &
herciniā Frāciæ & Turigiæ & Bœmiæ Danubium
Albin Rhenū & Meenū: qbus flumibus & siluis
vrbs ad qtuor mūdi latera in medio sita circūsepta
est. Eos autē qui delicta cōmittūt leui etiā aliquā
do causa diuersis pœnis & generibus tormentorū
exq̄litis afficiūt aut questiōibus subiectos dānant
vt sint reliqs documēto & magnitudo pœnæ alios
pterreat: alios ad palū in foro vinctos ferreo lupa
to circū collū adacto corā multitudine stare cogūt
publico foro vulgiq; ludibriis & ignominiiis expo
nētes. Alios p vrbe virgis ad cruorē cesos ante por
tas deducūt & extorres ab vrbe & trās nemora &
quatuor flumia p̄scribūt. Aliis oculorū orbes effo
diūt aut præsec̄tis aurib⁹ & amputata manu vrbe
expellunt. Linguas dei sanctorūq; blasphemato
ribus præscindunt: digna tragœdiis materia & de
Oedippo Thereoq; d̄cātata Periurii reis digitos q
b⁹ ille tactis sacris cœlestia numia i testes vocaue
rat amputāt. Falsariis monetæ vt iā metallariæ ar
tes adulterinæ prauorū hoīm ingenio inuēte sunt)
aut alteri⁹ rei cauterio velut pānoniis equis fronti
b⁹ aut genis indelibilē characterē inurūt taliq; no
ta pœnas nepharii pēdūt. Nemine oculo veneno
aut Toxico placidissimo genere mortis (qd̄ equi
dē germanæ simplicitati tribuo tollunt. In nullos
sæuius graui⁹q; qm i latrones: parricidas: fures &
priæ hostes aniaduertētes: cernerēs āte poitas i ge
moniis dānatorū cadauera suspēsa mutuis se dum
aer mouet) affictari cadauerib⁹ & velut diomedis

presepiis a coruorū sceuarūq; volucrū rostris lace/
 rari: falsarios merciū aut monetarū sacrarūq; adiū
 spoliatores & sacrilegos: viuos rogo impositos aut
 ad stipitē vinctos cremāt: inserto sub ascellis capi/
 ti: inguinibusq; nitri puluere vt flāma fomētū corri/
 piat. Latrones & parricidas nō crucibus agūt aut
 culleis insuūt: sed aculeatis rotis tibias & lacertorū
 moras cōfringūt: Cōtritūq; singulis ossibus carni/
 fex ceruicē & prācordia humerosq; ingēti rotā cita/
 to impetu pulsat: a sedibus & amico domicilio lati/
 bulisq; suis miserā explodēs animā: dein lacerū &
 deforme cadauer spirātibus calētibusq; adhuc ve/
 nis rota supra palū suffixa in aura resupinatos vo/
 lucrib⁹ exponūt. At qbus cum mitius agit viuos
 prius ense pcutiūt: dein truncū ipūm suplicio rotā
 afficiunt. In mortuos etiā & exanime corpus sēui.
 Nec ad has pēnas miseris pficisci dat. sed equo
 adligatos supinos ad hęc tormēta trahunt p saxa
 lacunas: voragines ibricesq; platearū miseroꝝ cor/
 pora vt de Hippolito tragœdia gemit lacerātes:
 obiter vncis flāmatūq; forcipibus suras & muscu/
 los aliaq; carnulētiora corporis loca vellicātes fœ/
 dū illd' i germanicæ sēueritatis triste spectaculū:
 nec ad coercēda latrocinia cedes & rapinas perdi/
 tissimorū hoīm sufficiens & efficax exēplum: dum
 lacera corpora & trūcos artus & infecta tabo cani/
 bus & sceuis alitibus cadauera exponūt Hostib⁹
 patriæ & in eā cōiurantibus exta rimant & veluti
 aruspicina aut ἀποτὸμῃ fieret: carnifex primū cor/
 scrutat: exectis deinde ceteris intestinis corpus ex/
 enteratū in qtuor partes lancinat vt man⁹ & crura
 exerunt. Has tanq̄m ex religiōe ante vrbis portas
 palis & crucib⁹ affixas ad qtuor mūdi regiones &
 cœli cardines exponūt. Tāta germanorū latrocinii
 & sacrilegii vindicta ē. Nec mulieribus (tātus se

NORINBERGA

ueritatis & iusticiæ rigor ē parcit̃. quæ cū (vt raro
se a sceleribus abstinēt) toxico aut amatorio pocu
lo lymphaticos fecerint aut fascinatōe aut supstiti
one ifamata fuerint: vel quæ partū necauerit aut
inmaturū excusserint diuersis supliciis afficiūt aut
culleo insutas submergūt: aut igne vitā adimunt:
aut viuas humo defodiūt: nec his tormētis & cruci
atib⁹ humana temeritas a flagiciis & scelerib⁹ ar
ceri & absterreri potest. quin semp scelus sceleri ac
cumulent. Nouis etiā ingeniis crimina ppetrantes
vt nō satis illis digna suplicia & tormēta respōde
ant. Oībus dānatis cū ad suplicia ducūt cucullus
capiti inicit: ne ex amicis: cognatis: notis aut igno
tis animi turbatio: aut desperatio misero suboriat̃
sed fixis humi & obductis obtutibus & facie: ad
mortē quasi incognitus trahat̃.

CAPI. XV. DE VNIVERSALI VRBIS IVS

ticia legibus cōuiuiorū. nuptiarū Iu
deis & vini corruptoribus.

Niuerfalis iusticiæ: quæ alienæ utilitatis spe
culatrix est: & eorū quæ ad ciuilē cultū perti
nēt vigilantissimā curā agunt: pōderū: regulæ: mē
suræ: vtriusq; ex auro & argēto monetæ & in cūcta
rū rerū administratiōe æquabilitatē seruare præ
cipiētes. Mercū adulteros grauissima aniaduersi
one corporū & pecuniæ puniētes. Nupciarū & cō
uiuiorū & quicqd eorū est quæ in fauorē matrimo
nii & cōtrahēdæ amiciciæ causa fiūt de cibo & po
tu nūeroq; cōuiuare sūptuarias leges tulere neq;
carnes & pisces simul sepelire vētribus cōcessum ē
Satis visum vnū elementū ingluuie nr̃a spoliasse
& nō cunctis naturæ mēbris (vt luxuriæ popinali
modum ponāt) propter gulā nostrā insidias posu
isse: easq; cōmessationes yelut iacturas & inanes

sumptus & quibus se ciues exhauriūt dānauit. Lege etiam de canibus lata: vt singuli patresfamilias vnū tātū canē nutriāt. venatiōe canū nocturna ob eā rem p vispilonē demandata: vt extorres nocte molossis suis prēdat & māctet: venatori tamē cani ab hac lege immuni. In natiuitatib⁹ plis & funeribus (vt p totā ferme Germaniam fit) epulationes nō cōcedūt: ne mulierū adgregationi occasiones ebrietatū dari cōtingat. In cōuiuuiis autē dum publicas voluptates īstruūt. epularis sermo cōcinnus & preter cōsuetudinē germanorū sedatus nec murmurabūdus nec in licētiosos cachinnos effus⁹ sed verecūdo silētio pressus prudēs & accurat⁹. Vinorū etiā corruptores vtinā grauiore suplicio afficerēt. cuius corruptelā: vt multa alia nostra secula excogitauere: ita illa quoq; adulteratio & execrādū malū inuētū est: nec iam solum p germaniā: sed & per Galliā Pannoniā Sarmariā: aliasq; terras scelus illud se plātauit: dum colorē: saporē: odorē: virtutem: substantiā: patriā etiā in illis mutāt. Inuentum illud druidæ esse ferunt Martino Bauaro nomen illi erat in franciæ opido quod a nigra quercu dicūt: dignus pfecto æternis supliciis qui liquorē (& quo res sacræ fiūt) corpori humano gratissimū pestifex & letalē fecit. Naturæ munus & quo non aliud prestātius sydera ipsa ornamentūq; mundi Phœbus excoquit cōtaminās & inficiēs & quod in gaudium & alacritatē & curarū nostrarū remediū natura nobis elargita est: ille in toxicū & variarū egritudinū causas mutauit humani generis extīctor: sanguinarius & crud⁹ carnifex Quod si meritiū & monetæ adulteratores capitali pœna apud vos prudentissimi senatores plectunt: quali illum

NORINBERGA

supplicio afficiendum censetis qui tot homines occi-
dit aut in egritudines corripit: quot hodie vinū bi-
bunt. Illi paucioribus corruptelas suas vident. Il-
le etatē omnē & vtriusq; sexus homines in varia pe-
ricula adducit. Mulieribus sterilitatē inducit. abor-
sus facit. Cōceptumq; fœtum abigit: nutricib⁹ lac
inficit aut subtrahit: Arteticos dolores corpori im-
mittit. In viris autē intestinorum renumq; tormina
(quo nō maior dolor corporis est: & corrosiones vi-
scerum inducit: & vt plura paucis dicam venenum
inflāmat: mordicat: adurit: extenuat: exiccat: nec
sitim aufert: sed auget vt natura sulphuris est. Cu-
ius magnā vim prius qm deferbuerint vina cōmi-
xtis aliis noxiis & venenosis rebus quæ hic docere
pudet addunt. naturam trāsmutātes: hoc nos sub
dulci melle venenū amicis nostris: vxoribus & li-
beris & nobis ipsis vt magna pluribus annis vini
charitas fuit tam magnis pecuniis emimus: natu-
ra tanti sceleris vltrice: quæ hunc liquorē per tot an-
nos ppter hos suos hostes & vniuersi humani ge-
neris exterminatores subtrahit. Quocirca patres
prudētissimi non solum eorum vasis concussis in
fluuiū vestrum tale venenum effudere debetis: ve-
rum etiam huius vini propinatores in rogam & ig-
nem viuos precipitare debetis: non minus huius
toxici qm latrocinii curam agentes. Hebreos in ea
parte quæ in septentrionem spectat vrbs habuit &
fouit: sed ob iustas & necessarias reipubli. utilita-
tes nuper expulit & explosit: gentem transmari-
nam insigni contumelia & ira numinum a patriis
sedibus exulantem: quæ e suis sacris & superstitio-
nibus adhuc dedita cūctis regiōibus aduersa edu-
rat Nec satis erat tātū auri & argēti ī Italiā mercū

NORINBERGA

& conseruādaē religionis christianae gratia a nobis
quotānis inuehere. Illos etiā pecuniarū nostrarū
corrosores & fœneratores intra sinū nostrū p Ger/
maniā fouem⁹. Et quod quorūdā prīcipū nostrorū
auaricia a suis extorquere nō potest: hoc p suorū sū/
ditorū & pauperū locatōem & redēptionē efficiūt
vt tādē a Iudeis vsuras & vectigalia & tributū col/
ligāt. Fœlices pfecto vrbes & terrae quae hac hoīūz
lue carēt: ne multis furti occasionē & bonorū suorū
distractionē prebeāt. Videres ab illis christianorū
supellectilē vestes: aurū: argētū: sacra etiā vasa ca/
lices veluti pscriptā predā sub hasta vēdere. Chri/
stianorū pecunias nō tantū: sed & sanguinē nostrae
sitire: dum veteris suae supsticiōis extispicia cum in/
fantib⁹ nostris: quos cruento & atrociter mactant:
celebrāt. & hoc diuinatiōis genere futura pergrūt.
nullā Gēmaniā urbē imunē reliquere: qm hoc sce/
lere nō polluisent. Sacris etiā hostiis & sacramen/
tis nostris saepe ablati cōtumeliaq; & ignominia
affectis. Quae ppter flāmis aliisq; supliciis saepe ex/
cruciati magnā suorū scelerū fœditatis & pfidia re/
liquere infamiam.

CAPITVLVM SEXTVMDECIMVM

& vltimū de annona & victualib⁹ vrbis

a rmetā & pecora: oues & caprae in vrbe nō sūt
ppter mūdiciā: qmuis ad primū ab ea lapidē
ingēs copia sit. Gregaliū & cicurū ipsa prorsus ex/
pers. Quippe quae in tā sterili solo sita est vt vix lo/
custis & formicis cicadisq; (quod omniū insectorū
maxime ieiunū genus est) alimētū cibūq; pcreet.
Ipsa tamē ānonae & cōmeat⁹ habūdātia nullis ger/
maniae vrbib⁹ ad flumīa & ad inclitos port⁹ Co/
doni & oceani nrī cōstructis īferior ē. qppe quae se/
pe trigīta aut qdragīta prīcipib⁹ īpatori & regib⁹

NORINBERGA

victum & omnia ad eorum familiam necessaria admini-
 strauerit. Nullius rei quam vel luxuria regum aut ebrii
 seculi aut naturae necessitas requirit egens: vini: fru-
 menti: olei: salis: carnis: piscium: salutarum: ferarum: volu-
 crum omniumque rerum victualiumque copia & affluen-
 tia abundans & exuberans: iustoque & legitimo
 precio (tanquam apud se natiuis opibus genitum sit)
 quod inter licentem vendentemque coueniat omnia affa-
 tim exhibere. a Maeno Tubero Cocero Aesto fraciae
 annibus. & Neco Sueviae & Rheno patre flumi-
 num vina. ex Pannonia & Boemia carne in singulas
 ebdomadas boues cetum mactas preterea vitulo-
 rum & pecorum multitudinem magnam. ex Norico sale
 ferrum & frumenta cuius mille modios singulis se-
 ptimanis absument quorum unus hominem per annum
 pascit ex qua re colligitur civium numerum quinquaginta
 duo mila excedere. Ex Italia omnis generis fructus &
 peregrina vina: succos: odores: aromata transma-
 rinaque opes magis ad instrumenta gulae & delicia-
 rum patrocinia quam ad vitae necessaria inuectas. Haec
 omnes res pecuniis quae a negotiatoribus importantur
 commutatione mercium facta a civibus & operariis com-
 parantur. Indidem victitantes & ut eorum verbum est non
 terra caelo aut aere ut ceteri mortales sed solo num-
 mo viuentes. Quo circa magna mihi intuente remp-
 vestra grauissimi senatores admiratio subiit. Cum
 enim alias vrbes quae hodie adhuc florēt: vel quae
 iam longis ruinis excidere: celebritate tamen famae
 aut laetum beneficio adhuc apud nos memoratae:
 has aut inclitis portibus & fluminibus: marium com-
 mercio: vbertate terrarum: aut pecore: mineris bellorum
 gloria aut imperio in vicinos auctas locupletatasque
 legimus & videmus. At vos in vicinos studio ob-
 sequio: amicitia: & fide insignes: eiusque rei gratia

nō fragili & facile perituro papyro sed firmo pga
 meno omēs vřas epistolas & senatuscōsulta emit-
 titis. Et sicut parādā pacis cōseruādāq; fidei & fā-
 derū autores. ita latrocinii dominatiōis & rapina-
 rum semp impaciētes & infestissimi hostes fuistis.
 Quorū agrū dum lustro siluā sabulum & arenam
 inuenio: dum fluuiū spectro terminū transilire con-
 ſicio: & is vester Ocean⁹ Rodanus Rhenus & Da-
 nubius quibus rebus in eā opiniōē adducor: vt
 crediderim vestrā vrbē (sicut grācia de quibsdā
 suis vrbibus canit) a diis immortalibus cōditā &
 in hunc vsq; diem in ornatissima sua repu. & in tā
 ta populi multitudine sine ciuiū seditiōe & tumul-
 tu numinū fauore cōseruatā: in quā velut in cōmu-
 nē patriā totius germaniæ gentes & collimiciæ no-
 stræ nationes cōfluunt: quos a latrociniiis tutantes
 vos recipitis: & variis mercibus onustos p vniuer-
 sam Europā mittitis societatis humanæ & cōmer-
 ciorū cōseruatores & principes cœlesti aliqua & oc-
 culta credo virtute (vt doctissimi de loci natura dis-
 serunt) in vrbem vestrā desuper diuinitus infusa.
 Quam precor faustam fœlicē stabileq; dii immor-
 tales vrbīū & locorū antistites & fatales genii in-
 digetes & hospitales. diu in fœlicitate sua si qd ex
 voti nostri nūcupatione illi accidere potest conser-
 uent & tueant: dum rotat astra polus feriunt dum
 littora venti.

Finis libelli de situ instituto & moribus No-
 rinbergæ. Cēsoribus Ioonne Dalburgio Vur-
 maciensi Episcopo & Villibaldo Pyrkhai-
 mer Patricio & senatorii ordinis viro integer-
 rimo philosophiæq; & in vtrāq; lingua græca
 & Rhomana eruditissimo: & Ioanne Cocli-
 te ducali senatore.

CONRADI CELTIS HYMNVS SAPHI
CVS IN VITAM SANCTI SEBALDI

Egiæ stirpis soboles Sebalde

¶ Norica multum veneratus vrbe

Da tuam nobis memorare sanctam

Carminē vitam

T e sacris votis generant parentes

C um diu lecto sterili vacassent

T eq; suscepto statuere castam

Ducere vitam

N atus his sanctis puer ergo votis

G allia claram properas in urbem

A rtibus sacris animūq; cultis

Moribus ornans

H auferas sanctas vbi mente leges

P atriam doctor rediens in aulam

R egiam queruut tibi mox venustam

Iungere sponsam

V t dies lætis fuerat peracta

N upciis virgo pudibunda vultu

D ucur celso tibi copulanda

Candida lecto

C umq; iam clausum fuerat cubile

E t quies cunctis foret alta rebus

T u tuæ sponsæ loqueris pudicæ

Talia verba

N ata de magno mea sponsa rege

N on tuum castum violabo corpus

S i placet mecum pia vota castæ

Iungere vitæ

A dnuir virgo tenero pudore

E t deo magnas dedit ore grates

I ntegram seruans generosa casto

Corpore vitam

I pse mox celsam genitoris aulam

S piritu sancti monitu relinquens

H orridas filuas heremūq; vastis
 Saltibus intras
 E t per exesæ caua saxa rupis
 S tratus orabas manibus supinis
 F eruidum solem; boream; niuesq;
 Passus & imbres
 E t feras inter medius quiescens
 S æpe montanis faciatu herbis
 H auferas puram liquidis fluentem
 Fontibus vndam
 H is vbi corpus dapibus foueres
 M entis in puram tenuatus auram
 S æpe diuinos nitido videbas
 Pectore vultus
 S ic tribus lustris tacito peractis
 I nde rhomanam properas ad urbem
 Q ua dei verbum monuit per orbem
 Spargere pastor
 I pse mandatum recipis paternum
 E t vagus terras varias pererras
 D onec immensum peregre venires
 Latus ad histrum
 H ic vbi cymbis tumidus careret
 P rebuit tutam pater alme nauem
 P allium: quo tunc fueras pudico
 Corpore tectus
 M oxq; per vastas nemoris latebras
 N oricam latus veniens in urbem
 H anc docens sacro monitu prophanos
 Linquere cultus
 E t deum celso residere cælo
 P rædicas: penas viciis daturum
 Q uiq; virtuti tribuat beatæ
 Pramia vitæ

I lle de casta genitrice natus
C orporis mortem tulerat cruentam
T ercio Phœbo rediens sepultis
Victor ab oris
A pprobas multis tua verba signis
S cripta quæ libro reperi fideli
N ec minus claris hodie coruscas
Inclyte signis
C umq; iam longo fueras labore
F effus: & sedes meritis beatas
T e senem nostras deus imperabat
Linquere terras
S piritus sanctos vbi liquit artus
M ox boues corpus tulerāt agrestes
Q ua tuas sanctas modo psonamus
Carminē laudes
E rgo iam cœlo merito locatus
H anc velis urbem mediis arenis
C onditam: sanctis precibus iuuare
Sedulus orans
T erra fecundo madeat liquore
E t salutare habeat calores
S piccam gestans cereris coronam
Fœnore multo
S pumet & plenis rubicundus vuis
B achus & frontes tetricas relaxet
E t pecus lætis nemerosa carpat
Pascua pratis
P rosperos seruent radiosa cursus
A stra: nec morbos subitos minentur
P axq; per nostras maneat perenni
Temporē terras
F ata germanis faueant triumphis
D um petet Thurcos gladiis cruentis

P rincipis nostri iuuenile robur

Maxmiliani

H inc vbi nostras animas solutis

C orporum vinculis deus euocabit

C onfer: vt tecum capiamus alti

Gaudia cœli

H æc vbi nobis pater impetrabis

A nte supremi faciem tonantis

H ic tuas semper cumulemus aras

Thure benigno.

LVDVS DYANE

INCIPIT LVDVS DYANAE CORAM
MAXIMILIANO REGE PER SODA
LITATEMLITTERARIAMDA
MVBIANAMIN LINZIO

MERCVRIVS PRAELVDIO MIS

sus a Dyana ad spectatores loquitur.

P ennata gesto calcibus vestigia
T ectus galero & hac in aula prodeo
A tlantide olim quem creatum predicant
F idus deorum & qui dearum nuncius
H ominum sagax & foederum caducifer
M andata vobis iam fero triuiæ deæ
N emorum latebris & feris quæ presidet
V enationis & magistra regia
F aunis Satyris Nymphis comitata agrestibus
S iluano Iacho & putido Sylleno
H æ maximo regi est datura Aemylio
A rcum: pharetram: cuspidas: rete: & canes
S ibi offerens venationum insignia
V ictamque se dicet per egregium virum
V enationis omnis expertissimum
V os auribus sed cuncta nunc comprehendite
A lis leuatus ipse ad astra hinc euolo

Actus primus. Dyana Nymphis Satyris &
Faunis reliquaque sua familia singuli suis in
signibus ornati & induti regem alloquitur.

Aesar aue auspicio superum qui dirigis orbem
Quem decorat Rhomanus honos cui viuida

P er varios casus per mille pericula rerum (virtus
H oc peperit regnum: gestis qui cedere nescis
C æsaribus priscis: & adhuc meliora supersunt
A duenio supplex genibus prostrata sacratis

DYANAE

Q uam coluit crebris aris veneranda vetustas
 A tq; Ephesus memori tot iam per secula tēplo
 D onauit: triuiam vates dixere priores
 M ansit honos nomenq; meū : mihi numina ruris
 S iluanus Satiriq; leues Fauniq; salaces
 E t Bacchus socio Sylleno in cespite sacrum
 S truxerunt: me magna cohors comitata sororū
 O readum Dryadumq; simul: solemq; niuesq;
 P ertuleram: inq; humeris tot retia ferre sub æstu
 N on piguit: costisq; cutem deducere ceruis
 N ec minus & nostros ornarunt vndiq; postes
 A rcubus & iaculis captiuarumq; ferarum
 P ellibus & votis mortales mille vocarunt
 D onec in Austriaca quidam scēlicior aula
 D ucit Auentina veteres qui ex arce parentes
 P rogenitus: superans atavos virtute priores
 V enatu oppressit siluas cautesq; petiuit
 I gnotas ante hac homini: non vlla ferarum
 N on volucrum secura colit montisue cacumen
 S iue profunda lacus penetrat. montesq; lacusq;
 E t manibus pedibusq; ferox: certa; sagitta
 S iue capit prendens lato venabula ferro
 S eu iaculum torquet: rideris prisca vetustas
 H erculea decorata manu: Calidoniū heros
 I am nihil est: quin ipsa virum venerata priorem
 I psa Dyana colo: Fauni Satyriq; sequunt
 S iluanusq; rudis Nymphæ & generosus Iachus
 A uritoq; sedens madidus Sillenus asello
 H unc dominū: nostrisq; choris nō ampli⁹ herēt:
 E t si me vultus nō decipit: ille videris
 I lle es cæsar: ades venator maximus ille
 Q uem capreæ ceruiq; timent. vrsiq; fuesq;
 E t lupus & nuper tibi missi aquilone viscentes
 Q uem fugiūt: qui sæpe ferus nemus omē fatigas

LVDVS DYANAE

C edo libens: arcumq; meum pharetrāq; nitētem
 E t iaculum capias Cæsar spoliisq; Dyanae
 L ætior exultes & quæ tibi munera Mauors
 I am pridem largitus erat crudelis in hostes
 E xerce his nostris: placidus lenisq; fruaris

Post huius carminis recitationem Dyana choro
 Nympharū stipata. Laudes regis & reginae cum
 Nymphis & Faunis quatuor vocibus cantat. Ip
 sa in medio choro corniculata stabat. Nymphis in
 chorea circa ip̄m salietib⁹ & hec carmīa canētib⁹
 M aximilianeas Nymphæ nūc dicite laudes

E t resonet nostro Blanca maria choro
 D ucite iocundas Fauni Satyriq; choreas
 I ndulget festis regia tota iocis
 D edicat hanc Genio cæsar cum cōiuge noctem
 O nox perpetuo carmine digna coli.

Actus Secundus Syluanus comitatus Ba
 cho Faunis & Satyris regem alloquitur.

Rex	cui Maximiū prestāt pia sydera nome	N
Verus	ab æthereo missus mortalibus orb	E
Cultor	olympiaci iusti q; æqui q; Tonanti	S
Iuris	amator oues christi tua scepra gubernē	T
Mens	vigil vt cælo populus turbat⁹ apert	O
Viuida	ad æterni tandē pius ora trahatu	R
Serua	cōmissum tibi ne lupus intret ouil	E
Iusticiā	superos obeuntē hoc orbe relict	O
Nobis	qui Austriaco fruimur pastore remitta	S
Vieta	diu Ausoniae Lugubri mœnia vult	V
Impia	luxerunt & adhuc insubrica ploran	T
Culmīa	cristativanissima praelia Gall	I
Tolles	laude atavos si tu venerabile nume	N
Occurras	Turcorū armis inimicaq; castr	A
Telis	Christicolū superes martēq; tyrānu	M

DYANAE

Urbis abegisti dum tristia bella tumult V
 Tunde male infidi venientia perfida turc I
 Agmina et immanis nunc disuice demonis illu D
 Maumet robustum pectus qui bella furor E
 Suscitāt infano germana in corpora & arm A
 Urbanos Christi cultus perdentia gesti T
 Bellator Stigio qui fretus robore gese F
 Perdere nos regesq; pios mandare gchenna E
 Ritus heu miseros hoīm quos si ante tribuna L
 In nigra perpetui mittēdos tartara fat I
 Nos timor admoneat nūq; mortaliū ista C
 Cōstrictos videas anīos in crimina ferr I
 Intēdēs licet vsq; malū draco mēbra resoluā T
 Perfidus exhaurit matris qui viscera nostra E
 Enses effodiens sic vndiq; bella parentu R
 Vexati te iam cessent dominante pericl A
 Imperiū inuictum tolletur ad athera nome N
 Turgētes Venetos igitur tuq; omine lume N
 Attere fœlici Gallorum: ac pectore tot O
 Motus Helueticæ compesce & turbida plebi S

Præcedens carmen sex versus in capite & ynū
 in litteris finalibus continet.

Non auro redimita comas mea carmina sunt
 Nec sunt a tanto principe digna legi
 Arte tamen contexta diu qua nulla fuere
 Forsitan in nostris condita temporibus
 Litteræ in extremo carmen tibi fine reponunt
 Et sex principio carmina lector habes
 Post huius carminis recitationē per Syluanū Cho
 rus Bachi & Comitum suorum ad fistulam &
 cytharam saltabant hæc carmina quatu
 or vocibus saltando modulantes.
 Siluanus Satyri Fauni Syllenus Iachus
 Lasciuus pedibus chorea nostra strepet

LVDVS

M aximus Aemxlius cōiunx & Blanca maria
 C antentur nostris hic & vbiq; choris
 V iuite fœlices ambo dum vita superstes
 E t locet athereo vos deus inde polo
 Finis actus secundi.

ACTVS TERCIVS BACHVS THYRSI

ger comitatus Sylleno & Bachidibus
 Regem alloquitur.

Ex qui stemmata Auentina geris sacra
 Salue: Rhomulidum gloria Cæsarum

O syris capias & Dionisii
 Q uondam magnificis gesta laboribus
 B achus nunc vocitor læticiæ dator
 I mpellens animos scribere carmina
 C antantes satyros iam tua secula
 S iluanos faciles capripedes deos
 S yllenum madido somniferum mero
 M ecum temporibus perpetuis fero
 C ingentes capitis tempora frondeis
 S ertis: sunt quibus & pinea pocula
 H i sunt qui manibus Thyrsiferis petunt
 M ecum colliculos celsaq; montium
 L ata vitiferum fronte cacumina
 S ic veni calida lætus ab India
 E t Nisam peragrans Niliacam & plagā
 G raiis & Latiis montibus inferens
 R adices: tenui sub scrobe vitium
 D ignum perpetuis munus honoribus
 H inc montes adii lætior arduos
 G entis belligeræ monticolas videns
 G ermanos: docui: & pampineum nemus
 P er colles teneris ducere furculis
 S ic Rhenana mihi culta fuit plaga
 E t montosa scabris rura sub alpibus

DYANAE

N ostris muneribus vitea reddidi
 M ænum cum Necaro cum Cocero & vago
 A lbinq; cumq; Odera & Bachifero Sala
 R hetu Vindelici Carnioli Styri
 E t longa virides valle Carinthii
 H inc & Austriaci qua Cecius ferax
 V inosum tumido Danubio caput
 I nfert vinifluis cominus vuulis
 M e vineta locis editioribus
 C onsecrasse sacris carminibus canunt
 M e sic clara Vienna Austriaci soli
 A vino nitidum nomen habens bono
 C antat Bachidicis iam *τῆς ὁδοῦ τῆς ἑσπέρης*
 A d quæ cōueniunt milia plurima
 F aunorum Dryadum & Siluicolum deum
 I n primis referunt qui meritas pio
 L audes Maxmiliano imperii duci
 V rbem tam celebrem qui finit orgiis
 E t natale solum muneribus meis
 I mpleri & fieri bachica gaudia
 Post recitationē illius carminis: cōticuere om
 nes intentiq; ora tenebāt & mox Recita
 tor Choriābi huius ad pedes regis puo
 lutus Laureā his carmib⁹ a rege peciit.
 I qua mihi est virtus doctrinaq; maxie cæsar
 Imponas capiti Laureā feta meo
 P er superos ego iuro tibi & per sceptrā tonantis
 C antabo laudes hic & vbiq; tuas
 Poeta igit ceremoniis solitis per manus regias cre
 ato: totus chorus gratiarū actiones regi can
 tauit tribus vocibus.
 R egis eternas resonemus omnes
 I ncliti laudes: nitidæ coronæ
 S erta q; docto dederat Poetæ
 Sylefitano,

LVDVS

T uq; susceptum videas honorem
 V t sacris dignum facias camenis
 N eue te torpor furor aut libido &
 Questus obumbret
 L iber in vastis memorare siluis
 V t canas laudes probitate partas
 A sper & contra viciis fauentes
 Cornua tollas
 S ic tibi totum celebris per orbem
 F ama nascetur rapidum per histrum
 V istulam & duras Codani per yndas
 Et vada Rheni

Actus quartus Syllenus asello insidens & Canta
 rum ansa attrita & contusa $\pi\epsilon\epsilon/\phi\epsilon\epsilon/\alpha$ extē
 dens: vacillāte & titubante lingua & ciuri
 bus tremulis regem alloquitur.
 C lar⁹ Auentino quōdā q sanguine cretus
 I am faueas nostris Maxmiliane iocis
 S yllenus sedeo pando temulētus asello
 E t negat officiū pesq; ma nusq; suum
 E st animal toto quo nullum pigrius orbe
 V iuit. quod tergo corpora nostra gerit
 P endula demissis cui torpēt auribus ora
 E t lento gradit⁹ bestia pigra pede
 A era rugitu: clamoso & cōmouet ore
 C erberus obscuris vt solet ater aquis
 O ffiūq; suum duro nisi verbere discit
 D ū crebro baclo terga ilisa sonāt (m⁹)
 I llis nūc faueas rex Maxmiliane roga
 A tq; hos casareis rex bone pasce cibis
 Hinc rursus silentiū & pocula aurea & pateræ per
 regios pincernas circūlatæ & inter pocula pul
 sata tympana & cornua.
 Finis actus quarti.

DYANAE

Actus quintus & ultimus. Personæ ludi omnes in
vnū chorū cōgregatæ gratiarū actiones agūt.

Dyana loquente & vniuerso choro quatuor
vocū cōcentu singula carmina repetente &
veniā abeundi petēte. his carminibus.

V iuite fœlices ambo Cæsarq; toriq;
C onfors: nestoreos fata dedere dies
C æsar ad occasum fœlix sis solis ab ortu &
V iribus inuictis regna solumq; tene
M ultiplīcē uariet sobolē tibi Blāca maria
E t ducibus terras impleat Austriacas
T ardior extremæ cū venerit hora senectæ
C ollocet omnipotēs latus vtrūq; polo
M aximiliane vale: valeas iā Blanca maria
I am repeto siluas casta Dyana meas

Post ludum actū diuus Maximilianus altera die
cōuiuio regio omēs psonas refecit: Quæ erāt nu-
mero vigintiquatuor. actores regiis muneribus
donauit. Sodalitas illa carminā subiecit.

P erlege germanas rex inuictissime musas
A uspicio crescūt quæ modo in orbe tuo
H as olidiq; muīs tetriq; odere cuculli
E t quos barbaries mitraq; lata grauat
Q ui nos mordaci rabioso & dēte laceffunt
I nfamantq; suis carmina nostra dolis
Q uod si de sacris auferrēt carmina libris
H oræ septenæ nullius ore forent
H os merito spernis nob tua mūera larga
D istribues: refouens ære: fauore: lare
V nde tibi merito pulsant tua plectra camenæ
E t te perpetuo carmine ad astra ferent.

7. 109.

PRIVILEGIUM

PRIVILEGIUM ERECTIONIS COLLE GII POETARVM ET MATHEMA TICORVM IN VIENNA

m
 Aximilianus diuina fauente clemētia rho
 manorū rex semp augustus: ac Hungariæ
 Dalmaciæ Croaciæ &c. Rex: archidux Au
 striæ: dux Burgundiæ: Lottoringiæ: Brabatiæ: Sti
 riæ: Carinthiæ: Carniolæ: Lymburgiæ: Lucembur
 giæ: Gelriæ: Lantgrauius Alsatiæ: Princeps Sue
 uiæ: Palatinus in Habsburg: & Hannoniæ: Prin
 ceps & Comes Burgundiæ: Flādriæ: Tyrolis: Go
 ritæ: Arthois: Holandiæ. Selādiæ: Ferretis. in Ki
 burg: Namurci & Zutphanæ: Marchio sacri rho
 mani imperii: ad Anasū: & Burgoniæ: dominus
 Frisie. Marchio Schlauonie: Mechlinie: port⁹ Nao
 nis & Salinarū &c. Ad perpetuā rei memoriā. no
 tum facimus tenore presentiū vniuersis. Cum post
 susceptū diuino auspicio Cēsariæ maiestatis titulū
 officii nostri: in primis duxerimus: ad ea singula
 animū intendere: que & reipu. nostre decori & or
 namento ppetuo fore arbitraremur: & nationē no
 strā germanicā ac domū Austriæ ex qua orti sum⁹
 quātis possemus honoribus: apud omēs gētes &
 posteritatē: notas faceremus: id potissimū occurrit
 p eternitate līarum: necessariū in humanis reb⁹ fo
 re: vt populis & vrbib⁹ nostris Rhomanarū līarū
 gymnasia: laudato ordine & rhomano more statu
 erem⁹ vnde publicarū rerū moderatores ac recto
 res vt plurimū excellētes prodire: qui veterū rerū
 gestarū lectiōne facti prudētiores: bene & beate
 viuēdi rationes multa etiā experiētia posteris scri
 psere: directis itaq; a nobis in nostro Viennensi
 gymnasio. Ciuilis iuris lectiōibus. cū in poetica
 & oratoria arte nihil hactenus ibi instituerimus:
 decreuim⁹ p ipsius vniuersitatis nostræ argumēto

aug

POETARVM

collegiū poetarū ibidē prisco:ū imperatorum ante
cessorū nostrorum more erigere: abolitamq; prisci
seculi eloquentiā restituere: Itaq; pro hac re pro/
uehēda & imitāda duos in poetica & oratoria: du/
os vero ī mathematicis disciplinis eruditos: ad ip/
sum collegiū deputamus: inter quos: eum quē pro
tēpore lectorem ordinariū. in poetica cōstituemus
volumus eidē collegio præesse. quē etiā præsenti/
bus nostris ipsius collegii & lectionū superinten/
dentē facimus & creamus. Quo autē præsatu col/
legiū vberiori a nobis gratia & priuilegio decore/
tur: resq; ipsa fœlici gradu debitū summat incre/
mentum pro honore nostro. & dignitate augendæ
Viennensis vniuersitatis: casarea nostra auctori/
tate: ac motu proprio præsatu collegiū hoc presen/
ti priuilegio ac prerogatiua decoramus: vt quicū/
q; in præsata nostra vniuersitate Viennensi in ora/
toria & poetica studuerit laureāq; concupiuerit: Is
in prænominato poetarū collegio diligēter exami/
nat⁹. Si idone⁹ ad id mun⁹ suscipiendū habitus &
inuētus fuerit: per honorabilē fidelem nobis dile/
ctum Conradū Celtem: per genitorē nostrū Fride/
ricū terciū diuæ memoriæ: primū inter germanos
laureatum poetam & modo in vniuersitate nostra
Viennensi poetices ac oratoriæ lectore ordinariū
ac deinde per successores eius: qui pro tēpore colle/
gio præsuerint: laurea coronari possit. Sicq; p eū
& succosores eius laureatus: pro poeta ab omni/
bus habeat & celebret: omnibusq; priuilegiis &
insignibus: quibus ceteri poetæ laureati fruuntur:
quomodolibet cōsuetudine vel de iure: vti & gau/
dere possit: ac si manibus nostris ea dignitate fuisset
insignitus. Cuius rei tenore presentiū. damus:
cōcedim⁹ & impartimur nostri Casarei iuris eidē

PRIVILEGIUM

legenti poetæ ordinario (vt prædictū est) omnino
dam auctoritatē: nō obstantibus quibuscūq; legi-
bus: statutis: cōsuetudinibus: ordinationibus: aut
aliis quibuscūq; in cōtrariū facientibus: reseruato
tamen nobis nihilominus iure poetæ coronandi.
quos idoneos duxerimus. potestati etenim nostræ
per hoc priuilegiū nequaquā derogamus. Nulli er-
go omnino hominū liceat hanc nostræ concessiōis
& ordinationis paginam infringere: aut ei quouis
ausu temerario contraire. Si quis vero id attentare
presumpserit: pœnā indignationis nostræ grauissi-
me ac quinquaginta marcarū auri puri irremissibi-
liter se nouerit incursum: quarum medietatē im-
periali fisco nostro. ac reliquā partem prefato col-
legio decernimus applicandā. Harum testimonio
litterarū sigilli nostri consueti appensione munita-
rum. Datum in opido nostro Bozano pridie Kalen-
das Nouembris. Anno domini Millesimoquingē-
tesimo primo regnorū nostrorum R. homani sexto/
decimo. Hungariæ vero duodecimo.

PANEGYRICVS

VINCENCII LONGINI ELEVTHERII
Syleſitani artiũ & philoſophiæ doct̃oris poetæq;
laureati: ad diuũ Maxmilianũ regem Rhoma
norũ panegyricus pro iſtituto & erecto colle
gio poetarũ & mathematicorũ in Vien/
na Pannoniæ incipit fœliciter.

Lta velut primi ſtupuerũt æquora nautæ
a Dũ pegæſea ratis liquiſſet Theſſala Pelei
Littora: ſic nos arctoïs qui naſcimur oris

N itimur externas primũ cognoscere linguas
C raſſaq; barbarico formamus verba palato
Q uæ ſtillant veluti concretis Stiria gemmis
G uttatim: donec liquidis exuberet vndis
A lueus eloquiũ: atq; auſit ſe credere ponto
Q uamuis ingenii vis pluſq̃m lingua probetur
H æc tamen Aonii fontis decorata liquore
A uget ſpirituũ vires animoq; beato
S uggerit æternũ poſt fata illuſtria nomen
H inc eſt q̃ petimus crinitum tempora lauro
P hœbum: quem nocteſq; dies germania poſcit
I ngeminans: vatumq; orans hac voce parentem
P hœbe veni: noſtras placidiſſimus hoſpes i oras
N ec pigeat gelido torpentia membra ſub axe
V iſere & illuſtres radios infundere noſtris
P ectoribus: quũ ſis priſcis a ſedibus olim
P ulſus ab ignaui Thurcorũ gente: vetuſto
N omine Teucrorũ variato a tempore edaci
H inc tua ceſſarunt oracula: nec tua Delo (doq;
T empla pio fumāt Thure aut Cynthoq; Rho/
P hocidis arua iacent: delubraq; ditia delphis
N on iuga Parn aſſi reſonant: victricia ſerta
L auro hederaq; ligant nec vates tempora circũ
N ec blandam Cytharã ſequit̃ delecta ſororum
T urba repercuffis reſoniſq; per æra neruiſ
N ãq; Cheliſ moderator abeſt: & ſpret⁹ Hiach⁹

PANEGYRICVS

A trucibus Turcis. latias petiere penates
 Musæ. explorantes terras sedesq; quietas
 Totius Europæ: vt tandē considere campo
 Fœlici possent: & libera pectora nudo
 Ore: per æthereas depromere vocibus arces
 Admonuere deos Bachum Phœbumq; calentē
 Vt post Chaldeos: Solymos: græcos italosq;
 Ardua per celebres peterent vestigia muros
 Qua dat iter tutum ad germanos Mantua cāpos
 Tum fluuios Athesis primū peragrarē sorores
 Cœpere. & montes mirari argentea dantes
 Munera: dehinc cereris per letas horrea valles
 Pergentes: sinere alpes in duo brachia cernunt
 In medioq; videt muscosis fontibus arua
 P rataq; odorifero subluxuriantia flore
 Et fluuios dulces murenarūq; fluenta
 Huc igitur sedem locet orant numen vtrumq;
 Læta vbi vitiferos circūspicit Austria montes
 Inter quos lætis cum vitibus viuifer omnes
 Est ingens Cecius plures vt nutriat oras
 Cum Bauaris Bœmos vicinaq; regna Polonis
 Et terras circum sine Liberi honore iacentes
 Hic tua Thyrsigere celebrabunt ὄγρ' α: bacche
 Et curuæ resonabūt montibus εὐ' & valles
 Siue illas teneat Rhenus: Necarusve: vel Albis
 Aut Odera aut Mœn' : Sala vel Drauus Cocer
 Cantantes veniēt ad bacchanalia ludos (rusq;
 Nos quoq; Pegasides: quas iā viridantia prata
 Et caua saxa tegunt liquidi sub pumice fontis
 Et quartus retinet modo limes ab vrbe Vienna
 Debita soluemus madida tibi munera voce
 Nec tamen interea fugiet nos carminis autor
 Cuius fatidicos semper comitamur ouantes
 Gressus: hinc nemora aerei cū fontibus hemi.

AD MAXI. REGNA

M eoniq; senis celeberrima liquimus arua
 V idimus vt nuper. Machumeti erumpere feces
 T hurcos in memorāda loca impia bella mouere
 E t latices lātos: musas: cytharamq; canorā
 S pernere & argolicā sophiam: vocemq; latinam
 E t quicquid diuino animo cōplectitur orbis
 H os quoq; nos decuit cōtemnere nec sinere omēs
 P erdi quesitam modo crebris vsibus artem
 D ixerat hāc ter trina cohors in Parthica regna
 H inc nō immerito in damnū illorūq; pudorem
 M aximus Austriacæ dux illustrissimus aulæ
 A emylianus honos regum: clariiq; triumphī
 E t decus & splendor famæ & pars maxima vatū
 C ondita totius spectat modo consilia orbis
 E t medio residens sceptrā Europea gubernat
 S ceptra quibus trepidāt superatis æquora terris
 M agnanimi & regis sacratū numen adorant
 G allus & hispanus Latiū: pictusq; Britānus
 P annon⁹: Austriac⁹: Stiriūsq; Carinthi⁹ hinc &
 C arnus: Goritius: Croatusq; & Dalmata: & acer
 B urgundus: Brabanticus: Haimoniūsq; Selādi
 Q uiq; caua Hollandi nūc de tellure vocantur
 N aumurci: & quos a tenebris dixere Pelasgi
 S coti: cū Flandris: Phrisii: audentesq; Sueui
 B urgonii: Arthoi: Alsacii: Lymburgus: & alto
 S anguine quos reperimus Auētina arce creatos
 H absburgi: Tyroli: Gelrēses: quosue tenet fons
 A ut Oeni: aut Araris: Lotrico quiq; vocant
 S eu a luco & burgo: vel quos fungaudia nutrit
 F landri: Mechlini: Schlauus: portusq; Naonis.
 A tq; Salinarū: sed quid germanica regna
 C onmemorē: aut terras circum tua rura colentes
 C um tua iam proles alio confedit in orbe
 C umq; nepote tuo Oceanū moderatur vtrūq;

PANEGYRICVS

Hæc dum miramur pensando Heroas auitos
 Tecum: nil erit & cedit tibi prisca vetustas
 Quæ si iam nostro tam læto viueret æuo
 Diceret: hic maris & terræ discrimina nouit
 Hic superat iusto irritatus Marte superbos
 Reges atq; duces: hic est & pacis amator
 Dum videt Heroas cōcordem ducere vitam
 Et rerum causas rimatur pace sub ipsa
 Nec finit in turpi mentē torpescere luxu
 Diuinam: cuius de summa est spiritus arce
 Missus ad inclusas animas velamine cæco
 Quas vt ad æthereas posset reuocare regendo
 Sedes: difficili conatu sæpe laborat
 Nec studio satis est huic ter germania quino
 Accersit græcos Chaldeos: cumq; latinis
 Hebreos & habet doctos quos maximus orbis
 Siue illos teneat tellus qua $\Phi\omega\varsigma\ \Phi\acute{o}\varsigma\ \xi\acute{o}\varsigma$ vndis
 Occiduis condit se: aut qua se tollit in ortum
 Atq; alio viuunt aduerso pondere mundo
 Sub stigiis lacubus: versa & vestigia planta
 Figant hos omnes audit donisq; remittit
 Magnificis: necnō diuinæ munera mentis
 Illis infigit: stimulos ignemq; ministrat
 Virtutum: quin & legū iurisq; peritos
 Et triplicis Sophiæ in natalia rura vocauit
 Qua spectat templis munita Vienna patentes
 Campos: & circum & leges & iura ministrat
 Preterea vatū erexit collegiū in æuo
 Centeno, atq; oratorū qui pectora possunt
 Flectere: & est quorū nūero obseruare Mathesim
 Quicquid & Euclides: Vitruuius aut Ptolomeus
 Metitur numero aut radio terrāq; polumq;
 Res memoranda & inaudita & sub principe tātō
 Digna: q̄ is post imperii tot secula gentis

AD MAXIMILIANVM REGEM

Teutonice: primus mereres amare camenas
 Audiit ut nuper Lyricū resonare poema
 Germani vatis: Phœbi presente caterua
 Obtulit huic hilari mox regia munera vultu
 Munera quæ donare potest tantūmodo Cæsar
 Nam potis est lauro sacros decorare poetas
 Celtis in Austriaca memorandi principis aula
 Nunc igitur discat diuinas Teutonus artes
 Discat & humanas: mentē superūq; hominūq;
 Hæc pius & iustus doctrina maximus heros
 Omnia Rhomulidū rex instituitq; dicauit
 Vt maiore fide maneat cōstantia maior
 Inter Teutonicos reges regumq; nepotes
 Idcirco hunc merito post tot scelitia regem
 Gestat: triumphantē magno cunctatur honore
 Italia Heroum genitrix portusq; deorum
 Quatuor ad partes terræ tractusq; marinos
 Hunc etiā expectat pontus septemplicis histri
 Qui nuper solito plus spumosa hostia cernens
 Fruere Danubii: fluuiorū hunc agmine regem
 Fluctuago excepit: vasto cū murmure ponti
 Et noua roris fluo laudabat nuncia vultu
 Dum Rheni fontēq; Histri sub Cæsare tanto
 Aspexit: largas liquidasq; effundere venas
 Concordeq; per Oceanū perq; hostia gentes
 Reddere: & a Gallis pacato currere lapsu
 Non araris nymphæ fugiūt: nō aurea tagi
 Flumina: Maxmilianeū decus vber hyberus
 Et Rhodanus supplex vndarū molibus auctus
 Cum fluuiis aliis dominū venerat aquarū
 Herculis hunc notæ memori munimine gades
 Exoptant: vt & occasum cōseruet & ortum
 Inde triumphator velut alter cœlifer Atlas
 Quando fatigatos humeros ad pontus onustum

PANEGZRICVS

S enciet: & superam latus remigrabit in arcem
E celici soboli rerum cōmittit habenas.

7 ελός.

Dictus Anno domini. M. d. & noui se/
culi Secundo Kalendiis Februaris.

Sebaldus Schreyer ciuis Norinbergen.
C. Cel. Poetæ & Philosopho. S. P. D.

Multi iam & in nostro hoc seculo Cōrade doctissi/
me germani in lris Rhomanis & græcis nō medi/
ocriter docti euasere. Multi etiā opera ad posteri/
tatem scripsere & reliquere. Inter quos tu vnicum
& precipuum decus iam pridem vberimam sege/
tem cōcepisti: & pcreasti: quæ dudum messem &
fructū postulasset: tibi & nobis omibus amicis tu/
is: immo toti germaniæ: honestissimū. Si quādo tu
opera tua tot annis iam tuis vīculis & carceribus
clausa: in lucē partūq; iam dudū maturum ederes
Vt enim homīes hominū causa pgenitos esse non
ignoras: illudq; inter mortales egregiū esse: docen/
do & scribēdo viuis & posteris prodesse: vtrūq; tu
laborē tota germania nostra teste) p virili tua exe/
gisti. a cūctis tuis germanis (externis etiā) ad sin/
gula germaniæ latera laudat: sed in vno: ne dū ti/
bi: sed & oibus tuis deesse nūc videris: in quo ego
tibi molestus esse nō desinā. q; aut per inuidiā: de/
sidiā: superbiā: aut quocūq; alio errore traharis ab/
soluta illa tua egregia opera: & quibus (vt ais) ex/
tremā manū imposuisti apud te seruas. nec ad ho/
minū conspectū egredi (vt parētes cū prole sua iā
ætate matura faciūt pmittis: vt dotē & prolem: ex/
nuptiis cōiugalibus susciperēt Nemo enī si ad æs/
cumulandū intētus fueris) dubitabit tibi illa ho/
nestū questū paritura: cū operū tuorū indices nō

modo sint noui & inauditi: verū etiā dignissimi sci
tu & noua quadam rerū cognitiōe referti & inuēti
Scis pfecto vilescere vetera: noua autē semp suam
habere gratiā. Quod si laudis: gloriā: & famā stu
dio (quod tantū poetis querit) flagras: quis igno
rat tibi & vniuersā Germaniā summā ppositā esse
gloriā. Italiā etiā: quā tuū ingeniū & eloquētiam
admiret. q̄ haētenus in tāta barbarie tu inuētus &
natus sis. qui par in carmine inter suos huius secu
li scriptores esse possit. Quare age amātissime Cō
rade desideria nostra nō fraudes: totq; annis cōcē
ptū & maturū fectū operū tuorū enitare. qui tibi
multos (mihi crede) nepotes procreabit. Non enī
adolescētes nostri tantū sed & atate puectiores: cū
illa tua scripta legerint: similes tui esse: & parē vir
tutis laudē adseq obnixe studebūt. Quare age p
suasus sis: quo rem ipsam incisis formulis adcele
res. Quod nisi feceris: futuros esse cōiicio. q̄ vel ali
enā laudis titulis: aut lucri cnpiditate inducti: illa
tua opera (quod fata auertāt) tibi subtrahēt sibi q;
inscribēt. aut imprimi te iuuio pcurēt. Tu igit va
le & tibi & nobis omnibus: vt prudēs es: consule.
Ex Noriberga Kalēdis marciis A. S. M D seclari.

C. C. Sebaldo Schreyer S. P. D.

Admones me amantissime Sebalde multis hone
stis & efficacib⁹ causis: vt opuscula mea quā iam
ferme in duodecimū annū parturio in lucē pferā.
recte qdē & sincere admodū me mones & hortaris
Dudūq; sanis tuis cōsiliis & monitis morē gessissē
nisi me legitima quādā ratō & vt ita dicā: mōstro
si nostri partus respectus cōtinuisset. Qui vt in oī
bus animalib⁹ certo & definito a nat a tēpote cōci
pit & absoluit: ita quoq; in animi ple pcreādo fi
eri debere affirmo. Vt enī animalia quāq; nō nisi
ex certo stellarū x̄gōv̄x̄ō ant x̄h, 6x̄ portu certū &
præfixū sui coit⁹ tēp⁹ habēt & ad certā i vfo morā

fœtus edūt: Ita cū his accidere video & viris doctis
 simis qui aut carmīe aut oratiōe qdpiā illustre & di
 gnū lectione cudūt & pducūt: nō semp quādo vo
 lūt aut cupiūt nisi: nescio quo *οα, μο, ε* aut spiri
 tu excitati: ad scribēdū incalescāt & rapiāt. Sed vt
 in formatōe fœt⁹ fit subcisiuo tēpore qd' in omib⁹
 reb⁹ sapiētissimū ē p inuētiōis: dispositiōis: & elo
 cutōis partes ad *ε, ι, τ, ε, λ, ε, χ, ε, ι, α, ν* opa sua pducūt
 Scis enī illā extēporaneā a Quītiliano dānatā esse
 garrulitatē. multūq; referre an qs pariat aut inma
 turum fœtū excuciat: multūq; interesse an tibi: vni
 aut plurib⁹ vel oibus scribas. Scis qd in hac re po
 etæ sentiāt. Scio ego plerosq; ante editionē opū su
 orū multi nomīs & famæ fuisse: cūq; suo aut amico
 rū cōsilio opa edidissent ludibrio & dedecori se ex
 posuisse. Ego tibi: qcqd futurū de nobis ē: pareo &
 adqesco. Ita etiā R. Maxmyliano hortāte. velaq;
 vētis mādō. Tu rescribe qd post edicionē indoctū
 vulg⁹ & phœbea sodalitas nra de nris rebus sēci
 at. Vale. Ex Viēna kalēdis Februarij M. D. & ii.

INDEX ELEGIARVM PRIMI AMOR:

i	Ad Fridianum	Sydera quæ
ii	Ad Nico. Gelon.	Quid mea
iii	Ad Hasilinam	Tempus erat
iiii	Ad Bernardum	Quæ venit
v	Ad Hasilinam	O mihi magna
vi	Ad Ianū Terinū	Iane canens
vii	Ad Hasilinam	Est locus
viii	Ad Hasilinam	O cuncti s
ix	Ad Hasilinam	Prima meæ
x	Ad Gerionem	Qui quondam
xi	De radiis præfēsi	Verum est
xii	Ad Hasilinam	Vel Syrtis
xiii	Ad Hasilinam	Cur tua sub
xiiii	De exclusionē	Quo pudor
xv	Ad Vistulam	Vistula

INDEX ELEGIARVM SECVNDI AMO.

i	Ad Hasilinam	Tincta meis
ii	Quod amore rele	Postquā
iii	Quod obliterata	Nota mihi
iiii	Odiporicon	Nuper ab eo is
v	Ad Elfulam	Aestifer æthe.
vi	Ad Elfulam	Sex modo
vii	Ad Elfulam	Herbarum
viii	Ad Elfulam	Elfula regifluo
ix	Ad Elfulam	Elfula qd tātæ
x	Ad Elfulam	Elfula chara
xi	Narrat insomniū	Abdidit
xii	Narrat se kalēdis	Nemo diu
xiii	Ad Danubium	Hister in Euxi

INDEX ELEGIA. TERCII AMORVM

i	Odiporicon	Tempus erat
ii	Ad venerem	Cum mihi
iii	Ad Vrsulam	Vrsula
iiii	Ad Vrsulam	Vrsula
v	Quod fuga elap:	Nemo velit
vi	Ad Vrsulam	Iuravi totiens
vii	De supellect. sua	Sarmatia
viii	Ad Alborum	Albore quid
ix	De munere & epi	Vrsula
x	Quod diuersi	Quā variis
xi	Inuitat Vrsulam	Squamigeris
xii	Ad Vrsulam	Vrsula
xiii	Ad Rhenum	Rhene mogūci
xiiii	Ad pestem	Sæua lues

INDEX ELEG. QVARTI AMORVM

i	Ad plumulum	Plumule
ii	Odiporicon	Tempus erat
iii	Deploratō senect	Terdenos Ph.
iiii	Laus senectutis	Magna fuit
v	Ad Barbaram	Vnica quæ rest
vi	Ad Barbaram	Iam mihi sexta
vii	Ad lamiam	Perfida quid

r iiii

viii Inuitat' a Barbra
 ix Ad Barbaram
 x De furia Barbar.
 xi Ad Barbaram
 xii Ad Barbaram
 xiii Ad Barbaram
 xiiii Nauigatōez ab
 xy Ad iuuētutē germ

Aurea barbige
 Iam cuperem
 Vidi ego
 Alciden memo
 Barbara barb.
 Candida creth
 Conlige sarcin
 Quātus hab&

Elegiæ numero lviij

Si græcū nescis hæc elemēta notes

a v g d e z i t h i k l m n x o p r s
 α β γ δ ε ζ η θ ι κ λ μ ν ξ ο π ρ σ
 τ υ φ χ ψ ω ρ ς Ϸ ϸ Ϲ Ϻ ϻ ϼ Ͻ Ͼ Ͽ
 t y ph ch p f o kai Diphtho æ i i av ev u
 τ υ φ χ ψ ω ρ ς Ϸ ϸ Ϲ Ϻ ϻ ϼ Ͻ Ͼ Ͽ
 Homo sine litteris hoc lignū est sine fructu
 ἄνθρωπος ἄρ γάματος τὸ ἔνλον ἔστιν ἀκάριστος

In panegy. vinc. r ii. parte. b. ad pōt9 le. ob pōd9.

Absoluta sunt hæc C. C. opa in

Vienna Domicilio Max.

Augusti Cæsa. Anno M

D. noui seculi II. kalē.

Febru. Inpressa autem

Noribergæ eiusd' anni

Nonis Aprilibus. Sub

priuilegio Sodalitatis

Celticæ nup a senatu ipia

li ipetrato vt nll9 hæc i decē

ānis i Impiū vrbib9 inprimat9

ERRATA IN HOC OPERE. SCIAS AV
tē lector quodlibet foliū in duas facies diuisū esse
& harū quāq; i duas ptes: q̄s noiabimus. A. b. c. d

ERRATA PRIMI AMORVM

Foli. xv. p. b. expta mitior. lege expta est. Eodē p. c
Vndaq; .le. ydaq; .fo. xvi. b. cgnolcet. .le. cognolcet
fo. xvii. a. delectēt. .le. delectāt. eodē. b. quā sibi sē
pe. .le. sibi docta. fo. xx. d. Et sistat. .le. siltet. fo. xxi
c. ruin. .le. ruina. fo. xxii. a. terra vī. .le. tetra. fo. xxiii
b. labore. .le. labare. fo. xxiiii. a. yibras. .le. vibrat.

ERRATA SECVNDI AMORVM

Foli. xxxi. d. Hercinio vt. .le. ue. fo. xxxii. a. Artibus
ecis. .le. æcis. fo. xxxiiii. d. totiēs multas. .le. mutas
fo. xxxvi. c. terra manet. .le. patet. Eodē. c. Hic pīso
est. dele est. fo. xxxvii. b. dramīno. .le. dramīniano
Eodē. b. cibus. .le. cibos. Eodē. d. resonare videbo.
le. iubebo. fo. xl. a. saua meo le. suo. fo. xli. b. Sol/
uere q castas le. Soluere matronas. Eodē. c. valido
quā le. qua ca. ERRATA TERCII AMO.

Fo. xliii. a. Instet iter le. esset iter. eodē a. vt fouerer
le. fouear. Eodē. c. cruenta canēs le. canit. fo. xliiii
d. sic scatet le. sic sic scatet. eodē. d. orbe le. orbe aut
Eodē. d. reflexi q̄ le. reflexu. fo. xlv. c. cupida emē.
le. cupido. fo. xlvi. Exuperāt. .le. exupās. fo. xlviii. c
sarrana le. sarrana. fo. xlix. b. & totū le. totū &. fo.
l. b. Dux gregis vernū le. & vernū. fo. li. a. diuitias
suas. .le. diuitiasq; .fo. lvi. b. antro globū lege. atra.
Eodē. c. herebat le. herebāt. fo. liiii. d. Sed nūc dru
idibus le. Sed druidis sacris nūc hāc ē insula plēa

ERRATA QVARTI AMORVM

Fo. lix. c. Busatorāq; lege. Busatoresq; .fo. lx. c. qua
le in coriciis. .le. Goricio. Folio. lxi. c. habuit quōdā
le. hūittātū. fo. lxii. a. vicinia q̄ mea. .le. q̄ me vici
nia dā. Eodē. a. Nūmis. .le. nūmus. eodē. d. mouēt
le. moueant. fo. lxiii. a. Barbara chara. lege. lata.
Eodē. c. κατ' ἐτ' οὐ lege κατ' ἐτ' οὐ. fo. lxiiii. a. su
mine. .le. lumīne. Eodē. b. decipiēs. .le. decipiat. fo.

lxviii. b. spirat ab ore. le. odore. Eodē. c. roseiq; . le. roseisq; . eodē. c. cernisvt ista. lege iste. lxx. c. felici cursu. le. felici vt. Eodē. d. Occidiuū. le. occiduū. fo. lxx. b. tota textit. le. totū. fo. lxxi. c. Bononi. lege bonomi. Itē. mei. le. tui. fo. lxxii. b. dote dabo. lege Celti. Eodē. d. munera bachi. lege munere

ERRATA IN NORINBERGA.

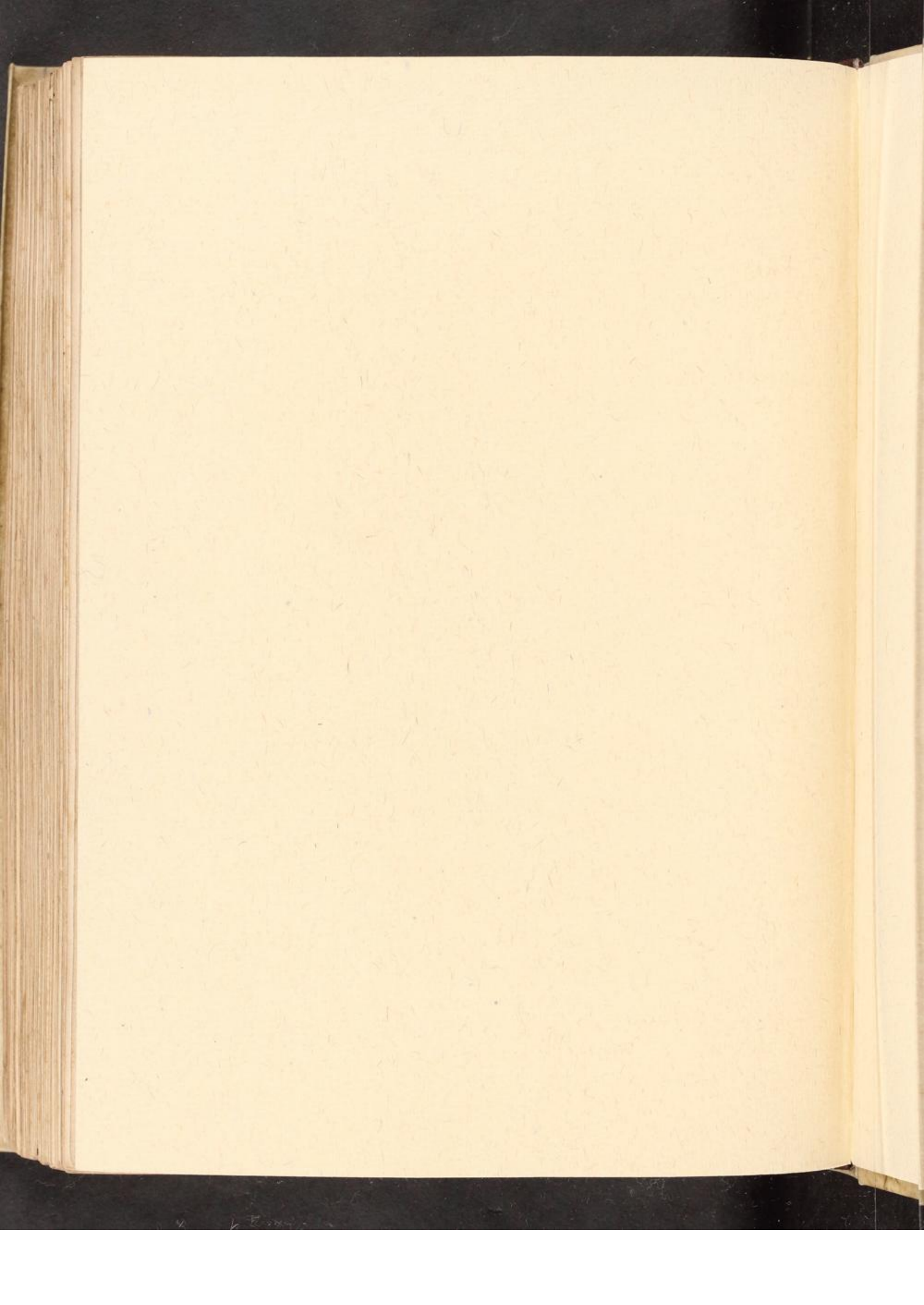
Cap. iii. post prin. patria lingua hartz. lege haertz Eodē c. Rheni latus. le. lacus. eodē. d. versus actū le. arctō. Sequēti fo. a. Istulæ. le. Vistulæ. eodē. d. populosa. dele. a. Cap. iii. fo. iii. d. vesuuiū. le. vesuuū. eiusdē cap. iii. fo. Interdū. le. Interdiu. eodē terrā. le. terra. In fine. iiii. cap. præruta. le. prærup ra. Cap. v. fo. ii. c. & pfaciles sunt odore. le. pflabi les. Fo. iii. b. iperiali. le. ipatoris. eodē. c. exosa. le. exesa. Cap. vi. fo. ii. c. & affuescūt. adde. vt vrbs ferme quadrifinia est. Cap. vii. fo. ii. a. cedere. lege certare. eodē. a. firmat vt epi. le. format. Eodē. c. lu cunde & maritis. le. sed ma. eodē. d. velū illis. lege velo. eiusdē fo. iii. a. pura aure. le. auro. eodē. sang uinis florē. adde. vidisset. Ca. viii. a. concordī cū. lege. tamē har. Cap. ix. post prin. Inportuni volu cres. le. inportunæ. In fine eiusdē ca. dei sanctorū. lege. dei & Itē deuotauerit. le. deuouerit. Capi. x. fo. ii. b. herentē siccis. le. herēte. eodē. cōcudisse. le. cōtudisse. eiusdē cap. fo. iii. a. pistorū & auar. dele & Ca. xii. fo. i. d. pisces sardani. le. sardam. eiusdē ii. fo. b. quotiēsq; i cōe cōsulto. le. illoꝝ cōsultatōe opus. In fine eiusdē ca. Ioannis. le. Ioannes. Capi. xiii. fo. ii. b. iactari. le. iactare. Ca. xiiii. fo. ii. quod est o. iiii. d. fœdū illud inger. le. & ger. eodē. cruci bus affixas. le. affixos. Ca. xv. post prin. sūptuaria leges. le. sumptuarias. eodē. ppter gulā nostram. adde cū qua bursa pugnare debet sequit̃. insidias eiusdē fo. ii. b. quæ e suis sacris. dele. e. Ca. xvi. fo. ii. b. quinquagintaduo milia. adde hominū. Eodē c. dum fluuiū specto terminū. lege ceruū.

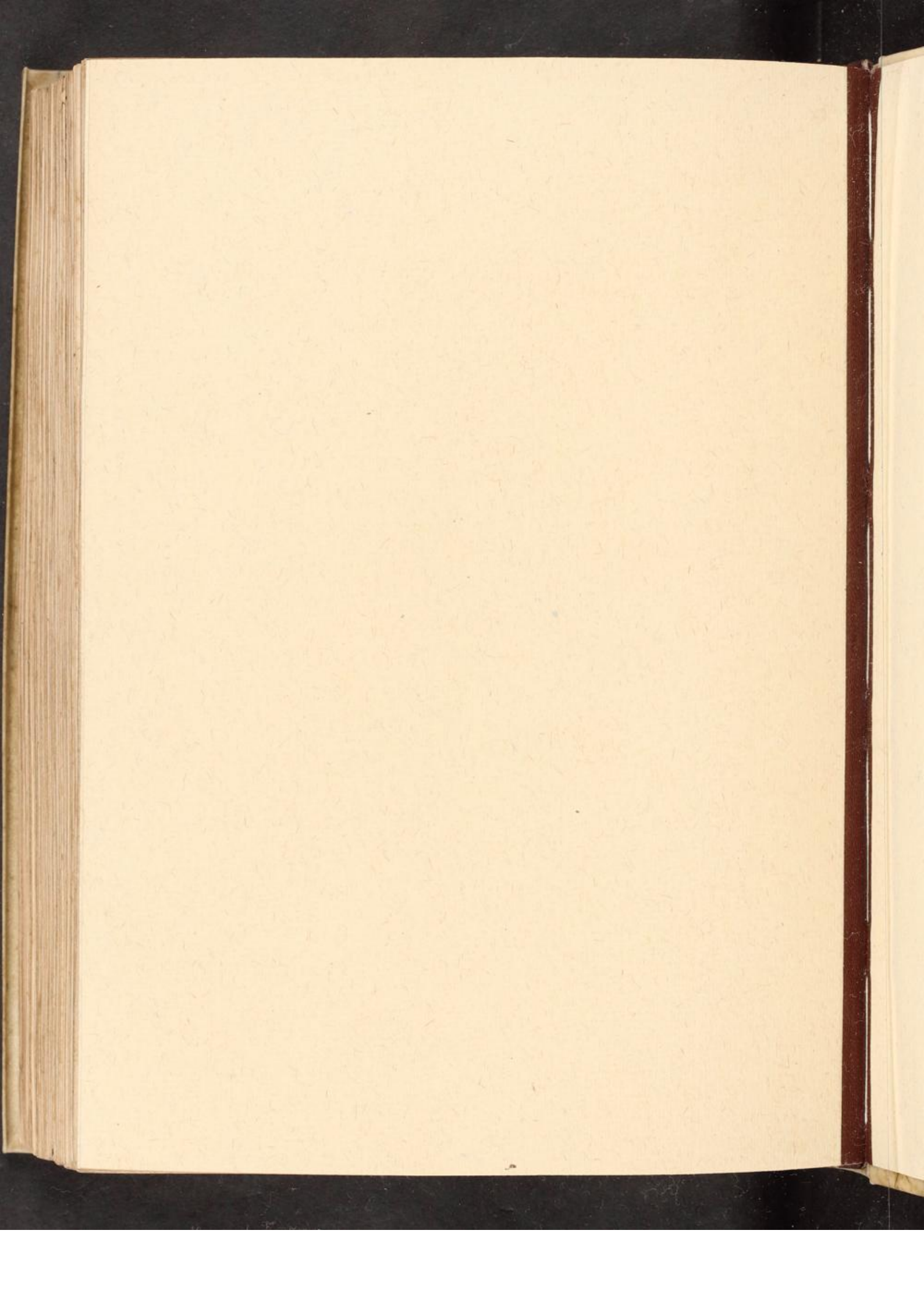
V.P. ΔΑΦΝΙ ΦΙΛΟΙC

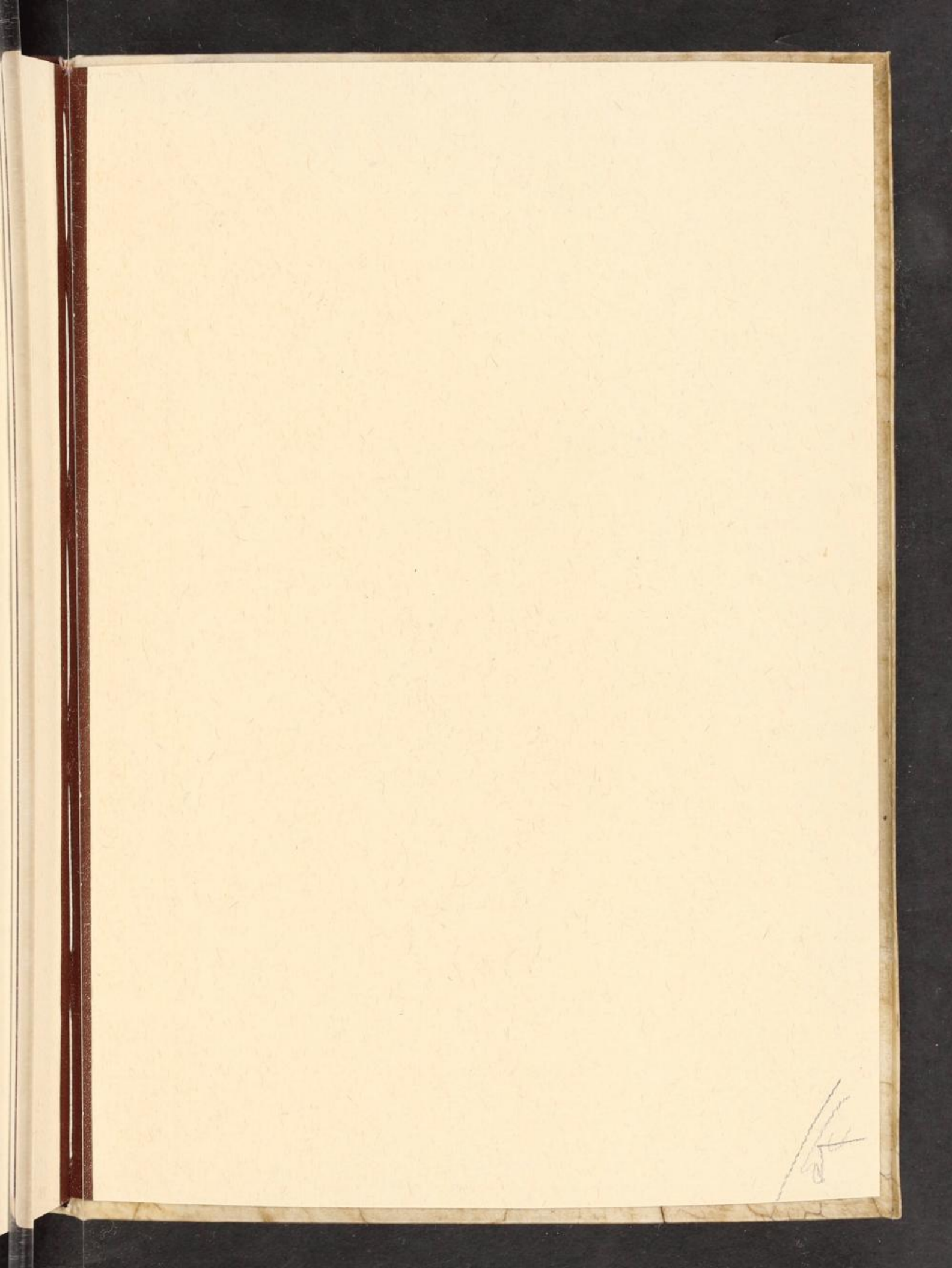
Per iuga per scoplos perq̃ alta cacumina siluæ
Hic sequitur Lauram nudus Apollo suæ
Sicq̃cumq̃ cupit Lauri de fronde Coronam
Dulcisonæq̃ suæ tangere fila Lyræ
Cur rat sub placida tan dē regetat vt umbra
Claudens fœlici tempora cunē ta die

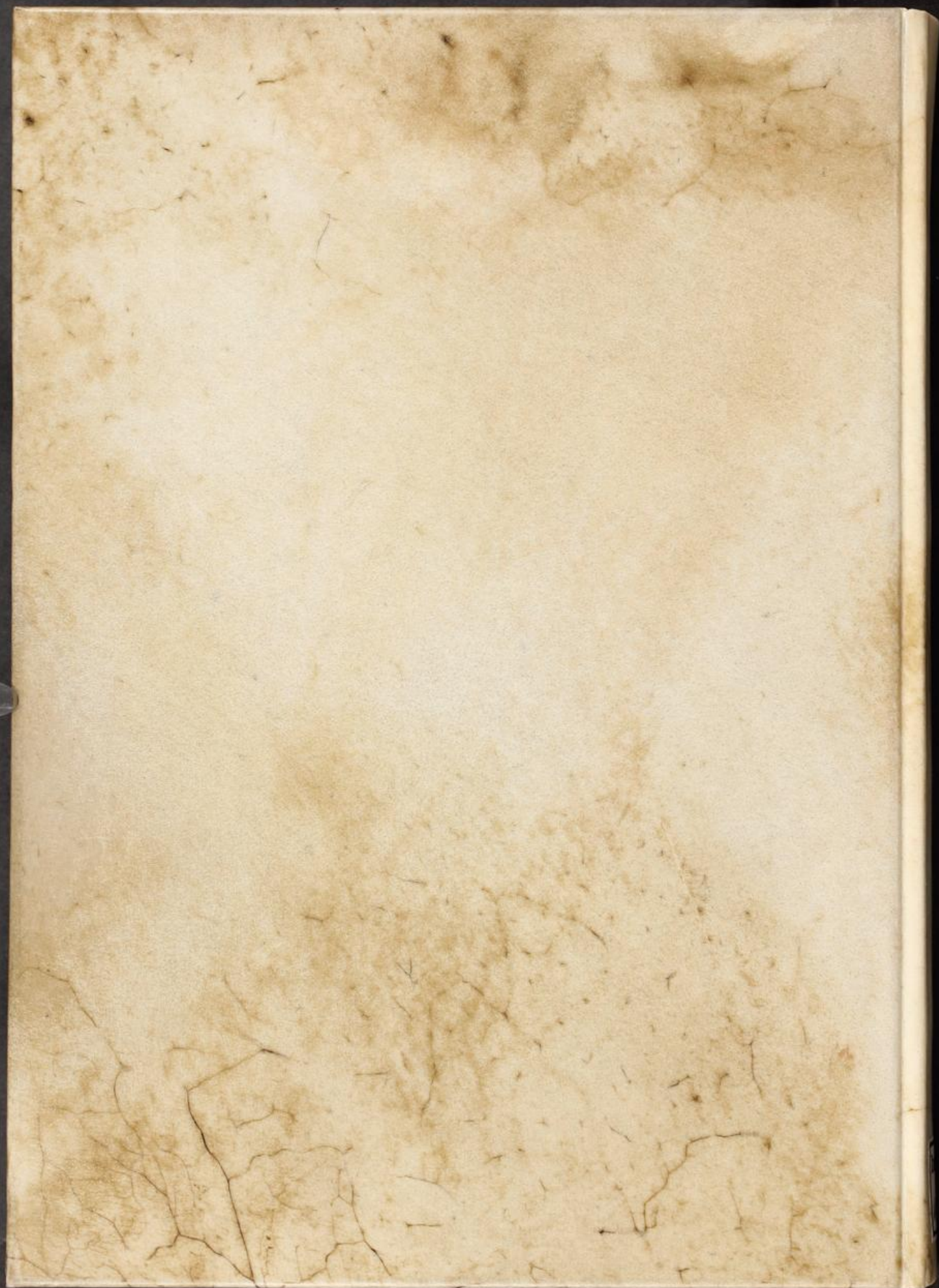

15/10

Inc. E
10670

